REGIA
CRVCIS
VIA.

ANTVERPIÆ EX OFFICINA PLANTINIANA
BALTHASARIS MORETI. M. DC. XXXV.

EXCELMO ET ILLVSTMO

DOMINO D. IACOBO DE NOYELLE

MARCHIONI AC CASTELLANO LISBVRGENSI, COMITI DE CROIX,

Vicecomiti de Nielles, Baroni de Maldegem, Guize, Contsy, Toparchæ de Laires, Boucourt, &c.

ÆRARII REGII PRÆFECTO,

& renouandis per Flandriam Magistratibus Commissario Regio.

QVÆ nobis è solo ad cælum à cælesti Rege demonstrata iam olim strataque est REGIA CRVCIS VIA, eam, COMES EXCELLME,

calamo noſtro adumbratam nomini Tuo imus conſecratum. Dux ſiquidem & præcurſor noſter, qui non ſine comitatu ſuam ſibi in Caluariæ locum detulit CRVCEM, per omnes ſæculorum ætates itineris huius comites requirit. Quemadmodum enim

Iudic.9,48. ſtrenuus ille Abimelech *aſcendens in montem cum omni populo ſuo, arreptâ ſecuri præcidit arboris ramum, impoſitumq́ue ferens humero, dixit ad ſocios: Quod me videtis facere, citò facite:* non ſecùs ſupremus noſter Imperator, qui

Lucan.l.9.

——primus arenas
Ingrediens, primusq́ue gradus in pulvere ponens,

omnibus idemtidem inclamat:

Ioan. 13, 15. *Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum*

modum ego feci, ita & vos faciatis. &: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat* CRVCEM *suam, & sequatur me.* Hinc maxima CRVCEM ferendi Christianis imposita necessitas. nam *qui dicit se in* CHRISTO *manere, debet, sicut ille ambulauit, & ipse ambulare.* * *Quomodo autem putas* CHRISTVM *sequendum, nisi lege quâ docuit, & formâ quam prætulit?* * *Sequendus*, inquam, *est* CRVCE *assumptâ, & passionis suæ si non sorte, attamen voluntate comitandus.*

Matth. 16, 24.

1. Ioan. 2, 6.

* Paulin. Epist. 5. ad Seuerum.

* Hilarius Pict. can. 16. in Matthæum.

In hoc comitantium agmine quòd primas, EXCEL^ME COMES, Tibi deferam, non Comitatus Tui dumtaxat titulus, sed rara in Deum pietas fecit. Nam præ na-

talium ſplendore, omnibuſq́; quibus merito Tuo illuſtraris nominibus, glorioſum ducis, in Te impleri, quod ſcriptum eſt: *Poſt Dominum Deum tuum ambulabis: & ipſi ſoli adhærebis*. Quid enim? an non *gloria magna eſt ſequi Dominum?* & huius non modò comitem fieri, ſed & filium? *Faſtigium* ſcilicet *nobilitatis eſt, inter Dei filios computari: nec addere nobis quidquam ad dignitatem terrenæ originis decus, niſi contemptu ſuo poteſt. Nemo eſt in cæleſtibus glorioſior, quàm qui repudiato Patrum ſtemmate, ſolâ elegit* CHRISTI *paternitate cenſeri.*

Deut. 13. 4 ità legit Ambroſ.

Eccli. 23, 38.

S. Hilar. Arelat. Serm. de S. Honorat.

Macte hac virtute, COMITVM PIISSIME, tanti Ducis inſiſte veſtigijs, certus, quòd, vt dici ſolet,

Bonus

Bonus Dux, bonum reddet Comitem. imò iam reddidit. Ab illo enim ſunt, quæ in Te ſuſpicimus, non vulgaria ornamenta. Ab illo ſingularis ea, quam dixi, in Deum pietas, in Regem fides, iuuandæ Reip. ſtudium indefeſſum. Ab illo nota illa in rebus arduis prudentia, in dubiis conſilium, in proſperis moderatio, in aduerſis æquanimitas, & benigna in omnes comitas. Quæ ſanè Catholici Regis permouerint Maieſtatem, vt nouo Te, quem gratulamur, MARCHIONIS ornaret titulo; cui & ipſe futurus ſis òrnamento. Quid dicam de Tuo in Dei Seruos amore, quos inter noſtrę Congregationis homines ita complectèris, vt operam Tuam, cùm eâ

opus eſt, perhumaniter iis proli-xeq́ue impendas.

Hæc aliaq́ue, quæ recenſere promptum eſſet, lubens prætereo, quia

Fucati ſermonis opem mens con-
ſcia laudis
Abnuit: ——

& vna ac veriſſima hæc Tua laus, poſſe, nec velle laudari. In partem tamen gratitudinis CRVCEM hanc VIAMQ. accipe: hanc, vt teras; illam, vt feras; & vtriuſque tandem præmium referas æternum. Affligenio, Nonis Ianuarij, anni M. DC. XXXV.

EXCELLENTIAE TVAE

obſequiis addictiſsimus.

F. BENEDICTVS HAEFTENVS.

GLORIOSISSIMÆ VIRGINI S. TERESIAE A IESV Carmelitarum Excalceat. FVNDATRICI.

FAS mihi ſit, ardentiſſima CRVCIS CHRISTI Amatrix, Seraphica virgo TERESIA, REGIAM hanc CRVCIS VIAM ſacris Tuis ſubſternere pedibus, & nomini Tuo longè celeberrimo conſecrare. Quamquam enim cæleſtis vrbanitatis ignari, nimiæ id forſitan adſcri-

adſcribent audaciæ; ego tamen vel hoc pacto perennem illum Tuum erga CRVCES afflictionesq́; amorem venerari mihi poſſe videor. Etenim *dilectus Tuus candidus & rubicundus, electus ex millibus*, vnam Te ex multis elegit millibus, ad ſimilitudinem ſuam virginitate candidam, patiendi deſiderio rubicundam, cui diuitias & delicias CRVCIS ſuæ luculentiùs aperiret. Hinc vitæ Tuæ curſus aliud fuiſſe non videtur, quàm adſcenſus purpureus, quo per CRVCES & dolores ad ferculi Salomonis reclinatorium aureum penetraſti. Non modicum Tibi præbebant CRVCES ſolatium; pœnæ & tormenta Tibi videbantur ornamenta: opprobria & conuitia vel-

Cant. 5, 10.

ut ſuauiſſima quædam harmonia Tu is inſonabant auribus. Parum Tibi erat, ô Magnanima Heroïna, tribulationes æquo animo tolerare, niſi etiam flagrantiſſimo eas deſiderio à Deo flagitares, & crebrò Tibi eſſet in corde, crebrò in ore;

AVT PATI, AVT MORI: & quòd, vt ipſa litteris conſignaſti, *afflictiones cum omnibus mundi theſauris non commutares*. Vnde autem hæc vota? vnde hæc afflictionis æſtimatio? vnde hoc deſiderium? Ab Amore Tuo Crucifixo CRVCIS hunc amorem hauſiſti: impatiens hoc patiendi deſiderium ab eo proculdubio proceſſit, qui ſe patientiæ præceptorem fecit & exemplum.

Tereſ. Vitæ ſuæ c.40

Tereſ. in Concep. diuin. amor. c.6.

Nimi-

Nimirum totus Tibi fixus erat in corde, qui pro Te totus fixus fuerat in Crvce.

Sed finem non habent amantium vota, nec mortali clauditur vitâ immortale desiderium. Manet iam cælo receptæ eadem Tibi, si non maior, patiendi voluntas. Et si quâ causâ, interminâ illâ carere velles beatitudine, hac solâ id velles, vt posses pati. Ergóne cælestes animæ, si hæc in eas cadat affectio, mortalibus Crvces inuideant? Auxisti, ô prudentissima Negotiatrix, auxisti hoc Tuo suffragio tribulationis & Crvcis pretium: tantumque piorum mentibus calcar addidisti, nemo vt iam sit, qui vel longiorem, vel æquo grauiorem que-

queratur, quam à Cælitibus ambitioſo didicerit voto poſſe concupiſci.

Tibi igitur, ô ſacra Virgo, REGIAM hanc CRVCIS VIAM ſacro. Digna enim es, quæ poſt Agnum crucifixum, Ducemque noſtrum, CRVCEM ferentium agmen deducas, *quæ* CRVCIS *diu portatæ vexilla circumfers*. Poſt Moyſem præëuntem *in veteri Teſtamento virgo Hebræorum per mare duxit exercitum*. Felici Tu cum IESV contubernio, per ſæculi huius pelagus CRVCE ſuâ iter pandente, piorum præibis exercitum; omnibus Apoſtolicum illud ingeminans: *Imitatores mei eſtote, ſicut & ego* CHRISTI.

Sidon. l.6. Epiſt.1.

Ambroſ. Epiſt.7. ad Siricium Papam.

1. Cor.4, 16.

Neque verò nouum quid abs

Te

Te peto. Etenim cùm communi nobiſcum hîc ſorte degeres, CRVCIS trophæa paſſim erigebas. Iam tum, velut altera Machabæa, *Tu ſupra modum Mater mirabilis, & bonorum memoriâ digna*, lectiſſimam quam condiſti gentem *hortabaris voce patriâ fortiter, repleta ſapientiâ, &, femineæ cogitationi maſculinum animum inſerens*, dicebas: *HOC SYMBOLVM *& axioma veſtrum eſſe credite*: QVAE PLVS PATI POTEST, PLVRA DEI NOMINE PATIATVR; *hæcque omnium erit beatiſſima*. * *Quæcumque autem hoc patiendi in ſe deſiderium non ſentiet, illa ſe veram Diſcalceatam eſſe non exiſtimet; cùm non tam recreationes quàm patiendi mate-*

2. Macha. 7,20.

* Tereſ. Caſtell. anim. manſ. 2.

* Lib. 2. Fundat. cap. 27.

materiam desiderare debeamus. Quod in CHRISTI Sponsis potissimùm requirebas, insignis erga illum erat amor: sed huius mensuram CRVCEM esse voluisti, *certissimum arbitrata pro magnâ aut paruâ in* CRVCE *ferendâ resolutione, amorem esse solere, iuxtáque eam debere commensurari*. O voces prudentissimâ virgine, fortique viragine dignas! voces quæ tenerrimis etiam virgunculis CRVCIS amplexum seriò persuaserunt! Viæ perfect. c. 32.

Patere igitur, ô gloriosa patientiæ Magistra, Te, post Agnum quem sequeris, REGIAE huius VIAE ductricem Doctricemque nominari: instrue, quæso, errantes, iacentes erige, euntes dirige.

Pro hoc verò qualiquali ſcripto, quod ſanctiſſimo nomini Tuo ſupplex veneranſque inſcribo, CRVCIS & CRVCIFIXI amorem tabulis cordis mei inſcribe, & Clientum Tuorum me, licet indignum, numero adſcribe.

AD
PIVM LECTOREM
SEV
VIATOREM
PRÆFATIO.

CAELESTEM, *exul homo & peregrine, inquiris patriam?* REGIA *huc* CRVCIS *ducit* VIA. *Quam, ne vagus forſitan & incertus oberrares, diuinus Ductor Doctorque, qui regnauit à ligno, ſuis olim calcauit pedibus, inculcauit ſermone, ſignauit Sanguine. Hanc denuò tibi ſub eius perſonâ proponimus, & vtcumque exponimus. Sequere, Viator, præeuntis veſtigia, & exhortantis verba libenter excipe.* Si quis, *inquit,* vult Luc. 9, 23.
poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat CRVCEM ſuam quotidie, & ſequatur me.

Hoc Opuſculi huius argumentum, hoc Hodœporicon regni cæleſtis, *&* itinerarium *eſt* vitæ æternæ. *Sententiam hanc cùm ex Euangelio ſanctus legiſſet Ebrulphus, attentiusq́ue apud animum ſuum, quàm vulgò ſolemus, conſideraſſet; non inſuper habendam ratus eſt conditionem, quam non homo Rex, ſed Deus offerret. Mox igitur aulæ Regis Galliæ, coniugi, liberis, opibus & clientelis vale vltimum dixit, Angeloq́ue duce in ſolitudinem ſeſe abdidit, verus Crucifixi* IESV *futurus diſcipulus. Hæc ipſa verba cùm beato Silueſtro (qui Monachorum Silueſtrinorum ſub Regulâ ſancti Patris Benedicti deinde fundator fuit) aliquando occurriſſent, facilè ei perſuaſerunt, vt relicto ſæculo eremum peteret, vbi vigiliis, orationibus, ieiuniisq́ue deditus, crudas tantùm herbas in cibum ſæpiùs adhibebat. Fuit & vir quidam Religioſus in paucis; cuius (vt Granatenſis teſtatur) continuum ſtudium, ſententiam hanc diligenter expendere: adeò enim illi placebat, dicere vt ſoleret,*

Sur. in Vitâ, 29. Decembris.

Gran. in Catechiſ. maiore lib. 3. c. 29.

ret, librum ſe conſcripturum, cuius ſingulas paginas his CHRISTI *inſigniret verbis. Intelligebat ſcilicet, iis omnia contineri quæ ad ſalutem neceſſaria. Votum hoc viri verè pij ſecuti, eadem Redemptoris noſtri verba pro modulo noſtro illuſtrauimus; ipſo illo fine, quo ab eo prolata.*

Ipſum proinde CHRISTVM *cum Staurophilâ eiusque ſororibus dialogiſmi formâ diſſerentem introducimus. Hanc enim & Platonem, & Tullium, & ex S S. Patribus Auguſtinum, Chryſoſtomum, Magnum Gregorium, aliosque adamaſſe conſtat: quin & ipſe Spiritus ſanctus amoris illud Epithalamium dramatico flore depinxit. Gratiora nempe ſolent eſſe colloquia, quàm perpetui libri.* Condimenta namque ac pigmenta multa adhiberi queunt: continuatæ tractus vniformis orationis, haud raro ſtrigoſus eſt; aut æquabilitate, ſuccedentiumque catenatâ ſententiarum ſimilitudine tædium parit ſæpenumerò. *Et hac causâ verſiculi & imagines inſertæ, vt horrorem, quem* Scaliger Exercit. 108. in Cardan.

CRVX *& tribulatio adferre ſolent, aliquouſque leniant, & Lectorem nonnihil oblectent.*

Lucret. lib. 1. de Rer. nat. & iterùm lib. 4.

—Veluti, *inquit ille*, pueris abſynthia
tetra medentes
Cùm dare conantur, priùs oras pocula circum
Contingunt mellis dulci flauoque
liquore.

Exempla ſparſim miſcuimus, vt Viatores *noſtri in hoc* itinere *comites, imò & duces habeant, quorum inſiſtant veſtigiis.* Semper enim homines ampliùs oculis quàm auribus credunt. Longum iter eſt per præcepta, breue & efficax per exempla. *Nam* ideò Deus Sanctos tribulari permittit, vt reliqui in grauia incidentes, ſufficientem mitigationem & conſolationem habeant, in eos reſpicientes. *Scripturæ ſacræ hæc vox eſt:* Hanc tentationem ideò permiſit Dominus euenire *Tobiæ*, vt poſteris daretur exemplum patientiæ eius, ſicut & ſancti Iob.

Seneca Epiſt. 6.

Chryſoſt. Hom. 1. ad Pop. Antioch.

Tob. 2, 12.

Dicendi

Dicendi porrò character hîc varius est, & eße etiam debuit. Cùm enim inuentio tota & ordo à nobis sint, verba tamen & sententias variè conquisiuimus, *à Scripturâ in primis sacrâ, & Auctoribus priscis & recentibus.* Nec verò nudas aut sparsas sententias dedimus; ne diffluerent, & esset, quod dicitur, arena sine calce: sed eas aut inter se *vtcumque* vinximus, aut interdum velut cæmento quodam commisimus nostrorum verborum. Ad summam, vt Phrygiones è varij coloris filo vnum aliquod aulæum formant: sic nos è mille aliquot particulis vniforme hoc & cohærens corpus. *Quæ autem* CHRISTO *hîc tribuuntur, non ea maioris censeri debent auctoritatis, quàm fides mereatur eorum, quos ad marginalem citamus oram.*

Lips. Præfat. ad Polit.

Sueton. Calig.

Non me fugit, Auctores bonos, quà veteres quà Neotericos, in hoc argumento multa & bona scripsisse, & benè; hos ego à longè subsequi conatus sum, non

assequi : nec alia scribere volui, sed aliter, nullo aliorum detrimento. Nam & onerariam nauem, quæque millenis mercibus referta hinc inde impellitur, sequitur exigua quædam cymbula, idem secans æquor; virisque athletico more & ritu depugnantibus, eâdem lege digladiantur & pueri. *Sed & vniuersè* vtile est, plures à pluribus fieri libros diuerso stylo, non diuersâ fide, etiam de quæstionibus eisdem; vt ad plurimos res ipsa perueniat, ad alios sic, ad alios autem sic.

Gregor. Nyssen. Orat. aduers. Fœnerat.

Aug. lib. 1. De Trinit. cap. 3.

Ceterùm ne quis fortè mihi illud obiiciat : Vbi est fortitudo tua, patientia tua, & perfectio viarum tuarum? *lubet humillimam vetusti Scriptoris in simili causâ protestationem pro me adscribere.*

Iob 4,6.

Confiteor ad Dominum Deum, satis temerè me, si non etiam impudenter, de CRVCE & patientiâ componere ausum, cui præstandæ idoneus omnino non sim, vt homo nullius boni:

Tertull. lib. De Patient. cap. 1.

ni : *vereorq́ue*, ne dicta factis deficientibus erubeſcant. Atque vtinam erubeſcere iſtud, remedium ferat, vti pudor non exhibendi, quod aliis ſuggeſtum imus, exhibendi fiat magiſterium ! Itaque velut ſolatium erit, diſputare ſuper eo quod frui non datur, vice languentium, qui cùm vacent à ſanitate, de bonis eius tacere non norunt. Ita miſerrimus ego, ſemper æger caloribus impatientiæ, quam non obtineo patientiæ ſanitatem, & ſuſpirem, & inuocem, & perorem neceſſe eſt.

CENSVRA.

VT mundi huius euadas labyrinthum, auream hanc è ſacræ Scripturæ ſanctorumque Patrum ſententiis variegatam apprehende Catenam, quâ *R. D. Benedictus Haeftenus Affligenienſis Præpoſitus* fidelium pedes ceu Ariadnæo filo per REGIAM CRVCIS VIAM dirigit in vitam æternam. Publico proinde bono lucem adſpiciet, vt eam viatoribus omnibus præferat. Ita cenſui hac XXIII. Februarij, anno M. DC. XXXIII.

Henricus Calenus S. Tholog. Licent. Archipresbyter Bruxellenſis, Librorum Cenſor.

SVMMA PRIVILEGII.

PHILIPPVS IV. Hiſpaniarum & Indiarum Rex Catholicus, ac Potentiſſimus Belgarum & Burgundionum Princeps, Diplomate ſuo ſanxit, nequis *Regiam Viam* CRVCIS, *Auctore D. Benedicto Haefteno Vltraiectino, Reformati Monaſterij Affligenienſis Ordinis ſancti Benedicti Præpoſito*, præter Balthaſaris Moreti voluntatem vllo modo intra ſexennium imprimat, aut alibi terrarum impreſſam in Inferioris Germaniæ ditiones importet, venalémve habeat. Qui ſecùs faxit, confiſcatione Librorum & aliâ graui pœna mulctabitur, vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ XI. Septembris anno M. DC. XXXIV.

Signat.

Steenhuyſe.

INDEX AVCTORVM QVI IN HIS LIBRIS CITANTVR.

Birgitta.
Boëtius.
Bonauentura.
Breuiarium Romanum.

C.

Carolus Scribanius.
Chrysillus.
Cicero.
Clemens Alexandrinus.
Clemens Romanus.
Concilium Tridentinum.
Cornelius à Lapide.
Cyprianus.

D.

Daniel Mallonius.
Didymus.
Dionysius Areopagita.
Dionysius Carthusianus.
Dorotheus.

E.

Ealredus.
Ephræm.
Epictetus.
Euripides.
Euthymius.

F.

Faustus Rhegiensis.
Franciscus Labata.
Franciscus Ribera.

Ioannes Lorinus.
Ioannes Ruysbrochius.
Ioannes Stobæus.
Ioannes Taulerus.
Isidorus Hispalensis.
Isidorus Pelusiota.
Iulius Scaliger.
Iustinus Martyr.
Iustus Lipsius.

L.

Lactantius.
Laurentius Iustinianus.
Laurentius Surius.
Leo.
Leonardus Lessius.
Leontius.
Lucanus.
Lucas Pinellus.
Lucretius.
Ludolphus Carthusianus.
Ludouicus Blosius.
Ludouicus de Ponte.
Ludouicus Granatensis.

M.

Marcus Eremita.
Martialis Episcopus.
Matthæus Raderus.
Maximus Taurinensis.
Minutius Felix.

Miſſale Romanum.

N.

Nicetas Choniates.
Nicetas Serronius.
Nilus Abbas.

O.

Origenes.
Ouidius.

P.

Paulinus.
Pelagius.
Petrus Bleſenſis.
Petrus Chryſologus.
Petrus Damiani.
Petrus Equilinus.
Philo Carpathius.
Philo Iudæus.
Pindarus.
Plinius Secundus.
Polybius.
Proſper.
Prudentius.
Publius Mimus.

R.

Richardus de Sancto Victore.
Ruffinus.
Rupertus.

S.

Saluianus.

INDEX CAPITVM.

LIBER PRIMVS.

Præambula ad viam CRVCIS ineundam.

CAP. XI.

LIBER SECVNDVS.

De optimâ Crucem ferendi methodo.

LIBER

LIBER TERTIVS.

De baiulatæ CRVCIS fructibus.

ARGVMENTVM LIBRI PRIMI.

VItam quæ faciant beatiorem,
Sophis quæstio ventilata priscis:
Hic enim titulos, honoris vmbras,
Ille diuitias pecuniasque,
Iste delicias, iocosque salsos,
Et quid non? animi beatitatem
Dixit, vt sua cuique suggerebat
Seductrix facilis libido mentis.
Erratis sed enim perita turba,
Erratis malè, quotquot estis, omnes.
Et tu, qui hendecasyllabis notasti
Vitam quæ faciant beatiorem,
Jucundißime Martialis, erras.
Non tu, non alij, expedire nobis
Hanc vnam potuere veritatem.
Vna sed pote veritas IESVS,
Doctor optimus, optimusque Ductor,
Cap. I. *Et* VITAE VIA *vera sempiternæ.*
Hunc ergo, hunc adeamus, hunc sequamur,
Hunc quotquot sumus audiamus vnum.

Vitam quæ faciat beatiorem
CHRISTO *Iudice, Chriſtiane,* CRVX *eſt:* II.
Dura CRVX, *grauis, aſpera, & moleſta,* III.
Triſtis, difficilis, labore plena;
Certâ ſed ratione, lege certâ, VII.
Certo pondere, lancibusque certis
Omnium moduloque, viribusque
Summo à Numine temperata amore.
Quid CRVCEM *refugis ſuperbe vilem?* X.
Duram quid refugis voluptuoſe? IX.
Fruſtrà, ne dubitetis, eſtis ambo.
Non patet fuga, nec tibi, nec illi.
Iter nam CRVCIS *omnibus terendum,* VI.
Pondus eſt CRVCIS *omnibus ferendum.*
Nec CRVCIS *fuit ipſe* CHRISTVS *expers,* IV.
CHRISTI *nec Genitrix, nec hi, ſuperna* V.
Quos nunc indigetes recepit Aula.
Ergo quâ ratione, quóve iure
Vobis eximiis licebit eſſe?
Omni, credite, deſtinata ab æuo
Cunctis ſtat ſua CRVX, *manetq; cunctos;*
Nec quiſquam potis eſt, licet repugnet,
Declinare. Iugum fugiſne CHRISTI?

xi. xii. *Te* CHRISTI, CRVCIS, *& salutis hostis*
xiii. *Confestim grauiore degrauabit.*
xiv. *An lubet magis abnegare temet,*
Et pedes Domini sequi libenter?
Iam iugum CRVCIS *esse denegabis*
Asperum, graue, triste, permolestum:
xv. *Nam* CHRISTO *duce, gratiâ iuuante,*
Senties leue pondus & suaue;
Mortem quod faciat quietiorem,
Vitam quod tribuat beatiorem.

REGIÆ VIAE CRVCIS

LIBER PRIMVS.

Præambula ad viam CRVCIS *ineundam.*

CAPVT PRIMVM.

Ingressus in sermonem.

LACRYMARVM illa ſpatioſa vallis, quæ ſpecioſo Coſmopolitani Regni exornatur titulo, vetus Adamidum ſedes & habitatio fuit. In hac, Deo paternum vlciſcente ſcelus, deſtinati priùs quàm nati, ærumnoſam hactenus vitam trahunt. Poſtquam enim à diuinis legibus primus ille generis huius parens ſponte receſſit; patriam & dulce hoſpitium, in exilium; paradiſum voluptatis, in terram deſertam, abſynthio & felle repletam, commutauit. Miſeranda profectò, & omnium ſæculorum luctu deplo-

randa catastrophe, quæ amœnissimum ver in hiemem, Zephyros in Aquilonem, rosas in spinas, lilia in zizania, serenitatem in procellam, libertatem in captiuitatem, ianuas cæli in portas conuertit inferorum. Hinc scilicet illæ lacrymæ, quibus omnium maxillæ & ora madent, quasi non pomum, sed allium Adamus olim momordisset.

Sed posteri primæuam illam, à quâ exciderant, felicitatem memoriâ identidem repetentes, vehementissimo studio illius, quà liceret, resarcire iacturam conati sunt. Magnâ enim animi consensione, magnisque impendijs ædificauerunt sibi ciuitatem illam, quam vocauerunt THARSIS, quasi dicas,* GAVDII EXPLORATIONEM. Quidquid enim hîc moliuntur, quidquid ardentissimo desideriorum impetu ambiunt, eò ferè spectat, vt fugitiuam postliminio reuocent voluptatem, & vmbrâ saltem amissorum bonorum suam quoquomodo solentur miseriam.

*Ita exponit Hieron. in cap. 23. Isaiæ.

Ciuis hîc fuit PHILETES nomine, stirpe nobilis, & à fortunis copiosus: ternas ei vxor, iam pridem vitâ functa, reliquerat filias; quarum senior, quæ formæ venustate, animique solertiâ, ceteras facilè anteibat, STAVROPHILA dicebatur, quòd festo CRVCIS lucem hanc primùm aspexisset. Quæ huic ætate erat proxima, HILARIA; tertia

tertia natu minima, HONORIA à parentibus appellata eſt. Conueniebant rebus nomina: hæc enim honores, & magna nomina, illa voluptates mundiq́ue delicias auidiſſimè conſectabatur. Non rarò autem tres hæ ſorores laxandi animi gratiâ rus adibant paternum, atque ibi vno alteróve die moram trahebant. Vernum iam appulerat tempus, quo incipit

Cælum niteſcere, arbores frondeſcere, Cicero 1. Tuſc.
Vites lætificæ pampinis pubeſcere,
Rami baccarum vbertate incurueſcere,
Segetes largiri fruges, florere omnia,
Fontes ſcatere, herbis prata conueſtirier.

Auia cùm reſonant auibus virgulta canoris, Virg. 2. Georg.
Parturit almus ager, zephyriq́ tepētibus auris
Laxant arua ſinus.

Temporis huius amœnitas, eiq́ue accedens inuentæ CRVCIS feſtum, virgines has in villam velut inuitabat. Copiam benignior facit pater. Ecce autem in ipſo itinere Staurophilam inceſſit cupido viſendi ſacellum in proximâ ſiluâ ſalutiferæ CRVCI ſacrum. Hortari igitur germanas occœpit, religionis causâ comitari ne negligant. Illæ contrà niti, & importunam dicere hanc pietatem; eundum potiùs, quò patris deſtinarentur voluntate. Staurophila tam nominis quàm ſolemnitatis memor, multis illas in ſuam per-

trahere nitebatur ſententiam : minari etiam ſe patri delaturam, quòd in re piâ, nec admodum difficili, tam præfractè ſeniori reſtitiſſent. Verùm fruſtrà omnino fuit. Cœptum illæ vrgebant iter, & hoc illi dumtaxat permittebant, vt ſi ire prorſus decreuiſſet, ſola, quò animus & deuotio ferebant, abiret : non ingratam eius fore abſentiam, quæ pro recreatione intempeſtiuam hanc ingereret pietatem.

Receſſit igitur mœrens; &, In prandio, vel circa, inquiebat, vobis adero. Viarum autem non admodum gnara, dum denſiorem ingreditur ſiluam, ſacram ædem incauta pertranſiit, quoque magis ad illam volebat accedere, eò recedebat longiùs. Varias itaque oberrans ſemitas, atque ex vnâ dilapſa in aliam, plures conſumpſit horas. Sorores, longioris moræ, quàm precibus credebant impendi, pertæſæ, cibum iam ſumpſerant. Interim huc illuc incerta vagabatur Staurophila, nec qui ſe anfractibus iſtis extricaret, videbat. Ingraueſcentes paulatim tenebræ alteram mœrori adijciebant cauſam. In lacrymas proinde ſoluta, Næ, inquit, infelix ego puella, quæ, dum CRVCEM veneratura accedo, magnam mihi ipſa inueni CRVCEM ! & quis tandem me his bonus Angelus educet locis ? domus apparet nulla, & quò deinceps

ceps pergam ignoro. Hîc ſi manſero, belluis fortè præda fiam, & , vt illæ abſint , incommode ſaltem quieſcam , probeque compluta. Ad cumulum enim malorum & hoc accedebat, quòd

——— æthere toto Virg. 9. Aen.
Turbidus imber aquâ , denſiſq; nigerrimus
Auſtris

proruéret. Quid ageret ? Neceſſitati cedendum fuit. Patulæ ergo ſub tegmine fagi, fame & mœrore confecta conſedit : ſeque, vt potuit, ad qualemcumque compoſuit quietem. Animi mœror , & contracta defatigatio non difficulter ei ſomnum conciliarunt. Breuis tamen is fuit , quem & anxia formido , & loci horror, idemtidem interrumpebant. Varia igitur animo verſans , hæc quoque (diuino vt creditur inſtinctu) iniecta ei cogitatio. Vt ipſa iam à ſacello aberrans, per varios anfractus huc illuc diſcurrendo diſceſſiſſet longiùs , ita animas minimè paucas, dum à rectâ ſalutis deflectunt ſemitâ, mundi hunc peruagari labyrinthum , in plurimos ſeſe induere errores , à cæleſti denique patriâ æternùm excludi.

Voluebat hæc animo attentiſſimo , & eliquabatur ſenſim eorumdem veritas in corde eius. Quare de ſe iam magis quàm de exitu ſiluæ ſollicita, vnum id ſuſpirabat, id vnum

agebat, vt VIAM inueniret VITÆ. Conuersa proinde ad Dominum, altumque ingemiscens, in hæc prorupit verba:

Dominator vitæ meæ, Deus meus, en ego ancilla tua, tot iam annis vitam hanc duxi; & quis scit, an benè? in communi hoc stadio, quod mortales omnes decurrimus, plurimos iam passus feci; at ignoro an ad salutem, an ad perditionem. Quid enim, si pro
Prou. 16, 25. viâ veritatis, viam elegerim vanitatis? *Est* namque VIA *quæ videtur homini recta, & nouissima eius ducunt ad mortem.* *Erraui* for-
Psal. 118, 176. tassis *sicut ouis quæ periit*, vadens non quò eundum, sed quò passim itur vel erratur. Et
Ier. 10, 23. nunc *scio Domine, quia non est hominis via*
Prou. 20, 24. *eius: nec viri est vt ambulet, & dirigat gressus suos.* sed, vt Sapiens ait, *à Domino di-*
Psal. 138, 24. *riguntur gressus viri*. Quare *vide*, quæso, *si via iniquitatis in me est, & deduc me in* VIA
* Psal. 142, 8. ÆTERNA. * *Notam fac mihi, Domine,* VIAM, *in quâ ambulem, quia ad te leuaui animam meam.*

Hæc, & plura his similia, amarissimè lacrymans, dicebat, & turbida parturitione melioris vitæ, exuebatur mundo mens eius, & flagrantibus votis affigebatur cælo.

C A-

CAPVT II.

CRVX *certa ad cælum via: omnibus perambulanda.*

Hæc eſt via, ambulate in eâ. *Iſaiæ* 30,21.

Ardua floriferæ CRVX cingitur orbe coronę: Paulin.
Hanc, age, ſi volup' eſt tollere, tolle CRVCEM. Epiſt. 12.

NON poterat tam calidas preces
non exaudire is, qui *prope eſt* Pſal. 144,
omnibus inuocantibus eum in 18.
veritate; & his præſertim, *qui* Pſal. 33,
tribulato ſunt corde. Volens 19.
proinde conſolari ancillam ſuam, pulcherri-
mâ iuuenis ſpecie, multoque lumine coru-
ſcans, ſe illi viſendum præbuit. Tam inopina-
tus formoſiſſimi adoleſcentis aſpectus pænè
ſtuporem Staurophilæ attulit, & vocem
prorſus intercluſit. Sed benigniſſimus IESVS
blandè eam ſic compellauit: Noli expaue-
ſcere filia, ego ſum æterna Sapientia, *initium* Prou. 8, 22.
viarum Domini. * *Ego ſum* VIA, *veritas, &* *Ioan. 14,
vita. Et ad hoc nunc veni, vt deſiderio tuo 6.
faciam ſatis. Complacuit enim deprecatio
tua, quæ ardenti emiſſa corde, velut virgula
fumi aſcendit ante conſpectum meum. Me-
lius ſanè optare nihil poteras: *Hæc* enim *di-* Ier. 6, 16.

Hæc est via, ambulate in ea. Isa. 30.21.

Ardua floriferę CRVX *cingitur orbe coronę:*
Hanc, age, si volup'est tollere, tolle CRVCEM.

cit Dominus: State ſuper VIAS, *& videte, & interrogate de ſemitis antiquis,quæ ſit* VIA BONA, *& ambulate in eâ: & inuenietis refrigerium animabus veſtris.* Propterea & ego nunc ad vocem orationis tuæ inclinaui cælos, & deſcendi, vt docerem te VIAM SALVTIS quam exquirit anima tua.

Lætabatur admodum hæc audiens Staurophila, atque admirans dicebat: Domine, quid eſt homo quòd memor es eius? Et vnde hoc mihi, vt veniat Dominus meus ad me? Quòd ad te acceſſerim, inquiebat Chriſtus, non tua dignitas, ſed mea fuit dignatio. Nam *deliciæ meæ eſſe cum filijs hominum.* Ad Prou. 8, 31
hæc Staurophila: Gratiæ tibi, benigniſſime IESV, quia reſpexiſti humilitatem ancillæ tuæ, nec deſpexiſti orationem pauperis. Sed, obſecro, fiat mihi nunc ſecundùm verbum tuum, & doce ancillam tuam VIAM VERITATIS, & ſemitas iuſtitiæ.

Audi igitur filia, inquiebat Chriſtus, & inclina aurem tuam, vt intelligas verba vitæ æternæ. Poſtquam omnis caro corruperat viam ſuam, & à tramite iuſtitiæ deflexerat, deſcendi ego de cælo vt *initiarem* vobis Heb. 10, 20.
VIAM NOVAM, *& viuentem per velamen, id eſt, carnem meam.* Sicuti enim caro viam cæli clauſerat, & velut obſtaculum ſeſe oppoſuerat: ita per velamen carnis meæ, quâ ego

Ita exponit Anſelm. in cap. 10. ad Hebr. propter vos homines, & propter veſtram ſalutem obuelatus fui, NOVAM vobis VIAM dedicaui; quam ipſe omnium primus intraui, ipſe primus perambulaui, & fidelibus poteſtatem ambulandi per eam tribui.

Sed, inquiebat Staurophila, haud facilè aſſequor quænam hæc noua viuenſque VIA, quæ & intrantes viuere faciat, & perducat ad vitam æternam. Via hæc, inquiebat Chriſtus, vt verbo dicam, non eſt alia quàm VIA

Matth. 10, 38. CRVCIS. An non audiſti in Euangelio: *Qui non accipit* CRVCEM *ſuam, & ſequitur me, non eſt me dignus?* Quam ſententiam idcircò ſæpiùs inculcaui, vt neminem omnino lateret, nemo ſe de ignorantiâ excuſaret. Quare ne ſolis Apoſtolis aut Diſcipulis meis dictum videretur, putauit Euangeliſta clarè exprimendum, me omnes allocutum. ita enim habet:

Luc. 9, 23. *Dicebat autem ad omnes: Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat* CRVCEM *ſuam quotidie, & ſequatur me.* Idipſum autem Marcus euidentiùs declarauit: poſtquam enim narraſſet ſermonem quem cum Diſcipulis de paſſione meâ habueram, ſubie-

Marc. 8, 34 cit: *Et conuocatâ turbâ cum diſcipulis ſuis, dixit eis: Si quis vult me ſequi, deneget ſemetipſum, &* *tollat* CRVCEM SVAM, *& ſequatur*

Bern. Ser. 1 in die Palmar. *me.* Omnibus ergo, Staurophila, omnibus omnino hanc VIAM propoſui. *Hæc eſt* enim

via

via vitæ, via gloriæ, via ciuitatis habitaculi, via regni. * *Non est salus animæ, nec spes æternæ vitæ, nisi in* CRVCE. *Non est alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, nisi* VIA SANCTÆ CRVCIS. *Ambula vbi vis, quære quodcumque volueris, & non inuenies altiorem* VIAM *suprà, nec securiorem* VIAM *infrà, nisi* VIAM SANCTÆ CRVCIS. *In* CRVCE *salus, in* CRVCE *vita, in* CRVCE *protectio ab hostibus; in* CRVCE *infusio supernæ suauitatis, in* CRVCE *robur mentis, in* CRVCE *gaudium spiritus, in* CRVCE *summa virtutis, in* CRVCE *perfectio sanctitatis.*

*Thomas à Kemp. lib. 2. de Imit. Christi cap. 12.

Horrore quodam ad hunc sermonem percellebatur Staurophila, admirans nihil aliud quàm CRVCEM sibi denuntiari. Et durus, inquit, mi Domine, hic sermo, qui animum meum non leuiter discruciat. Nam & *ipsum* CRVCIS *vocabulum pœna est.* * *Asperum* enim *est cùm dicimus*, CRVX: & *ipsius verbi asperitas, cum doloris, quem* CRVX *efficit, asperitate concordat.* Ideoque contremui ad verba labiorum tuorum. Quid hoc? respondebat Christus, adeóne ad solam CRVCIS mentionem expauisti? nimiùm delicata es, filia, cui solum CRVCIS nomen incutiat terrorem. Et vide num palàm in nomen tuum pecces, Staurophila, quod non dubites CRVCIS significare amatricem. An ignoras, in hac lacry-

Chrysost. Hom. de Cruce & Latrone.
*August. lib. de Princip. Dialect.

crymarum valle non esse gaudij & deliciarum tempus, sed laboris & afflictionis? Quis vmquam virtutis VIAM absque tribulatione & difficultate depinxit? An non ille cecinit:

Virgil. de Litterâ Pithag.

Nam via virtutis dextrũ petit ardua callem,
Difficilemq́; aditum primùm spectantibus offert?

Et alius:

Silius Ital. lib. 15. de Bello Pun.

Ardua saxoso perducit semita cliuo,
Aspera principio (nec enim mihi fallere mos est)
Prosequitur labor; adnitendum intrare volenti.

Sed mittamus nunc hæc sæcularia. Tu sanè
Ioel 2,23. non ignoras me datum à Deo Doctorem iustitiæ, & magistrum veritatis, quem cælestis Pater in monte Thabor hoc elogio decora-
Matt. 17,5. uit: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi*
Ioan. 13, 13. *benè complacui; ipsum audite. Vos* quoque *vocatis me, Magister & Domine, & benè dici-*
Coloss. 2,3 *tis: sum etenim.* Nam in me *reconditi sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei.* Iam verò in scholâ huius mundi, quid aliud docui quàm VIAM CRVCIS? An non apertè
Luc. 14,27 dixi: *Qui non baiulat* CRVCEM *suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus?*

IESV præceptor bone, inquiebat Staurophila, ignosce rudi etiamnum in scholâ tuâ discipulæ: pænè oblita eram decantatæ toties lectio-

lectionis. Non audiuisse, referebat Christus, sufficit; sed retinere audita, & in opus conferre oportet. Totum hoc vitæ spatium, à Deo tibi concessum, tempus studij est, quo doctrina CRVCIS ediscenda. A morte tempus est examinis: tum ego Magister & Iudex à singulis repetam præscriptam lectionem. Qui VIAM CRVCIS ignorauerit, reijcietur tamquam me indignus, nec scholæ meæ discipulus. Hoc enim signum CRVCIS erit in cælo cùm ad iudicandum venero. *Hoc signum oues ab hædis in extremo examine segregabit. Hunc in electis characterem ego Iudex recognoscam, & propriæ mortis* decoratos *stigmate, mox ad æternæ vitæ præmia gratus remunerator inuitabo,* dicens: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum.* * *Tunc omnes serui* CRVCIS, *qui se* mihi *crucifixo conformauerunt in vitâ, accedent ad* me *Iudicem cum magnâ fiduciâ. Qui enim modò libenter audiunt & sequuntur verbum* CRVCIS, *tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis.* Tu itaque si discipula mea es, angustam & asperam incede viam, nec ægrè feras, nec indigneris. *Non enim potest citra* CRVCEM, *non potest citra tristitiam præsens vita transmitti.* Noli igitur, mea Staurophila, *subito pauore perterrita refugere* VIAM SALVTIS, *quæ non est nisi angusto initio incipienda. Processu verò*

Pet. Damiani Serm. 18. de Inuent. Crucis.
Matt. 25. 34.
*Thom. à Kemp. l. 2. de Imitat. Christi cap. 12.
Chrysost. Hom 66. Tom. 5.
S. Bened. in Prologo Reg.

verò conuerſationis & fidei, dilatato corde, inenarrabili dilectionis dulcedine curritur via mandatorum Dei. His verbis perſtricta Staurophila, Propter verba, inquiebat, labiorum tuorum, Domine, deinceps cuſtodiam vias duras; fiducialiter ingrediar anguſtam CRVCIS VIAM; tu tantùm ſis Adiutor & Protector meus Domine. Confide filia, aiebat Chriſtus; non ego te deſeram, neque derelinquam, qui ſic inſto præcepto, vt præcurram exemplo. Non enim iuberem venire poſt me, aut ſequi me, niſi ipſe præcederem, & tecum forem in omni anguſtiâ, & tribulatione cordis.

CAPVT III.

Quid CRVX, *& quotuplex.*

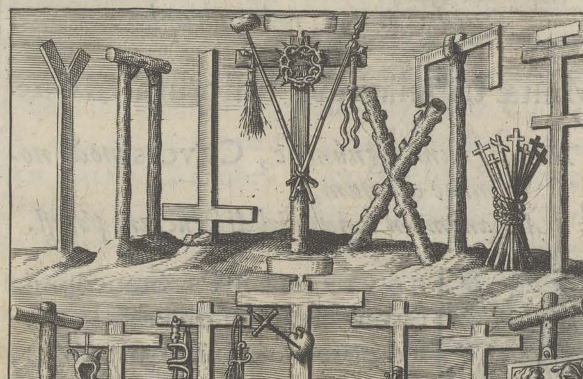
Multæ tribulationes iuſtorum. *Pſ.* 33,20.

Non lignum, ſignúmve, CRVCIS *modò nomine dignum,*
Aſt animum quidquid diſcruciare poteſt.

ACQVIESCEBAT Staurophila ſermoni quem dixerat IESVS: ſed porrò etiam inſtrui volens, Quia cœpi, inquiebat, loquar ad Dominum meum, cùm ſim cinis & puluis. Dic, obſecro, ancillæ tuæ: *Quid vult ſibi hoc verbum, Tollat* CRVCEM *ſuam? An vt lignum vnuſquiſque noſtrûm ferat?* aut cum Chriſto crucifigatur in ligno? *Quaſi vna de ſtultis mulieribus,* inquiebat Chriſtus, *locuta es,* non intelligens Scripturas. *Nec* enim CRVX Chriſtiana ſolum *ligni eſt patibulum, ſed vitæ virtutiſq́ propoſitum. Tota vita Chriſtiani hominis, ſi ſecundùm Euangelium viuat,* CRVX *eſt atque martyrium.* Fuerunt autem, Staurophila, ſimiles tui *diſtrictiſſimi quidam monachorum, habentes quidem zelum Dei, ſed non ſecundùm ſcientiam;* qui *ſimpliciter intelligentes illud, Qui non*

Chryſoſt. Hom. 1. De adorat. Crucis Tom. 1. in fine.
Iob. 2, 10.
Auguſt. Serm. 32. de Sanct.
Caſſian. Collat. 8. cap. 3.

Multæ tribulationes iuſtorum. *Ps. 33, 20.*

Non lignũ, ſignúmve, CRVCIS modò nomine dignũ,
Aſt animum quidquid diſcruciare poteſt.

non accipit CRVCEM *ſuam, & ſequitur me, non eſt me dignus, fecerunt ſibi* CRVCES *ligneas, eaſq; iugiter humeris circumferentes, non ædificationem, ſed riſum cunctis videntibus intulerunt.* Hos Serenus Abbas reprehendit, tamquàm qui ſequerentur occidentem litteram, non viuificantem ſpiritum. CRVX enim, quam baiulare iubeo, *non illa tantùm dicitur, quæ paſsionis tempore ligni affixione* conſtructa eſt; *ſed illa etiam, quæ totius vitæ curriculo, cunctarum diſciplinarum virtutibus captatur. Numquid enim omnes Martyres, qui ſecuti ſunt* me, *crucifixi ſunt? Numquid omnes Virgines, quæ, iuxta Apocalypſin, ſequuntur Agnum Dei, crucifixæ ſunt, vt ſequantur? Numquid Apoſtolus Paulus crucifixus fuerat, cùm dicebat: Mihi autem abſit gloriari, niſi in* CRVCE *Domini noſtri Ieſu Chriſti, per quē mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo?* **Suſceptio* ergo CRVCIS aliud nihil eſt, quàm *interfectio cupiditatum, occiſio vitiorum, declinatio vanitatis, & abdicatio omnis erroris.*

Auguſt. citato Serm. 32. de Sanct.

Apoc. 14, 1

Gal. 6, 14.

*Leo Ser. 20. de Reſurrect.

Video, inquit Staurophilà, veritatis luce abſterſum meum errorem. Sed enim (pace tuâ liceat hoc quærere) nihilne meriti, qui ex ſimplicitate ligneam circumferebant CRVCEM, acquiſierunt? Quid ni? inquiebat Chriſtus, ſi tam piè ſimplices fuerint, vt hoc ex præſcripto meo faciundum putauerint.

Matth.6, 22.

Si enim *oculus tuus fuerit ſimplex, totum corpus tuum lucidum erit.* Si bona intentio, totum corpus actionum, quod ex illâ procedit, non niſi bonum erit. An non legiſti, fuiſſe aliquando Nicolaum quemdam peregrinum Staurophorum, qui rebus mortalibus ſpretis, Deo ſe initiauerat in religioſo S. Lucæ monaſterio. Hic, iactis veræ pietatis fundamentis, cùm illam vocem ſæpiùs audiſſet, quâ me ſecuturi iubentur CRVCEM tollere, ratus ſe præcepto non ſatisfacturum, niſi fabricatam è robore molem CRVCIS in humeros inijceret; relicto ſuorum cœtu, peregrinationem ſublatâ CRVCE ſuſcepit, venitque Hydruntum, inde Tarentum ac Tyrrheniam, ibique vectans humeris ſolitam CRVCIS trabem, coëgit puerorum cœtum, obijtque ſacra vrbis templa, aſſiduò ſolemne ſibi Κύριε ἐλέησον clamitans, globumque puerorum ad eaſdem voces iterandas inuitans. Fuit hæc illius ſimplicitas, aliis irriſa pro inſaniâ, aliis pro ſummâ pietate culta. Delata tandem res ad Epiſcopum, qui obiurganti ſimilis, quærit cur vrbem tantis clamoribus impleat, quid id ſibi velit. Domini, inquit ille, præcepto obſequor, vti eius exemplum ſequar, & CRVCEM non animo tantùm, ſed corpore etiam & humeris, vt ipſe tulit, circumferam. Quòd ſi tibi moleſtum eſt, &

Ex Radero part.2. Viridarij SS. cap.5. & Petro Equil. in Catal. SS. lib.5. c.78. Vide Baron. anno Chr. 1094. in fine.

me

me exequi mea vota prohibes, alias vrbes oppidaque petam. Sensit interim cautus Præsul hominem minimè malum; imò sanctum arbitratus, Ego verò, inquit, nihil impedio quò minùs cœptum viuendi genus prosequare. Accedas etiam ad meam quotidie licet mensam, vt commodiùs pietatis studiis vacare possis. Grata fuit hæc Nicolao pij Pontificis clementia, sed intra paucos dies febriens, citatò comitatu suo, pueris inquam frequentibus, CRVCEM suam velut amplissimum patrimonium quasi testamento tradidit, omnibusque benè precatus, ad cælestem Imperatorem profectus est. Quàm verò mors eius fuerit pretiosa in conspectu Domini, crebra per eum beneficia mortalibus impetrata docuerunt. Hoc habuit bonus ille, de bonâ intentione præmium. Sed, vt dicere cœperam, dum CRVCEM ferre iubeo, non lignum, sed quidquid molestum est tolerare præcipio. CRVX enim *à cruciatu dicitur, aut certè cruciatus à* CRVCE. Tollere ergo CRVCEM, est ferre quidquid molestum est, ac cruciat. Tollere CRVCEM, est tolerare in mundo pro nomine meo, quidquid intulerit mundus. *Siquidem & animi ad mortem pro* me *subeundam alacritas, & membrorum quæ sunt super terram mortificatio, & illud quòd quis libenter se cuiuis impendenti pe-*

Bernard. Serm. in Vigilia S. Andreæ.

Basil. in Reg. fus. Interrog. 6.

riculo offerre pro meo nomine paratus sit, & nullâ de rebus vitæ huius affectione tangatur, hoc nimirum est tollere CRVCEM *suam.* * *Siue ergo minas, siue blandimenta, siue quaslibet prohibitiones, si sequi vis, in* CRVCEM *verte; tolera, porta, noli succumbere.*

*August. Serm. 47. de Diuers.

Tacebat Staurophila, conferens in corde suo verba sapientissimi Magistri; cùm Dominus rursus, Et vis, inquiebat, ô filia, pleniùs cognoscere, quàm non vnica CRVX sit quam tollere iubeo? age semitam hanc, quæ ad dexteram est, mecum perambula, & ostendam tibi totum Staurophylacium Patris mei, capacem, inquam, CRVCIVM OFFICINAM, quas electis distribuit prout vult. Sequebatur illa promptissimè, & gestiebat CRVCIVM genera suis distributa classibus cernere. Ibant ergo pariter, cùm ventum tandem ad montem duplici colle distinctum, vndique CRVCIBVS, ceu proceris arboribus, consitum. Et Ecce, inquiebat Christus, hæc illa CRVCIVM supellex, in salutem humani generis destinata. Viden' supremum illum collem, vsitatis & propriè dictis CRVCIBVS exornatum? Et agnoscis, credo, primo loco meam illam CRVCEM, spineâ coronâ redimitam, lanceâ & spongiâ hinc inde cinctam. Principem enim locum obtinere debuit arbor illa nobilis, supra omnia li-

gna cedrorum excelſior, in quâ ego, vita mundi, pependi, & mortem ſuperaui. Agnoſco, inquiebat Staurophila, inſtrumentum ſalutis publicæ, *trophæum contra potentiam diaboli, & principium condemnationis eius.* S. Ignat. Epiſt. ad Philipp. Sed dic, quæſo, quænam altera illa CRVX, tuæ non admodum diſſimilis, niſi quòd inuerſa? Hæc, inquiebat Chriſtus, Apoſtoli mei Petri eſt, qui & ipſe CRVCIS LIGNVM deguſtauit, ſed *ad inſtar magiſtri in recto ſchemate crucifigi recuſauit, rogans vt inuerſis veſtigijs figeretur, tamquam in cælum viam à terrâ faciens.* Chryſoſt. Orat. in Pet. & Paul. Exſpecto, inquiebat Staurophila, quæ reliquæ CRVCIVM ſpecies. Quid opus? inquiebat Chriſtus. an non cernis decuſſatam illam? Hanc *Andreanam vulgò dicitis, validâ & ſatis veteri famâ, diuum iſtum in eâ cruciatum.* Vide Lipſ. lib. 1. de Cruce c. 7. Iam hinc veterum furcam, inde Iaponum CRVCEM ſpectas: reliqua nota hodieque apud vos patibula.

Sed enim, inquiebat Staurophila, auet animus inferioris ordinis CRVCES cognoſcere: video enim varia illis adiungi ſymbola, quæ ſine dubio myſteriis fœta ſint. Illæ etiam, aiebat Chriſtus, referunt varia cruciatuum genera, quibus aut corpus, aut animus hominis, aut vtrumque torquetur. Et quidem CRVX illa, cui cor gladio transfixum hæret, interiorem CRVCEM ſignificat, quæ mentem

validè excruciat. Hæc CRVX beatiſſimæ
Luc.2,35. Matris meæ, cuius animam (vt Simeon prædixerat) pertranſiuit gladius. Hac & Apo-
Rom.9,2. ſtolus ille affligebatur, qui dicebat: *Triſtitia mihi magna eſt, & continuus dolor cordi meo.*
Gregor. Hom.37. in Euang. Hæc compaſſionis CRVX dici poteſt. *Qui enim dolorem exhibet in alienâ neceſſitate, CRVCEM portat in mente.* Ad hanc CRVCEM ſollicitudines, curæ, ægrimoniæ, mœrores, angores, ſcrupulorum aculei, animi deiectio, deſolatio ſpiritualis, tædia, aliaque his ſimilia ſine dubio pertinent. Grauis hæc planè afflictio, vt teſtabatur ille qui clamabat:
Pſ.87,2.4. *Domine Deus ſalutis meæ, in die clamaui, & nocte coram te: quia repleta eſt malis anima mea, & vita mea inferno appropinquauit.* Ita eſt, inquiebat Staurophila, ſupremum enim malorum arbitratur animus, qui offenſum ſibi ſuſpicatur miſericordiarum Patrem, & Deum totius conſolationis.

Sed pergat, quæſo, Dominus meus alias ex ordine CRVCES explicare. Subiunxit ergo Dominus: Illa, quam vides gladiis, fuſtibus, catenis, laqueis, compedibus, virgis & flagellis decoratam, varia Martyrum meorum ſupplicia deſignat. Quanta enim paſſi ſunt tormenta, vt ſecuri peruenirent ad palmam
Hebr.11,36. martyrij! nam *ludibria & verbera experti, inſuper & vincula & carceres; lapidati ſunt,*

ſecti

secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt: & quid non pertulerunt in mundo, quibus dignus non erat mundus?

Morborum CRVCEM non difficulter agnoscis, quæ non vtilis modò, sed subinde etiam necessaria. Israëlitæ sani obliuiscebantur Dei; at vbi *multiplicatæ sunt infirmitates eorũ, posteà accelerauerunt.* * Et *cùm* Deus *occideret eos, reuertebantur, & diluculò veniebant ad eum.* Quàm multis infirmitas corporis mentis præstitit sobrietatem! *Infirmitas* enim *grauis, sobriam facit animam.* Quare *morbum nihil aliud esse credas, quàm vtilem quamdam institutionem:* hoc est, *vt & corporea omnia, & quidquid fluxũ est* & caducũ asperneris, & *totum te cælesti parti addicas.*

Psal.15,4.
*Ps.77,34.
Eccli.31,2.
Nazianz. Epist.70.

CRVX verò illa, cui lignea scutella & mendici adiungitur crepitaculum, paupertatis insigne est. Quis enim nesciat, hanc quoque virtutis instrumentum, si quis eo rectè norit vti? *diuitiarũ acquisitio laboris, possessio verò timoris, amissio plena doloris inuenitur:* diuitiæ cùm amantur, inquinant; cùm habentur, onerant; cùm minuuntur, cruciant.

Bernard. de Conuers. ad Cleric. cap.12.

Sed quid sibi, aiebat Staurophila, vult feretrum illud quod ab alterâ conspicio parte? Id afflictionem eam, respondebat Christus, designat, quæ ex parentum & consanguineorum contrahitur morte. Sustinenda & hæc

hæc æquo animo; quia etsi durum amittere charos, tolerabile tamen; quia sustulit ille, qui dederat, bonus Deus. Et quantis profuit amicis carere, qui dum viuerent, à Deo auocabant! Hæc audiens Staurophila, oculos in stulti cucullum conuertebat. Sciens autem Christus, quòd eum vellet interrogare, Video, inquit, mirari te hoc stultitiæ schema, nec satis assequi quid illud sit. Grauis hæc, filia, CRVX est irrisionum, contemptus, ac ludibriorum; quâ veri patientes non horrent stulti audire propter me: nec quidquam est quod ita hominum mentem perturbet, quàm despectui haberi. Multi sanè cupiunt Deo *seruire, sed cum hominũ laude & fauore*, & pleriq; humilitatem amant sine humiliatione, volentes eam *sine honoris mundani exercere iactura, & absque vllius exasperatione conuitij, patientiæ gratiam poßidere*.

Cassian. Collat. 4. cap. 12.

Sed quid hoc demum, aiebat Staurophila, quòd video subsannantes digitos, & exspuentium ora? Illud nimirum, respondebat Christus, non deesse seruis meis, quorum vitam mundus æstimat insaniam, contumelias, detractiones, probra, mendacia, iudicia temeraria, & alia huiusmodi, quorum vberrima vbique seges; tam derisoribus noxia, quàm verè patientibus vtilissima. *Hos enim eligit Deus, quos despicit mundus; quia plerum-*

Gregor. in Euang.

rumque ipsa despectio hominem reuocat ad seipsum. Optimè ergo Apostolus meus monuit, Deo seruiendum per *gloriam, & ignobilitatem; per infamiam, & bonam famam; vt seductores, & veraces.* 2.Cor.6,8. Fasciculus verò multarum CRVCIVM simul ligatarum, id denotat, plures subinde afflictiones simul in vnum incurrere hominem, Deo ad eius salutem id permittente, atque etiam immittente.

CAPVT IV.

Quodcumque CRVCIS *genus Christum tulisse.*

STVPEBAT non parum Staurophila, audiens multiplices CRVCES vni aliquando destinari, &, Mi Domine, aiebat, vel vnica ex commemoratis CRVCIBVS satis profectò fuerit ad validum hominem deijciendum; ecquis ergo congeriem aliquam sustineat? Quid est quod loqueris? reponebat Christus. numquid considerasti seruum meum Iob, quanta sustinuerit, & quot in eum simul irruerint CRVCES? Armenta enim primò sublata, liberi deinde ruinâ domus oppressi, percussus ipse vlcere pessimo vsque adeò, vt sedens in ster-

quilinio testâ saniem raderet: & ad malorum cumulum, propria etiam marito insultaret vxor. Amici, qui ad consolandum venerant, acerbis disceptationibus malũ exasperabant. In his omnibus tamen infractus persistebat
Iob.2,10. sancti viri animus, vt diceret: *Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus?*
*Iob.1,21. * *Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum.* Magna, inquiebat Staurophila, hæc Iobi patientia; sed quis assimilabitur ei? Quis mihi mentem ita cõfirmabit, vt aduersus omnia aduersa inconcussa permaneat?

Cui Christus: Nulla melior ad patientiam monitio, & munitio, quàm aspicere
Heb.12,2. in me *auctorem fidei, & consummatorem* IESVM. Nam & hæc mihi patiendi causa fuit, vt ouibus meis præberem exemplum. Om-
Aug. lib. de Catechiz. rudib. nes enim CRVCES, *omnia terrena mala, quæ sustinenda præcepi*, ego, Deus ipse, *sustinui, ne in illis timeretur infelicitas.* Si enim aduertas, ô Staurophila, nullam hîc vidisti CRVCEM, quam ego non priùs tulerim. Itáne verò, aiebat illa, & tu Redemptor mi, omnes has CRVCES? Sic est, aiebat Christus, nec de primâ dubitas: neque enim nescis, quomodo prætorio exiuerim baiulans mihi
Phil.2,8. CRVCEM, & *factus* fuerim Patri *obediens vsque ad mortem, mortem autem* CRVCIS. Hoc om-

omnes viuâ fide credimus, aiebat Staurophila, ſed de aliis non ita paſſim conſtat.

Proinde aduerte, inquiebat Chriſtus, percurram reliquas, ſed breuiter, & quaſi in tranſitu. Defuítne mihi interior CRVX, cùm in horto cœpi tædere, pauere, & mœſtus eſſe, & dicerem: *Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem.* Volui deinde ad conſolationem ſeruorum meorum eſſe quaſi derelictus & deſpectus à Deo. Ecquid enim animi credis tum mihi fuiſſe, cùm flebili & intermoriturâ voce clamarem: *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me?* Quanto dolore cordis tactus ſum intrinſecus propter omnia & ſingula hominum omnium ſcelera, iam inde ab ipſo mundi exordio perpetrata! hæc enim in me ſuſceperam expianda; pro illis, agnus licet ſine maculâ, & qui peccatum non feceram, reum ipſe me conſtitueram, vt pro iis ad iuſtitiæ rigorem Patri ſatisfacerem, & quæ non rapui, exoluerem. *Cernebam* autem *perſpicuè, & in particulari, quanta in ſingulis diuinæ bonitati fieret iniuria, quanta contumelia, quantus contemptus. Cernebam quoque quantum malum ſit æterna damnatio; quam totum genus Adæ ſibi per peccatum accerſiuerat. Multò enim exactiùs & clariùs ſingula conſiderabam & ponderabam, quàm vlla poſſet creatura. Vnde non dubi-*

Matth. 26, 38.

Matth. 27, 46.

Leſſ. de Perfect. diuin. lib. 12. cap. 17.

dubitauit quidam *affirmare, hunc ipſum dolorem ſufficientiſsimum fuiſſe ad vitam mihi millies eripiendam; ſi vim ſuam in corpus exe-
1.Reg 4, 18. rere fuiſſet permiſſus.* Si enim Heli captâ Arcâ retrorſum cecidit, & exſpirauit; ſi & nurus eius dolore eiuſdem cladis exſtincta eſt; quis dubitet, quin idem potuiſſet dolor, quem pro peccatis veſtris aſſumpſeram, cùm ille longè fuerit maior, quàm vllus, qui in hominem poſſit cadere? atque hæc triſtitia mihi fuit continua ab ipſo initio conceptionis vſque ad finem vitæ.

O lætitia Angelorum! aiebat Staurophila, numquam credidiſſem, tantum interni te habuiſſe doloris, niſi me docuiſſes. Quare concupiſco & reliquas tuas cognoſcere CRVCES. Iam audiuiſſes, aiebat Chriſtus, niſi interrupiſſes. Pergo igitur de corporis afflictionibus, de quibus fortè non ambigis. An
Matth.26, 27. non vinculis conſtrictus, huc illuc magno furore per vias raptatus, impulſus & protruſus fui? an non colaphis me ceciderunt, &
Pſ.37,18. palmas in faciem dederunt? Denique *ego in flagella paratus fui*, & acutiſſimis ſpinis coronatus, arundine in capite percuſſus, & pluribus aliis CRVCIBVS inhumaniter exagita-
Pſ.37,18. tus, & ſic *dolor meus in conſpectu meo ſemper.*

De morborum CRVCE quid attinet dice-
Iſai.53,3. re? cùm non ignores ab Iſaiâ me dici *virum dolo-*

dolorum, & scientem infirmitatem, qui vestros lãguores verè tulerim. nec defuit mihi acerba potio: *recordare* enim *absynthij mei & fellis*, Thren. 3,
& quomodo *in siti meâ potauerunt me aceto.* 19.
Paupertatem verò amaui & exquisiui ab Ps. 68, 22.
vtero matris meæ, *quoniam* propter vos *egenus factus* sum, *cùm essem diues, vt* meâ *inopiâ* vos *diuites essetis.* Et attende, quæso, paupertatem natiuitatis meæ, quale ego *fabricator mundi elegerim hospitium*; stabulum pro domo, præsepium pro lecto; *panniculi pro purpurâ, pro bysso in ornatu Regio laciniæ congerebantur*; *pedissequas substantia familiaris non patiebatur, mancipiorum obsequia sumptus tenuis & inops mensa excludebat.* Denique pauperes elegi discipulos, & tanta mea fuit paupertas, vt neque cubile, neque domicilium quo reciperer, haberem. vnde non immeritò dicebam: *Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos; Filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet.*

2. Cor. 8, 9.

Cyprian. Serm. de Natiuit.

Matth. 8, 20.

Compassus quoque fui hominum casibus & necibus: hinc enim super perituram Ierusalem lacrymatus sum. Hinc, vt alios consolarer, mortuos excitaui; & cùm Lazarus amicus defunctus esset, infremui spiritu, turbaui meipsum, & lacrymatus sum, vt dicerent Iudæi: *Ecce quomodo amabat eum!*
Contumeliis denique & opprobriis satura-

Luc. 19, 41.

Ioan. 11, 33.

Bernardus Serm. 20. in Cant. ratus fui. *In dictis enim meis sustinui contradictores, in factis obseruatores, in tormentis illusores, & in morte exprobratores.* An non Matth. 11, 19. potator vini, Publicanorũ amicus, seductor, dæmonium habens, Samaritanus, blasphemus, & diuinitatis impius vsurpator, contumeliosissimè appellatus fui? Et quasi non sufficerent contumeliæ verborum, etiam factis ignominiosissimis mihi insultarunt, & æternam Dei sapientiam pro stulto & insano habuerunt. Velauerunt faciem meam ludentes, & illudentes mihi; & cùm alapis Luc. 22, 64 me cæderent, dicebant: *Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit?* Spreuit me cum exercitu suo Herodes veste albâ indutum; instar vanissimi regni affectatoris spineo diademate me coronarunt: arundine, velut sceptro, & chlamyde coccineâ, ceu Regio paludamento per ludibrium me ornauerunt. Quæ nunc, ô Staurophila, superest CRVX, quam non expertus fuerim? atque hæc quidem passus sum propter te, vt Heb. 12, 3. & tu recogitans eum, *qui talem sustinuit à peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem,* non fatigeris animo tuo deficiens, sed aspiciens in faciem Christi tui, eius exemplo commonita dicas: Si sic ille, quid Luc. 23, 31 ego? *Si in viridi ligno hæc* facta, *in* me *arido,* & tantùm non flammis deputato, *quid fiet?*

CAPVT V.

Beatiſſimæ Virginis exemplo CRVX *ferenda.*

Tuam ipſius animam pertranſibit gladius. *Luc.2,35.*

Si CRVCIS *haud expers ſit Virgo criminis expers;*
Noxia, quid dubitas ſubdere colla CRVCI?

PENETRABANT hæc, velut ſagittæ acutæ, animum Staurophilæ, vt lacrymæ vbertim defluerent ex oculis; reſumpto autem ſpiritu dixit: Gratias tibi ago, ô ſponſe ſanguinum, quia in vitâ tuâ exhibuiſti mihi formam cuiuſcumque CRVCIS ferendæ. Et quis mihi det, *vt per ſemitam patientiæ & humilitatis incedens, per Chriſtum ad Chriſtum meum tendam. In quo itinere* etſi *nec æſtus deſit laboris, nec nubes triſtitiæ, nec procella formidinis, nec inſidiæ iniquorum, nec minæ potentium, nec contumeliæ ſuperborum*, confido tamen quòd tuo adiutorio hæc omnia percurram; non ignara, *non tam optandum declinando iſta effugere, quàm*

Leo Serm. 16. de Paſſione.

Tuam ipsius animam pertransibit gladius. *Luc. 2.*

Si CRVCIS *haud expers sit* VIRGO *criminis expers;*
Noxia, quid dubitas subdere colla CRVCI?

quàm tolerando ſuperare. Atque hoc nunc eſt deſiderium & votum cordis mei.

Benè habet, inquiebat Chriſtus, quòd grata ſis inſtructori tuo: nam beneficia potiora meretur, qui pro acceptis non fuerit ingratus. Alterum proinde ſtimulum ad CRVCIS onus ſuſcipiendum adiungam. Sed id priùs velim mihi dicas, quid nuper tibi acciderit, cùm nouam coëmeres tunicam? Subridebat hîc Staurophila, & Cur illud, inquiebat, Domine requiris? aut quid ad rem facit? Nimirum, aiebat Chriſtus, intelliges poſteà, hoc tuæ ſeruire eruditioni. Nihil igitur cunctata, Tergiuerſabar, inquit, cum mercatore de pretio, quod ille (vt mihi quidem videbatur) enormius efflagitabat, ac multis vltrò citroque habitis ſermonibus, tandem ſubijciebat: Ecce vno aut altero abhinc vico mater mea habitat, quæ eumdem pannum non minoris emit. Adi eam, & audi, num ita ſe res habeat, & videbis me iniquum non exigere.

Satis hoc, inquiebat Chriſtus, hinc iam docebo, quàm æquum ſit, pro Regno Dei, & ſalute tuâ CRVCEM ferre. Venale habet Pater meus Regnum cæleſte, & *aliud non quærit pretium quàm te ipſum: tantum ſcilicet valet, quantum es: te da, & habebis illud.* Sed da te CRVCEM baiulantem, da te me ſe- Beda Sermone 18. de Sanctis ex Auguſt.

quentem, da te vitam in CRVCE consummantem? Quid turbaris de pretio? nónne

Luc. 24, 26. & me *oportuit pati, & sic intrare in gloriam meam?* Iam vide, quæso, an non eodem pretio

Damasc. Orat. 2. de Dormit. B. Mariæ. *immaculata* Mater mea, *quæ nullis terrenis inquinata fuit affectibus, sed cælestibus educata cogitationibus, cùm esset animatum cælum*, cælestia emerit tabernacula.

Quòd si à CRVCE quispiam immunis ad æternam admitteretur beatitudinem, an nō putas id Genitrici meæ, eidemque sanctissimæ, indulgendum fuisse? sed stat, æternumque

Act. 14, 21. stabit æterni Patris decretum, *Per multas tribulationes oportet intrare in regnum Dei.*

Volupe tamen erit, aiebat Staurophila, audire has B. Virginis CRVCES & dolores, vt per eius exempla sequar Dominum Redemptorem. Recensebo ergo nonnullos, inquiebat Christus, vt puri hominis, & infirmioris quidem sexus formam tibi proponam, ne diuinâ virtute Deum-hominem aduersa superasse fortassis obijcias, atque vt hinc erga mœstissimam Matrem meam tibi crescat reuerentia & cultus. Gratius mihi, aiebat Staurophila, nihil posset accidere: iam pridem enim, quidquid ad cultum Virginis-Matris aliquo modo facit, maximo pietatis sensu me affecit.

Age

Age igitur, inquiebat Christus, compingam tibi velut in myrrhæ quodam fasciculo Dolores & CRVCES, quibus discruciata fuit. Quo enim dolore affectam credis, cùm Reginæ cælorum, & Angelorum Dominæ locus non esset in diuersorio, sed in patulum quoddam stabulum tenera ac prægnans Virgo secedere coacta fuit? Quo sensu recèns nati vagitus excepit? quàm intimè compassa est nuditati, frigori, inopiæ, & reliquis, quibus tum affligebar, infantiæ ærumnis? Et cùm prænosceret omnes mihi posteà infligendos cruciatus, an non credis, quoties me pannis inuoluit, quoties manus & pedes contrectauit, toties animum nouo dolore absorptum, quòd cogitaret, illas manus, illosque pedes duris aliquando clauis CRVCI affigendos? Quàm dirus doloris gladius penetrauit Virginis animam, cùm cruentam Filij sui aspiceret circumcisionem! cùm audiret Herodis decretum de occidendis paruulis, illudque deinde immaniter executioni dari! Quàm molestum ei fuit, intempestâ nocte solum vertere, difficillimo itinere in Ægyptum concedere, ibique septem ipsis annis cum barbaris hominibus, qui innumeris probris diuinum Numen lacessebant, vitam transigere!

Luc. 2, 7.

Ex S. Brigittâ lib. 6. Reuelat. cap. 57.

Quid referam luctum, quem habuit, cùm

triduo amissus hærebam in templo? Si enim
Tob.10,4. Anna Tobiæ mater, eò quòd die statuto minimè reuerteretur filius, fleuit irremediabilibus lacrymis; quos non planctus emisit illa, quæ me non filium modò, sed Deum suum credidit amissum? Quis mœror occupauit, cùm consanguineum suum Ioannem
Luc.7,28. Baptistam, quo maior inter natos mulierum
Matt.11,2. non surrexit, audiuit in vincula coniectum, & capite multatum? Quàm acerbus ei fuit dilectissimi sponsi Ioseph interitus!

Magna profectò, inquiebat Staurophila, magna hæc sunt, quæ Virginem-Matrem grauissimè affecerint; & vix ipsa credideram tot eam CRVCIBVS, ante Domini mei passionem, adobrutam. Præludia hæc fuere, inquiebat Christus, & initia dolorum, qui deinceps velut agmine facto in eam irruerunt. Neque enim ignara fuit eorum quæ mihi passionis tempore acciderunt, quæ & à Prophetis legerat prædicta, & magno doloris sensu animo eius semper obuersabantur.

Quid illam animi habuisse dixeris, cùm nuntium illi adferretur, me, solatium cordis sui, captum velut latronem per plateas frequentissimæ ciuitatis circumduci, raptari, trahi, de vno Iudice ad alium indignè ablegari! Quam CRVCEM ei intulere alapæ maxillis meis crudeliter impactæ? flagella, co-

rona

rona ſpinea, arundo, & ipſa CRVX, quam ſauciis ac cruentis humeris, miſerando ſanè ſpectaculo deportabā. Sed præ his omnibus, tū vel maximè doloris gladius animam eius pertranſiuit, cùm ſtaret iuxta CRVCEM, & ea quæ circa me fiebant, contemplaretur.

Cùm me vidit ſuum natum
Morientem, deſolatum,
Emittentem ſpiritum.

Non ſe poterat vltrà continere Staurophila, ſed in lacrymas effuſa, ſubiunxit:

O quàm triſtis & afflicta
Fuit illa benedicta
Mater Vnigeniti!
Quis eſt homo qui non fleret,
Mæſtam matrem ſi videret
In tanto ſupplicio?

Pergebat verò Chriſtus: Tunc, ô Staurophila, (iuxta Ieremiam) *anguſtiæ & dolores tenuerunt eam quaſi parturientem:* * *nam dolores partus, quos effugit parturiens, ſuſtinuit ex maternâ compaſſione viſcerum me reparturiens lacerum.* Omitto quòd è CRVCE depoſitum gremio exceperit, omnia vulnera explorauerit, & magnâ animi mœſtitiâ vltimæ interfuerit ſepulturæ. O Domine, inquiebat Staurophila, quis mihi det penitiùs expendere & appendere ſingulos dolores mœſtiſſimæ Matris tuæ!

Ierem. 49, 24.
*Damaſc. de Fid. Orthod. lib. 4. c. 15.

4. Esdr. 4, 5 *Pondera mihi*, dicebat Christus, si vales, *pondus ignis*. Rimare, si potes, feruentissimum illud amoris incendium, quo cor eius erga me continuè æstuauit, & tum doloris magnitudinem vtcumque cognosces. Agnosce Matrem, agnosce Filium, & hunc vnigenitum, illum *desideratum cunctis gentibus*, *Speciosum formâ præ filijs hominum*, denique ipsum Deum ac creatorem vniuersorum. Quantam verò ex tanto amoris fomite surrexisse credis flammam? *Tantum enim necesse est vrat dolor, quantum hæserit amor.*

Agg. 2, 8.
* Ps. 44, 3.
August. lib. 21. de Ciu. Dei cap. 26.

Bernard. de Lament. Virg.

Vnde *credo plenè enarrari non posse dolorem Virginis*: sed hoc dicendum, *tantum fuisse, quantum vmquam dolere potuit de tali filio talis mater.*

Hæc porrò eò adducta sunt, filia, vt clarissimè videas, ne Matrem quidem meã Crvcis fuisse exortem: ac proinde nec te nec vllum omnino à Crvcis consortio excipiendum. Optimè id intelligebat Apostolus, qui dicebat: *Nemo in tribulatione moueatur, ipsi enim scimus quòd in hoc positi sumus.* An ergo mirum, si Crvces *& calamitates in hoc sæculo perpetuò ferendæ, cùm ad toleranda vniuersa militetis. Et sanè Christianus quodammodò esse desinit, qui, in hoc positus vt perferat, nihil perfert.*

1. Thess. 3, 3.
Saluian. contra Gent.

CA-

CAPVT VI.

Cur CRVCES *necessariæ.*

SVCCREVERAT iam aliquò vſq; Staurophilæ animus ad CRVCEM ſuſcipiendam, quam videbat & Chriſtum & Chriſti matrem patientiſſimè tuliſſe, ſe verò, quiduis demum ageret, nullo modo poſſe effugere: *ſed* mirabatur enim, quid cauſæ eſſet, *quòd à Chriſtianâ vitâ inſolubile vinculum eſſet tribulatio.* Et, Ne indignetur, inquiebat, Dominus meus, ſi pergam proponere quæ animo occurrunt meo. Quid, precor, illud eſt, quòd electos tuos excruciari velis, & neminem ſine CRVCE ad Regnum Patris tui admittas?

Chryſoſt. Hom. 66. ad Pop.

Reſpondit Chriſtus: Sufficere deberet, filia, quoniam ſic placitum eſt Patri meo, nec vllas eius rei exquirere cauſas, quando optimè noſti, id æquiſſimum, quod diuinæ placitum fuerit voluntati. Non detrectabo tamen nodum hunc, quem proponis, ſoluere: quando & hoc ad imbecillem animum corroborandum non parum faciat. Huius rei gratiâ, ſubijciebat Staurophila, id vel maximè requirebam: neque enim vllum mihi

erat dubium, quin optimis niteretur rationibus, quod ab optimo Deo aut fieret, aut fieri permitteretur.

Greg. l. 23. Moral. cap. 15. Audi igitur, aiebat Christus: *Pio Dei consilio agitur, vt huius peregrinationis tempore electorum vita turbetur.* V IA *est vita præsens, quâ ad patriam tenditur, & idcircò hîc occulto iudicio frequenti perturbatione* homines *conteruntur, ne* VIAM *pro patriâ diligant.* Hinc mundi iter asperum, *ne dum quisque præsentis vitæ requie quasi amœnitate* VIÆ *pascitur, magis eum diu pergere, quàm citiùs peruenire delectet: ne dum oblectatur in* VIA, *obliuiscatur quod desiderabat in patriâ.*

August. in Psalm. 43. Felle proinde miscenda erant omnia, ne mel mundi pro summis deliciis haberetur: *nam* si *semper Deus in istis prosperitatibus faueret, vt omnia abundarent, nullamq́; in tempore isto mortalitatis tribulationem, nullas pressuras angustiasq́; pateremini, non diceretis, nisi ista, esse summa bona, quæ præstat Deus seruis suis, & maiora ab illo non desideraretis. Ideò autem huic vitæ malè-dulci miscet amaritudines tribulationum, vt alia, quæ salubriter dulcis est, requiratur.*

August. Serm. 111. de Temp. *O infelicitas generis humani! Amarus est mundus, & diligitur: putas si dulcis esset, qualiter amaretur? Turbatur mundus, & amatur mundus; quid si tranquillus esset mundus?*

*Idem Serm. 246. de Temp. * *Formoso quomodo hæres,*

res, qui sic amplecteris fœdum? flores eius quomodo colligeres, qui à spinis non reuocas manum?

Profectò, inquiebat Staurophila, non vtilis modò, sed etiam necessaria, vt video, CRVX atque tribulatio; alioqui insensati homines relinquerent cælum cæli Domino, terram verò terrigenis, & filiis optarent hominum. Sed vlteriùs, subijciebat Christus, expendere oportet, *habere bonum Deum bona malaq; distribuenda singulis, & alternatim secundas res, aduersasq; dispertiri, easq; ita digerere, vt, vtrælibet in hac vitâ contigerint, alteræ in futurâ sint exspectandæ.* Id scilicet volebat Pater Abraham, cùm Epuloni ita loqueretur: *Fili, recordare quia recepisti bona in vitâ tuâ, & Lazarus similiter mala; nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris.*

Salian. l.2. De Timore Dei, cap.33.

Luc.16,25.

O quàm verè *terribilis* Deus *in consilijs super filios hominum!* Quis enim non *timeat* exemplo diuitis huius, *quem deliciæ vitæ igni tradiderunt. Non enim ob iniustitiam, sed propter mollem & delicatam vitam reprehensus, in flammâ fornacis torrebatur.* Prosperitas ergo apud Deum crimini est, supplicioque obnoxia; & CRVCE caruisse, perpetuum meretur cruciatum. An non dixi in Euangelio: *Væ vobis diuitibus, quia habetis consolationem vestram! Væ vobis qui saturati estis, quia esurietis!*

Psal. 65,5.

Basil. Homil. 1. de Ieiun.

Luc.6,24.

rietis! Væ vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis!

Stupebat ſupra modum Staurophila, &, Niſi optimè nobis conſtaret, aiebat, ſapientiſſimè omnia à diuinâ prouidentiâ ordinari, neſcio quî humana mens hoc Dei iudicium capere poſſet. Quid ita? inquiebat Chriſtus, nónne & Ethnici id cognouerunt?
Salian. vbi ſup. Quò enim ſpectant gemina illa Iouis apud Homerum dolia, quorum alterum bonis commodiſve huius vitæ refertum ſit, damnis & calamitatibus alterum, quæ ille alternatim hominibus diſpertiat? Socrates quoque dicebat, dolorem & voluptatem inter ſe ita eſſe compoſita, vt ſeſe mutuò ſequerentur, vt in puteo vrceus inanis & plenus, vita & mors in viuentibus, nox & dies in cælo. Dies præcurſor eſt noctis, & nox prænuntia diei. Qui hîc ſitulam plenam recipit, poſteà habebit vacuam. Cui in hac vitâ iugiter fulſit dies, in alterâ æterna torquebitur nocte. Ita eſt, mea Staurophila, nemo poteſt & hîc & illic frui quiete. Et quid tantum miraris Dei diſpoſitionem? Nónne in omnibus pęnè rebus humanis vix vlla exiſtit
Ioan. 16, 21. lætitia, quam non triſtitia præceſſerit? *Mulier cùm parit, triſtitiam habet, quia venit hora eius: cùm autem pepererit puerum, iam non meminit preſſuræ propter gaudium, quia natus eſt*

eſt homo in mundo. Amaritudo enim præeuntis doloris, commendat ampliùs gaudia ſecutura. Sic pretioſior ſanitas eſt, quæ poſt languoris recuperatur incommodum. Agricola quoque de vbertate frugum lætari non poterit, niſi priùs terram multo labore confecerit, & tantò magis proſperitatis ſpem congerit, quantò ſe ampliùs deſudaſſe cognouerit. Hoc nimirum eſt quod dici ſolet, Vbi vber ibi tuber; vbi mel ibi fel. & Hieron. Tom.4.in Epiſt. ad Virg.in exil. miſſ.

Semper odoriferis proxima ſpina roſis.

Cumulatè, aiebat Staurophila, dubitationi meæ ſatisfactum. Alias proinde rationes, ſi quæ ſint, libenter excipiam. Pergam igitur, ſubdebat Chriſtus: *Tentat vos* per CRVCES *Deus, vt palàm fiat vtrùm diligatis eum, an non, in toto corde, & in totâ animâ veſtrâ.* Deut. 13,3 *In igne* enim *probatur aurum & argentum, homines verò receptibiles in camino humiliationis.* Eccli.2,5. & numquam audiſti, *vaſa figuli probat fornax, & homines iuſtos tentatio tribulationis.* Eccli.27,6. Bonos in deliciis Deus non habet, experitur, indurat, ſibi illos præparat. *Eos autem, quibus indulgere videtur, quibus parcere, molles venturis malis ſeruat.* Seneca de Prouident. Non legiſti de iuſtis vexatis, quid ſcriptum? *Quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos ſe. Tamquam aurum in fornace probauit illos, & quaſi holocauſti hoſtiam accepit illos, & in tempore* Sap.3,5.

erit

erit respectus illorum. Vexati ergo, afflicti, & Math. 10, 38. cruciati Deo digni sunt. contrà, *qui non accipit* CRVCEM *suam, & sequitur me, non est me dignus.* Et * *verè ille miser est, qui in afflictione constitutus nimiùm tristatur, & Deo non se dignum præbet.*

*Nicetas Choniates.

Verùm, inquiebat Staurophila, quid opus probatione, cùm Deus vniuscuiusque nouerit virtutem, etiamsi nulla ingruat aduersitas? Non ita probat Deus, respondebat Christus, vt noua ei succedat notitia, sed vt aliis notam faciat iustorum tolerantiam, cui ipse materiam suggerit & occasionem. Ita Tobiæ dictum: Tob. 12, 13. *Quia* placebas *Deo, necesse fuit vt tentatio probaret te,* & declararet, non Deo aut Tobiæ, sed aliis hominibus, quàm excelso animo sustineret aduersa. Et nesciunt plerique quâ mente Sancti Deum colant, & non rarò propter præsentis vitæ felicitatem Deo seruire credunt, sed CRVX & tribulatio facilè ostendit, quanto Deo adhæreant amore. Ita diabolus ob temporalia bona Deum à S. Iob coli opinatus est. *Cùm enim videret sanctißimum virum valdè copiosum & opulentum, nihilq; haberet quod ei accusationis loco obÿceret, ad hanc confugit calumniam: Numquid gratis te colit Iob? Circumuallasti interiora & exteriora eius: propter mercedem ille virtutem sequitur, tantâ fruens opulentiâ.*

Chrysost. Hom. 1. ad Pop. Antioch.

Quid

Quid igitur fecit Dominus? volens demonstrare quòd Sancti ipsum non colant propter mercedem, omnem substantiam abstulit, & paupertati tradidit, & in grauem morbum incidere permisit. Et quidem omnibus ille diuitijs circumfusus, quis esset, non multis manifestum erat, postquam verò ipsas velut vestimentum exutus, athleta abiecit, & ad pietatis certamina nudus intrauit: sic spoliatus spectatores omnes perculit, ita vt & ipse Angelorum Dominus super animi eius tolerantiâ vehementer acclamaret, & victori illi applauderet.

Cognosco nunc Domine, aiebat Staurophila, necessaria esse fortium exempla, tum vt eos, prout meriti, veneremur; tum vt ad eorum accendamur imitationem. Subiecit verò Christus: Sed & alteram audi rationem, *magna & præcipua virtus est patientia; carebit* hac *iustus, si nihil patiatur aduersi. Est enim patientia, malorum, quæ aut inferuntur, aut accidunt, cum æquanimitate perlatio.* * *Paternum Deus habet aduersus bonos viros animum, & illos fortiùs amat, & operibus, doloribus ac damnis exagitat, vt verum colligant robur. Non est arbor solida nec fortis, nisi in quam frequens ventus incursat: ipsa enim vexatione constringitur, & radices certiùs figit. Marcet sine aduersario virtus: tunc apparet*

Lactant. de Iustit. l. 5. cap. 23.

* Seneca l. de Prouid.

paret quanta ſit, quantumq́; valeat polleatq́;, cùm quid poßit patientia oſtendit.

Prudent. in Pſychom. *Nam vidua eſt virtus, quam non patientia firmat.*

Fateor, inquiebat Staurophila, paternum Dei erga nos animum: ſed dura eſt ſuper nos manus eius. Quis enim vel à vitrico continuas exſpectet vexationes, & non leues calamitates? Matris, video, aiebat Chriſtus, requiris blanditias, & foueri ſinu, contineri vmbrâ, numquam contriſtari, numquam laborare, numquam affligi deſideras. Numquam audiſti,

Lucan. l. 9. *Gaudet patientia duris?*

Apoc. 3, 19. vel illud Patris miſericordiarum, *Ego quos amo, arguo, & castigo? Hanc rationem* in ele-

Seneca l. de Prouident. ctis ſuis Deus *ſequitur, quam in diſcipulis præceptores, qui plus laboris ab his exigunt, in quibus certior ſpes eſt. Numquid tu inuiſos eſſe Lacedæmonijs liberos ſuos credis, quorum experiuntur indolem, publicè verberibus admotis? ipſi illos patres adhortantur, vt ictus flagellorum fortiter perferant, & laceros ac ſemianimes rogant, perſeuerent vulnera præbere vulneribus.* Et verò monaſteriorum Præfecti, vt nouiſſe potes, vix admittunt, niſi durè exercitatos.

Climac. Grad. 4. ante med. Narrat Climacus, fuiſſe monaſterij diſpenſatorem pudicum & moderatum, & mitem vt quis alius. In hunc mona-

ſterij

ſterij Pater inuectus eſt abſque vllâ causâ, iuſſitque de Eccleſiâ proijci: intempeſtiuè ſanè. Climachus cùm eum ſciret eius criminis, quod Pater obiecerat, inſontem, ſeorſim Patri illi diſpenſatoris commendabat innocentiam. Ad quem & ille ſapientiſſimè. Scio, inquit, Pater; ſed ſicut crudele eſt ex ore famelici *infantis panem rapere, ita & ſeipſum & operarium lædit, qui animas ſuſcipit regendas, niſi illi coronas, quantas illum ſuſtinere poſſe nouit, horis ſingulis prouidere ſatagat, ſiue per contumelias, ſiue per ignominias, ſiue per obiectiones, ſiue per ludibria.* * *Quòd ſi Cænobiarcha ritè, ac ordine facit, quando inſontes etiam contumelijs exercet; cur ampliſſimi monaſterij Pater, orbis gubernator Deus, qui Oceano & cælo velut muris clauſum continet monaſterium ſuum; cur hic, inquam, magnus Pater iniquè faciat, ſi filios ſuos fame, morbis, egeſtate, iniurijs exerceat?* Denique, ne diutiùs te traham; & ideò CRVCES à Deo immittuntur vt coronæ & præmia vobis augeantur. Quantum ènim tribulationes intenduntur, tantum & retributiones ampliantur. Imò & ampliùs. *Non* enim *ſunt condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam quæ reuelabitur in* vobis.

*Drexel. in Gymnaſ. patient. part. 1. c. 2.

Rom. 8, 18.

Pondus et statera iudicia Dñi sunt. *Prou. 16, 11.*

CRVX *sua quemq; manet, certo quã pondere summus*
Arbiter ex magno mittit amore Deus.

CAPVT VII.

Cuiusque viribus CRVCEM *à Deo contemperari.*

Pondus & statera iudicia Domini sunt.
Prouerb.16,11.

CRVX *sua quemque manet, certo quam pondere summus*
Arbiter ex magno mittit amore Deus.

ARGVTARI hîc rursum occœpit Staurophila, & Cùm dispar, inquiebat, humanarum virium sit robur, vt quod vni leue, aut non admodum graue, alteri videatur longè grauissimum, scire velim, quemadmodum omnes CRVCI baiulandæ apti esse queant. Multi enim sunt debiles, infirmi, & sibi ipsis graues: & quî, quæso, teneræ virgines, pueri, & puellæ CRVCIS onus gestabunt? Erras Staurophila, inquiebat Christus, & crassè admodum. Si enim credis Deum esse sapientissimum, imò ipsam sapientiam, quomodo CRVCEM imponat, quæ ferentis excedat vires? An non legisti: 1.Corinth. 10,13.
Fidelis est Deus, qui non patietur vos tentari suprà quàm potestis. * *Si enim homines suis iu-* Ephræm Tract de Patient.

mentis non plus oneris imponant quàm ferre queant, multò minùs plus tentationum aut afflictionum imponet Deus, quàm ferre poßint.
Francisc. Labat. tit. Tribul. Nouit nauclerus certo pondere nauem saburrâ onerare, ne æquo leuior, ventorum tempestatibus transuersum eat; & tamen non ita prægrauat, vt demergatur in profundum: non secùs Deus CRVCES & tentationes amicis suis immittit, ne leui flatu abripiantur, sed vt prosperè æternæ gloriæ portum attingant.

Fateor Domine, inquiebat Staurophila, errorem meum, & insipienter locuta sum. Sed ne graue, quæso, sit, erudire inscitiam
Ps. 93, 12. meam: *Beatus* enim *quem tu erudieris Domi-*
Sap. 11, 21. *ne.* Cui Christus: *Deus*, qui iuxtà sapiens est ac iustus, *omnia in mensura, & numero, & pondere dispo suit.* Nouit ille exactissimè

Horat. de Arte Poët.
——— *quid ferre recusent*
Quid valeant humeri, ———

ideoque afflictiones & pœnas æquâ explorat mensurâ; ne CRVX iusto longior aut breuior alicui immittatur. Dinumerat ille quot huic, quot illi, & quâ serie CRVCES assignandæ: appendit prætereà, velut in bilance, ex vnâ parte cuiusque CRVCIS pondus, & patientis vires ex alterâ; atque ita vtraque attemperat, nihil vt vltra vires immittatur. An
Psal. 79, 6. non Dauid ait: *Cibabis nos pane lacrymarum,*
&

& potum dabis nobis in lacrymis in mensurâ? *Dat in mensurâ*, non supra mensuram, *ne sine moderatione mensuræ, pœnæ cumulo homines grauarentur, & sustinere non possent.* *Ambros. in Ps. 118. Octon. 20
An non Deus olim decreuit, vt *pro mensurâ peccati, sit & plagarum modus?* Iam & de numero quàm sollicitus est, cùm vetat quadragenarium excedi? Et quid est quod pauidi filij hominum reformidetis? nam *& capilli capitis vestri omnes numerati sunt*, & ne vnus quidem *de capite vestro peribit*, nisi ex præscripto Dei. In pondere quoque, *spirituum ponderator*, CRVCES disponit, vt iusti ponderis rependat in cælo coronas. *Id enim quod in præsenti est momentaneum & leue tribulationis* vestræ, *supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in* vobis. Et erit aliquis, qui queri possit, grauius sibi onus imponi, quàm sustinere valeat? Homo id faciat, cui robur ferentis ignotum; aut si notum, crudelis erit, si fecerit. Non cadit hoc in Deum optimum & sapientissimum. Deut. 25, 2. Ibid. Luc. 12, 7. Luc. 21, 18. Prou. 16, 2. 2. Corinth. 4, 17.

Equidem id credo, Domine, aiebat Staurophila; sed nescio quomodo semper querula caro submurmuret, & grauiora se, quàm reuerà possit, ferre existimet. Sapientia carnis, respondebat Christus, mors est, nec benè de bonitate Dei iudicat. Disce vel ab Agonothetis quid de Deo sentire debeas:

Origen. de Princip. lib. 3. c. 2.

nam *ſicut hi qui agonibus præſunt, eos qui ad certamen veniunt, non vtcumque, neque fortuitò inter ſe ſinunt inire certamina, ſed diligenti examinatione, prout viderint corpora vel ætates, æquiſſimâ comparatione iungentes illum cum illo, vt pueros cum pueris, viros cum viris. Ita intelligendum eſt de Deo, quòd homines, qui in hos humanæ vitæ deſcendunt agones, iuſtiſſimâ ratione diſpenſet, ſecundùm rationem vniuſcuiuſque virtutis, quam ipſe ſolus agnoſcit; vt alius quidem pugnet aduerſus carnem, tali & tanto tempore, alius verò non tanto: tum vt alius reſiſtat aduerſus inimicam poteſtatem hanc vel illam, alius aduerſus duas vel tres ſimul.* Non vno modo vaſorum exploratur integritas: ſolidiora grauiore ictu, fragilia leuiore tanguntur. Artifex vitrum extremo vix digito tangit, argenteum ſcyphum malleo percutit, campanam verò prægrandi plectro, & quæ libras aliquot appendat, fortiſſimè pulſat, ſecurus periculi, propter metalli ſoliditatem. Non ſecùs Pater cæleſtis pro virium menſurâ CRVCES & tribulationes immittit. Vitreos & fragiles homunciones benigniùs habet, fortes verò & probatæ virtutis duriùs tractat. Nihil igitur metuendum, ne grauior alicui imponatur CRVX, cùm à paternâ Dei manu omnes æquè deſcendant.

Domine, inquiebat Staurophila, quotiescumque vel ægrotos viso, vel cum afflictis loquor, antiqua hæc eorum, & quotidiana est querela, manum Dei grauem esse super eos, seque sustinere non posse. Homines, respondebat Christus, loquuntur vt homines; sensuum iudicium sequuntur; ad Deum, sine quo permittente aut immittente nulla venit afflictio, oculos non attollunt. Nec cogitant à Patre eam venire, & sapientissimo, & benignissimo, & moderatissimo. An tu existimas hunc Patrem subito furore aut iracundiâ concitum neque videre, neque intelligere, neque attendere quem percutiat? quot, quamque graues, aut diuturnas CRVCES immittat? Non ita agit, in neminem furit, neminem suorum despicit; sed vniuscuiusque virtutem dispicit, cuiusque robur velut ad trutinam examinat & explorat. Vidit ille ab omni æternitate, has illásve corporis ærumnas, afflictiones, dolores, huic & illi profuturas, ideoque prudenter admodum decreuit, vt hoc aut illo anno, mense, die, aduersitas quædam contingeret, quæ animæ salutem promoueret. Noli igitur, filia mea, expauescere, noli durum vocare Patrem, qui per Prophetam suauissimè ita te consolatur: *Noli timere, quia redemi te, & vocaui te nomine tuo; meus es tu. Cùm transieris per aquas,* Isai.43,1.

 tecum

tecum ero, & flumina non operient te. Cùm ambulaueris in igne, non comburêris, & flamma non ardebit in te. Quia ego Dominus Deus tuus sanctus Israël.

CAPVT VIII.

Voluntatem omnino firmam ad CRVCIS *baiulationem adferendam: significasse id Christum, cùm dixit:*

Si quis vult venire post me.
Matth.16,24.

FINIERAT Christus, cùm Staurophila ex benignitate Domini confidentior facta, nouam mouit quæstionem. Et quid est, inquit, ô Domine, quòd
Luc.9,23. CRVCEM ferendam omnibus proponens, dixisti: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat* CRVCEM *suam*: cùm CRVX adeò necessaria sit, nullâ vt arte, nullâ vt industriâ eam effugere liceat? velint igitur nolint homines, CRVX omnibus perferenda videtur.

Chrysost. de Adorat. Cruc. & Hom.56. in Matth. Ita quidem, respondebat Christus, sed nolui ego *vllam necessitatem verbis meis adiungere, nec dicere, Velitis nolitis, hoc vobis perfe-*

ferendum est, sed, si quis vult me sequi. Non vim affero, non cogo; sed sui quemque iudicij ac voluntatis Dominum facio, vtrùm CRVCEM suam mei amore velit ferre, ob eamque causam dico, *si cui in animo est me sequi. Nam sicut qui vim facit, plerumque auertit; sic qui liberos audientes constituit, multò magis attrahit. potentior est oratio mitis, quàm violenta.* Atque id expendas, Staurophila, me non tam ad CRVCES, *afflictiones & onera, nec ad supplicia & pœnas (vt cogere mihi opus sit) quàm ad ineffabilia bona conuocare; quorum ea natura est, vt facilè per seipsa vos inuitare poßint. Magna enim sunt quæ retribuo, ac talia, vt vltrò ac sponte homines ad ea concursuros dubitare non debeam. Non enim si quis aurum atque argentum proponeret, vim inferret; quantò igitur magis in cælestibus bonis inferenda non est? Et certè si rerum ipsa natura non persuadet, & nisi sponte curras, nec accipere quidem digna eris.* Idem Homil. 56. in Matth.

Nimirum propter hoc ipsum, inquiebat Staurophila, arbitrata sum, neminem fore, qui, si rectè expenderet, CRVCIS detrectaret consortium. *Qui* enim *sequitur* te, *non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ:* & quid, quæso, quærunt homines, quod non inueniant in TE. Honores ambiunt & gloriam? *Gloria magna est sequi Dominum.* Ioan. 8, 12. Eccli. 23, 38.

 Quæ-

Pſ.15,11. Quærunt voluptates? *delectationes in dexterâ tuâ vſque in finem.*

Non omnes, reſpondebat Chriſtus, capiunt verbum hoc: ſunt enim (prô dolor!) ſunt multi, *quod peßimum eſt, qui durißimum & amarißimum auaritiæ iugum cum multis laboribus volunt ferre, & dulce iugum* meum, *& onus leue dißimulant humeris ſuis imponere: malunt cum multis peccatis ſub ſarcinâ graui ſuccumbere, quàm iugum meum, quod eos poteſt in cælum eleuare, ſuſcipere.* Fateor, aiebat Staurophila, ita agunt peccatores: ſed tamen pietatis amantes, ſerui tui, prompto, vt arbitror, animo ad CRVCEM ſe accingunt.

Auguſt. Serm. 111. de Temp.

Crede mihi filia, aiebat Chriſtus, habeo ego nunc *multos amatores regni cæleſtis, ſed paucos baiulatores meæ* CRVCIS. *Multos habeo deſideratores conſolationis, ſed paucos tribulationis. Omnes cupiunt mecum gaudere, pauci volunt* pro me *aliquid ſuſtinere. Multi me ſequuntur vſque ad fractionem panis, ſed pauci ad bibendum calicem paßionis. Multi miracula* mea *venerantur, pauci ignominiam* CRVCIS *ſequuntur. O quàm pauci*, Staurophila, *poſt* me *ire volunt, cùm tamen ad* me *perueniire nemo ſit qui nolit! Volunt omnes* me *frui, at non ita & imitari: conregnare cupiunt, ſed non compati. Non curant quærere, quem tamen*

Thomas à Kemp. lib. 2. de Imitat. Chriſti, cap. 11.

Bernard. Serm. 21. in Cant.

men desiderant inuenire, cupientes consequi, sed non sequi.

Et vnde, quæso, hoc mi Domine? aiebat Staurophila. Cui ille: Nimirum contingit passim, quod Sapiens ait: *Vult & non vult piger.* Quæris, quid hoc? *Imperare vult piger cum Christo, non subesse pro Christo: præmium amat, non prælium.* coronam desiderat sine certamine, sine sudore gloriam, sine CRVCE, sine tribulatione regnum cælorum. Prou. 13, 4. Hieron. in cap. 13. Prouerb.

Vnde autem, aiebat Staurophila, hæc voluntatis, quam experimur, in homine lucta? An fortè vnam habet voluntatem quæ velit, & alteram quæ nolit? Et vnde hoc monstrum? & quare istud partim velle, partim nolle? *Imperat animus vt moueatur manus; & tanta est facilitas, vt vix à seruitio discernatur imperium: & animus, animus est, manus autem corpus est. Imperat animus, vt velit animus, nec alter est, nec facit tamen. Vnde hoc monstrum? & quare istud? imperat, inquam, vt velit; qui non imperaret nisi vellet; & non fit quod imperat.* Non monstrum est hoc, ô Staurophila, respondebat Christus, *sed ægritudo animi; quia non totus assurgit, veritate subleuatus, consuetudine prægrauatus. & ideò non ex toto vult, nec ex toto imperat. Nam in tantum imperat, in quantum vult: & in tantum non fit quod imperat,* August. l. 8. Confess. c. 9. Ibid. conseq.

in quantum non vult. Sunt ergo velut duæ voluntates, quia vna earum tota non est; &
Ibid. c. 10. *hoc adest alteri, quod deest alteri. Ita* quandoque *cùm æternitas delectat superiùs, & temporalis boni voluptas retentat inferiùs, eadem anima est*, quæ *non totâ voluntate illud aut hoc vult; & ideò discerpitur graui molestiâ, dum illud veritate proponit, hoc familiaritate non deponit.* Sed & ipsa, Domine, aiebat Staurophila, hoc nonnumquam experior, quòd dum vel maximè & seriò aliquod volo bonum, nescio quàm leuiter vel omittam, vel in aliud differam tempus: adeò vt bono proposito perquam raro effectus respondeat. Hæc, aiebat Christus, imbecillitas humanæ mentis, quæ omni vertumno mutabilior est. Hæc inconstantia voluntatis in bono, quod vtcumque concupiscit, nec tamen generosè prosequitur. Simulachrum id dixerim potiùs, quàm veram voluntatem; tantum enim abest efficaciter vt velit, quod velle in speciem se fingit, vt potiùs nolle dicenda sit. Vidistin' aliquando Herculem in ostijs depictum, clauâ instructum, quam in obuium quemque vtraque manu validissimè vibrare videtur, neminem tamen percutit, neminem vel leuiter tangit, etiamsi millies id velle videatur? Huic tepidi homines prorsus simillimi, semper voliturientes, verè

num-

numquam volentes. *In imagine pertransit* Psal.38,7.
homo. Proficisci velle videtur, non proficiscitur: molitur ambulare, non plus ambulat quàm homo pictus. Hoc igitur primùm disce, Staurophila, in VIA CRVCIS primam curam hanc esse, vt magno animo, vt efficaci voluntate velis venire post me. *Nam non* August. l.8.Confess.cap.8.
solùm ire, verùm etiam peruenire ad me, *nihil est aliud quàm velle ire; sed velle fortiter & integrè, non semisauciam hac atque hac versare & iactare voluntatem, hac parte assurgentem, cum aliâ parte cadente luctantem.* Laudati sunt Israëlitæ, qui *in totâ voluntate quæ-* 2.Paralip. 15,15.
sierunt Deum, & ideò eum inuenerunt, quibus & Dominus præstitit requiem per circuitum: hos sequere, hos imitare.

Mox Staurophila, *Concupiuit*, inquiebat, Ps.118,20.
anima mea desiderare viam iustificationum tuarum, REGIAM VIAM CRVCIS, viam salutis; sed quis dabit mihi vt velim validiùs, & vt quod volo, valeam? *Sine me*, aiebat Chri- Ioan.15,5.
stus, *nihil potes facere*, & nequaquam peruenies ad me, nisi gradiendo post me: & ne hoc quidem, nisi adiuta à me. Quid igitur opus, nisi vt traharis post me, & dicas, *Trahe* Cant.1,3.
me post te, in odorem vnguentorum tuorum curremus. Ita, quæso, aiebat Staurophila, mihi contingat Domine; & qui dixisti, *Ego* Ioan.12,
cùm *exaltatus fuero à terrâ, omnia traham ad* 32.

me-

Bernard. Serm. 21. in Cant.

meipſum; me quoque trahe, *trahe*, inquam, *me poſt* te, *vt conuerſationis* tuæ *valeam vestigia ſequi*, vt *poßim æmulari virtutem, normam tenere vitæ, & morum apprehendere diſciplinam.* Da mihi *ſemper tuis inhærere veſtigijs, ac ſequi te quocumque ieris: quoniam* VIÆ *tuæ,* VIÆ *pulchræ, & omnes ſemitæ tuæ pacificæ.* Trahe quodammodò inuitam, vt facias voluntariam. Trahe torpentem, vt reddas currentem. Trahe me, inquam, & curremus poſt te: non ego ſola, ſed & ſorores adoleſcentulæ mecum: dabo enim operam vt & illas adducam, & vnà mecum ſuaue CRVCIS ſubeant iugum.

Eia, inquiebat Chriſtus, quantum ſpei tibi eſt in ſororibus tuis? an non illæ proteruè reſtiterunt tibi? vt ne quidem ad cultum CRVCI adhibendum te comitari voluerint, hinc enim in auia hæc præcipitata es, & tu nunc eas adducas, vt CRVCI huic non vno die, aut altero, ſed quotidie baiulandæ humeros ſupponant? Staurophila, verbo dicam, non facient. Confidentia tamen mihi multa eſt, inquiebat illa, quòd, auditis omnibus, quæ locutus eſt Dominus ad cor ancillæ ſuæ, facilè in meam ituræ ſint ſententiam. I verò, aiebat Chriſtus, periculum fac; ego autem ſcio quòd neutiquam conſentient; Noui enim duriſſimam ceruicem

earum:

earum: ſed vade, adduc eas, craſtinum intereà exſpectabo diem, cùm hac horâ hîc rurſum adero, vt in VIA CRVCIS deinceps inſtruaris. Dicebat hæc Chriſtus, cùm ſubitò Staurophila eum diſparuiſſe vidit, & ſe non longè à ſuburbano conſtitutam.

Inimici CRVCIS Christi. *Philip. 3, 18.*

Quid fugis hinc? animo placet haud peritura voluptas?
Nulla, vel huc ducet te CRVCIS *vna* VIA.

CAPVT IX.

Voluptati ſtudentes CRVCEM *fugere.*

Inimici CRVCIS Chriſti. *Philipp.* 3, 18.

Quid fugis hinc? animo placet haud peritura voluptas?
Nulla, vel huc ducet te CRVCIS *vna* VIA.

DISCRVCIABANTVR animo ſorores, anxiæ quidnam Staurophilæ accidiſſet, quæ integro die & nocte iam abfuiſſet. Vna, aberraſſe, & per ſiluam vagari ſuſpicabatur: altera, quòd ſola relicta eſſet, indignabundam domum repetiiſſe, & querelam apud patrem fortè deponere affirmabat. Hæc dum loquerentur, inopinatò ingreſſa eſt Staurophila, omnium ſanè admiratione & gaudio: vbi magnâ ſtatim contentione quęſitum, vbinam hęſiſſet hactenus, quid actum, quomodo in villam rediiſſet. Illa, honeſto nomine moram ſuam excuſans, & neſcio quid prætexens, ſorores in partem ſeuocat, & prolixo ſermone Chriſti apparitionem, ſuauiſſimum colloquium, explicatam vitæ æternæ ſemitam exponit; quanta denique gaudia, quot voluptates,

quos

quos honores illi conſequantur qui VIAM illam ſedulò perambulauerint: ſe proinde veniſſe, vt ſorores tantæ felicitatis haberet ſocias. Illæ more ſuo ſe excuſare, promiſſa illa dicere incerta, viſionem, præſtigias & illuſiones vocare; tandem abſolutè recuſare propoſitum iter ſuſcipere: contrà Staurophila precibus & obſecrationibus id agere, ſaltem in conſpectum ſpecioſiſſimi Iuuenis, & colloquium venire ne detrectent; habere illum verba vitæ æternæ, penetrantia vſque ad ipſam animam, quam non difficulter poſſit conuertere, & ex nolente facere volentem. Multis vltrò citroque habitis ſermonibus, ſpondent tandem comitatum, ſiue vt curioſitati indulgerent, ſiue vt Staurophilæ aliquouſque gererent morem. Ad condictum igitur veniunt locum, vbi ſtatim fulgentiſſimâ facie Chriſtus adfuit, & compendiò regni cæleſtis gaudia expoſuit: verùm ad ea non niſi per CRVCEM aiebat, patere aditum; proinde hortari ſe hanc breui tempore ſuſciperent, quæ eis eam allatura eſſet
1.Corinth. 2,9. voluptatem, quam *oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit.* Plura in hunc ſenſum dicebat, cùm ſubitò Hilaria: Et hoc ſcilicet eſt, quod non vanè ſuſpicabar; nihil ſcilicet hîc niſi tetrica & triſtia me audituram: neque ego, bone Iuuenis, tam inſi-

insipiens fuerim, vt omnibus huius vitæ voluptatibus me exuam, propter nescio quam alterius & melioris vitæ exspectationem, CRVCEM ego amaui numquam, nisi quæ in argenteis vel aureis fulget nummis, aut quæ aureorum aliquot millium quotannis adferat reditus. Tuam verò CRVCEM, longam illam & laboriosam, ego tenella haudquaquam susceperim.

Et, Nolis tu, filia, inquiebat Christus, breui CRVCE redimere æternam? nolis labore non admodum longo regnum obtinere æternum? nolis pro animæ salute exiguum aliquem ferre dolorem? Quàm vulgatum est illud:

Vt corpus redimas, ferrum patiaris & ignes; Ouid. lib. I. De remed. amor.
Arida nec sitiens ora lauabis aquâ:
Vt valeas animo, quidquam tolerare negabis?
At pretium pars hæc corpore maius habet.

Quid igitur?

Te totam vt salues, sit graue ferre CRVCEM?

Eheu, inquiebat Hilaria, *durus est hic sermo, & quis poterit eum* ferre? At durius, inquiebat Christus, audire, *Ite maledicti in ignem æternum.* Meliora spero, regerebat Hilaria, neque enim frustrà in Deum credo, & Christianis initiata sum sacris.

Ioan. 6, 61.

Matth. 25, 41.

Nihil proderit, respondebat Christus, *mortua sine operibus fides.* & si Christiana es, Iac. 2, 20.

quid Christi CRVCEM refugis? Nullus ser-
Auguſt.in Pſalm.55. uus Christi sine tribulatione. *Si putas te non habere perſecutiones, nondum cœpiſti eſſe Christiana.* Illa rursus: Dura res est dolor, CRVX, cruciatus. Imò tu mollis es, regerebat Christus, quæ nihil ferre consueuisti. Cui illa: Non ego sola, sed pauci admodum dolorem ferre potuerunt. Et Christus: Esto ex
Matth.20, 16. paucis; *multi enim vocati, pauci verò electi*; & pusillus est grex, cui Pater cælestis regnum dabit æternum. Repetebat Hilaria consuetam cantilenam:

Tibull.l.3. Eleg.2.
Non ego firma ſatis: non hæc patientia noſtro
Ingenio: frangit fortia corda dolor.

Et quid possum? talem me, Domine, natura formauit. Naturam, aiebat Christus, infamare noli, illa fortes genuit. Vince naturam, vt violenta cælum rapias. Et cur dicis te non posse? dic potiùs, nolle. nam

Ouid.l.2. De remed. amor.
Poſſe pati facile eſt, tibi ni patientia deſit.

Omnia sanè potes in Deo, qui te confortat. Et quàm multi pueri & puellæ, iuuenes & virgines, senes cum iunioribus, relictis omnibus, CRVCEM acceperunt, & per varias tribulationes intrauerunt in regnum cælo-
Auguſt.l.8. Confeſſ. cap.11. rum? *Tu verò non poteris, quod iſti & iſtæ? An iſti & iſtæ in ſemetipſis poſſunt, & non in Domino Deo ſuo?*

Nescio, inquiebat Hilaria, quæ illis mens,

quæ fortitudo animi fuerit: mihi certum eſt omnibus modis CRVCEM fugere. vix enim vel hunc ſermonem ſuſtineo. Quid hoc eſt, inquiebat Chriſtus, adeóne tibi exoſa ſalus, vt VIAM eius abijcere ſtatuas? tam horrida tibi CRVX, vt verbum eius te in fugam conijciat? Attende, quæſo, quid Apoſtolus Andreas iam iam crucifigendus fecerit, quid dixerit, & quàm grata ei CRVX fuerit. *Videns* enim *paratam eminus* CRVCEM, *nequaquam, (vt exigere videtur mortalis infirmitas) facies eius expalluit, nequaquam ſanguis eius gelatus eſt, non ſtetere comæ, aut vox faucibus hæſit, non contremuit corpus, nec mens turbata eſt, non receßit (vt aſſolet) intellectus: ex abundantiâ cordis os locutum eſt, & charitas, quæ feruebat in corde, quaſi ſcintillas quaſdam ardentißimas emittebat in voce. O* CRVX, *inquit, diu deſiderata, & iam concupiſcenti animo præparata, ſecurus & gaudens venio ad te,* ita *& tu exultans ſuſcipias me diſcipulum eius, qui pependit in te, quia amator tuus ſemper fui, & deſideraui amplecti te.* Obſecro te, aiebat Hilaria, *homo eſt qui loquitur hæc, an Angelus, aut noua aliqua creatura? Homo,* inquiebat Chriſtus, *planè ſimilis vobis paßibilis: nam paßibilem eum paßio ipſa teſtatur, quâ appropinquante tam lætabundus exultat. Vnde ergo,* ſubdebat Hilaria, *in homine noua hæc*

Bernard. Serm. 2. de S. Andreâ.

exultatio, & lætitia hactenus inaudita? vnde in tantâ fragilitate tanta constantia? vnde in homine tam spiritualis mens, tam feruens charitas, animus tam robustus? Non *à seipso*, dicebat Christus, hæc *inerat ei virtus*, *donum* hoc *perfectum erat, descendens à Patre luminum, ab eo vtique qui facit mirabilia magna solus. Planè spiritus erat, qui adiuuabat infirmitatem eius, per quem diffundebatur in corde ipsius fortis charitas vt mors, imò & fortior morte. Spiritus enim Dei super mel dulcis, ita vt ne ipsa quidem dulcedini eius præualere queat amarissima licet mortis amaritudo.*

Iacob.1, 17. Psl.135,4. Rom.5,5. Eccli.24, 27.

Ego verò, aiebat Hilaria, hoc spiritu destituta, quid mirum si molestam sentiam, & exosam habeam CRVCEM? Totâ sollicitudine, aiebat Christus, quæras hunc spiritum: nam *qui quærit, inuenit*; & necesse prorsus est hoc spiritu ornari. Quicumque enim *spiritum Christi non habet, hic non est eius.* Non capio ego, subijciebat Hilaria, neque cupio hunc spiritum, qui ad dolores, CRVCES, & angustias quærendas impellit: expetant eum, & exspectent quicumque velint; ego sanè lætitiæ nihil, lethi autem in eo inuenio plurimum. Nolo proinde quidquam de eo ampliùs audire. Dixit hæc, & simul se coniecit in pedes; cùm Christus ad Staurophilam: Ecce hoc est quod prædixeram: noui

Rom.8,9.

noui enim quàm pauci ſint qui contendant CRVCEM tollere, & intrare per anguſtam portam. An non bonus ille adoleſcens, qui bono animo me accedebat, dicens: *Magiſter bone, quid boni faciam vt habeam vitam æternam?* cùm audiſſet, *Si vis perfectus eſſe, vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo, & veni ſequere me; abijt triſtis?* Ita nimirum difficile eſt, diuites & voluptati ſtudentes intrare in regnum cælorum. Quid ergo? inquiebat Staurophila, propter neglectam CRVCEM æternùm damnaretur ſoror, nec ſpes vlla eſſet ſalutis? Quid me interrogas? reſpondebat Chriſtus; interroga Apoſtolum meum quid de illis ſentiat. an non audiuiſti cum lacrymis dicentem: *Multi enim ambulant, quos ſæpè dicebam vobis (nunc autem & flens dico)* INIMICOS CRVCIS CHRISTI, *quorum finis interitus: quorum Deus venter eſt, & gloria in confuſione ipſorum, qui terrena ſapiunt.* Viden' verò cur inimici ſint CRVCIS? quia nimirũ voluptati indulgentes, ventrem Deum faciunt, terrena ſapiunt, neglecto cælo. Quid igitur hinc conſequens, niſi vt finis eorum ſit interitus, & perditio æterna? Sic nimirum qui creaturam ſibi facit Deum, numquam fruetur Creatore, & vero Deo.

Matth. 7, 13.

Matth. 19, 16.

Philipp. 3, 18.

Verbum CRVCIS pereuntibus stultitia est. 1. Corinth. 1, 18.

CRVX *humilis ſapit haud altùm ſapientibus; illam*
Aſt auidè, cælum cui ſapit, ille capit.

CAPVT X.

Honoris cupidos CRVCEM *spernere.*

Verbum CRVCIS pereuntibus ſtultitia eſt. 1.*Corinth.* 1, 18.

CRVX *humilis ſapit haud altum ſapientibus, illam*
Aſt auidè, cælum cui ſapit, ille capit.

ATTONITA ad hæc Staurophila, altùm ingemiſcebat; & ad alteram conuerſa ſororem, Ne, oro te Honoria, fugitiuã hanc imiteris, quæ nõ tam ſe à CRVCE, quàm à IESV, & ſalute elongauit æternâ. Age nunc ingenuitatem nobilitatis tuæ cogita, & generosè CRVCEM ſuſcipe, vt in æterna tabernacula, quò illa ducit, ſuſcipiare. At illa faſtu tumens, Egóne verò, inquit, infamem ſtipitem, ſeruile ſupplicium, arborem fatalem, infelix illud lignum, ignobilem trabem, nobilis virgo in humeros ſuſtollam? *Nomen ipſum* CRVCIS (ait eloquentiæ parens) *abſit non modò à corpore ciuium* Cicero pro Rab. *Romanorum, ſed etiam à cogitatione, oculis, auribus. Harum enim omnium rerum non ſo-*

lùm euentus atque perpeßio, ſed etiam conditio, exſpectatio, mentio denique indigna ciue Romanorum atque homine libero eſt. Vt quid ergo CRVCIS lignum velut pretioſum monile geſtabo, quæ non neſciam, Cæcilium CRVCIS ligna feralia Octauio obieciſſe?

Minutius Felix in Apologet.

Quid eſt quod loqueris, ſoror? aiebat Staurophila, aut quid fruſtrà Gentilium allegas dicta? quaſi verò neſcias, CRVCIS lignum *decorem ex membris Domini ſuſcepiſſe*, nec infamis ſtipes CRVX, aut fatalis arbor, ſed inter omnes arbor vna nobilis,

Actas Andreæ.

Arbor decora & fulgida,
Ornata Regis purpurâ,
Electa digno ſtipite
Tam ſancta membra tangere.

Venantius Fortun. in Hym.

Quid infauſtam nominas arborem, quæ verè

Beata, cuius brachijs
Pretium pependit ſæculi?

Infelix vocas lignum, cum Senecâ & Liuio, quod meliùs cum Sibyllâ diceres,

O lignum felix, in quo Deus ipſe pependit!

& cum Eccleſiâ:

Dulce lignum, dulces clauos,
Dulce pondus ſuſtinens.

Seneca Epiſt. 121. Liuius l. 4. Sibylla apud Sozomen. lib. 2. c. 1. Venant. Fortun. in Hym.

Lignum CRVCIS contumelijs dignum viſum eſt inimicis, *ijs autem qui ſalui fiunt, id eſt, nobis*, verbum CRVCIS *Dei virtus eſt.*

1. Corinth. 1, 18.

Quid

Quid verò nobilitatem iactas? cùm summa ingenuitas ista sit (vt S. Agatha dixit) in quâ seruitus Christi comprobatur. Sancta illa nobilissimis orta natalibus, ab ignobili gaudens trahebatur ad carcerem, & exultans dicebat: *Ancilla Christi sum, ideò me ostendo seruilem habere personam. Multò enim præstantior est Christiana humilitas & seruitus, Regum opibus ac superbiâ.* Et verò tu nunc videris cui seruias, Christo an dæmoni, virtuti an peccato. *Qui* enim *facit peccatum, seruus est peccati.* Et quis est qui non peccet? *In multis* sanè *offendimus omnes.* Proinde vel hoc nomine CRVCEM refugere non oporteret. Nam fugitiui olim serui, aut aliàs flagitiosi, si commeritum supplicium illis condonaretur, in signum ignominiæ CRVCEM vestibus insertam aut depictam deferebant, vnde Cruciferi aut Cruciarij dicebantur. Cur ergo tu, quæ æternam non semel commerita es CRVCEM, non feras temporariam, si illa pro hac tibi condonetur?

Breuiar. Rom. in eius Festo.

Ioan. 8, 34.

Iac. 3, 2.

Ita Daniel Malonius in Hist. de Christi stigmatibus Sindoni impressis c. 4. n. 5.

Tu quidem Staurophila, inquiebat Honoria, importuna concionatrix es: sed mihi nō persuaseris. Tu, vt lubuerit, & Crucifera, & Cruciaria, & discipula CRVCIS esto; ego hanc infamiam numquam admisero. Dixit hæc, & petulantissimè simul insiliit in subiectam CRVCEM, probris illam & conuitiis

excipiens, &, quod maximè indignum, etiam conſputans.

Leo Ser. 2. de Reſurr.

At Chriſtus immemor iniuriæ, memor clementiæ, vtramque ſic affatus eſt: *Si magnæ pietatis ſacramentum intelligitis, & quod pro ſalute humani generis* ego *vnigenitus Dei Filius geſſi, aduertitis, hoc,* quæſo, *ſentite in vobis, quod & in* me *Christo Ieſu, cuius humilitas nulli aſpernanda diuitum, nulli eſt erubeſcenda nobilium. Nec enim in tantum prouehi poteſt qualibet felicitas humana faſtigium, vt æſtimet ſibi pudendum, quod ego manens in formâ Dei Deus, non ſum arbitratus indignũ.* Et quid gloriaris de nobilitate, cùm ego ſim Rex Regum, & Dominus dominantium; qui tamen CRVCEM *idcircò elegi, vt in eâ tota diabolicæ dominationis contereretur aduerſitas, & de elatione ſuperbiæ victrix humilitas triumpharet.* Subieci humeros CRVCI, & coram toto mundo eam baiulaui, vt ſequentibus me præberem exemplum. Quid enim? *Grande* profectò hoc fuit *ſpectaculum! ſed ſi ſpectet impietas, grande ignominiæ documentum; ſi pietas, grande fidei munimentum.* Rurſum, *ſi ſpectet impietas, videt Regem pro virgâ regni, lignum ſui portare ſupplicij: ſi pietas, videt Regem baiulantem lignum ad ſemetipſum figendum, quod fixurus fuerat in frontibus Regum; in eo ſpernendus oculis impiorum,*

Philipp. 2, 5.

Leo Serm. 4. de Paſſ.

Auguſt. Tract. 117. in Ioan.

piorum, in quo erant gloriatura corda ſanctorum. Cui ergo deinceps intolerabilis videbitur CRVX, quam Rex gloriæ non duxit ſibi ingloriam? an non prorſus intolerabilis impudentiæ eſt, vt vbi ſeſe exinaniuit maieſtas, vermiculus infletur & intumeſcat?

Audiebant hæc quidem ambæ, diſpari tamen euentu: Honoria enim his ſermonibus exaſperata, cum indignatione receſſit; Staurophila verò intimè compuncta, nihil prætexere ſciebat præter humanam infirmitatem, & apparens dedecus. Et quis, inquit, eſt Domine, qui illuſtri loco natus ludibrio ſe haberi patiatur? Quid? inquiebat Chriſtus, an non audiſti, vt Dauid ob pietatis cultum à Michol irriſus fecerit? & quid dixit ille? *Ludam*, inquit, *& vilior fiam pluſquam factus ſum, & ero humilis in oculis meis. Bonus* hic, ô filia, *ludus, quo Michol iraſcitur, & Deus delectatur. Bonus ludus, qui hominibus quidem ridiculum, ſed Angelis pulcherrimum ſpectaculum præbet. Bonus, inquam, ludus, quo efficiuntur* ſerui mei *opprobrium abundantibus, & deſpectio ſuperbis. Nam reuerà quid aliud ſæcularibus, quàm ludere videntur, cùm, quod ipſi appetunt in hoc ſæculo, illi contrà fugiunt; & quod ipſi fugiunt, illi appetunt?* 2. Reg. 6. 22. Bernard. Epiſt. 87.

Pulchrum hoc exemplum, inquiebat Staurophila, ſed antiquum; & hodie plures inuenias,

uenias, qui Michol ad viuum repræſentent, quàm qui Dauidem. Ita eſt, aiebat Chriſtus, ſed non defuerunt poſterioribus etiam ſæculis illuſtres perſonæ, contemptus ſui illuſtriſſima exhibentes teſtimonia: accipe vnum in Rege mirandum, & imitandum.

Ealred. in Vitâ ſancti Eduardi.

Cùm in palatio iuxta Eccleſiam B. Petri Anglorum Rex Eduardus aliquando moraretur, ſuperuenit quidam vir, Hibernicus genere, pedis vtriuſque priuatus officio. Nerui enim in poplite contracti, ad poſteriores corporis partes crura retorſerant, tali natibus inhæſerant, immerſique carnibus pedum articuli, à lumbis eius & deorſum corpus omne peruerterant: porrectis ad terram manibus, & ſcamnis ſuppoſitis repebat, & factus ſibimetipſi grauis, trahebat ſe poſt ſe. Hic videns Regis cubicularium, ait ad eum: Hugoline, non me reſpicies, nec miſereberis, nec mouebit te mea tanta calamitas? Et ille: Quid me vis facere? Cui pauper, Sexies, inquit, Apoſtolorum limina repens (vt cernis) viſitaui, & ſanitatem necdum promerui. Quam tamen mihi Apoſtolorum Princeps non negauit, ſed diſtulit, ſocium in hoc miraculo habere volens Eduardum, quem ſibi nouit in omnibus eſſe deuotum. Ab ipſo enim Apoſtolo in mandatis accepi, Regem adire, vt me ſuo ſacro ſubuectum dorſo ad

Ec-

Ecclesiam eius, quæ palatio vicina est, perferat, recepturum, si id fecerit, membrorum integram sanitatem. Hæc vbi nuntiata sunt Regi, gratias agit Deo, & citatus mox æger accessit. Rex verò, vt spiritalis ille *asinus fortis, accubans inter terminos, supposuit humerum suum ad portandum.* Pendet de humero tanti Principis plenus sordibus pauper, squalidis manibus, brachijsque squamosis Regium illud pectus collumque complectitur. Intereà ex assistentibus ridebant nonnulli, alij à paupere Regem delusum iocabantur; alij simplicitatem iusti, fatuitatem iudicabant. Cùm itaque Rex paululum processisset, subitò nerui extenduntur, rigantur ossa, carnes marcidæ recalescunt, emergunt à carne articuli, pedes à natibus soluuntur. Distendit homo crura, poplite iam flexibili, & sanie cum sanguine profluente, vestis Regia ornatur potiùs, quàm fœdatur. Iam tunc satis esse clamant omnes, sanatum languidum, onus ac sordes vlcerum deponendum. Ille verò memor præcepti quod susceperat, Sirenarum cantus obturatâ aure pertransiit: ingressusque Ecclesiam, ante sanctum altare holocaustum, quod detulerat, Deo ac beato Petro resignat, incolumemque dimisit. Quid tibi videtur, Staurophila, de hoc Rege?

Genes. 49, 14.

Lau-

Laudo, inquiebat illa, humilitatem & demissionis studium, scio tamen quòd sæculi homines id stultitiam & insaniam reputarent. Cui Christus: Ita esse, & Apostolus meus indicauit: *Verbum* enim CRVCIS *pereuntibus stultitia est.* Sed *quod stultum est Dei, sapientius est hominibus*; & ideò *non multi sapientes secundùm carnem, non multi potentes, non multi nobiles* ad prædicandum CRVCIS mysterium electi sunt; *sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, vt confundat sapientes; & ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, vt confundat fortia.* Noli igitur, Staurophila, noli ob mundanorum subsannationes baiulationem detrectare CRVCIS: maxima enim sapientia est, pro Deo stultum velle reputari, & cum Apostolo dicere: *Nos stulti propter Christum.* &: *Spectaculum facti sumus Deo, & Angelis, & hominibus.* **Noluit Moyses Rex esse, cùm posset, sed opprobrium Christi thesauris Aegypti arbitratus est præferendum:* sed *fugiendo potentiam, potentior factus est. Et tu contemne quæ sæculi sunt, & Dominicæ passionis opprobrium contende omnibus præferre diuitijs.* Irrideant nunc viri illusores Staurophoros meos, quos Gentiles CRVCIS *religiosos* appellare soliti sunt: erit aliquando tempus, cùm sapientem hanc vestram laudabunt insipientiam, & serò nimis

dam-

1. Corinth. 1, 18.

vbi suprà v. 26.

1. Corinth. 4, 9.
Ibid. v. 10.
*Ambr. in Psal. 118. & Epist. 30 ad Sabin.

Tertul. in Apolog. c. 16.

damnabunt ſuam. Cùm enim in extremo iudicij die impij videbunt iuſtorum gloriam, *turbabuntur timore horribili, & mirabuntur* Sap. 5,2. *in ſubitatione inſperatæ ſalutis, dicentes intra ſe, pœnitentiam agentes, & præ anguſtiâ ſpiritus gementes: Hi ſunt, quos habuimus aliquando in deriſum, & in ſimilitudinem improperij. Nos inſenſati vitam illorum æſtimabamus inſaniam, & finem illorum ſine honore; ecce quomodo computati ſunt inter filios Dei, & inter ſanctos ſors illorum eſt.*

Multa flagella peccatorum. *Psal. 31,10.*

Spreuerunt minimam, grauiorem adiguntur iniquę,
Quo magis exhorrent, hoc magè ferre CRVCEM.

CAPVT XI.

Peccatoribus maiorem à dæmone imponi CRVCEM.

Multa flagella peccatorum. *Pſal.* 31,10.

Spreuerunt minimam, grauiorem adiguntur iniquæ,
Quò magis exhorrent, hoc magè ferre CRVCEM.

NON poterat Staurophila non meminiſſe fugæ germanarum ſuarum, quæ oculis & animo ipſius continuò obuerſabatur. quare ita Chriſtum compellat: Vt ſileam, Domine, de futurâ vitâ, auet tamen animus ſcire, num in hac ſaltem fugitiuæ illæ degent ſine CRVCE. Ideò enim ſe ſubduxerunt, vt in deliciis & honoribus ſine cruciatu viuant.

Nequaquam, aiebat Chriſtus, hîc immunes erunt: *nam qui me per* CRVCEM *ſequi recuſat, ſemper illum* CRVX *ipſa proſequetur.* Pinell. l 4. De perfect. Relig. c. 10. Et * *mortalis nemo eſt, quem non attingat dolor.* *Euripid. apud Cicer. in Tuſcul. 3. Quemadmodum enim mori omnibus contingit, ita & pati: & ſicut mortuus quiſque ſuum habet ſepulchrum, ſic viuens

ſuam CRVCEM. Quando moritur, CRVX ante illum portatur: quando oritur, CRVX
Eccli.41,1. illi portanda imponitur. *Occupatio* enim *magna creata eſt omnibus hominibus, & iugum graue ſuper filios Adam, à die exitus de ventre matris eorum, vſque in diem ſepulturæ, in matrem omnium.* Noli errare, mea Staurophila,
Chryſoſt. Hom.67. ad Antioch. *multæ ſunt & planè diuerſæ* CRVCIS *cauſæ, & omnino nullus inueniri poteſt à triſtitiâ & mœrore liber. Sicut enim nauigans non poteſt non cum varijs periculis conflictari; ita qui hanc vitam viuit, non poteſt non in tribulatione &* CRVCE *verſari. Omnes enim, cuiuſcumque ſortis ſint, varias* CRVCIS *cauſas habent, hic quidem ab vxore, hic à filio, alter à ſeruo, alter ab amico, alter ab inimico, ex vicino quidam, quidam ex fortunarum iacturâ.*

Ouid.l.2. De remed. amor. *Et quis non cauſas mille doloris habet?*

Thom.à Kemp.l.3. De imit. Christi cap.12. *Sed habent ſæculi homines,* inquiebat Staurophila, *multas etiam delectationes, & proprias ſequuntur voluntates: ideoq́ue parum ponderant ſuas tribulationes &* CRVCES. Cui Chriſtus: *Eſto, ita ſit, & habeant quidquid voluerint: ſed quàm diu putas durabit? Ecce*
Pſal.63,3. *quemadmodum fumus deficient abundantes in ſæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum. Sed & cùm adhuc viuunt, non ſine amaritudine, & tædio ac timore in eis quieſcunt. Ex eadem namque re, vnde ſibi delectatio-*

ctationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Iuſtè illis fit : vt, quia inordinatè delectationes quærunt & ſequuntur, non ſine confuſione & amaritudine eas expleant. * *Iuſsit* enim Deus, *& ſic eſt, vt pœna ſua ſibi ſit inordinatus animus.* Videre tamen eſt, aiebat Staurophila, Reges, Imperatores, Principes, & quibus ſupremum in alios ius, quorum voluntati nullus reluctari audeat, nihil aut admodum parum de CRVCE participant. Reſpondebat Chriſtus : Nullo modo hi excipiuntur. *Neque enim Rex procul à curis* & CRVCE *vitam agit, ſed vitam viuit plenam multis tribulationibus & curis. Neque diadema reſpicias, ſed curarum tempeſtatem, per quam ipſi corona paritur : neque purpuram intuere, ſed animam ipsâ purpurâ magis nigreſcentem. Non ita corona caput circumdat, ſicut animam ſollicitudo : nec ſatellitum cateruam, ſed moleſtiarum multitudinem ſpecta. Nec enim priuata domus tot curis plena reperiri poteſt, quot Regiæ ſunt* CRVCES *per ſingulos dies exſpectandæ.* Vt video, inquiebat Staurophila, & illis CRVCES non deſunt, quibus deeſſe vel maximè putantur. Quid dicam, Staurophila? inquiebat Chrſtus. *Militia,* & continua tentatio *eſt vita hominis ſuper terram : & tam abundantia quàm inopia ſolet eſſe materia peccati, cùm vel diues*

*Auguſt. l.1. Confeſſ. c.12.

Chryſoſt. Hom.66. ad Pop. Antioch.

Iob.7, 1.

Proſper.

extollitur ad superbiam, vel pauper prosilit ad querelam, & vtrimque non leuis exoritur

August. l.10. Confess.c.28. CRVX. *Væ prosperitatibus sæculi semel & iterùm, à timore aduersitatis, & à corruptione lætitiæ! Væ aduersitatibus sæculi, semel & iterùm, & tertiò, à desiderio prosperitatis! Et quia ipsa aduersitas dura est, & naufraga tolerantia, numquid non tentatio est vita humana super terram, sine vllo interstitio.*

Fateor, Domine, aiebat Staurophila, in hac tentatione frequentes & graues esse lapsus. Sed peccatores hoc non CRVCEM arbitrantur, sed lætam & gratam admodum occupationem. Ita quidem nunc, aiebat Christus, sed aliter in alterâ vitâ iudicabunt. An

Sap.5,7. non hæc impiorum vox: *Lassati sumus in viâ iniquitatis & perditionis, & ambulauimus vias difficiles:* VIAM *autem Domini ignora-*

*Matth. 11,30. *uimus?* **Iugum meum suaue est, & onus meum leue*, quod qui tollunt, inueniunt requiem animabus suis. Sarcina autem peccatorum

Zachar.5, 7. est velut *talentum plumbi*, quod sicut onus

Ierem.16, 13. graue grauatur super eos. Deinde, *seruiunt hi dijs alienis die ac nocte, qui non dant eis re-*

*Hieron. in cap.16. Ierem. *quiem.* * *Quidquid enim peccatur, quidquid malorum operum die ac nocte fit, imperium est dæmonum, qui numquam dant requiem, sed semper impellunt delictis augere delicta, & cumulum facere peccatorum.* Et vide mihi labo-

rio-

riosam peccatorum defatigationem in fortissimo illo Samsone designatam. Ille enim Iudic.16, 16.
blanditiis vxoris superatus, rasâ cæsarie traditur Allophylis, excæcatur, mittitur in carcerem, & vertendis molis velut asinus deputatur. Sic patiatur necesse est, quisquis Dalilæ, id est, carni suæ, nimiùm blandiens, illius se arbitrio committit. Hic enim spirituali robore ab eâ exspoliatur, & hostibus, mundo, carni, & diabolo, futurum mancipium traditur. Quid verò à crudelibus his dominis non patitur? lumine rationis orbatur, & instar bestiæ molam torquere asinariam cogitur. *Considera huiusmodi vitam,* Paulin. Epist.4. ad Seuer.
& tota tibi species iumenti molentis occurret. Vt illud pannis oculos corporis, sic iste sordibus vitæ suæ, oculos mentis obsitus, per errores suorum sensuum, quasi circa ambages molarum, laboriosâ miser statione versatur. Stat in viâ peccatorum compeditus vinculis cupiditatum suarum, & ipse sibi carcer est, obsessus tenebris erroris sui, & conscientiæ squalore concretus: in semetipso pistrini ergastulum patitur; saxum cordis sui, pertinaciâ iniquitatis induratum, quasi molam versat; farinam hostibus suis de corruptâ animæ suæ fruge conficiens. O quantā hoc pistrinum defatigationis præbet materiā! quàm meritò per Prophetā clamat Dominus: *Quiescite agere peruersè!* Isaiæ 1,16.

 Et

Et verò quàm difficiles vias ambulant peccatores! *Viæ* enim *eorum tenebræ & lubricum*, nesciunt vbi corruant. Et considera, quæso, quemadmodum in iis luto fœdentur intemperantes, lapidibus lædantur auari, arduitate lassentur ambitiosi, spinis cruententur iracundi, tenebris occæcentur inuidi, turbâ comprimantur adulatores, inæqualitate & confragositate retardentur acediosi. Denique *contritio & infelicitas in vijs eorum.* Video planissimè, subdebat Staurophila, non vnam malos manere CRVCEM: sed tamen videntur quietè admodum & tranquillè vitam ducere, securi prorsus imminentium periculorum. Verè dixisti, respondebat Christus, videri eos tranquillam vitam ducere: videtur enim, non verè est. Torquet enim eos conscientia delictorum, nec vermis ille continuè rodens vllam eis concedit requiem. Magnum, aiebat Staurophila, tormentum inquieta conscientia, animum continuè flagellans & discrucians. Subdebat Christus: Ita est. *Inter omnes* enim *tribulationes humanæ animæ, nulla maior est tribulatio, quàm conscientia delictorum. Namque si ibi vulnus non sit, sanusq; sit intus hominis, quod conscientia vocatur, vbicumque alibi passus fuerit tribulationes, illic confugiat, & ibi inueniet Deum. Si autem ibi requies non est,*

Psal. 34, 6. Lorinus in c. 5. Sap. vers. 7.

Psal. 13, 3.

August. in Psal. 45.

est, propter abundantiam iniquitatis, quoniam & ibi Deus non est; quid facturus est homo? quò confugiet, cùm cœperit pati tribulationes? Fugiet ab agro ad ciuitatem, à publico ad domum, à domo in cubiculum: & sequetur tribulatio. A cubiculo iam quò fugiat non habet, nisi interiùs ad cubile suum. Porrò si ibi tumultus est, si fumus iniquitatis, si flamma sceleris; non illuc potest confugere: pellitur enim inde; & cùm inde pellitur, à seipso pellitur. Et ecce hostem suum inuenit quò confugerat, seipsum quò fugiturus est? Quocumque fugerit, se talem trahit post se: & quocumque talem traxerit se, cruciat se. Et quis animorum hæc tormenta æquo sustineat animo, quæ æternorum sunt veluti præambula? Nam *vt Cruciarij, Romano ritu* CRVCEM *suam ferebant, ipsi ab eâ mox ferendi; sic impijs omnibus, conscientiæ hanc* CRVCEM *Deus imposuit, in quâ pœnas luant, priusquam luant.* I nunc, Staurophila, & felices puta, quibus opes, potentia, voluptates circumfusæ: verè enim non sunt, quamdiu carnifex ille animus quotidie eos minutis ictibus cruciat & pungit, ac lento illo passu ducit ad mortem æternam.

Lips. l. 2. de Constant. cap. 14.

CAPVT XII.

Voluptuariјs, auaris, ambitiosis, & Aulicis suas non deesse CRVCES.

MISERA hæc CRVX peccatorum, inquiebat Staurophila; miserere mei, misericors Domine, ne incidam in illam. Non peccatoribus dumtaxat, aiebat Christus, sed omnibus omnino suæ
Pindar. sunt CRVCES, *laborumq́ exors nullus est, nec*
Hym.4. *erit.* * *Inest enim singulis* vitæ conditionibus,
*Boët.l.2. de Consol. *quod inexpertus ignoret, & expertus exhor-*
prosâ 4. *reat.* Vis audire testem certissimum? Salomon Rex omnia huius vitæ commoda, delicias & voluptates expertus, hoc de illis tan-
Eccle. 1, dem affirmauit: *Vidi cuncta quæ fiunt sub so-*
14. *le, & ecce vniuersa vanitas, & afflictio spiritus.* In omnibus enim quædam insunt, quæ affligant & excrucient.

Satis id quidem paradoxum hominibus videbitur, aiebat Staurophila, &, ne dissimulem, ægrè ipsa id assequor. quare pergat, quæso, Dominus meus ancillæ suæ hanc veritatem exponere. Animaduerte igitur, re-
1 Ioan.2, spondebat Christus: *Omne quod est in mun-*
16. *do, concupiscentia carnis est, & concupiscentia*

ocu-

oculorum, & ſuperbia vitæ. Aut enim carnales delicias, aut diuitias, aut honores, mundani quærunt. Et quidem voluptates plus fellis quàm mellis habent: vt non malè è ſæculi ſapientibus quidam dixerit: *Nullam capitaliorem peſtem, quàm corporis voluptatem hominibus à naturâ datam, eamq́ue, quò maior eſt, omne animi lumen extinguere.* Vt quid igitur, interrogabat Staurophila, voluptates nuncupantur, ſi nihil volupe, amaritudinis autem habeant plurimum? Cui Chriſtus: Deliciæ ſibiipſis contrariæ ſunt. vnde neſcio quomodo nomen hoc habeant, cùm iniucundæ ſint. *Non tam vehementer fluuialium aquarum curſus ripas corrodere ſolet, ſicut deliciæ & luxus omnia valetudinis noſtræ firmamenta facilè ſubruunt. Si enim medicinalem ingrediaris officinam, omnes ferè morborum cauſas illic inuenies eſſe. Vilis enim tenuiſq́ue menſa,* vt loquuntur Medicorum pueri, *ſanitatis mater eſt: ſaturitas verò ægritudinis mater eſt, morboſq́ue parit ipſorum quoque Medicorum artem tranſgredientes: pedum enim dolores, & capitis grauedines & vertigines, & manuum cruciatus, & tremores, & remiſſiones, & alia his multò plura, ex ſaturitate naſci ſolent. Si verò vis animi morbos inde naſcentes videre, auaritiæ, mollitiæ, melancholiæ, ignauiæ, omnes ignorantiæ hinc habent principium:*

Archita Tarent.

Chryſoſt. Hom. 54. & 55. ad Antioch.

nihilo namque fiunt aſinis meliores animi, talium menſarum delicias ſectantes. Prætereo lubens blandam ruinam melioris ætatis, lu-
Cyprian. de Bono pudicit. xuriam dico, *obſcœnum ludibrium reddens miniſtris ſuis, nec corporibus parcens, nec animis.* Et notum ſatis eſt, eum *qui fornicatur*
1. Corinth. 6, 15. *in corpus ſuum peccare.* Deliciæ mihi, inquiebat Staurophila, deliciarum CRVCES & tormenta intelligere; quas vel ideò deinceps minùs, vti ſpero, affectabo. Prudenter, reponebat Chriſtus, feceris. Quid enim ſolidi
Boët. lib. 3. de Conſolat. proſ. 7. in iis inuenias? nam *turbidæ hæ voluptates, cùm appetuntur, plenæ anxietatis; cùm expletæ ſunt, pœnitentiæ ſunt refertæ: & intolerabiles dolores, quaſi quemdam fructum nequitiæ, fruentium ſolent referre corporibus.* Nimirum

Boët. lib. 3. Metro 7.

Habet omnis hoc voluptas,
Stimulis agit fruentes,
Apiumq; par volantum,
Vbi grata mella fudit,
Fugit, & nimis tenaci
Ferit icta corda morſu.

Atque hi quidem ſunt cruciatus martyrum carnis & huius ſæculi.

Exſpecto, inquiebat Staurophila, an diuitijs tanta quoque inſit carnificina & CRVX.
Matth. 13, 22. Quid verò dubitas? aiebat Chriſtus, quas vel ideò *ſpinas* appellaui, quia vt illæ dum inſi-

infiguntur, hærent, dolorem creant; ſic *diuitiæ magno labore acquiruntur, maiore timore conſeruantur, maximo dolore amittuntur.* Hinc miſerum auari martyrium, cuius *animam mordaces hæ curæ continuò abſumunt. Canis latrat, auarus putat furem eſſe. Mus fortè perſtrepit, & auari cor ſalit, quemlibet vel puerum ſuſpectum habet. Filios iam grandes, vt inſidiatores aſpicit, quòd eorum iam ætas ſucceſsionem expetere videatur.* Et attentiùs, quæſo, vide, *amatores auri quanta patiantur. Hiemalibus aſperitatibus ſe nauigando committunt: ſic feruet auaritia, vt nulla formident frigora: iactantur ventis, ſuſpenduntur & deprimuntur fluctibus; ineffabilibus periculis vſque ad mortem agitantur. Dicant & ipſi auro: Propter te mortificamur tota die.* Imò ne nocte quidem requieſcunt; ſomnum enim expellunt de lucro ſollicitudines, vt verè etiam poſſint dicere, *Quis nos ſeparabit à cupiditate auri? tribulatio? an anguſtia? an perſecutio?* Magnam habet, aiebat Staurophila, cum vero martyrio auari hic cruciatus ſimilitudinem: ſed in eo maximè diſtat, quòd ſine merito ſit, quin & magno (vt equidem ſuſpicor) animarum diſpendio. Non hæc ſuſpicio eſt, aiebat Chriſtus, ſed ipſa veritas. *Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli:* & *facilius*

Ludolph. de Vit. Chriſti part. 1. c 64

Baſil. Homil. in aliquot Scriptur. loc.

Auguſt. Serm. 100. de Diuerſ. cap. 6.

Pſ. 43, 12.

Auguſt. Serm. 50. de Sanctis.

1. Tim. 6, 9. Luc. 18, 25.

lius est camelum transire per foramen acus, quàm diuitem intrare in regnum cælorum. Et vide, quæso, vt auari CRVX, infernalis miseriæ quamdam præferat imaginem, *nec enim deest* illi *vnda Tantali, Titij iecur, rota Ixionis, vrna Belidum, saxum Sisiphi, dum inter diuitias esurit, dum sollicitudinibus anxiatur, dum cupiditate torquetur, dum ad illicita rapitur, dum in saccum pertusum congregat, dum congregando diuitias, labore continuo & superuacuo* se *affligit.* Non immeritò, inquiebat Staurophila, in Euangelio horridum illud *væ* intentatum est diuitibus, si talis eorum tam in hoc quàm futuro sæculo conditio.

Blesen. Epist. 91.

Luc. 6, 24.

Subtexam nunc, aiebat Christus, animalia illa gloriæ & honorum mancipia, quibus sua quoque non deest CRVX & tortura. Per quot enim ærumnas, honores petuntur! *namque illos qui ambitu abeunt capessendi magistratus, neque pudet neque piget incommodis animæ & corporis; nec incommodis tantùm, verùm & contumelijs omnibus eniti in causâ votorum suorum. Quas non ignobilitates vestium affectant? quæ non atria nocturnis & crudis salutationibus occupant? ad omnem occursum maioris cuiusque personæ decrescentes, nullis conuiuijs celebres, nullis comessationibus congreges; sed exules à libertatis & læti-*

Tertull. lib. extrem. de Pœnit.

lætitiæ felicitate, idq́ totum propter vnius anni volaticum gaudium. Eheu! quantis laboribus & doloribus honores & dignitates petuntur! Ambitiosus vt *dominetur alijs, priùs seruit; curuatur obsequio, vt honore donetur. Confragosa in fastigium dignitatis via est.* Ambitio ipsi naturæ vim parat. *Quid Cn. Pompeium in Africam, quid in Septemtrionem? quid Mithridatem & in Armeniam, & omnes Asiæ angulos traxit? infinita scilicet cupido crescendi, cùm sibi vni parum magnus videretur. Quid C. Cæsarem in sua fata pariter ac publica immisit? Gloria & ambitio, & nullus supra ceteros eminendi modus.* Iam verò si cui honor desideratus negetur, quantum is se torquet & cruciat! Sedebat Mardochæus ante fores palatij, sed quia non assurgebat Amano, indignatus is est valdè, vt diceret, se, cùm plurima haberet, nihil habere se putare, quamdiu videret Mardochæum sedentem ante fores regias. Et res hæc, quæ leuis videri poterat, animum eius adeò pupugit, vt iusserit excelsam parari CRVCEM, in quam Mardochæus tolleretur. Sed vt ad curiam & palatium hîc nos sermo duxit? Ingrediamur sanè, erunt & hîc quas consideres CRVCES.

Ambros. lib.4. in Luc. c.4.

Seneca Epist. 94.

Esther 5, 9.

Aulicos vulgus suspicit, ignorans quantis pateant periculis. *Mare qui intrat, & nauigat,*

Lips. Cent. 4. miscel. Epist. 53.

*Polyb. lib. 5. *gat, fluctus exspectat; qui aulam, motus.* *Reuerà enim *hi similes sunt abaculorum calculis. Isti enim secundùm computantis arbitrium, modò æreì sunt, modò aurei: & aulici ad nutum Regis nunc beati, nunc miseri.* Quàm multi post crepantes adulationum bullas, opprobrium hominum facti, *interdum vsque ad inimicorum dolorem deuenustati, & à rebus humanis, veluti vomitu fortunæ nauseantis exsputi sunt.* Intelligo iam, aiebat Staurophila, quàm benè is dixerit, qui dixit:

Sidon. l. 1. Epist. 7.

Blesens. Carm. de Luctu carn. & spirit.

Desere palatia, nam curia
Curis, imò CRVCIBVS, *& mortibus,*
Semper est obnoxia.

Idem Epistolâ 14.

Non aliter est, aiebat Christus: *pro vanissimâ enim vanitate militant curiales, in labore, & ærumnâ, in vigilijs multis, in periculis magnis: periculis maris, periculis fluminum, periculis pontium, periculis montium, periculis in falsis fratribus: in mortibus frequenter, in confractione & laßitudine corporis, atque in alijs vitæ discriminibus, in quibus gloriam martyrij mererentur, si hæc pro meo nomine sustinerent. Nunc autem sunt martyres sæculi, mundi professores, discipuli curiæ, milites Herluini. Per multas siquidem tribulationes promerentur infernum.* Vide nunc, an à CRVCIBVS liberi sint aulici: & disce, longè plura

plura pro mundo tolerare ſæculi martyres, quàm multi pro Deo & æternâ ſalute. Subijciebat Staurophila: Cum Senecâ ergo iure dixerim:

Stet, quicumque volet, potens Seneca in
Aulæ culmine lubrico: Thyeſte.
Me dulcis ſaturet quies.

CAPVT XIII.

Coniugatorum CRVCES.

NONDVM omnes ſæcularium CRVCES, aiebat Chriſtus, explicauimus: ſupereſt enim matrimonij ſtatus, in quem, velut denſiſſimo imbre, mœrores, anxietates, angores & CRVCES depluunt: ratum enim fixumque manet, quod Apoſtolus dixit: *Si acceperis vxorem, non peccaſti; tribulationem tamen carnis habebunt huiuſmodi.* 1. Corinth. 7, 28. Quid hoc eſt, Domine, inquiebat Staurophila? *Ego, rerum ignara, putabam nuptias ſaltem carnis habere lætitiam. Si autem nubentibus etiam in carne tribulatio eſt, in quâ ſolâ videbantur habere delicias, quid ergo erit reliquum, propter quod nubant, cùm & in ſpiritu, & in animâ, & in ipsâ carne tribulatio ſit?* Hieron. lib. contra Iouinian. Ita eſt, reſpódebat Chriſtus, & quæ optima

ma in matrimonio iudicantur, ea ipſa multo ſunt felle reſperſa.

In bonis huius ſtatus numerant inſolubilitatem, vt *quod Deus coniunxit, homo non ſeparet*, ſed compedes & vincula hoc modo quoque bona cenſeantur: vinculum enim & ligatura eſt coniugium. vnde Paulus: *Mulier alligata eſt legi, quanto tempore vir eius viuit*. Et de viro: *Alligatus es vxori? noli quærere ſolutionem. Quemadmodum enim ſerui fugitiui ſinguli ſeparatim vincti à ſuis dominis, rurſumq; tenui quadam catenâ inter ſe conſtricti vniuerſi, vt compedibus catenæ vtrimque affixis, alius alium ſequi cogatur, liberam non habet abeundi facultatem; ſic coniugum animæ, cùm propriam ſui curam ſuſtinent: tum alterâ etiam premuntur neceßitate à communibus coniugij vinculis impoſitâ, quæ eos grauiùs vrget omnibus vinculis: & hoc ipſo ab vtroque libertatem aufert, quòd alteri ne ſemel quidem principatum defert, ſed vtrique diſtribuit.* Quanta verò hæc ſeruitus? *Seruo enim, ſi quando paratâ pecuniâ pretium, quo emptus eſt, perſoluere potuerit, plerumque libertas conceditur; at vir, quamuis omnium difficillimam nactus ſit vxorem, ſeruitutem tamen perferre neceſſe habet: quippe qui nullam poteſt inire viam, quâ ſolutus eiuſmodi dominatu liberetur.* Eadem vxoris conditio, quæ

Matth. 19, 6.
1. Corinth. 7, 39.
Chryſoſt. lib. de Virginit.
Ibidem Chryſoſt.

quæ *Dominum ſibi cum dote coëmens virum, ancilla pro liberâ efficitur, breuiſſimæq́ voluptatis gratiâ, naturali libertate ſe priuans, ianuam ſibi ineffabiliũ dolorum, perpetuiq́ mœroris, per huiuſmodi connubium aperit.* Baſil. de Verâ virginit.

Sed enim, inquiebat Staurophila, vt vincula hæc communia ſunt, ita mutuò ſeſe coniuges iuuant, onuſque in duos diuiſum fertur leuiùs. Imò verò, inquiebat Chriſtus, aggrauant inuicem iugum: nam *quæ bonum blandumq́ nacta eſt virum, perpetuo, ne moriatur, metu viduitatis, incommoda cruciatusq́ iam ſuſtinet: duram quamdam & immitem curam, & præſente illo, & abſente, propter inſperatos caſus, animo indeſinenter excipiens. Sin verò contrà duro & immiti fuerit coniuncta, tota quidem vita illi cruciatus eſt. Et cùm pudicitiæ ratione neutrum queat eligere, id eſt, nec viri mortem, propter viduitatis anguſtias; nec vitam, ob moleſtiam incommodumq́ conuictus; ancipiti atque ineuitabili malo acerrimiſq́ doloribus ſemper atteritur.* Benignior, inquiebat Staurophila, virorum apparet ſors, qui tantis non ſubiacent periculis. Haud multò melior, reſpondebat Chriſtus, eorum ſtatus; quia vniuerſæ familiæ curandæ in ſe onus recipiunt. *Si mihi, inquit quidam, tale corpus alterum, quale meum eſt, accederet, tantum negotiorum mihi exhibens pro ſanitate* Baſil. loc. cit. Antiphon apud Stobæum Serm. 68.

& victu in dies colligendo, & pro gloriâ ac temperantiâ, celebrisq; famæ, ac benè audiendi gratiâ, non possem viuere. Quid igitur fieret, si alterum quoque tale corpus similiter mihi procurandum esset? Itaque constat, quòd vxor, etsi viro charissima fuerit, non minùs tamen ei facessat negotij circa amores aut dolores, quàm ipsemet sibi. Iam verò si muliebre attendas ingenium, quod plerumque morosum est, & rara omnino auis, quæ huiusmodi non sit, iuge hinc & ad totam vitam protensum videre erit tormentum. *Melius est habitare in terrâ desertâ, quàm cum muliere rixosâ & iracundâ. Tecta perstillantia in die frigoris & litigiosa mulier comparantur: qui retinet eam, quasi qui ventum teneat, & oleum dexteræ suæ vocet. Non est caput nequius super caput colubri; non est ira super iram mulieris. Commorari leoni & draconi placebit, quàm habitare cum muliere nequam.* Et hæc non de adulterâ & meretrice, sed de legitimâ dicuntur vxore. Cum huiusmodi igitur vitam omnem diu noctuque exigere, an non est in perpetuis spinis ac sentibus volutari? quibus tamen adeò arctè sis implicitus, vt excutere has ærumnas solâ morte possis.

Prou. 21, 19.
Prou. 27, 15.
Eccli. 25, 22.
Id ostendit Hieron. lib. 1. in Iouinian.

At non omnes, inquiebat Staurophila, in malam incidunt vxorem: sunt enim & mites, & benignæ, & taciturnæ. Si sint, respondebat

debat Christus, sunt admodum raræ. Salomoni, qui mulierum greges habuit, hoc crede. *Inueni*, ait, *amariorem morte mulierem. Virum de mille vnum reperi, mulierem ex omnibus non inueni.* quasi diceret, Vix inueni vnum virum bonum & rectum, mulierem autem ne vnam quidem. At solatium aliquod, aiebat Staurophila, habent in prolibus, in quibus alteros velut se contemplantur, quos & tenerrimè diligunt, & magnâ voluptate, vt passim cernimus, educant. Imò ad malorum cumulum, aiebat Christus, accedunt liberi: quot enim pignora, tot CRVCES. *Partu edita est quæpiam femina: quòd natus non sit masculus, tetricum maritus vultum gerit. Adiectus est masculus? partu editus est fœtus, qui formosus non est. Eleganti est formâ vterque? tamquam de pulchris acerbior cura incessit. Depulsi sunt à lacte? rursus anxietas educationis succedit. Cùm sani fuerint, metus ne ægrotent. Cùm ægrotauerint, formido ne moriantur. Cùm mortui fuerint, metus ne deinceps prole carens, contemnatur. Cùm mortui non fuerint, de viuentibus grauior sollicitudo incumbit, vnde liberis ad institutionem sumptus suppeditabuntur; vnde coniugalis fœderis apparatus; vnde vestimentorum decor, vnde famulorum vnicuique distributio; quænam ex bonis maiori attribuet? quo*

Eccle.7, 27.

Chrysost. Orat. de S. Theclâ.

pacto minoris inuidiam mitigabit? Ecquid iam tibi videtur?

Mirum profectò, aiebat Staurophila, & inde lacrymarum segetem meti parentibus, vnde baculum senectutis & mœroris exspectabant leuamen. Ita est, reponebat Christus, *dolorem enim liberi nati æquè important, ac non nati: & rursus tam viui, quàm mortui. Hic enim liberorum multitudine gaudet, cùm non satis habeat vnde alat. Ille verò herede caret facultatum suarum, in quibus maximè elaborauit. & quidem bona fortuna, alterius calamitatem efficit, cùm sibi vterque euenire velit, quo alterum cruciari videt. At huic mortuus est suauißimus puer, illi verò in vitâ est filius perditus: vterque sanè commiseratione dignus: vnus quidem filij mortem, alter verò vitam luget.* *Et an non mater per vnamquamque nascentem* prolem *animo scinditur, & præsentibus tristibus nascituræ curæ semper adijcitur? Inde vbi iam filios edidit, aut ad bonam illi frugem euaserunt; & maiores ex illorum absentiâ dolores iugiter tolerat, quàm parturiens tulerat; aut malos euasisse considerat, & maius ex eâ procreatione liberorum, quàm si permansisset sterilis, opprobrium sustinet. Sæpè antequam prædicta experiatur incommoda, vna & sponsa & vidua efficitur; ac sine liberis in viduitatem delapsa, nec vxor iam,*

Gregor. Nyssen. lib. de Virginit. c. 3.

*Basil de Verâ virginit.

iam, nec virgo, nec mater est. Sic profectò omnibus, quæ putantur læta coniugij, semel amissis, breuissimo voluptatis sensu irrecuperabilem virginitatis perdidit florem; coniugijq́ tantum solummodò experta est, quantum illi satis esset ad agnoscenda viduitatis incommoda. Quòd si relicta vidua pupillos enutriat filios, eius quem ex viri morte perceperat mæroris, iuge monumentum cernit, & semper in lacrymis, semper in gemitu, semper in sollicitudine educandorum degens, nullum præterito malo solatium inuenit. Præterea & propinquis, & famulis, & filiorum curatoribus, ipsisq́ postremò etiam filijs, vbi virilitatis annos attigerint, cunctisq́ omnino se vexare volentibus ad prædam miserabiliter exposita, doloris luctusq́ tragœdiam, vitam suam omnium ingeret oculis. Transeo breuitatis causâ iliadem aliorum malorum, quæ in hunc statum, velut agmine facto, quotidie incurrunt.

Domine, aiebat Staurophila, *si sic viuitur, & in talibus vita spiritus* eorum qui matrimonio iuncti sunt, profectò *non expedit nubere:* nam Isa. 38, 16. Matth. 19, 10.

Quid est duorum vita longa coniugum
Præter iugum?

Cui Christus: *Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est.* Beati autem qui *seipsos castrauerunt propter regnum cælorum.* Ibid. 11.

Nec immeritò CRVCE onuſtus filiabus Ie-
Luc.23,29 ruſalem dixi: *Venient dies, in quibus dicent: Beatæ ſteriles, & ventres qui non genuerunt, & vbera quæ non lactauerunt.* Verè, reſpondit Staurophila, terque quaterque beata &
Sap.3,13. *felix eſt ſterilis, & incoinquinata, quæ neſciuit thorum in delicto, habebit fructum in reſpectione animarum ſanctarum.*

CAPVT XIV.

Abnegatio ſui, optima ad CRVCEM *ferendam præparatio.*

Abneget ſemetipſum, & tollat CRVCEM ſuam. *Luc. 9, 23.*

Ingenium geniumq́; tuum, te denique totam,
Baiula ritè CRVCIS *ſi lubet eſſe, nega.*

SATIS iam ſuperq́; , aiebat Chriſtus, ſæcularium CRVCES expendimus: & ipſa vtcumque vides, ſorores tuas non tam fugiſſe quàm commutaſſe CRVCEM, leuem illam & breuem, in grauiſſimam prorſus & maximè diuturnam; pro quâ, tantum abeſt vt meritum ſperent, quin etiam pœnam incurrant. Iis proinde relictis, reliquum eſt vt ad CRVCIS ſuſceptionem magis inſtruaris. Nil gratiùs, aiebat Staurophila, mihi accidere poſſet: etſi enim animata vtcumque ſim, neſcio tamen quis horror etiamnum peruadat animum, quem confirmandum & ipſa ſatis video.

Nec ego, ô filia, aiebat Chriſtus, ſine aliquo præambulo in viam CRVCIS te introduxi.

Abneget ſemetipſũ, et tollat CRVCEM ſuam. *Luc 9.*

Ingenium geniumque tuum, te denique totam,
Baiula ritè CRVCIS, *ſi lubet eſſe, nega.*

duxi. Annon dixi: *Si quis vult post me venire*, ABNEGET SEMETIPSVM, ET TOLLAT CRVCEM SVAM? *Et sermo quidem vnum quid significare videtur, tria verò continet, abnegationem tuiipsius, & vt* CRVCEM *accipias, & tertiò vt me sequaris.* Prima igitur conditio necessaria est suiipsius abnegatio, sine quâ nemo CRVCEM tollet; aut si tulerit, non feret constanter. Et quidem volentibus me sequi, omnia relinquenda denuntiaui, dicens: *Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.* Sed in omnibus istis ne ipsum hominem (attende quæso) excepi, volens eumdem esse relinquentem, & relictum. Quod vt expressiùs insinuarem, dixi, VT ABNEGET SEMETIPSVM. *Et fortasse laboriosum non sit homini, relinquere sua, sed valdè laboriosum est relinquere semetipsum. Minus quippe est abnegare quod habet, valdè multum autem, abnegare quod est.*

Luc. 9, 23. Chrysost. Hom. 56. in Matth. Luc. 14, 33. Gregor. Hom. 32. in Euang.

Sed quomodo, aiebat Staurophila, intelligendum, ABNEGET SEMETIPSVM SIBI, *cùm seipsum homo sibi negare non posit, eò quòd conscientia eius non recipiat, vt se aut non esse putet, aut alterū posit æstimare quàm fuerit? Puto hoc esse negare se, verbi gratiâ, si cui dicatur, Tu es Lucius? & cùm ipse sit, non se esse respondeat. Hoc apud alterum si fortè*

Sixt Papa l. de Cast. tom. 5. Biblioth. Pat.

valebit, non tamen apud ſemetipſum. Quomodo ergo ſentiendum eſt, ABNEGET SEMETIPSVM SIBI? aut quomodo ſemetipſum aliquis relinquet? quò ibit extra ſe? vel quis eſt, qui aliquò vadit, & ſe deſerat?

Adhuc modicum, reſpondebat Chriſtus, in te lumen eſt, filia; audi & intelliges. *Aliud ſunt homines per peccatum lapſi, aliud per naturam conditi; aliud quod fecerunt, aliud quod facti ſunt. Relinquunt ſemetipſos, quales peccando ſe fecerunt, & manent ipſimet quales per gratiam facti ſunt. Ecce etenim qui ſuperbus fuit, ſi conuerſus humilis factus eſt, ſemetipſum reliquit. Si luxurioſus quiſque ad continentiam vitam mutauit, abnegauit vtique quod fuit; ſi auarus quiſque ambire iam deſiit, & largiri didicit propria, qui priùs aliena rapiebat, proculdubiò ſemetipſum reliquit. Ipſe quidem eſt per naturam, ſed non eſt ipſe per malitiam. Hinc enim ſcriptum eſt: Verte impios, & non erunt. Conuerſi namque impij non erunt: non quia non erunt omnino in eſſentiâ, ſed quia non erunt in impietatis culpâ.* Abnegare ergo ſe, eſt vitare quod per vetuſtatem fuit, & ad hoc niti, quò per nouitatem vocatur. *Eſt*, inquam, *expoliare ſe veterem hominem cum actibus ſuis, & induere nouum.*

Gregor. Hom. 32. in Euang.

Prou. 12, 7.

Coloſſ. 3, 9

Paradoxum hoc, aiebat Staurophila, difficulter, vt video, intelligitur; & pauci fortaſſe

taſſe

tasse illius sensum assequuntur. Exemplis, aiebat Christus, res erit clarior. *Quemdam adolescentem, fabulæ ferunt, propter amores meretricis peregrè profectum, & abolito amore regressum posteà veteri occurrisse dilectæ: quæ vbi non interpellata mirata, putauit non recognitam, rursusq; occurrens dixit: Ego sum. Respondit ille: Sed ego non sum.* Et expende *quomodo se Paulus abnegauerit, qui dicebat: Viuo autem, iam non ego. Extinctus quippe fuerat ille sæuus persecutor, & viuere cœperat pius prædicator. Si enim ipse esset, pius profectò non esset. Sed qui se viuere denegat, dicat, vnde est, quòd sancta verba per doctrinam veritatis clamat? Protinus enim subdit, Viuit verò in me Christus. ac si apertè dicat: Ego quidem à meipso extinctus sum, quia carnaliter non viuo; sed tamen essentialiter mortuus non sum, quia in Christo spiritualiter viuo.* Abnegauerat se etiam *frater* ille *in eremo habitans, ad quem cùm carnalis frater auxilij petendi gratiâ aduentasset, respondit vt adiret alterum fratrem eorum, cùm ille vtique obijsset. Cumq; admiratus qui venerat responderet, Quia ille obijt. Eremita se quoque similiter obijsse respondit.* mortuus enim erat mundo & consanguineis, viuebat autem Deo. Et hoc scilicet est quod Apostolus meus omnes hortatur. *Christus*, inquit, *pro omnibus mortuus est,*

Ambrof. lib. 2. de Pœnit. c. 10

Gregor. Hom. 32. in Euang.

Gal 2, 20.

Bernard. Serm. 2. in Dom. 1. post Oct. Epiph.

2. Cor. 5.

eſt, vt qui viuunt, iam non ſibi viuant, ſed ei, qui pro ipſis mortuus eſt. Oportet enim vnumquemque mori ſibi, vt viuat Deo. *Quia niſi quis à ſemetipſo deficiat, ad eum qui ſuper ipſum eſt non appropinquat; nec valet apprehendere quod vltra ipſum eſt, ſi neſcierit mactare quod eſt. Sic olerum plantæ tranſponuntur vt proficiant, atque, vt ita dixerim, eradicantur vt creſcant. Sic rerum ſemina in terræ admixtione deficiunt, vt in reparatione ſui generis vberiùs aſſurgant. Vnde enim videntur perdidiſſe quod erant, inde accipiunt hoc apparere quod non erant.*

Gregor. Hom. 32. in Euang.

Vtiliter, aiebat Staurophila, ignoraui, quod tam luculenter mihi expoſitum, nunc velut manu palpo. Sed & planiùs, aiebat Chriſtus, pleniuſque hanc ABNEGATIONEM SVI exponam, quando & libenter diſſerentem auſcultas, & doctrina hæc prorſus ſit neceſſaria. *Si intelligis quid ſit alium abnegare, tunc rectè percipies, quid ſit abnegare teipſum. Qui alium iam abnegauit, fratrem puta, aut ſeruũ, aut quemuis alium, ſi cædi eum virgis videat, ſi arceri vinculis, aut quidquid aliud mali pati, non occurrit, non auxiliatur, non flectitur, nec prorſus vllo modo mouetur, ceu is qui penitus ab illo alienatus eſt. Sic igitur nullo te pacto corpori parcere volo: vt neque ſi cæditur, neque ſi pellitur, neque ſi vritur, nec ſi quid aliud*

Chryſoſt. Hom. 56. in Matth.

aliud huiusmodi patitur, ei parcas, sed quasi extraneus quis, aut hostis hæc patiatur, sic afficiaris.

Papæ! inquiebat Staurophila, quid hoc est? Insensibilem prorsus ac mortuum esse oporteat, qui huiusmodi sit. *Ego homo cùm sim, humani nihil à me alienum puto:* nec video vt in meipsam adeò possim esse crudelis, quæ alienis malis magno sensu compatior. Non ego, aiebat Christus, Stoicam insensibilitatem aut crudelitatem suadeo, sed humanos truncari volo affectus, abnegari carnalia desideria, non tribui nimium carni & sanguini. Crimini siquidem apud me obnoxius est parentum amor, si Dei sit contrarius. *Qui* enim *amat patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus.* imò & ipsam animam seu vitam odisse oportet propter me. Dilexit Petrus animam suam plus quàm me, cùm eam periculo timeret exponere, & ideò ter me negauit. Si amasset me, proculdubiò abnegasset se. Et, an non ego vnigenitus Virginis Matris meæ abnegaui meipsum, cùm, quasi ad eam minimè pertinerem, ei dixi: *Quid mihi & tibi est mulier?* nec confundere volebam teneram eius verecundiam, sed instruere vos, carnalium curam parentum, & consanguineorum necessitudines, impedire non debere exercitium spirituale.

Terent.

Matth. 10, 37.

Ioan. 2, 4.

rituale. Vnde cùm mihi aliquando diceretur: *Ecce mater tua, & fratres tui foris stant quærentes te*; respondi: *Quæ est mater mea? & qui sunt fratres mei? non iniuriosè maternæ refutans obsequium pietatis, nec fratres contemnens; sed paternis mysteriis amplius, quàm maternis deberi monstrans affectibus, & opus spirituale carnis præferens cognationi.*

Matth. 12, 48.

Beda c. 17. in cap. 3. Marci.

Gaudeo planè, aiebat Staurophila, quòd huius abnegationis te, Domine, non tantùm præceptorem habeam, sed & exemplum. Erit sanè mihi hoc nomine & leuior, & gratior. Numquid non Abraham, subiiciebat Christus, abnegauit semetipsum, cùm patrem se oblitus, filium vnigenitum, & tenerè dilectum immolare voluit? An non laudati Leuitæ, *qui* dixerunt, *patri suo, & matri suæ, Nescio vos; & fratribus suis, Ignoro vos, & nescierunt filios suos?* Cùm nimirum zelo inflammati ob adoratum vitulum, nullo personarum respectu consanguineos quosque trucidarunt? *Licet* igitur *sparso crine, & scissis vestibus, vbera quibus te nutrierat, mater ostendat, licet in limine pater iaceat, per calcatum perge patrem, siccis oculis ad vexillum* CRVCIS *meæ euola, solum pietatis genus est, in hac re esse crudelem.* Si propria hinc attrahat caro, illinc blandiatur sensualitas, istinc mundus & noti inuitent sodales, liberè re-

Deut. 33, 9

Exod. 32, 28.

Hieron. Epist. 1. ad Heliod.

sponde,

ſponde, Neſcio vos. Et *ſi qua* alia *tibi ex parte exterioris hominis cogitatio venerit, reſpondeas & dicas, Neſcio te. Quàm diu mea fui, ſuggeſtionibus tuis etiam libens acquieui: nunc me Chriſtus ſanguinis ſui pretio comparauit; mea non ſum, nec meam iam poſſum facere, ſed eius ad quem pertineo, voluntatem.* Sixt. Papa lib. de Caſtitat.

Ita me facturam, aiebat Staurophila, tuâ gratiâ, confido. Sed ſatíſne iam inſtructa videor ad CRVCEM baiulandam? Satis, inquiebat Chriſtus, ſi his probè noueris vti, & ad particularia deſcendens ea in opus conferas. Et quo pacto, rogabat illa, hoc faciam? Cui Chriſtus: Homo, vti noſti, duabus conſtat, ijſque diuerſiſſimis partibus, corpore ſcilicet & animâ. Vtriſque autem ſua debetur *Abnegatio*, quam niſi adhibueris, CRVX tibi prorſus erit intolerabilis. Primò autem neceſſe eſt, longiùs abigas vicinam illam tuam Dominam, dico *Senſualitatem*, mulierem per omnia mundanam, leuem & carnalem: quæ te quoque ad carnis illecebras & ſæculi vanitates allicere ſtudet. Hæc ſenſuum blandimenta, quibus homo vel maximè ineſcatur, continuè offert; nam vel riſu lepida, vel guſtu ſapida, vel odoratu fragrantia, vel tactu mollia, aut auditu ingerit iucunda, atque hiſce lenociniis quemque ad ſe pertrahere nititur. Quæ niſi ſtatim refutaueris, exer-

rasti à CRVCIS semitâ ; in viam peccatorum
redisti. Seductrix illa (vt solita) ostendet tibi
adolescentularum mundi huius delicias &
honores, quibus, secundùm desideria sua,
perfruũtur. Nisi autem auerteris oculos tuos
ne videant vanitatem, citò abiecta CRVCE
incipies vagari post greges sodalium tuarum.
Suggeret deinde scandalum CRVCIS, & filiarum
Babylonis subsannationes : tu verò
obtura aures tuas ad voces Sirenarum, atque
Ps. 37, 25. esto *sicut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutionem.* Amaram & insipidam
CRVCEM, tactuque insuauem exprobrabit
: tu autem, ô filia, propter verba labiorum
meorum perge custodire vias duras :
respue oblectamenta sensus, & amplectere
Sap. 13, 1. asperitatem CRVCIS. *Vani enim sunt sensus hominum, in quibus non subest scientia Dei.*
Monitis his, aiebat Staurophila, cautior ero,
vt subdolam hanc mulierem, quæ honesta
mihi quidem videbatur, omnibus modis vitem.
Bonum id, aiebat Christus, sed non satis;
restat enim, vt interiorem quoq; hominẽ
mortifices. In eo autem abneganda memoria,
intellectus & voluntas. Memoria instar
pugillarium, inaniũ, superfluarũ & indecentium
rerum similitudines retinet coaceruatas
: hæ autem intellectum ad sui considerationem,
voluntatem sollicitant ad amorem.

Pro-

Protere igitur tabellas has, quæ ſæcularis felicitatis ſpectacula repræſentant. Si enim recordata fueris mundanæ proſperitatis, non diu in CRVCIS perſeuerabis VIA. Lumen quoque interiorum oculorum, intellectum dico, & vagæ imaginationis perſpicilia, in obſequium ſanctæ CRVCIS calca, neu tuo vti velis iudicio, aut *ſapientiâ carnis*, quæ *inimica eſt Deo*, & in multos te inducet errores. Rom. 8,7. Callida imaginatio longè maiorem & grauiorem repræſentabit CRVCEM, quàm reuerà ſit, itaque ſemper querula, ſemper eris impatiens. Intellectus ſuggeret, non impoſitam, ſed aliam quamuis meliùs tibi conuenire CRVCEM. Tu verò vtrumque abnegans, *omne quod tibi applicitum fuerit, accipe: & in dolore ſuſtine, & in humilitate tuâ patientiam habe*. Eccli. 2,4. Denique *& à voluntate tuâ auertere*. Eccli. 18, 30. Ipſa enim deſideriis ſuis, amore, dolore, gaudio, irâ, variè abducta, iugum CRVCIS tentat excutere. Abnega ergo, ad exemplum meum, voluntatem tuam, vt in omnibus id tibi ſit in ore, id in corde: *Non mea, ſed tua* Domine *voluntas fiat*. Luc. 22,42. *Hæc* ſedulò *meditare, & in his eſto*. 1. Timoth. 4,15.

CAPVT XV.

Baiulandi CRVCEM *Chriſtus ſe formam exhibuit.*

AVDITIS hiſce, abitum parabat Staurophila, atque Gratias, inquit, ago tibi Domine IESV, quia docuiſti ancillam tuam VIAM ſalutis: tempus nunc eſt, vt reuertar ad patrem, quò iam præceſſerint ſorores, & vereor, querimonias depoſuerint non leues: &, ſi parentem noui, ægrè tulerit moram hanc meam, & quòd germanas comitata non fuerim. Id verò, ſi acciderit, aiebat Chriſtus, habebis profectò vnde VIAM CRVCIS auſpiceris: & parum, mihi crede, idonea CRVCIS gerula eris, ſi paterna non feras verba. Interim vade in pace, & ſi VIAM CRVCIS non tam diſcere quàm perambulare deſideras, fac paucos intra dies hîc denuò te ſiſtas, vt CRVCEM tollas, & me ſequaris.

Dabo, inquiebat illa, operam: ſed vnum hoc doceri velim, quid intereà temporis mihi faciendum, quibúſve exercitiis animus ad CRVCEM præparandus. Reſpondit Chriſtus: Cùm portam ciuitatis ingreſſa fueris, occurret tibi monaſterium Cruciferorum, ac-

accede illuc, & euocato Priore, pete meditationes, quas sibi præparauit, & legendis ac ruminandis his tempus impendes. Fecit illa, vt iussa erat, & impetratis piis commentationibus, læta domum reuersa est, quotidie se non indiligenter his scriptis occupans.

Sensim tamen subrepsit ei torpor quidam, & negligentia. Hinc ex aridâ dumtaxat consuetudine, & perfunctoriè commentabatur, iamque in dies minùs erga CRVCEM afficiebatur. Assiduitas enim eadem cogitandi nonnihil fastidij excitarat. Vltimis proinde diebus ex toto intermittebat has exercitationes, & quæ hactenus à Christo audierat, è memoriâ excidere non prorsus inuita patiebatur.

ARGVMENTVM LIBRI SECVNDI.

HVc vitæ cupidus beatioris,
Qui dulcissima te vocantis vsque
Pronâ suscipis aure verba Christi,
Iamque te CRVCIS exhibere sanctæ
Gnauum discipulumque baiulumque
Gestis, huc agedum paratus adsis:
CAP. I. Moras abijce, moxque te vocanti
Festino pede promptus obsecunda.
II. CRVCEM quam dederit Redemptor, illam
Lætus excipe, ceu monile gratum:
Nefas eligere hanc foret, vel illam:
III. Nefas & per humum velut profanæ
Stipitem trahere arboris. Proinde
Obuijs manibusque, brachijsque,
Et collo ac humeris amoris, illud
Lubens nobile baiulato pignus.
Nec quidquam remorentur improborum
Te ludibria, scommatúmve plaustra.
Pro Christo decus est tulisse probrum.

Si

Si forſan populus frequentiori IV.
Famâ te vehat, audiaſque paſsim
Sanctus & pius : hem caue barathrum ;
Hîc anguis latet : has velut venenum
Voces neglige (ſi ſapis) doloſas :
Et conſtantior vſque & vſque perge,
Per veſtigia trita perge Chriſti, V.
Quem ceu prototypon ſequare ad vnguem. VI.
Nec CRVCIS grauiúſve longiúſve, VII.
Impoſtum tenero querare pondus :
Singulis tolerare quod diebus, VIII.
Nullo ponere quod decet dierum.
Rurſum ſed moneo (puta neceſſe) IX.
Caue reſpicias inanioris
Fumum gloriolæ, leueſque plauſus.
Quò ſpectes ſed enim docebo paucis : X.
Prima intentio noxias piare,
Et vitare focos docet perennes ;
Spectat altera gloriam perennem : XI.
Vni tertia ſe probare Chriſto, XII.
Dilecto ſtudet vnicè placere.
Sed CRVX dum cruciatque deprimitque, XIII.
Quæris, quid facias. Precare : fiet
Verorum ſeges ampla gaudiorum ; XIV.

XV.&XVI. *Pro quâ mille voles referre grates;*
XVII. *Et ſummam tibi gloriam putabis*
Quæ ſummæ tibi gloriæ ſit auctrix.
Nec CRVCIS *ſatis eſt tuliſſe pondus,*
Ferentem niſi CRVX *ferat viciſſim.*
XVIII. *Hinc carnem crucifigier rebellem*
XIX. *Et mundum decet, & decet teipſum*
XX. *Annecti in* CRVCE, *Chriſtiane, Chriſto,*
Mortem quod tribuat ſuauiorem,
Vitam quod faciat beatiorem.

REGIÆ VIAE CRVCIS LIBER SECVNDVS.

De optimâ CRVCEM *ferendi methodo.*

CAPVT PRIMVM.

CRVX *abſque dilatione ſtatim tollenda.*

CONDICTVM aduenerat tempus, quo Staurophila amabile CRVCIS onus, & iter erat ſuſceptura ſalutare. Verùm, quæ humanæ mentis inſtabilitas, non parum reformidabat & illius pondus, & huius ſpatia longiora; vt pænè iam fidem fallere, & exſpectantem in Sacello IESVM non reuiſere decerneret. Sic nimirum quod volunt homines, non diu volunt; & quæ calidè primùm concipiunt vota, vix languidè tandem, ac ne vix quidem exſequuntur. *Spiritus* ſcilicet *promptus eſt, caro autem infirma*: Matth. 26, 41.

 quan-

quantumque ille ſalutaria concupiſcit, tantum hæc refugit. Nobile hoc in genere exemplum dedit Apoſtolorum princeps, qui in abundantiâ cordis ſui liberaliter admodum dicebat: *Tecum paratus ſum & in carcerem, & in mortem ire. Et, ſi omnes ſcandalizati fuerint, ſed non ego.* At idem ille poſt non multas horas, ad vnius ancillulæ vocem *cæpit iurare, quia non nouiſſet hominem.*

Luc. 22, 33. Marc. 14, 29. Matth. 26, 74.

Talis & noſtra ferè Staurophila: dum ſuauiſſimè cum IESV conferret, cùm verba vitæ æternæ audiret, anhelabat & ſuſpirabat ad CRVCEM; nihilque illi dulcius videbatur, quàm paſſionibus Chriſti per patientiam communicare. Vt verò Coſmopolitanis iterùm mixta filiabus, dulce venenum, & inſanias hauſit falſas, lentè omnino, & ſomnolentè de VIA CRVCIS cogitabat, & tantùm non pœnitebat promiſſi. Vrgebatur interim huius religione, nec quietem à conſcientiæ carnificinâ ſperabat, niſi ex præſcripto ſe ſiſteret. Ibat ergo lugens & triſtis, ſiue quòd amatas desereret adoleſcentulas, ſiue quòd arctam nimiùm horreret ſemitam. In ipſo tamen itinere altùm ingemiſcens, Domino ſubinde ſe commendabat: nec deerant interlucentes quidam diuini fauoris radij, animam eius cæleſti luce per interualla colluſtrantes.

Ven-

Ventum tandem ad locum, & vix dum oculis huc illuc circumſpexerat, cùm ecce præſens adeſt, cum quo pridem inſtituerat colloquium, Chriſtus Dominus: qui nouum exorſus ſermonem, Eia, inquit, Staurophila, quàm factùm benè, quòd ciues Babylonis deſerueris! quòd promiſſis ſteteris, & abruptis blandis illis retinaculis, ad vexillũ CRVCIS intrepida euolaris! Noui laqueos & pedicas greſſibus tuis tenſas: ſed vt euaderes, gratia mea fecit. Nunc ecce tempus faciendi, tempus acceptabile, occaſio ſalutis. Nunc, inquam, tempus ferendi CRVCEM, & ſequendi me. Quiſquis enim in regno cælorum voluerit *Agnum ſequi quocumque ierit*, Apoc. 14, 4
is nunc ſublatâ CRVCE venire debet poſt me, & præeuntis ſequi veſtigia.

Non multùm hæc mouebant Staurophilam; quæ timore adeò conſternata erat, vt ad ſolam CRVCIS mentionem pænè trepidaret. Quare vt in bello, qui ſe viribus inferiores agnoſcunt, ad inducias confugere ſolent; non ſecùs illa, cùm declinare CRVCEM omnino non poſſet, dilationem petijt. Et hoc ſaltem, inquiebat, te Domine rogo, liceat mihi aliquanto adhuc tempore mundo & ætate frui, nec tam citò mœſtiſſimum hoc iter auſpicari. Adoleſcentula ſum ego, viribus tenera, animo imbecillis: cum annis

crescet robur, ac tum maturè satis CRVCIS iugum excipiam. Equidem non detrecto illud, sed liceat, quæso, pace tuâ, aliquantulum differre.

Irascenti similis Christus, Quid hoc demum, inquiebat, Staurophila? miror quod tam citò reliqueris VIAM bonam, VIAM salutis, quam ostendi tibi. *O insensata filia, quis* Gal. 3, 1. *te fascinauit non obedire* verbo *veritatis*, quod audisti ex ore meo? Cur coruinam vsurpas vocem, & periculosâ procrastinatione opus salutis in posterum reijcis? An non dicit Scriptura, *Ne tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem; subitò enim veniet ira illius?* Æquúmne tibi videtur, vt mundo *ætatis florem, Deo senectutem*; mundo *voluptates, Deo corpus effætum* reserues? *Quid potest habere laudis, si corpus voluptatibus, & iam senectutis gelu frigidum ad sera deuotionis officia, deposito iam segnior vigore, conuertas? Non est corona, nisi, vbi fuerit difficilioris lucta certaminis, ad quam rari contingere possunt, nec omnes qui ingreßi fuerint stadium, peruenire.* Et an *non pudet te primitias vitæ tibi reseruare, & id solum tempus bonæ menti* (ac tollendæ CRVCI) *destinare, quod in nullam rem conferri poßit? Quàm serum est, tunc viuere incipere, cùm desinendum est!*

Eccli. 5, 8.

Nazianz. Orat. in S. Baptism.

Ambros. in Psal. 118. Octon. 19.

Senec. l. de Breuitate vitæ.

Parce

Parce Domine, aiebat Staurophila, & ignosce deprecationi meæ: neque enim in extremam senectam CRVCIS iter differre, mens erat, sed in aliquot tantùm annos. At enim, respondebat Christus, quis eos tibi promisit? An non *breues dies hominis sunt?* Nescit reuerà, *nescit homo finem suum, sed sicut pisces capiuntur hamo, & sicut aues laqueo comprehenduntur, sic capiuntur homines in tempore malo, cùm eis extemplò superuenerit.* Si sciret quisque quo tempore de præsenti sæculo sibi esset exeundum, aliud quidem voluptatibus, atque aliud tempus CRVCI ac pœnitentiæ aptare potuisset: sed qui crucigero cælum, pœnitenti veniam spopondit, is negligenti ac tergiuersanti crastinum non promisit. *Incertum est, quo te loco mors exspectet, itaque tu illam omni loco exspecta.*

Iob.14,5.
Eccli.9,12.
Seneca Epist.26.

Verùm, replicabat Staurophila, adolescentior, vt dicebam, etiamnum sum; ætatem magis vegetam expectari tantùm velim. Ad hæc Christus: Omnis Deo matura est ætas, magis autem prima, & primæ proxima. *Bonum est viro cùm portauerit iugum ab adolescentiâ suâ Non solùm enim tollere iugum Domini, sed in iuuentute oportet tollere. Si enim serò tollas, incipies pœnitentiam superiorum magis habere, quàm tenere gratiam. An non præstat dicere, Deus qui pascis me à iuuentute meâ,*

Thren.3, 27.
Ambrosf. in Psal.118. Serm.2.
Gen.48, 15.

Psal. 24,7. *meâ, quàm recordatione lapsuum dicere, Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris? hoc debilitatis est remedium, illud robur salutis. Ei autem qui post decursæ iuuentutis annos iugum tulerit, non est statim perfectum bonum. Stimulant enim eum peccata sua, exagitat conscientiam consuetudo peccandi, & vsus erroris instabilem facit. Luctandum est diu huiusmodi, vt abolere faciat inue-*
August. l. 8. *terata atque diuturna. Plus* enim in his tali-
Conf. c. 11. bus *valet deterius inolitum, quàm melius insolitum.*

Sed quid est quòd ætatem incusas, sororibus tuis prouectior, & plenis iam nubilis annis? Adolescentulam tamen te dicis. Esto sanè: atq; vtinam vna tu esses ex illarum grege,
Cant. 1, 2. de quibus scriptum: *Adolescentulæ dilexerunt te* Deus! vtinam non verbo tantùm, sed opere & veritate diligeres me! non ita Crvcis consortium refugeres. Et quod amantis potissimum votum? nónne amato,
Ps. 87, 16. quà licet, assimilari? Ego autem *pauper* fui, *& in laboribus à iuuentute meâ.* Et quid aliud deceat te, quàm æmulari formam illam, quam assumpsi propter te? Quot pueri & puellæ, quot iuuenes & virgines rigidissimũ viuendi genus, & Crvces & corporis afflictationes ab ipsâ pænè infantiâ sponte sunt amplexi? Quot martyrio coronati, qui præiudi-

iudicium vehebant ætatis? & tu non poteris quod isti & istæ?

Erubescebat ad hæc Staurophila, & accendebatur nonnihil imitandi desiderio. Atque vtinam Domine, aiebat, gratia tua me quoque præueniat & sequatur, vt digna efficiar societate iuuencularum tympanistriarum, quæ *carnem suam* crucifigentes *cum vitijs & concupiscentijs, mortificauerunt membra* sua, *quæ sunt super terram*! Bonum hoc votum, aiebat Christus, sed opere ipso opus est, non nudis verbis. Sed vt hanc voluntatem confirmem, scito longè tibi fore vtilius, in hac ætate CRVCEM suscipere, quàm in secuturam & incertam differre. Nil fertur facilius, quàm quod à teneris vnguiculis ferre didiceris: difficile autem est (vt dici solet) senem canem assuescere loris, & inueteratum dierum docere pœnitentiam.

Gal. 5, 24. Colos. 3, 5.

Cælesti id visione aliquando declaratum, quam ad tuam qualemcumque consolationem subtexere non grauabor. Ferunt enim *Religiosum quemdam vitâ functum apparuisse de nocte Fratri socioq; suo, magno splendore collucentem. Cumq; eum ex cellâ eduxisset, ostendisse magnum numerum hominum candidâ veste, mirabiliq; luce micantium, qui pulcherrimas* CRVCES *humeris deferebant: erat autem omnium* ITER *in cælum. Posteà modico*

Hieron. Platus l. 3. de Bono status Relig. c. 33.

interuallo, alius ſequebatur ordo, iſq; multò pulchrior, multoq; lucidior, quorum vnuſquiſque ornatiſsimam CRVCEM, *non iam humeris, ſed manibus geſtaret. Deinde tertius ordo, omnium longè ſplendidiſsimus, & ſpecioſiſsimus, quorum item* CRVCES *formâ & pulchritudine reliquorum* CRVCES *ſuperabant, neque eas ipſi portabant, ſed ſuus, qui ſingulos præibat, Angelus, vt ij alacres & ludibundi ſequerentur. Quòd ſpectaculum cùm ille miraretur, expoſuit ſocius, primos illos eſſe, qui prouectâ iam ætate* Religioſæ vitæ CRVCEM *amplexi fuiſſent, ſecundos, qui in virili, poſtremos autem, quos adeò expeditos hilareſq; vidiſſet, eos eſſe, qui in adoleſcentiâ* ſe CRVCI ſubdidiſſent. Ecquid nunc animi tibi eſt, Staurophila? Iam, inquiebat illa, volupe fuerit in poſtremis iſtis non eſſe poſtremam, & reijcio prorſus, quas anteà requirebam, moras, procraſtinationem omnem deteſtor. Nunc, Domine,
Pſ.76,11. ne, nunc, te auſpice, incipiam, *hæc mutatio dexteræ Excelſi.*

CAPVT II.

Sua cuique ferenda CRVX, *nulla eligenda.*

Tollat CRVCEM suam. *Matth.* 16,24.

Non tua, sponte tuâ, CRVX *est, quam deligis, ast hæc,*
Diuus ab æterno quam tibi struxit amor.

ANIMATAM hoc pacto Staurophilam Christus in eum eduxit locum, vbi plures variæque CRVCES per terram sparsæ iacebant. Illa verò iam accincta, & generosior videri gestiens, exiguam quamdam è pluribus præripere festinabat. Lepidè igitur, & quasi re benè gestâ ita cantillabat.

Magna ferant, magnum quibus est in corpore robur,
Parua erit hæc humeris CRVX *satis apta meis.*

Cùm Christus: Quid hoc, ô Staurophila? in ipso rursus offendis limine. Num tam citò exciderunt, quæ pridem audisti? Quomodo? reponebat illa. An non, Domine, hoc CRVCEM tollere? Est, inquiebat Christus, sed non vt docui. Neque enim vtcumque dixi TOLLAT CRVCEM; sed notanter addidi

Tollat CRVCEM ſuam. *Matth. 16, 24.*

Non tua, ſponte tuâ, CRVX *eſt, quam deligis; aſt hęc,*
Dius ab ęterno quam tibi ſtruxit amor.

SVAM. Et quæ, inquiebat illa, mea CRVX? nónne hæc, quam è multis ſelegi? Nequaquam, aiebat Chriſtus,non enim conceditur hîc vt pro voto quiſque eligat,ſed CRVCEM expectare oportet de manu Dei. Erraui, vt video, inquiebat Staurophila; nam ita mecum ratiocinabar: Ex malis eligendum minus, adeoque,ſi ferenda omnino CRVX,exiguam ſufficere. Non leuis, inquiebat Chriſtus, hic error; CRVCEM ſiquidem in malis numerare,malum eſt. Hæc enim carnalium & mundanorum hæreſis quædam eſt, qui corporis ſenſibus, cuiuſque rei bonitatem metiuntur. Verùm ratione & fide te niti volo; quas ſi adhibueris, CRVCES malas non affirmabis. Remoue enim opinionum iſtud velum, & oculos ad afflictionum ortum refer, ac finem. Videbis ſanè illum, à bono; hunc,in bonum. *Origo certè* CRVCIS, & cuiuſuis afflictionis, *à Deo: id eſt, non ab ipſo ſummo bono ſolùm, ſed bonorum omnium auctore,capite,fonte. A quo non magis eſt vt malum aliquod emanet, quàm vt malus ſit ipſe. Benefica tantùm & ſalutaris illa vis: quæ lædere æquè ſpernit,ac lædi: & cui vna ſummaque potentia eſt,prodeſſe.*

Lipſius l. 2. de Conſt. cap. 6.

Fine quoque, vt dixi, CRVX bona; quia ad bonum directa ſemper, & ſalutem: imò recta & certa ad hanc via. Quî

igitur malum ſit, à quo ſummum hominis bonum?

Sed age, fidei lucernam hîc accendamus, vt omnis diſpellatur caligo. Credíſne, Staurophila, me verum Dei Filium, verè & realiter in auguſtiſſimo Euchariſtiæ Sacramento contineri? Scio equidem quòd credas: ſed dic mihi modò, cur id adeò firmiter teneas. Reſpondit illa: Quia tu, ô æterna Veritas, id nobis reuelaſti, & ſacratiſſimo tuo
Matth.26, 26. ore dixiſti: *Hoc eſt Corpus meum.* Cur ergo, inquiebat Chriſtus, afflictiones & CRVCES non ſentias bonas, cùm idem ipſe dixerim:
Matth.5,3 *Beati pauperes ſpiritu: Beati qui lugent: Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam?*

Tacebat ad hæc Staurophila, ſiue quòd conſentiret, ſiue quòd nihil occurreret quod poſſet opponere. Cùm rurſum Chriſtus: Viden' quid iam hinc conſequatur? Quid? inquiebat illa. Nimirum, ſi bonæ CRVCES, dicebat Chriſtus, non aſpernandas illas, ſed magis optandas: & ex bonis non eligendum minimum, ſed maximum. Video quidem, referebat Staurophila, id ſequi; ſed quis eſt, qui id poſſit? Vt faceres, inquiebat Chri-
Bernard. Serm.3. de Natiuit. ſtus, præiui exemplo. *Naſciturus* enim cùm eſſem *eiuſdem cuius nunc ſapientiæ & poteſtatis, vtpote Dei virtus, & Dei Sapientia, eſſetq;*

in meo arbitrio quodcumque vellem eligere tempus, elegi quod molestius est, præsertim paruulo, & pauperis matris filio. Meus erat Ps.49,10.
orbis terræ, & plenitudo eius, & tamen *elegi stabulum: cælum mihi sedes erat, & terra sca-* Isa.66,1.
bellum pedum meorum, & pro regali throno, elegi præsepis angustias. Iam verò quid de me prædictum? nónne quòd *scirem reproba-* Isai.7,15.
re malum, & eligere bonum? Malum ergo voluptas corporis, bonum verò afflictio est. Siquidem & hanc elegi, & illam puer sapiens, Verbum infans reprobaui.

Optimum, respōdebat Staurophila, exemplum: sed quotusquisque est, Domine, qui per hanc viam te sequatur? Ecquis erit qui contemptis huius vitæ commodis, aduersa præ illis eligat? Nescis, respondebat Christus, quot habuerim habeamq; veros Crvcis amatores. Non incidit tibi quid de sancto Francisco litteris proditum sit? *Labora-* Bonauent. in Vitâ c.14.
bat hic *infirmitatibus multimodis tam grauiter, vt vix in eo membrum aliquod remaneret absque ingenti paßionis dolore: ad hoc tandem per varias & diuturnas, ægritudines deductus est, vt consumptis iam carnibus quasi sola cutis oßibus hæreret. Cumq; duris corporis angeretur doloribus, illas suas angustias, non pœnarum censebat nomine, sed sororum. Cùm autem grauius solito dolorum vrgeretur acu-*

leis, quidam Frater simplex dixit ad eum: Frater, ora Dominum, vt mitiùs tecum agat: manum enim suam plus debito super te grauare videtur. Quo audito, vir sanctus cum eiulatu exclamans, ait: Nisi noscerem in te simplicem puritatem, tuum ex nunc abhorrerem consortium, qui ausus fueris circa me diuina iudicia reprehensibilia iudicare. Et licet totus esset attritus grauis prolixitate languoris, proijciens se in terram, ossa debilia duro casu collidebat, & deosculans humum, Gratias, inquit, tibi ago Domine Deus, de omnibus his doloribus meis; teq́ue mi Domine rogo, vt centuplum, si tibi placuerit, addas: quia hoc erit mihi acceptissimum,
Iob. 6, 10.
vt affligens me dolore, non parcas, cùm tuæ sanctæ voluntatis adimpletio, sit mihi consolatio superplena.

Quid verò de generoso hoc animo censes, Staurophila? Num ille minimâ contentus CRVCE? Nec solus in hac mente fuit: fuit & cognominis illi Xauerius; qui in abundantiâ diuinarum consolationum exclamare solebat: *Satis est Domine, satis est.* In CRVCIBVS, laboribus & persecutionibus dicebat: *Amplius Domine, amplius. Non me liberes hac* CRVCE, *nisi grauiorem immittas.*

Acta canonizat.

Sed ne quidquam desit, proponam tibi sexûs tui exemplum prorsus memorabile. Sponsa mea Catharina Senensis *adeò afflictionibus*

ctionibus delectabatur, nihil vt in hac vitâ tantum ei solatij adferret, quantum CRVCES; *sine quibus, vt ipsa aiebat, vita hæc ei fuisset molestißima: propter eas autem perlibenter tulisset beatitudinis dilationem, non ignorans, illam afflictionibus non parum augeri.* Appetita autem graui calumniâ, cùm eam multis lacrymis ad me referret, apparui *ei, habens in dexterâ coronam auream miri decoris, in sinistrâ spineam, dixiq́ ei, vt eligeret, vtram mallet. At illa, Ego, inquit, Domine, cupio in hac vitâ tuæ paßioni semper conformari, & pœnas amplecti pro refrigerio: simulq́ è sinistrâ spineam coronam feruenter arripiens, illam vi multâ impreßit capiti, illud vndique spinis compungens.*

Surius in Vitâ.

Quid iam tibi videtur? num omnes CRVCEM abhorrent? num minimam requirunt? aut si possent, vt tui similes, nullam? Verùm hi omnes perfecti & sancti fuerunt, inquiebat Staurophila, ego autem peccatrix sum, & admodum tenera. Sed enim, regerebat Christus, quid obest quò minùs & perfecta & sancta fias? nec aliis caro ænea fuit, sed erant homines passibiles, similes tibi. Verùm non id modò ago, vt ad tam excelsa te vrgeam; tantùm ne ipsa tuo arbitratu CRVCEM tibi deligas, dicens cum imperfectis: Hoc & istud facilè admisero, sed quæ mihi modò

imponitur CRVX nimis ea grauis eſt, quàm vt ferre queam. *Non eſt*, crede mihi, *verus patiens, qui pati non vult, niſi quantum ſibi viſum fuerit, & à quo ſibi placuerit. Verus patiens indifferenter ab omni creaturâ, quantumcumque, & quotieſcumque ei aliquid aduerſi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, & ingens lucrum reputat.* Si teipſam, vt edocta es, abnegaſti, ſi intellectum & voluntatem ex integro mihi reſignaſti, quid eſt quòd nunc, velut oblita priorum, iterùm illa in conſilium adhibeas? An non ego, æterna Sapientia, ita ordino vniuerſa, vt quidquid acciderit, id tibi certè bonum atque vtile ſit? Domine, aiebat Staurophila, nimis inſipienter egi, propriâ innitens ſapientiâ: & fateor, ex prudentiâ carnis proceſſit hæc electio, quæ fortè periculo non vacat. Ita eſt, inquiebat Christus, *Væ enim portantibus* CRVCEM *non* SVAM, *ſed alienam! væ citharœdis citharizantibus, non vt illi de Apocalypſi, in citharis* SVIS, *ſed in alienis.* Aliena enim cenſeri debet CRVX, quam propriâ quis elegerit ſponte; propria autem, quæ à Patre meo vnicuique deſtinata & impoſita fuerit, cuiuſcumque tandem ad hoc manibus vtatur. *Cùm virgo Gertrudis commiſeratione mota, oraret pro quadam perſonâ, quam audierat impatienter conquerentem, quòd Deus ei grauamina* im-

Thom. à Kemp. l. 3. cap. 19.

Bernard. in Apolog. ad Guiliel. Abbat.

Apoc. 14, 2.

Bloſ. in Monil. cap. 10.

immitteret saluti suæ minùs conuenientia ; respondit ei Dominus : Dices illi pro quâ oras, vt quia sine aliquâ saltem tribulatione vel molestiâ regnum cæleste obtineri non potest, eligat atque indicet quænam grauamina sibi vtilia esse putat : & cùm hæc ipsi euenerint, seruet patientiam. In quibus verbis Gertrudis intellexit, periculosissimum genus impatientiæ esse, quando homo peruersè ac superbè eligere vult quæ ferat, dicens saluti suæ minùs congruere, seq́ue non posse sustinere ea grauamina, quæ sibi à Deo immittuntur. En quantum in electione CRVCIS periculum : tu verò iam admonita, illud seriò vitabis.

Exeamus ad eum extra castra, impropeRium eius portantes. *Hebr. 13, 13.*

Hanc CRVCIS *ipse viam, populo plaudente, prœiui,*
Et pudor est Domini ponè subire pedes?

CAPVT III.

Non trahenda, sed ferenda CRVX; *spernenda quoque, quæ ob illam ingeruntur opprobria.*

Exeamus ad eum extra castra, improperium eius portantes. *Heb.*13, 13.

Hanc CRVCIS *ipse viam, populo plaudente, præiui,*
Et pudor est Domini ponè subire pedes?

His auditis animaduertebat Staurophila, vix posse se destinatæ CRVCIS iugum detrectare. Proinde veluti conuicta, accinxit se ad tollendam quam Christus monstrauerat CRVCEM. Sed vt restitat semper refuga tristium natura, callidè meditabatur tam parum oneri se submittere, quàm posset. Quid igitur fecit? iniecto fune non tam tollere, quàm per terram trahere post se CRVCEM cœpit. Et quia videbat fore vt aliorum oculis notaretur, & subinde etiam sannis exciperetur, faciem velo cooperuit; erubescens nimirum opprobrium CRVCIS. Videbat hæc Christus, &

primùm quidem diſſimulare viſus, mox eam ita redarguere occœpit.

Et quid hoc, Staurophila? Anne ſic CRVCEM te ferre arbitraris, quã velut rem ignominioſiſſimam, ne contactu quidem dignaris? Recordare, obſecro, quòd non dixerim, *Qui vult poſt me venire*, trahat vel ducat,
a Matth. 16,24. Marc.8,34. Luc.9,23. ſed [a] *tollat*, [b] *baiulet*, & [c] *accipiat* CRVCEM *ſuam, & ſequatur me*. Quâ loquendi formâ
b Luc.14, 27. quid aliud innuere volui, niſi CRVCEM, vbicumque illa inuenta fuerit, vt pretioſum pi-
c Matth. 10,38. gnus, è terrâ ſubleuandam, & in humeros accipiendam? non ſecùs ac matres chariſſimas proles magno gaudio brachiis impoſitas gerunt.

Non facilè inueniebat Staurophila quid ad hæc reſponderet, ſed tepidâ tantùm ac trepidâ voce aiebat, ſe nimio horrore ad CRVCIS onus expauiſſe, & ſolo aſpectu adeò territam, vt ſubleuare nõ auderet. Cui Chriſtus: Immodica hæc formido non è CRVCIS mole, ſed Cruciferæ prouenit opinione. Non enim malum eſt, malum pati; at neſcire malum pati, hoc demum malum eſt.
A Kemp. lib.3 de Imit. Chriſti, cap.19. *Quantò melius ad patiendum te diſponis, tantò ſapientiùs agis, & amplius promereris.* Sed quis hoc poterit? inquiebat Staurophila. Nemo non, inquiebat Chriſtus, qui non in ſe, ſed in Deo confidit. Fateor equidem *non*

eſt

est secundùm hominem CRVCEM *portare,* Idem l.2. cap.12.
CRVCEM *amare, corpus castigare; honores fugere, seipsum despicere, & despici optare, & nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare. Si ad teipsam respicis, nihil huiusmodi ex te poteris; sed si in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cælo.*

Sperare quidem hoc possum, inquiebat Staurophila, cùm magna sit miserentis Dei benignitas; sed abstrahit me, vt verum fatear, tam arduæ CRVCIS horror. Cui Christus: Virgam olim Moyses in colubrum ver- Exod.4.3.
sam vsque adeò exhorruit, vt planè fugeret. Verùm cùm iussu Dei manum extenderet, apprehenderetque caudam eius, versa est in virgam, quam solito tulit more; eaque populum è miserrimâ seruitute per mare rubrum traduxit. CRVX & tribulatio virga est, quam si in terram proiicias, nihil aliud quàm colubrum existimabis, à quo morsum mortemque reformidans, fugam capesses. At si è terrâ sustuleris, manuque veritatis per caudam apprehenderis (optatissimum scilicet tribulationum respiciens finem) iam CRVCEM virgam Moysis facilè experière, quæ à peccati seruitute in cælestem te ducat Ierusalem. Respice ergo cælum, quò CRVX ducit, respice æternam beatitudinem CRVCI repromissam. Qui fluuij vada pertranseunt, oculos

oculos ad cælum, vel littus attollere monentur, ne aquarum fluxu turbati corruant. Tribulationum pelagus transmittere omnes oportet, ne autem mirabiles elationes maris cerebrum nimiùm obturbent, sursum ferenda corda, cælum intuendum, non *contemplanda quæ videntur; sed quæ non videntur: quæ videntur enim temporalia sunt, quæ non videntur, æterna.*

2. Corinth. 4, 18.

Et quid est, quæso, quòd digito vix vno CRVCEM trahas? Si vnum tantùm alterúmve hominis membrum æternâ afficiendum esset beatitudine, sufficeret fortè vnâ manu aut digito CRVCEM tulisse: sed cùm totum hominem saluum fecerim, totum perenni gloriâ, in quâ *cor & caro exultabunt in Deum viuum*, remunerare statuerim, quidni totus CRVCE affligatur, totus CRVCE oneretur? Neque verò nescis, Staurophila, me totum id quod pro hominibus assumpsi, totum hominibus redimendis impendisse. Vt quid igitur patiar tam parcè mihi seruiri, quasi satis foret, qualitercumque CRVCEM post se trahere? Aliter sanè amor & labor meus videtur compensandus. Strictum hîc tenebat Staurophila silentium, nec hiscere contrà audebat.

Psal. 85, 2.

Christus verò alium non leuem castigans errorem, ita rursum infit: Cur, quæso, adduxisti

xiſti velum ſuper faciem tuam ? an Crucigeram videri ignominioſum ducis? Ita ſanè, inquiebat Staurophila, *operuit confuſio faciem meam*, ecce enim facta ſum *opprobrium vicinis noſtris, ſubſannatio & illuſio his qui in circuitu noſtro ſunt*. Nec eſt vt multis exponam: etenim *tu ſcis improperium meum, & confuſionem meam, & reuerentiam meam*. Cui Chriſtus: Eia, inquit, ad me oculos conuerte. Nónne ego, gloriâ & honore coronatus, *propoſito* mihi *gaudio ſuſtinui* CRVCEM, *confuſione contemptâ?* An non propter te ſuſtinui opprobrium? propter te quoque factus *ſum vermis & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis?* Certè cùm educerent me extra portas ciuitatis ſanctæ baiulantem mihi CRVCEM, *omnes videntes me, deriſerunt me, * ſubſannauerunt me ſubſannatione, frenduerunt ſuper me dentibus ſuis*. Et tu nunc modicam infamiam CRVCIS reformidas, quaſi vile & infame foret participium CRVCIS meæ: cùm veri mei diſcipuli hoc ipſum ſibi duxerint glorioſum. Quare non dubitauit Apoſtolus Paulus ita exhortari: *Exeamus ergo ad eum extra caſtra, improperium eius portantes.*

Pſal.68,8.
Pſal.78,4.
Pſ.68,20.
Hebr.12,2.
Pſal. 21,7.
Pſal.21,8.
*Pſ.34,16.
Hebr. 13, 13.

Reſpondit verò Staurophila: Ferrem equidem non illibenter, mi Domine, tecum & pro te CRVCES & ignominias, vt multi Martyres

tyres

tyres fecerunt, ſed illud peſſimè me habet, quòd velut publica peccatrix cenſear, quaſi delictis meis CRVCEM hanc commerita fuerim. Proinde etiam atque etiam rogo te, Pſal.42, 1. *Iudica me Deus, & diſcerne cauſam meam de* Pſal.118, 121. *gente non ſanctâ*, nec *tradas me calumniantibus me*.

Cui Christus: Quid tum? Nónne & ego, Rom.8,3. qui peccatum non feci, veni *in ſimilitudi-* Marc.15, 28. *nem carnis peccati?* nónne *cum iniquis reputa-* Luc.23, 32 *tus* ſum? An non cum duobus latronibus eductus, medius inter eos crucifixus ſum? Iſai.53,6. Nónne *in* me Pater *poſuit iniquitates omniũ* veſtrûm, & exiſtimatus ſum *tamquam percuſſus à Deo?* Et tu nunc, quaſi iuſtitiam feceris, exhorreſcis inter peccatores numerari. Ierem.3,1. An ignoras quod *fornicata ſis cum amatoribus multis?* quòd fregeris iugum, & abieris Iob 15,16. vaga in viam cordis tui, ita vt *velut aquam biberes iniquitatem?* Et nunc velut innocens conquereris te nonnihil ludibrio haberi, cùm 2.Corinth. 6,8. iam pridem edocta fueris me ſequi *per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam*. Si me attendis, videbis ſanè quòd Auguſt. Serm.20. de Verb. Apoſt. *vbi humilitas, ibi maieſtas; vbi infirmitas, ibi poteſtas; vbi mors, ibi vita. Si ergo vis ad illam venire, noli iſta contemnere, noli erubeſcere; ideò enim in fronte, tamquam in ſede pudoris, ſignum* CRVCIS *accepiſti*.

Non

Non ſat animi habebat Staurophila, vt his rationibus acquieſceret. Proinde, fateor, inquiebat, quòd coram te, Domine, multis peccatis obnoxia ſim, non tamen iis quæ publicè oculos hominum offendant, quæque ipſi me deſignaſſe clamant. Quid tu ſemper, aiebat Chriſtus, hominum attendis dicteriis? *Gloria noſtra hæc eſt*, inquiebat Paulus, *teſtimonium conſcientiæ noſtræ. Benè ergo ſibi conſcius, falſis non debet moueri, nec æſtimare plus ponderis in alieno eſſe conuitio, quàm in ſuo teſtimonio.* Ad hæc Staurophila: Vtcumque non reprehendat me cor meum, nec grauioris mihi conſcia ſim ſceleris, durum tamen cenſeo inter flagitioſos publicè cenſeri.

2. Corinth. 1,12. Ambroſ. de Offic.

Eamdem, aiebat Chriſtus, reiteras cantilenam: & durum id eſſe non nego, ſed tamen tolerabile. Neque ſimilitudo Crvcis, quâ tam boni quàm mali diſcruciantur, meritorum probat æqualitatem. *Quicumque enim boni maliq́ pariter afflicti ſunt, non ideò ipſi diſtincti non ſunt; quia diſtinctum non eſt quod vtrique patiuntur. Nam ſicut ſub vno igne aurum rutilat, palea fumat; & ſub eadem tribulâ ſtipulæ comminuuntur, & frumenta purgantur, nec ideò cum oleo amurca confunditur, quia eodem præli pondere exprimitur; ita vna eademq́ vis irruens bonos probat, purificat, eliquat; malos damnat, vaſtat,*

Auguſt. l. 1. de Ciuit. Dei cap. 8.

ſtat, exterminat. Vnde in eadem afflictione mali Deum deteſtantur, boni autem precantur & laudant. Nam pari modo exagitatum & putorem ſuum exhalat cænum, & ſuauiter fragrat vnguentum.

Neſcio quid dicam, aiebat Staurophila, & CRVCEM ferre, & paſſim ab omnibus ſubſannari, duplex malum. Imò vnicum, aiebat Chriſtus: hæc enim altera CRVCIS pars eſt, ſub eâ, & cum eâ contumeliam pati.
2. Timoth. 3, 12. *Omnes enim qui piè viuere volunt, perſecutionem patientur.* Et commune eſt in hoc ſæculo, vt
Prou. 14, 2. *ambulans recto itinere, & timens Deum, deſpiciatur ab eo qui infami graditur viâ.* Sed relinque mundo iudicia ſua, & vanas opinationes,
Ioan. 21, 22. *tu me ſequere.* * *Si de mundo* eſſes, *mundus quod ſuum eſt diligeret*; nunc autem *odit*
* Ioan. 15, 19. te *mundus*, quia *elegi* te *de mundo*, vt ſequereris me, & CRVCEM tuam baiulares: ſed & hoc ſcito, quia me priorem odio habuit,
Chryſoſt. Homil. 7. in Epiſt. ad Philip. ſubſannauit, & irriſit. *Propterea enim Iudæi, deditâ operâ, iſtâ morte* CRVCIS *interimere me voluerunt, vt probroſum quoque efficerent; vt, etſi nemo propterea à me abſtineret quòd occiſus eſſem; abſtineret tamen vel ideò, quòd hoc mortis genere occiſus eſſem.* Sed hoc ipſum diligentes me magis allicit, quòd propter ipſos plenam dedecore mortem elegerim. Atque hæc ipſorum eſt in ignominiis

miniis consolatio, quòd mihi efficiantur quàm simillimi.

Magna hæc, aiebat Staurophila, perfectio est; nec omnibus, vti credo, communis: ego verò infirma sum, nec tam alta præsumere ausim. Ita est, inquiebat Christus, perfectorum hoc studium est, sed ad illud omnes omnino hortatus sum: *Estote perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus est.* Matth. 5, 48. Et quidam in patientiæ gymnasio non mediocriter eruditus, ita scripsit: *Is qui ad placidissimam animi quietem atque ad Deum currit, die omni, quo maledicta non sustinet, ingens detrimentum se sustinuisse arbitratur. Sicut enim arbores, quæ à ventis agitantur, altioribus semper radicibus nituntur: ita & qui in obedientiâ degunt, validas atque inconcussas animas possident.* Climach. Grad. 4. Quàm vellem, aiebat Staurophila, & ego tantum in VIA CRVCIS profecisse, tantumque animi robur obtinuisse! Confide filia, inquiebat Christus, primum bonæ mentis signum est, virtutem concupiscere; crescente deinde desiderio, facilè crescet & studium. Si ergo vlteriùs optas instrui, audi eumdem pietatis Magistrum: *Initium*, inquit, *beatæ tolerantiæ est, in amaritudine & dolore animæ ignominias suscipere: Medium verò, eas tolerare sine mærore: Finis autem & consummatio, illas laudem existimare.* Idem Climach. Gradu 8.

*Ibid. paucis interiectis.

*re. * Vidi ego tres vnà Monachos iniurijs affectos, ex quibus vnus mordebatur quidem iniurijs atque perturbabatur, sed tamen in silentio premebat iracundiam: alius verò gaudebat quidem ex luctu suo, sed eius qui se maledictis insectatus fuerat peccato angebatur: tertius verò proximi tantùm damna secum voluens, vim ardentium lacrymarum profundebat. Eratq; suaue spectaculum, timoris, & mercedis, & charitatis operarios aspicere.*

C A-

CAPVT IV.

Oſtentatio in CRVCIS *baiulatione vitanda.*

Attendite ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis. *Matth.6,1.*

Non quid agas, ſed quò ſpectes, Deus vndique ſpectat,
Ferre tuam, vanum, vt ſancta ferare, CRVCEM.

NON illibenti animo hæc excipiebat Staurophila, iamq; meditabatur in opus conferre; cùm illud, quod vulgò dici ſolet,

Dum vitant ſtulti vitia, in contraria currunt, Horat.

ei euenit planiſſimè. Intellexerat non trahendam retrò CRVCEM, vt ignobile onus, non formidandam CRVCIS ignominiam, quæ gloriæ eſſet ſeminarium, proinde aliud nihil quàm gloriam & honorem aucupabatur. CRVCEM ſiquidem tranſuerſim ante ſe ferens, omnium ſe oculis viſendam exponebat;

Attendite ne iustitiam uestram faciatis corā hominibus, ut uideamini ab eis. *Matth. 6, 1.*

Non quid agas, sed quò spectes, Deus vndiq; spectat:
Ferre tuam, vanum, vt sancta ferare, CRVCEM.

bat; hoc nomine magnam ſe rata, quòd iam CRVCIS Chriſti eſſet gerula. Ita infelix, quæ oſtentui haberi metuebat, in probroſam incidit oſtentationem.

Animaduertens id Chriſtus, noui erroris eam commonefecit. Et quid hoc, inquit, filia? præcedens vitium æquali vel maiore vis corrigere? CRVCEM te tollere, non te extollere oportet. Et vide, quàm parum ſuccedat hæc talis baiulatio: vbique enim impingis, atque ipſa CRVX tibi impedimento eſt, ne anguſtam regni cæleſtis ingrediare portam. Non legiſti quâ ratione id S. Arſenio olim fuerit oſtenſum? Sedebat hic aliquando in cellâ ſuâ, *& venit vox dicens ei: Veni oſtendam tibi opera hominum. Et ſurgens exÿt, & ecce vidit templum, & duos viros ſedentes in equis, & portantes lignum tranſuerſum, vnum contra vnum: volebant autem per ianuam intrare in templum, & non poterant, propter lignum illud quod in tranſuerſo portabant: & non inclinantes ſe vnus poſt alium, vt fieret lignum illud directum, remanſerunt foris extra ianuam templi. Et cùm interrogaſſet quid hoc eſſet, ille reſpondit ei: Hi ſunt, qui portant velut cum ſuperbia iugum iuſtitiæ, & humiliati non ſunt vt corrigant ſe, & ambulent humiliter in* VIA CHRISTI; *propter quod & remanent foris à regno Dei.* Viden' vt hîc

Pelag. in Vit. Pat. lib 5 libell. 18. num. 2.

tua depingatur insipientia, & quanto te discrimini exponas? CRVCEM ferre, & hoc ipsum ad gloriam referre, vanum est, nullamque meretur mercedem.

Respondit Staurophila: Quòd hoc pacto, Domine, me geram, id eâ gratiâ feci, vt vel maximè declinarem errores illos, de quibus proximè monueras. Neque tantum mali in eo credebam, quòd aliquantam gloriam admitterem: occurrebat enim illud quod legeram,

Ouid. 5. Trist. Eleg. 15.

—— *Non paruas animo dat gloria vires:*

& :

—— *Immensum gloria calcar habet.*

Hoc igitur stimulo me ad duram alioqui CRVCEM excitabam, nec inconueniens arbitrabar hoc qualicumque fomento difficultates, quæ ei insunt plurimæ, nonnihil solari. Si gloria delectat, inquiebat Christus, æternam eamque solidam specta, temporalem hanc & inanem procul abijce. *Ne vendas*, quæso, *labores tuos humanis laudibus, nec futili famâ proÿcias futuram gloriam. Laus enim humana in puluere domicilium habet, & gloria eius extinguitur super terram; vera autem & solida virtutis gloria manet in sempiternum.* Quàm peruersum est diligere gloriam hominum magis, quàm gloriam Dei! Extremæ est, Staurophila, dementiæ, in rebus

S. Nilus Orat. 7.

bus ſpiritualibus non niſi inanem ſpectare gloriam: hoc enim eſt & labore ſe affligere, & mercedem prodigere. *Seruus ad Domini oculos reſpicit, ad herum mercenarius, & ad præceptorem diſcipulus: tu contrà omnino, remunerantem Deum Dominumq́ relinquens, ad conſeruos reſpicis, etſi benè noueris Deum rectè factorum tuorum in futurum quoque recordaturum, hominem verò tantùm ad præſens, & quidem vtcumque. Et cùm habeas theatrum in cælo conſtitutum, ſpectatores tamen in terrâ tibi deligis & colligis. Athleta quidem vbi certat, ibi & probari cupit: tu cùm in ſuperioribus certes, in inferioribus coronari quæris.* Chryſoſt. Hom.17. in Epiſt.ad Rom.

Numquam ſanè credidiſſem, inquiebat Staurophila, tantum mali eſſe, gloriolam aliquam venari ex re non malâ. Parum mihi, inquiebat Chriſtus, verſata videris in ſcholâ pietatis: an nō audiuiſti quàm ſeriò monuerim: *Attendite ne iuſtitiā veſtram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud Patrem veſtrum, qui in cælis eſt?* Matth.6,1. Nónne hòc nomine hypocritas damnaui, quòd eleëmoſynam facientes, tubâ canerent ante ſe, & *quòd in Synagogis & angulis platearum ſtantes orarent*, vt honorificarentur ab hominibus? Ibid.2. hæc enim pietatis opera volui fieri in abſcondito, vt *Pater* cæleſtis, *qui videt in abſcondito*, reddat mercedē.

 Hæc

Hæc quidem, inquiebat Staurophila, etsi non rarò audierim, memoriæ tamen non occurrebant, neque attentiùs illa hactenus expendi. Et hoc scilicet est, inquiebat Christus, quòd viuus sermo meus & efficax tam paruum in vobis fructum faciat. Sed vt porrò pergam, non malè quidam seruorũ meorum dixit: *Mater gehennæ, est inanis gloria.* Nec est, vt multis hoc probetur, nam & Regius Vates olim cecinit: *Deus dißipauit ossa eorum qui hominibus placent: confusi sunt, quoniam Deus spreuit eos.* **Væ semel, & væ iterùm portantibus* CRVCEM meam, *& non sequentibus* me! *quia nimirum, cuius paßionibus participant, humilitatem sectari negligũt. Duplici quippe contritione conterentur, qui huiusmodi sunt, cùm & hîc pro temporali gloriâ se affligant, & in futuro pro internâ superbiâ ad æterna supplicia pertrahentur.*

Chrysost. Hom. 17. in Epist. ad Rom.
Psal. 52, 6.
*Bernar. in Apolog. ad Guilielm. Abbat.

Sed, obsecro mi Domine, aiebat Staurophila, doce ancillam tuam, vt pestem hanc fugere queat. Cui Christus: *Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit.* Oculus mentis, intentio est cordis, hæc si fuerit recta, totum actionum tuarum corpus rectum, pulchrum ac lucidum erit: sin distorta, nequam erunt quæcumque ex eâ processerint. *Non tantùm si bonum est quod facis, sed præcipuè*

Luc. 11, 34.
August. in Psal. 118. Conc. 12. in medio.

puè si bonum est propter quod facis, cogitandum. Auerti poscebat Psalmista oculos suos ne viderent vanitatem, id est, ne hanc attenderent, & propter hanc fieret, cùm bonum aliquid fieret. Deus enim *non valdè attendit quid homo faciat, sed quid, cùm facit, aspiciat.* August. in Psalm. 31.
Quare quod Apostolus meus monuit: *Siue manducatis, siue bibitis, siue aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.* 1. Corinth. 10, 31. Idipsum in hâc VIA CRVCIS tibi quàm maximè inculcatum velim, vt scilicet intentio tua sit recta, & ad Deum directa. De animalibus illis Ezechieli olim ostensis, scribitur: *Facies eorum & pennæ eorum extentæ* erant *desuper.* Ezech. 1. Gregor. l. 1. in Ezech. Homil. 4. *Quid autem per faciem, nisi intentio; quid per pennas, nisi contemplationis volatus designatur? Omne proinde bonum quod agitur per intentionem, semper ad cælestia eleuetur.* **Quælibet enim actio, quamuis bona videatur, tamen quasi mortua iudicatur, si non per intentionem bonam animetur.* *Richard. de S. Vict. de Stat. int. hom. c. 7. ** Nihil igitur proposito vanitatis, & inanis gloriæ capessendæ gratiâ facias, quæ autem bono initio cœperis, obseruatione simili custodire nitaris.* *Cassian. l. 11. Instit. cap. 18.

Sed quomodo captandæ humanæ laudis, aiebat Staurophila, *vitium declinabo? Si tibi certò persuaseris*, respondebat Christus, *vbique Deum adesse. Siquidem nemo est, qui cùm in oculis Domini sit, cum illius dedecore conseruo* Basil. in Reg. Breuio. qu. 34.

Chrysost. Hom. 5. in Genes.

suo malit gratiosus esse, quàm Domino. Nō vides in equorum ludis, quomodo hi qui equos agitãt, non aduertunt plausũ populi aßidentis, nec voluptatē ex eo plausu capiunt; sed in vnũ Regem in medio sedentem oculos intendunt, ac ad nutũ illius attendentes, totam multitudinē despiciũt. Hos & tu imiteris, nō magni faciendo hominum famam, sed sententiam iudicis iusti exspectando, atque ad nutum eius omnia dirigendo.

Quid verò vlteriùs faciendum? percontabatur Staurophila. Hoc, inquiebat Christus, vt humili ac submisso animo, atque ab omni insolentiâ remoto, CRVCEM feras. *Heraclius* Imperator *auro & gemmis ornatus, solēni celebritate suis humeris* CRVCEM referre volens *in eum montem*, *quò* ego *eam* olim *tuleram, insistere coactus est in portâ. Quò enim magis progredi conabatur, eò magis retineri videbatur. Quâ re cùm & ipse Heraclius & reliqui omnes obstupescerent, Zacharias Ierosolymorum Antistes, Vide, inquit, Imperator, ne isto triumphali ornatu, in* CRVCE *ferendâ parum Iesu Christi paupertatē & humilitatē imitere. Tunc Heraclius, abiecto amplißimo vestitu, detractisq́; calceis, ac plebeio amictu indutus, reliquum viæ facilè confecit, & in eodem Caluariæ loco statuit.* Hoc pacto CRVCEM ferri desidero, vt gestu scilicet humili incedas, & quantũ fieri potest, hominum oculos cautè declines.

Breuiar Roman. 14. Sept.

CA-

CAPVT V.

Non præcedendum, ſed Chriſtum cum CRVCE *ſequendum.*

Qui feſtinus eſt pedibus, offendit.
Prouerb. 19, 2.

Quæ præit, errat ouis: propriam lubet ordine recto
Si portare CRVCEM, *ponè ſequare Ducem.*

VT qui à rectâ viâ ſemel deuiauerit, in alia ſemper incidit diuerticula: ita qui ſuperficietenus Deum tantùm quærit, ſemiſauciâ voluntate, volens nolenſque rectam numquam tenebit ſemitam, ex vno in alium labetur errorem. Experta id fuit Staurophila, quæ dum docetur vnum cauere vitium, in alterum incidit. Tot enim iam monitis inſtructa, meditabatur generosè CRVCIS iter onuſque ſuſcipere, nec vllis cedere difficultatibus. Feruidè igitur CRVCEM in humeros conijciens, non exſpectato Domini reſponſo, præcurrere ſatagebat: nihil interim hîc ſibi ſimplex columba metuebat, cùm & proprio niteretur iudicio, & ſine duce tam arduum iniret iter.

At

Qui festinus est pedibus, offendit. *Prou. 19. 2.*

Quę pręit, errat ouis: propriam libet ordine recto
Si portare CRVCEM, *ponè sequare Ducem.*

At Christus ponè eá retinens, reuocansque; Erras, inquit, ô Staurophila, & temerario peccas feruore: oblita siquidem videris earum quas anteà tradidi instructionum, ita vt rursus indigeas edoceri quæ sint elementa exordij sermonum Dei. Cui illa: Quænam ista sunt Domine? Respōdit Christus: Ignoras etiam? an non principiò dixi, *Si quis vult post me venire, tollat* CRVCEM *suam, & sequatur me?* idemtidem inculcans, vt & venires post me, & baiulans CRVCEM sequereris me, quasi satis non foret, semel id monuisse; tu interim ne semel quidem id animo reuoluisti. Luc.9,23.

Necdum Staurophila errorem suum agnoscebat, sed volens iustificare semetipsam, respondebat: Domine, semper audiui displicuisse tibi tepidos & dissolutos, contrà placuisse *spiritu feruentes, Domino seruientes.* Rom.12, 11. Et memini Apostolum tuum non ad ambulandum, sed percurrendum Christianæ vitæ stadium exhortari. *Sic*, inquit, *currite, vt comprehendatis.* 1. Corinth. 9,24. Quid igitur pecco, si gnauiter me ad cursum accingam, & currere etiam incipiam? Et nónne sic breue, quod vitæ meæ restat tempus, feruore compenso? In eo, inquiebat Christus, delictum est, quòd non venias post me, quòd ME (vt iam dixi) non sequaris, quòd ducem non habeas, nec

ma-

Ambr. super Psl. 118. Serm. 5. magiſtro vtaris. *Miles qui ingreditur iter, viandi ordinem non ipſe diſponit ſibi, nec pro ſuo arbitrio viam carpit, ne diſcedat à ſignis: ſed itinerarium ab Imperatore accipit, & cuſtodit illud; præſcripto incedit ordine, cum armis ſuis ambulat, rectaq; viâ conficit iter; meritoq; non deficit qui Imperatorem ſequitur ſuum. Hanc legem viarum eſſe præſcriptam me docente & ducente, Sanctis commeantibus, recognoſcas velim.* An tu myſterio vacare cenſes, quòd Cyrenæus ille Simon CRVCEM tulerit meam, non ante, ſed POST ME? Quid enim hoc inſinuabat, niſi quòd *bonus ordo* ſpiritualis *profectus* hoc exigebat, *vt priùs* CRVCIS meæ *trophæum ipſe erigerem, deinde Martyribus*, alijſque *traderem erigendum.* * *Præcurrens Zacchæus aſcendit arborem ſycomorum*, priuſquam ego CRVCIS arborem conſcendiſſem, ſed quid ei dictum fuit? *Feſtinans deſcende. Si ſapis, deſcende ante Dominum de Adamiticâ arbore, vt poſt* CRVCEM *Dominicæ paßionis aſcendas.* Ita in arcano ſermone ſequi eum, non præcedere docui.

Luc. 23.

Ambroſ. lib. 10. in Luc. c. 23.

*Chryſol. Serm. 54.

Quid verò mali, aiebat Staurophila, ſi quis præcedat? nam ſi bonum CRVCEM ferre; quid adeò ductore & Doctore opus? Nimirum, inquiebat Chriſtus, vt bonum fiat benè. *Intolerabilis eſt ſuperbiæ argumentum, exiſtimare ſe nullius egere conſilio; ſed ſibi vni atten-*

Baſil. in c. 1. Iſai.

attentum esse, quasi solus poßit decernere quæ optima sunt. * *Ridiculum planè est, vt vilium ac mechanicarum artium magistros nanciscaris, huc atque illuc oberrare; diuinam tamen* Staurosophiam *tamquam vile aliquid ac despicandum tibi ipsi reseruare.* Quare id maximè rogo *ne ipsa te doceas, & absque Doctore ingrediaris viam, quam numquam ingressa es: statimq́; in alteram partem declinandum sit, & errori pateas; plusq́; aut minùs ambules, quàm necesse est: ne aut currens lasseris, aut moram faciens obdormias.*

*Isido. Pelusiot. l. 1. Epist. 260.

Hieron. Epist. 4. ad Rust.

Numquam arbitrata fueram, aiebat Staurophila, magnum eos subire periculum, qui in spiritu vehementi studerent procedere, atque etiam præcedere; nec vmquam mihi tantopere proprium iudicium suspectũ fuit. Id verò, aiebat Christus, imperitiæ tuæ facilè condonauero. Quàm malum autem sit, suo, etiam in re piâ, niti iudicio, & me, vel qui vice meâ fungitur, velle præcedere, satis Apostolorum Principi declaratum fuit. Præcedere quodam loco Petrus volebat, audiens enim de CRVCE & passione me loquentem, ait: *Absit à te Domine, non erit tibi hoc.* Sed quid responsi tulit? *vade post me satana, scandalum mihi es, quia non sapis ea quæ Dei sunt.* Quid est hoc? *Ille qui anteà audierat; Beatus es Simon Bar-Iona, quia non tibi reuelauit caro*

Matth. 16, 23.

August. in Psalm. 69.

&

& sanguis, sed Pater meus qui in cælis est: modò repentè audit: Redi post me satanas. Quid est, Redi post me? Sequere me. Præcedere me vis? consilium mihi dare vis? Melius est vt consilium meum sequaris: hoc est, redi retrò, redi post me. * *Sic antecedentem compescebam & satanam appellabam*, quia *volebat ducere Ducem, docere Magistrum, iubere Domino.* Crede mihi, Staurophila, *qui se sibi magistrum constituit, stulto se discipulum subdit.* Vnde lepido apophthegmate prisci monachorum Antistites dicebant: *Si videris iuuenem voluntate suâ ascendentem in cælum, tene pedem eius, & proÿce eum in terram, quia non expedit ei.* Viden' vt noceat præpropera festinatio?

*Idem in Psalm. 55.

Bernard. Epist. 87.

Ephræm tom. 2. Paræn. 35

Hui! exclamabat Staurophila, quid tantum mali est, voluntate propriâ in cælũ conscendere? Illud scilicet, respondebat Christus, *quòd voluntas propria sit pes superbiæ, quo nemo totus cælum introiuit.* Iterùm dico, * *qui priuatum sequitur geniũ, & absque cognitione ac directione Euangelicâ graditur, impingit in multa. Plerique siquidem, non modicos labores, & exercitationes decurrerunt; afflictiones & ærumnas multas, tamquam Dei nomine pertulerunt: priuata tamen dispositio & indiscretio, item arbitrari se non egere auxilio proximi, ipsorum tam graues labores, fatigationes,*

Gerson tom. 3. tract. de Relig. perfect. consid. 12.
* Marc. Eremit. in Præcept. salutar.

tiones, & vexationes infructuoſas effecerunt. Tu igitur hoc barathrum fuge, &, ſi ſapis, me ſequere. Moyſen imitare, qui monitus vt aſcenderet de loco in quo erat ad Terram promiſſionis, confidenter Domino dicebat: *Si non tu ipſe præcedas, ne educas nos* Exod. 33, *de loco iſto. In quo enim ſcire poterimus, ego* 15. *& populus tuus, inueniſſe nos gratiam in conſpectu tuo, niſi ambulaueris nobiſcum.* Sic & tu filia, time vel vnum figere pedem, niſi innixa ſuper dilectum tuum, & ſequens veſtigia eius. Si currere iuuat, non improbo quidem, noli tamen præcurrere. *Exultaui* ego Pſal. 18, 6. *vt gigas ad currendam viam,* ſi me volueris conſequi, oportet ſequi: non in virtute propriâ, ſed me trahente, & gratiâ meâ adiuuante. Hoc Sulamitidis votum fuit, quæ Cant. 1, 3. non præire, ſed trahi optabat, vt curreret poſt me in odorem vnguentorum meorum.

Gloria magna eſt, ſequi Dominum. Eccli. 23, 38.

Lux ego ſum mundi, mea poſt veſtigia curre:
Qui ſequitur me, non ambulat in tenebris.

CAPVT VI.

Exemplo Christi CRVX *ritè ferenda.*

Gloria magna est, sequi Dominum.
Eccli. 23, 38.

Lux ego sum mundi, mea post vestigia curre:
Qui sequitur me, non ambulat in tenebris. Ioan. 8, 12.

TANDEM aliquando tot conuicta rationibus, tot incitata exhortationibus Staurophila manus dedit, & CRVCEM ritè gestare occœpit, alacri animo Christo dicens: *Præcedat Dominus meus ancillam suam, & ego sequar paulatim vestigia eius.* (Gen. 33, 14.) Factum benè, inquiebat Christus, & nunc sapis, ô filia. *Ego namque descendi de cælo pro tuâ salute: suscepi tuas miserias, non necessitate, sed charitate trahente: vt patientiam disceres, & temporales miserias non indignanter ferres.* (Thomas à Kemp. lib. 3. de Imit. Christi cap. 18.) Tum Staurophila: *Domine, quia tu patiens fuisti in vitâ tuâ, in hoc maximè implendo præceptum Patris tui, dignum est vt & ego* misella peccatrix *secundùm voluntatem tuam patienter sustineam: & donec ipse volueris, onus corruptibilis vitæ &* CRVCIS *huius pro salute meâ portem. Nam etsi one-*

onerosa sentitur præsens CRVX, *facta est tamen iam per gratiam tuam valdè meritoria, atque exemplo tuo tolerabilior & charior. O quantas tibi gratias teneor referre, quòd* VIAM *rectam & bonam dignatus es mihi & cunctis fidelibus ad æternum regnum tuum ostendere! nam vita tua,* VIA *nostra: & per sanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona nostra. Nisi tu nos præcessisses & docuisses, quis sequi curaret? Heu, quanti longè retroq; manerent, nisi tua præclara exempla inspicerent!*

Ita est, inquiebat Christus, ideò enim
Ioan. 13, 15. *exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.* Nauigantibus ad sidus aliquod dirigendus est cursus. Pictores, vt imaginem exprimant, prototypon intuentur: vis ritè ferre CRVCEM, quem, nisi me baiulantem mihi CRVCEM, proponere potes? huc spectauit Apostolus meus, cùm diceret:
Hebr. 12, 1. *Per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in auctorem fidei & consummatorem* IESVM.

O Domine, inquiebat Staurophila, hoc cùm perpendo, vnà cum dilecta Sulamitide
Cant. 1, 12 dicere lubet: *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi inter vbera mea commorabitur. Vtrumq; enim mihi es, Domine* IESV, *& speculum patiendi, & meritum: vtrumque fortiter prouocat, & vehementer accendit. Propterea semper*

Laurent. Iust. in Ligno vitæ de Patient. cap. 5.

per habebo te, Domine, non retrò in humeris, ſed antè, præ oculis: ne portans te, ô dilecte mi, *faſciculum myrrhæ, & non odorans, onus premat, & odor non erigat. Videns enim tuas anguſtias, Domine, meas leuius portabo.*

Eia ſic age, inquiebat Chriſtus, *Gloria* enim *magna eſt ſequi Dominum, longitudo enim dierum aſſumetur ab eo.* Nam quod pro magno inter ſeptem Sapientum dicta celebratur, SEQVERE DEVM; hoc verè perficiunt ſerui mei, qui per REGIAM VIAM CRVCIS me ſequuntur. Hi profectò non meritum tantùm, ſed magnam etiam apud Deum aſſequuntur dignitatem. Exhilarata his verbis Staurophila, In quo, obſecro, aiebat, hæc dignitas ſita? In eo, reſpódebat Chriſtus, quod digni Deo efficiantur. An non legiſti, quid de iuſtis Scriptura dicat: *Viſi ſunt oculis inſipientium mori, & æſtimata eſt afflictio exitus illorum, coram hominibus tormenta paſſi ſunt?* ſed quid coram Deo? *Deus,* inquit, *tentauit eos, & inuenit illos* DIGNOS SE. Quàm felix CRVX! quàm beata afflictio, quæ dignum facit Deo! *Is ſolùm miſer eſt, qui in afflictione conſtitutus nimiùm triſtatur, & Deo non ſe dignum præbet.* Ideoque clariſſimè edixi, *Qui non accipit* CRVCEM *ſuam, & ſequitur me, non eſt me dignus.*

Eccli. 23, 38.

Sap. 3, 2.

Nicetas Choniat.

Matth. 10, 38.

Admirans verò Staurophila, exclamabat:

Eccle.2, 12. *Quid est homo, vt sequi poßit Regem factorem suum?* Mihi sane adhærere IESV meo bonū est, illum sequi opto, illi vniri concupisco.

Leo Ser. 2. de Resurrect. *Nam si mundana sapientia ita in suis glorietur erroribus, vt quem sibi quisque ducem elegerit, eius opiniones & mores, atq; omnia instituta sectetur: quæ* mihi *erit communio nominis tui Christe, nisi vt tibi inseparabiliter vniar,*

Ioan.14,6. *qui es, vt ipse insinuasti,* VIA, *& veritas, & vita?* VIA *videlicet conuersationis sanctæ, veritas doctrinæ, & vita beatitudinis sempiternæ.*

Rectè tu illud quidem, subijciebat Christus; ego enim sum VIA, & per me venitur

Leo Serm. 16 de Passione. ad me. *Per Christum enim ad Christum tendit, qui per semitam patientiæ & humilitatis incedit. In quo planè itinere nec æstus deest laboris, nec nubes tristitiæ, nec procella formidinis: ibi sunt insidiæ iniquorum, persecutiones infidelium, minæ potentium, contumeliæ superborū; quæ ego Dominus & Rex gloriæ ideò omnia percurri, vt inter præsentis vitæ pericula, non tam optandum esset hominibus declinando ista effugere, quàm tolerando superare.*

Lætata sum in his quæ dicta sunt mihi, inquiebat Staurophila, & miror sanè, inueniri quàm plurimos, qui te recusent sequi. Magis etiam miraberis, aiebat Christus, si attendas quid damni patiātur qui noluerint sequi. Ego enim caput sum hominū, illi autē mea membra.

bra. *Recuſat* porrò *eſſe in corpore, qui odium* mundi, CRVCEM & tribulationes *non vult ſuſtinere cum capite:* nec meretur congaudere in patriâ, qui recuſat condolere in VIA. Auguſt. Serm. 47. de Sanctis.

Quidni, inquiebat Staurophila, *caput ſuum membra ſequantur, ſi bona ſuſcepimus ab hoc capite, mala autem quare non ſuſtineamus? Non eſt magnum ſi compatitur membrum capiti, cum quo eſt glorificandum.* Felix omnino *membrum, quod huic adhæſerit per omnia capiti, & ſequetur illud quocumque ierit! Cauſa patiendi capiti fuit, vt corpori præberet exemplum*; tu enim, Domine, *voluntate paſſus es, nos neceßitate: tu miſeratione, nos conditione. Tua proinde voluntaria paßio, noſtra eſt neceſſaria conſolatio, vt quando talia fortè perpetimur, intueamur caput noſtrum, vt eius exemplo commoniti, dicamus: Si ſit ille, quid nos?* Si, inquam, tu, *qui peccatum non feciſti, nec eſt inuentus dolus in ore tuo*, tot ludibria, tot alapas, tot flagella, tot ſpinarũ aculeos perpeſſus es; ſi ſaucijs cruentatiſq; humeris CRVCEM baiulaſti, quid nos? Vtinã Domine *totus mihi figaris in corde, qui totus pro me fixus es in* CRVCE! Vtinam non recedat ab oculis meis imago Domini mei CRVCEM baiulantis, vt alacriter quoq; meã diſcam baiulare! *Deuotus enim miles non ſentit ſua, cùm benigni Ducis intuetur vulnera.* Bernard. Serm. 1. in cap. Ieiun. Auguſt. in Pſ. 34. 1. Pet. 2, 22. Auguſt. lib. de Sanctâ virgin. Liuius l. 2. decad. 1.

Id quod in præsenti est momentaneum et leue tribulationis nostræ, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. 2 Cor. 4, 17.

Quid CRVCIS *abscindis pondus tolerabile?* CRVX *est*
Quę grauis, illa breuis; quę diuturna, leuis.

CAPVT VII.

Depulſio querelæ de nimiâ CRVCIS *longitudine, aut pondere.*

Id quod in præſenti eſt momentaneum & leue tribulationis noſtræ, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. 2.*Corinth*.4,16.

Quid CRVCIS *abſcindis pondus tolerabile?*
CRVX *eſt*
Quæ grauis, illa breuis; quæ diuturna, leuis.

QVI ex animo ſe Chriſti dedicauerunt ſeruitio, primùm quidem ſuauibus quibuſdam ſolatiis ſolent deliniri; nam inſtar paruulorum, quibus lacte opus ſit, à benigniſſimo Patre habentur. At vbi in virtute nonnihil adòleuerint, grauioribus ſubinde exercentur tentationibus. *Ho-* Greg.l.24
ſtis enim *noſter quantò magis nos ſibi rebellare* Moral.c.7
conſpicit, tantò ampliùs expugnare contendit. Eos enim pulſare negligit, quos quieto iure poſſidere ſe ſentit. Quin & ipſe Deus nonnumquam ſe ſubducit, vt athletas ſuos experiatur:

tur : atque hinc eſt quòd deſolationis tempore,non raró illa diſpliceant, quæ durante conſolatione vel maximè placebant. Viciſſitudinem hanc expertus eſt Regius Vates;
Pſal. 29,7. qui de proſperitatis ſtatu ita canit: *Ego autem dixi in abundantiâ meâ: Non mouebor in æternum.* Sed quid in aduerſitate? *Auertiſti*, inquit, *faciem tuam à me, & factus ſum conturbatus.*

Eamdem quoque alternationem in Staurophilâ deinceps conſiderabimus. Vidimus eam iugo Domini collum ſubmittentem, vidimus CRVCEM alacriter geſtantem, & lætitiâ propemodum geſtientem : nunc exortâ tempeſtate querulam, gementem, & tantùm non ſub onere fatiſcentem intuebimur. Hilariter CRVCEM exceperat, ſed quò diutiùs eam ferebat, eò magis premebatur : & modò æquo longiorem, modò nimis querebatur grauem. Ad callida proinde conuertitur conſilia, & abeſſe Chriſtum rata, inferiorem CRVCIS partem ſerrâ, neſcio vnde acceptâ, abſcindere cœpit.

Huic verò dum eſſet intenta operi, ſuperueniens Chriſtus, eam redarguit. Quid eſt, inquiens, quod video? Et hæc CRVCIS contumelia eſt, illi vel modicum velle demere. Hoccine deſideratum priùs & ſuaue

iugum meum ferre? Cui Staurophila: Bona verba, quæſo Domine. CRVX hæc longior apparet, quàm vt eam ferre valeam, ideoque nonnihil amputandam putaui. Rectè, inquiebat Chriſtus, dixiſti, apparet; non enim reuerà eſt, ſed oculis malè affectis, aut per opinionum perſpicilia deluſis ita videtur. Breuis CRVX & *leuis dolor eſt, ſi nihil illi opinio adiecerit. Contrà, ſi exhortari te cœperis, ac dicere, Nihil eſt, aut certè exiguum eſt, duremus, iam deſinet: leuem illam dum putas, facies. Ad opinionem* homines *dolent: tam miſer eſt quiſque, quàm credit.* Seneca Epiſt. 78.

At ego, aiebat Staurophila, dolorem grauem ſentio. Cui Chriſtus: *Quidni ſentias, ſi muliebriter tuleris?* * *Non ſentire* CRVCEM, *non eſt hominis; non ferre, non eſt viri* aut viraginis fortis, quæ pro regno Dei fortia agere & pati Chriſtianum putat. Senec. ibid. * Seneca de Conſol. ad Polyb. c. 36.

Demiror ego, replicabat illa, CRVCEM poſſe dici nec longam nec grauem, quam talem videmus, palpamus, ſentimus. Per eamdem lineam, reſpondebat Chriſtus, ſerram reciprocas, vnde & regero quod antè dixi: *Homines perturbantur non rebus, ſed iis quas de rebus habent opinionibus.* Fit nonnumquam, vt duo quidam ſimillimâ & eadem pænè CRVCE premantur: Epict. Enchirid. c. 10

alter

alter excitatioris animi, ſuam putat eſſe chartaceam; alter abiectioris & triſtioris, ſuam prorſus plumbeam. Hîc non res, ſed opinio diuerſa eſt. Vis exemplo doceri? *Erat Carthuſiani Ordinis Nouitius quidam principio alacer, & ad omnia promptus, paulatim autem cœpit langueſcere, & inter onera numerare, quæ initio facillima videbantur. Illud præcipuè religioſum iuuenem vexabat: niger ei cucullus vt tironi ferendus erat. Hunc ille iniquiſſimis oculis intueri, & trabalem* CRVCEM *credere, quod aliorum neminem fatigauit. Fuit, vt huic iuueni meridianum ſomnum conciliaret altiſſimi ſilentij quies. Dum dormit, ſomniat* me *cum prægrandi* CRVCE *per cœnobij ambulacrum incedere, & aſcenſum moliri per ſcalas, nec tamen progredi poſſe, ob immodicam* CRVCIS *molem. Igitur ille ipſe tiro, qui hoc ſomniabat, viſus eſt ſibi accurrere, & adiuuare velle laborantem. At eum toruè intuens: Et tu,* inquiebam, *impatientiſſime, in meâ mihi ferendâ* CRVCE *ſis auxilio? tuam portare nequis, & alios iuues? Euigilauit tiro ad has voces, & reſipuit, robuſtiora patientiæ ſpecimina daturus.* Quis non dixiſſet: Cucullus, mi frater, quem horres, ater quidem eſt, ſed leuis eſt, & ex ritu Ordinis Nouitiis omnibus geſtandus? *Abſit à ſeruo Chriſti tale*

Drexel. lib. cap.4. ex Dionyſ. Carth. in Append. ad inſtruct. Nouit.

Tertul. lib. de Patient. cap.8.

tale inquinamentum, vt patientia maioribus tentationibus præparata, in friuolis excidat.

Non poterat his, vtcumque vellet, contradicere Staurophila; ſed Aſſentior tibi, inquiebat, Domine IESV: *Moroſum* eſt, vt equidem experior, *genus humanum, ſortem ſuam ſemper accuſans, & animum gerens grauatum. Proprium enim vnumquemque plus, quàm alienum afficit, & ſe proximos quiſq; ſuperare putat. Sic oculum habens vitiatum, nullam ægritudinem aliam, talem eſſe cenſet, qualem ſuam: rurſum qui ſtomacho laborat, hoc omnium eſſe difficillimum aſſerit; & quo quiſque tenetur, hoc omnium moleſtiſsimum eſſe dicit.* Idem eueniſſe mihi non diffiteor, ſed hoc tamen mihi concedas velim, vt quando de longitudine CRVCIS nihil reſecare conceditur, liceat ſaltem dolabrâ hac nonnihil læuigare. Præterquam enim quòd grauis nimiùm ſit, rudis eſt & aſpera CRVX, vt artus mihi planè comminuat.

Chryſoſt. Hom. 67. ad pop. Antioch.

Sic loqueris filia? reponebat Chriſtus: ceſſa conqueri, *melius eſt frangi laboribus & doloribus ad ſalutem, quàm remanere incolumem ad damnationem. In quantum* autem *grauaris, in tantum lucraris, & in quantum iuuaris, in tantum tua tibi præmia minuis. Elige ergo, quod eligas, an quod grauando iuuet, an quod iuuando grauet:* *hoc*

Bernard. de Inter. domo cap. 46. Idem Epiſtolâ 73.

hoc tibi meritum auget, illud minuit.

Sed enim, inquiebat Staurophila, impar ego ſum tanto oneri. Quaſi verò, aiebat Chriſtus, æterna Sapientia neſciret, quantum hominum ferrent vires? Repetendúmne iterùm quod dictum & doctum iam ſatis: *Fidelis eſt Deus, qui non patietur vos tentari ſupra id quod poteſtis, ſed faciet etiam cum tentatione prouentum, vt poßitis ſuſtinere?* Nouit Medicus cur vni plus abſynthij aut hellebori miſceat, quàm alteri: nempe quia morbus eius ſic poſtulat, aut natura. *Emplaſtrum mordax vrit te, ſed ſanat te. Rogas Medicum, vt tollat emplaſtrum, & non tollit, niſi cùm fuerit ſanatum quo poſuerat. Ego noui quem curo, non mihi det qui ægrotat conſilium*, potiùs acquieſcat meo, ſi ſanari velit.

1.Cor. 10, 13.

Auguſt. in Pſal. 98. poſt med.

Ingemiſcens Staurophila, Ah! grauis eſt, inquiebat, Domine, manus tua ſuper me, & ecce deficio pænè ſub hac tam longâ, tam graui, tam acerbâ CRVCE. Repugnas, aiebat Chriſtus, ſpiritui Dei, qui per Apoſtolum meum ait: *Non deficimus, licet is, qui foris eſt noſter homo corrumpatur.* Et, quare obſecro? quia *is, qui intus eſt, renouatur de die diem. Id enim quod in præſenti eſt momentaneum & leue tribulationis noſtræ, ſupra modum in ſublimitate æternum gloriæ pon-*

2.Cor. 4, 16.

pondus operatur in nobis. Perge ergo iam murmurare, & dicere; longum eſt, graue eſt, non poſſum tam immania, & tam diuturna portare. Apoſtolus momentaneum & leue perhibet eſſe quod toleras: & certè necdum à Iudæis quinquies quadragenas vnâ minus accepiſti, necdum nocte ac die in profundo maris fuiſti, necdum plus omnibus laboraſti, poſtremò, necdum ad ſanguinem reſtitiſti. Vide ergo, quòd non ſint condignæ paſſiones ad gloriam. Quod tribulationis eſt, momentaneum eſt & leue; quod gloriæ, æternum eſt, & pondus etiam ſupra modum in ſublimitate.

Bernard. Serm. de Fallac. huius vitæ.

2. Corinth. 11,24.

SOLI DEO HONOR ET GLORIA.

CAPVT

Disciplinam Domini, fili mi, ne abÿcias; nec deficias, cùm ab eo corriperis. *Prou. 3, 11.*

Abycit ęternę studium, spem, iusque salutis,
Quę volet impositam deseruisse CRVCEM.

CAPVT VIII.

Crux ferenda quotidie, abiicienda numquam.

Disciplinam Domini, fili mi, ne abiicias, nec deficias cùm ab eo corriperis. *Prouerb.* 3,11.

Abiicit æternæ studium, spem iusq; salutis,
Quæ volet impositam deseruisse CRVCEM.

VT vidit Staurophila, non licere de CRVCIS pondere quidquam imminuere, humeros rursus oneri subiecit, quamuis non admodum libenter; rogabat proinde Dominum: Quàm diu, quæso, hanc tolerabo CRVCEM, & quantum adhuc absum à fine. Longa sanè hæc VIA est, & plurimum adhuc requirit temporis, vt emetiri valeam. Cui Christus: *Custodi* te *à murmuratione, quæ nihil prodest.* Sap. 1, 11. O quàm longè adhuc es à vestigiis Martyrum, de quibus canit Ecclesia:

Cæduntur gladiis more bidentium: Breuiar. Rom. in Hymn. de plurib. Martt.
Non murmur resonat, non querimonia;

Sed corde impauido mens benè conſcia
Conſeruat patientiam.

Tu autem quereris & indignaris, nunc ob CRVCIS longitudinem, nunc ob ponderis grauitatem; modò temporis incuſas diuturnitatem, & ne illud quidem cogitas quæ, & in quem indignêre. Quæ? Homo, vmbra, puluis. In quem? Horrendum dictu, in Deum, in Patrem, & Patrem infinitè bonum, infinitè ſapientem. Si autem CRVX non permiſſa solùm à Deo, ſed immiſſa: tu, quæ fremis, quæ repugnas, quid aliud quàm ſceptrum illi (quod in te eſt) eripis & arbitrium regnandi? Deus, ô filia, bonitas ipſa eſt: edocere velis infinitam bonitatem, quo ſe pacto erga te gerat? Aurificis eſt ſcire quàm diu auro ſit in igne ſudandum, nec aurum priùs ex hoc balneo educitur, quàm ſatis eſſe purgatum conſtet.
Act. 1,7. Ita ſanè *non* tuum *eſt noſſe tempora vel momenta, quæ Pater poſuit in ſuâ poteſtate*. A CRVCE liberaberis, cùm viſum fuerit illi qui impoſuit. Quid quereris de temporis diuturnitate? Infirmitas tua, facit diu
Auguſt. in Pſal. 36. videri quod citò eſt, *quod tibi longum videtur, citò eſt Deo; ſubiunge te Deo, & citò tibi erit.*

Vtcumque hæc ſe habeant, inquiebat Staurophila, attritæ ſunt omnino vires meæ,

&

& præ fatigatione vlteriùs pergere nequeo. Nimiùm prolixus hic labor, & qui eum ſequitur dolor. Et Chriſtus: Mitte inanes has voces, rectiùs enim diceres, Non volo, quàm, Non valeo hanc CRVCEM ferre: *Omnia enim potes in eo qui te confortat:* Phil. 4,13.
poſſes vtique, ſi velles; *ſufficit* enim *tibi gratia mea*. 2. Corinth. 12,9. *Nec eſt durum, nec graue quod ille imperat qui adiuuat, vt fiat quod imperat.* August. Serm. 4. de Diuerſ.
Proprium eſt ægri, nihil diu pati, & mutationibus vt remediis vti. Seneca. Age, Staurophila, conſtanter age, nec aſſiduitate à ſuſcepto ſemel CRVCIS iugo deterreare. *Si exiguus, eſt dolor, feras, leuis eſt patientia; ſi grauis,* Seneca in Excerpt. tolera, *non leuis eſt gloria*; ſi diuturnus, perſeuera, perennis erit retributio: aſſiduitate ipsâ dolor mitigabitur. *Quod quotidie fit, leuius* Chryſoſt. *fertur, & ipsâ conſuetudine in naturã tranſit; adeò vt ærumnis ipſis ſuperiores fiant, continuo patiendi exercitio veluti obducto callo obarmati. In mari, qui primùm nauem conſcendunt; ob nauigandi inſolentiam, perturbantur, tumultuantur, & vertigine corripiuntur: at qui multa maria peragrarunt, & multas tempeſtates, & ſaxa, & ſcopulos, & belluarum impetus, & piratarum inſidias pertulerunt, & continuas procellas ſuſtinuerunt, fidentiori deinceps animo, quàm, qui ambulant in terrâ, in naui ſedent; non in-*

tus dumtaxat ad carinam, ſed etiam in ipſis nauis lateribus inſidentes, & tum in prorâ, tum in puppi ſine metu ſtantes: & qui priùs vel ad ipſius maris aſpectum cum tremore iacebant, poſt periculum factum, iam & funem trahunt, & vela pandunt, & remos capeſſunt, & in omnes nauis partes facilè concurſant. Idem ne dubites, filia, & tibi accidet: ferendi difficultatem quotidianus emolliet vſus.

At metuo, aiebat Staurophila, ne hic vſus ita me atterat, nihil vt mihi reſtet virium. Etenim quem via hæc habitura ſit finem, & quando, ne à longè quidem proſpicio; quare ad illum vſque cum hac CRVCE pertingere non valebo. Velis ergo, inquiebat Chriſtus, arreptum iter deſerere? CRVCEM derelinquere? ne, quæſo, id feceris; toleratus enim hactenus labor prorſus fiet inanis. Hæc Chriſtianorum vera demum eſt

Ioan.19,30 gloria, cum capite ſuo dicere: *Opus conſummaui, quod dediſti mihi, vt faciam.*

Pergebat verò Staurophila conqueri, & Prolixâ nimis, aiebat, patientiâ opus eſt, tot vt hebdomadibus, atque etiam menſibus & annis in CRVCE perſiſtam. Nulla CRVX, reſpondebat Chriſtus, diuturna videbitur, ſi ei dederis latitudinem, longitudinem, altitudinem, & profunditatem.

August. Serm.7. de verb. Apoſtoli.

Latitudo

Latitudo charitas est; quæ sola benè operatur, efficitque *ne pereat, quidquid boni facis. Quæ est longitudo? Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. Hæc est longitudo* CRVCIS, *vbi totum corpus porrigitur, vbi quodammodò statur, quo stando perseueratur: Si vis habere* CRVCIS *longitudinem, habeto perseuerandi magnanimitatem. Quid est habere altitudinem, nisi cogitare Deum, & gratis amare ipsum Deum adiutorem?* Crede mihi Staurophila, cùm ego paulò ante mortem grande illud CRVCIS onus ad Caluariæ montem deportarem, vehemens desiderium gratissimam Dei Patris exequendi voluntatem adeò in me excreuerat, vt vel ad extremum vsque iudicij diem pro salute hominum sic incedere nihil recusassem, si sic fuisset visum Patri, & ad illius cessisset honorem.

Matth.10, 22.

Thaul. in Exercit. Dom.Pass.

Parum mouebatur his Staurophila, sed laboris pertæsa CRVCEM abiecit, & fugam apparabat. Christus verò eam retentans, aiebat: *Væ his qui sustinentiam perdiderunt.* Quid est hoc, Staurophila? vt quid studes fugere CRVCEM, quam vltrò & magno animo non ita pridem subiuisti? *Incassum bonum agitur, si ante vitæ terminum deseratur: quia frustrà velociter currit, qui, priusquam ad metas venerit, deficit.* Ad quod illa eiu-

Eccli.2, 16

Greg. lib.1. Moral.

 lans,

lans, Domine, inquiebat, si cognouissem, tanto tempore, & quidem sine vllâ intermissione ferendam CRVCEM, numquam illam suscepissem.

An non disertè præmonui, subdebat Christus, *tollat* CRVCEM *suam* QVOTIDIE, *& sequatur me: natis* enim *de Spiritu sancto quantumcumque superest mundani temporis, non sine* CRVCIS *susceptione ducendum est.* Nam * *sicut totius corporis est piè viuere, ita totius est temporis* CRVCEM *ferre, quæ meritò ferri vnicuique suadetur, quia propriis modis atque mensuris ab vnoquoque toleratur.* Sed vide, quæso, quid agas: nam *si abiicis vnam* CRVCEM, *aliam proculdubiò inuenies, & forsitan grauiorem. Credis tu euadere, quò nullus mortalium potuit præterire? Quis Sanctorum in mundo sine* CRVCE *& tribulatione fuit? Nec* ego *vel vnâ horâ sine dolore paßionis fui, quamdiu vixi. Et quomodo tu aliam viam quæris, quàm hanc* REGIAM VIAM, *quæ est* VIA SANCTÆ CRVCIS. CRVX *semper parata est, & vbique te exspectat. Non potes effugere, quocumque cucurreris: quia quocumque ieris, teipsam tecum portas, & semper teipsam inuenies. Conuerte te suprà, conuerte te infrà: conuerte te extrà, conuerte te intrà, & in his omnibus inuenies* CRVCEM: *& necesse est te vbique*

Leo Serm. 19. de Pass.

* Idem Serm. 9. de Quadrages.

Thomas à Kemp. lib. 2. de Imitat. Christi cap. 12.

vbique tenere patientiam, ſi perpetuam velis promereri coronam.

Erubeſcebat ad hæc Staurophila, nec poterat quidquã reſpondere. IESVS verò miſericorditer ſæuiens, coëgit eam abiectam reſumere CRVCEM. Et age, inquit, mea Staurophila, CRVCEM hanc rurſum tolle, & cœptam perge viam. *Feras, non culpes, quod mutari non poteſt.* Publ. Mimus.

Illa verò illacrymans, Domine, inquiebat, *imperfectũ meum viderunt oculi tui*, & quid nunc agam, ignoro. Cui Chriſtus: Priorum oblita *in* anteriora te *extendens, ad deſtinatũ perſequere. Tene*, inquam, *quod habes, vt nemo accipiat coronam tuam. Pone te* vt *fidelis* ancilla *Chriſti ad portandam viriliter* CRVCEM *Domini tui, pro te ex amore Crucifixi. Præpara te ad toleranda multa aduerſa & varia incommoda in hac miſerâ vitâ: quia ſic tecum erit, vbicumque fueris.*

Pſ. 138, 16.
Phil. 3, 13.
Apoc. 3, 11.
Thomas à Kemp. lib. 2. de Imitat. Chriſti cap. 12.

Sed neſcio, inquiebat illa, quomodo hoc faciã viribus adeò fracta, vix vt queam ſubſiſtere. *Cogita*, inquiebat Chriſtus, *quòd ſiue velis, ſiue nolis*, CRVCEM *& calamitatem patieris. Quòd ſi gratè, maxima lucraberis; ſi verò ægrè & impatienter feras, neque illam ita minorem facies, ſed maiorem. Cogitans ergo quod neceßitatis eſt, hoc tuæ voluntatis eſſe facias. Præcipuum* enim in rebus humanis eſt, Chryſoſt. Hom. 44. ad pop. Antioch.

Senec. l. 3. Natur. quæst. in exord. *posse læto animo aduersa tolerare: quidquid acciderit sic ferre, quasi tibi volueris accidere. Debuisses enim* ferre, *si scisses omnia ex decreto Dei fieri; flere, queri, ingemere, desciscere est.* Grauet CRVX, longa sit VIA, difficultates occurrant plurimæ, tolerandum est; Deus Psal. 38, 9. enim voluit. Ita Dauid: *Opprobrium,* inquit, *insipienti dedisti me. Obmutui, & non aperui os meum.* & quare? *quoniam tu fecisti.* Hæc scilicet sufficiens erat causa, cur non murmuraret aut obloqueretur Deo, quoniam ipse fecisset. Hoc idem animo tuo reuolue, Staurophila.

Necessitas sanè hæc, aiebat illa, ingentem tristitiam animo meo obiicit. Cui Christus: Cælum suspice, æterna præmia meditare. Bles. Epist. 31. *Quod enim impatientia suppliciũ reputat, humiliter patienti ad solatium cedit. Cùm enim patientiæ fructũ consideratiùs pensat, leuigatur onus, & dulcescit afflictio: dum in ipsorum pressurâ grauaminum futuras consolationis primitias iam prægustat.* Citatur vt Orig. Tractat. 35. in Matth. *Cyrenæus ille Simon mercede conductus,* CRVCEM *tulit post me; ita cùm* CRVCEM *naturaliter horreat lasciuiens caro, obijciendũ est oculis præmium laboris, vt saltem amore eius* CRVCEM *amplectatur.* Iam verò August. Serm. 2. in Fest. Omn. Sanct. expende, *si quotidie oporteret tormenta perferre, si gehennam ipsam paruo tempore tolerare,* vt me videre digna esses *venientem in gloriâ,*

riâ, *&* *Sanctorum* meorum *numero sociari*; *nónne dignum erat pati omne quod triste est, vt tanti boni tantæq; gloriæ particeps habereris. Tolera* igitur *quod non vis, vt assequaris quod vis. Esto fidelis vsque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.* Idem in Psal. 79. Apoc. 2, 10

Redibat hîc Staurophilæ animi vigor, & resumptis viribus dicebat: *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum,* * *propter verba labiorum tuorum custodire vias duras.* Eia *Domine* IESV, *sicut dixisti, & promisisti, sic vtiq; fiat, & mihi promereri contingat. Suscepi, suscepi de manu tuâ* CRVCEM, *portabo, & portabo eã vsq; ad mortem, sicut imposuisti mihi. Inceptum est, retrò abire non licet, nec relinquere oportet.* Psal. 107, 1. * Psal. 16, 4 Thomas à Kemp. lib. 3. de Imitat. Christi cap. 56.

Ita age, Staurophila, aiebat Christus, perseuera mecum in CRVCE, nec antequam, *consummatum est*, pronuntiaueris, CRVCEM deseras. *Si rex Israel est*, clamabant Iudæi; si Filius Dei est, *descendat nunc de* CRVCE, *& credimus ei.* Mihi autem difficile non erat descendere de patibulo, qui potui resurgere de sepulchro: sed *quia patientiam docebam, ideò potentiam differebam.* Tu quoque, ô filia, exemplo meo patientiam exerce prolixam, *qui* enim *perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.* Matth. 27, 42. August. Tract. 37. in Ioan. Matt. 24, 13.

Noli extollere te in faciendo opere tuo: Eccl 10.

Mobilis oblectant quid te pręconia vulgi?
In solum referas teque CRVCEMQ. *Deum.*

CAPVT IX.

In CRVCEM *ferente, non ferenda inanis gloria.*

Noli extollere te in faciendo opere tuo. *Eccli.* 10,29.

Mobilis oblectant quid te præconia vulgi?
In solum referas téque CRVCEM*que Deum.*

CHRISTI sermonibus animosior reddita, alacriter pergebat Staurophila cœptum CRVCIS iter. At noua mox procella, noua ei oborta tentatio. Cum enim celebriorem quemdam obambularet vicum, in eoque magna esset populi frequentia; cœpit spectantium vocibus celebrari, quòd piè scilicet & generosè CRVCEM baiularet. Quamuis autem non eo fine (vt pridem) hæc faceret; non poterat tamen non delectari tam speciosâ sui commendatione, & publicâ famâ. Quare idemtidem eam auscultabat, & plurimùm sibiipsi placebat.

Videns

Videns verò id Christus, non cessauit eam monere: Caue, inquiens, Staurophila, caue præcipitium, periculosissima enim ab amore laudis tibi imminet tentatio. Et quid est, quæso, quòd aliorum suffragio tibi places de te, cùm hoc ipso multùm mihi displiceas?

August. lib. 10. Confess. cap. 36. *Instat* sanè *aduersarius veræ beatitudinis, vbique spargens in laqueis, Euge, euge: vt dum auidè colligis, incautè capiaris.* Et vide, precor, quid agas:

Climach. Grad. 2. *virtutum* enim *germina* non raro *plantari solent ex inani gloriâ, tamquam ex cloacâ & cœno irrigari, & ex ostentatione circumfodi, atque ex laudibus humanis stercorari, quæ tamen translata postmodum in desertum solum, omnisque inanis gloriæ cœnulentâ aquâ vacuum, confestim exsiccata sunt.*

Greg. lib. 22. Moral. cap. 5. *Arbor, quò altiùs ad superiora surrexerit, eò ventorum vim vehementiùs sentit: quò quis maioribus operibus attollitur, eò ampliori ab ore laudantium flatu fatigatur.* Quare valdè perfectorum est, sic ostenso opere Auctoris gloriam quęrere, vt de illibatâ laude nesciant priuatâ exultatione gaudere.

Mirari satis nequeo, aiebat Staurophila,

Ioan. 8, 50. quâ rimâ hæc pestis iterùm irrepserit. *Ego* enim nunc *gloriam meam non quæro*, & ausim

Psal. 69, 4. cum Prophetâ dicere: *Auertantur statim erubescentes, qui dicunt mihi; Euge, euge.*

August. lib. 10. Confess. cap. 37. *Fateor* tamen *nonnihil delectari me laudibus, &*

gau-

gaudium boni mei augere videtur suffragatio oris alieni; & bona quæ mihi in me placent, iucundiora mihi sunt, cùm & alteri placent. Ita quotidiana fornax nostra, est humana lingua. Tu autem *nosti de hac re ad te gemitum cordis mei, & flumina oculorum meorum. Neque enim facilè colligo, quàm sim ab istâ peste mundatior: & multùm timeo occulta mea, quæ norunt oculi tui, mei autem non.*

Reliquiæ hæ sunt, inquiebat Christus, præteriti morbi: quia enim vanam gloriam auidè sectata es, iam etiam, licet inuita, eadem infestaris. *Piâ* siquidem *conditoris dispensatione agitur, vt de se confidens anima, dispensatoriâ tentatione pulsetur: quatenus infirmata, quid sit inueniat, & præsumptionis propriæ fastum deponat.* Atque ex hoc capite *nescit laudem, cùm suppetit, fugere; qui ad hanc didicit, cùm deesset, anhelare.* * *Sæpè enim bono operi dum laus humana obuiat, mentem operantis immutat: quæ, quamuis quæsita non fuerat, tamen oblata delectat. Cuius delectatione dum mens benè operantis resoluitur, ab omni intentione intimi vigoris dissipatur.* Tetigisti Domine vlcus meum, & agnosco iam insidias latentis inimici. Dum enim purâ intentione Deo placere studeo, *eidem intentioni furtim se, nescio quomodo, intentio humanæ laudis interserit. Quod cùm iam post-*

Greg. 2. Moral. cap. 26.

Greg. in Pastor. parte 2. c. 9.

* Idem alib.

Greg. 35. Moral. cap. 16.

mo-

modum tardeq́ discerno, inuenio me aliter agere, quod ſcio me aliter inchoaſſe. Sic enim ſæpè intentionem noſtram dum ante Dei oculos rectè incipitur, occultè ſibi iam ſubiuncta, & eam velut in itinere comprehendens intentio humanæ laudis aſſequitur: ſicut pro neceſſitate quidem cibus ſumitur, ſed in ipſo eſu dum furtim gula ſubrepit, edendi delectatio permiſcetur. Vnde plerumque contingit, vt refectionem corporis, quam ſalutis causâ cœpimus, causâ voluptatis expleamus.

Morbum iam ipſa tuum, aiebat Chriſtus, probè noſti, de remedio iam cogitandum. Quis illud meliùs præſcribat, aiebat Staurophila, quàm tu, Domine, verus animarum noſtrarum Medicus? Antidotum proinde aduerſus hoc malum famulæ tuæ largiri non graueris. Cui Chriſtus: Accipe quod iam olim præſcripſi: *Neſciat ſiniſtra tua, quid faciat dextera tua, non de corpore loquens, ſed vt etiam vnanimis tuus, frater tuus, quod facis neſciat, ne dum hîc mercedem quæris iactantiæ, illic remunerationis fructũ amittas. Quinimò ſi poſſibile eſt, teipſum quoque ignorare quod facis, ſit tibi hoc prorſus in ſtudio.*

Matth. 6, 3
Ambroſ. 1. Offic. c. 30.
Chryſoſt. 19. in Matth.

Sed quid opus, inquiebat Staurophila, bona opera tanto ſtudio celari, cùm tuo ore dictum legamus: *Videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum qui in cælis eſt?*

Matth. 5, 16.

Rectè,

Rectè, inquiebat Christus, videri possunt bona opera vt glorificetur Pater cælestis, cui competit omnis honor & gloria : nequaquam verò vt glorificetur cinis & puluis, cui confusio debetur faciei. *Stultitiæ enim genus est, vt, cùm alij debeas vitæ beneficium, tibi adscribas ornamenta virtutum : cùm non sit tuùm quod es, quomodo tuum erit quod habes?* Valerian. Episcopus Hom. 11. circa fin.

Non diffiteor, aiebat Staurophila, hæc ita esse, tua enim, ô Domine, sum ego, & *omnia opera nostra operatus es nobis*, sine te enim nihil possumus. Nam *sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite, sic nec* nos, *nisi in* te *manserimus*. Sed pergat, quæso, Dominus meus inanis gloriæ depingere vanitatem, vt eam magis declinare possim. Ipsum nomen, aiebat Christus, satis se prodit. Cur enim dicitur vana gloria, nisi quia picta & vmbratilis est, omnisque substantiæ vacua? Quis sapiens sceptro aut diademate in chartâ delineato, ceu vero gaudeat? Quis sepulchrum dealbatum, intus plenum ossibus mortuorum, thesaurum æstimet pretiosum? *Quasi qui apprehendit vmbram, & persequitur ventum, sic & qui attendit ad visa mendacia.* Cuiuscumque coloris sit corpus, vmbræ semper atræ sunt & obscuræ; quantumuis illustria sint opera, Isaiæ 26, 12. Ioan. 15, 4. Eccli. 34, 2.

eorumdem tamen pediſſequa, vana gloria ſcilicet, deformis eſt & inanis. Et vmbræ nunc maiores nunc minores ſunt, non pro corporis quantitate, ſed externi luminis acceſſu vel receſſu: ita qui ex hominum ore toti pendent, aliquando magni & excellentes, ſubinde exigui & nullius momenti habebuntur; prout aliorum tulerint opinio-

Eccli. 27, 12. nes. Atque ita *ſtultus ſicut luna mutatur.*

Bernard. Serm. de Natiuit. S. Ioan. Bapt. Quemadmodum enim *ſplendet ſine feruore, & modò plena, modò exigua, modò nulla videtur: mutuatum ſiquidem lumen numquam in eodem ſtatu permanet, ſed creſcit, deficit, extenuatur, annihilatur, & penitus non comparet: ſic qui conſcientias ſuas in alienis labijs poſuerunt, modò magni, modò parui ſunt, modò nulli, ſecundùm quod adulantium linguis vel vituperare vel laudare placuerit.* Et

Iſaiæ 3, 12. quid amplius dicam? Filia, *qui te beatam dicunt, ipſi te decipiunt, & viam greſſuum tuorũ diſſipant.*

*Chryſoſt. Homil. 17. in Epiſt. ad Rom. * *Vt enim pueri ludentes ex fœno coronas imponunt, coronatum autem ſæpenumerò eius rei ignarum poſt tergum irrident: ita & nunc qui te in faciem prædicant, apud ſeipſos clanculum ſubſannant, atque ita quid aliud fit, quàm quod* homines *ſibi inuicem fœnum coronantes imponant? & vtinam nil aliud quàm fœnum! Nunc autem multo etiam nocumento plena eſt hæc corona. nam om-*

omnia rectè facta perdit. Quasi enim *latrunculus* quidam *est, appetitus laudis humanæ, qui recto itinere gradientibus ex latere iungitur, vt ex occultis, educto gladio, gradientium vita trucidetur. Cumq; propositæ vtilitatis intentio ad studia priuata deducitur, horrendo modo vnum idemq; opus culpa peragit, quod virtus inchoauit.* Greg. l. 9. Moral. cap. 13.

Agnosco, Domine, inquiebat Staurophila, agnosco satis, quantum damni inferat inanis gloria. Verè enim illa *est laborum dissipatio, sudorum perditio, thesaurorum insidiæ, perfidiæ alumna, superbiæ præcursor, in portu naufragium, in areâ formica. Quæ etsi tenuis est, laboribus tamen omnibus & fructibus insidiatur.* Sed quis poterit effugere subtilissimum hunc astuti serpentis sibilum, occultissimè sese actionibus nostris, & maximè bonis insinuantem? *Prætende alas tuas*, Domine, *& fugiam sub eas, gloria mea tu esto, propter te amer, & verbum tuum timeatur in me. Qui laudari vult ab hominibus, vituperante te, non defendetur ab hominibus iudicante te, nec eripietur damnante te. Cùm autem non peccator laudatur in desiderijs animæ suæ, nec qui iniqua gerit, benedicitur; sed laudatur homo propter aliquod bonum quod dedisti ei: at ille plus gaudet sibi laudari se, quàm ipsum do-*

Climach. Grad. 21.

Aug. l. 10. Conf. c. 36.

Psal. 10, 3.

num habere vnde laudatur, etiam iste, te vituperante, laudatur. & melior iam ille qui laudauit, quàm iste qui laudatus est. Illi enim placuit in homine donum Dei, huic ampliùs placuit donum hominis, quàm Dei.

CAPVT X.

Quâ intentione CRVX *ferenda, & primò ad ſatisfaciendum pro peccatis, & vitandas inferni pœnas.*

A Domino corripimur, ne cum hoc mundo damnemur. 1. *Cor.* 11, 32.

CRVX *æterna ſtygis, breuis eſt tua Chriſte, ſed illam*
Vt fugiam, huic humeros ſuppoſuiſſe iuuat.

EDOCTA iam erat Staurophila, nec ex inani gloriâ CRVCEM deferre, nec cum illâ: vanitatem enim intendere, omni merito ſpoliat; ſubrepentem à latere ſponte admittere, etſi boni operis valorem non tollat, minuit tamen, & non modicâ labe inquinat. Bonâ ergo opus eſſe intentione videns, percunctari cœpit, num ampliùs aliquid ſpectandum, quàm vt intentio mala non eſſet, aut ne malum haberet admixtum. Cui Chriſtus ita reſpondit: Certi ſunt in bonâ intentione gradus, atque vt alius alio ſublimior, ita & melior: & permagni refert, quò tuos conatus refe-

A Domino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur. 1. *Cor.* 11, 32.

CRVX *æterna Stygis, breuis est tua* CHRISTE; *sed illã*
Vt fugiam, huic humeros supposuisse iuuat.

ras. Nam & illi qui CRVCEM etiam non malè ferunt, non vnum habent præstitutum scopum, & vide illud iam antè adumbratum. Passionis meæ tempore quatuor eramus Cruciferi; diuersâ tamen intentione impositum illud onus ferentes. Duo enim latrones, qui mecum educebantur, hac causâ eam gestabant, vt digna factis reciperent, & pro delictis suis, iuxta Iudicis sententiam, facerent satis. Simon Cyrenæus coactus, & pretio conductus, baiulabat CRVCEM post me, vt mercedem acciperet. Ego verò in gestandâ CRVCE aliud non spectabam, quàm vt æterno Patri placerem, & eius morem gererem voluntati.

Triplicem ergo hîc vides intentionem. Prima seruorum est, qui formidine pœnæ, ne in æternum scilicet puniantur, CRVCI se submittunt. Altera mercenariorum, qui inclinant se ad ferendam CRVCEM propter retributionem. Tertia est filiorum, qui vt pœnam non timent; ita mercedem non exspectant, sed ex puro amore Deo per CRVCEM placere nituntur.

Animaduertis hîc tres gradus, Timorem, Spem, Charitatẽ quorũ distinctionem paucis accipe: *Qui initiatur à timore*, CRVCEM *sustinet patienter; qui proficit in spe, portat libenter; qui verò consummatur in charitate,* am-

Bernard. Serm. I. in Fest. S. Andreæ.

amplectitur iam ardenter. Solus iste est qui dicere potest: Quia amator tuus semper fui, & desideraui amplecti te. Longè est vox ista ab eo, qui sustinet quidem, sed optaret omnino, si posset, non venisse in hanc horam. Is qui timore coërcetur patiens est: qui ratione spei ducitur, beneuolus est: sed *nisi etiam fuerit feruens spiritu, facilè labi potest. Porrò quæ per spiritum diffunditur charitas, & patiens & benigna est, & quod est amplius, numquam excidit. Fortis* enim *est vt mors, non patientia aut spes, sed dilectio. Dicit patientia, Sic oportet fieri, quia timore vrgetur. Dicit voluntas bona, Sic expedit, & sic agendum est, quia spei attrahitur ratione. Charitas verò, quia inflammatur à spiritu, Neque sic oportet, dicit, neque sic expedit: sed sic volo, inquit, sic cupio vehementer.*

Triplicem, aiebat Staurophila, aperiri video VIAM; sed quænam mihi congruentior, prorsus ignoro. Cùm Christus: Ordine vt procedas, suadeo exordiri à timore: *Initium*
Psal. 110, 10. enim *sapientiæ timor Domini.* & per hunc paulatim ascenditur ad gradus superiores. Quî porrò id faciam? aiebat Staurophila. Principio, respondebat Christus, absque vllâ hæsitatione tibi persuadebis, optimo iure tibi impositam CRVCEM, quam tuis sceleribus non semel sis promerita. Quid enim in-

dignum

dignum fiat illi, quæ toties diuinam læsit maiestatem? & an non æquissimum, vt

Aequo animo pœnam, qui meruêre, ferant? Ouid.

Filij Iacob in magnâ angustiâ coram Iosepho constituti, veritatem hanc serò serioque agnouerunt. *Meritò hæc patimur*, aiebant, Gen.42,21 *quia peccauimus in fratrem nostrum, videntes angustias animæ illius, dum deprecaretur nos, & non audiuimus: idcircò venit super nos tribulatio.* Hæc vera caussa huius afflictionis. Quare in omni CRVCE, in omni tribulatione id tibi sit in ore, magis autem in corde: Meritò hæc patior, quia peccaui; & quod ait Propheta: *Viæ tuæ & cogitationes* Ierem. 4, *tuæ fecerunt hæc tibi.* 18.

Cui Staurophila: Ita est, Domine, *Iram* Mich.7,9. *Domini portabo, quoniam peccaui ei*, & iustè CRVCEM patior, nam digna factis recipio: neque oblita sum quid generosa olim dixerit Iudith: *Non vlciscamur nos pro his quæ pa-* Iud.8,26. *timur, sed reputantes peccatis nostris hæc ipsa supplicia minora esse flagella Domini, quibus quasi serui corripimur, ad emendationem, & non ad perditionem nostram euenisse credamus.* Ideoque immeritò queruntur filij Adam, & ponunt os suum in cælum, Deo adscribentes sæuitiam, dum eorum punit malitiam. Noui ego, Domine,

Quàm falsò accusent Superos, stultique querantur Chrysipp.

Mortales! etenim nostrorum causa malorum
Ipsi nos sumus; & sua quemque vecordia lædit.

Benè hoc quidem, aiebat Christus, sed prætereà & illud latere te nolo, non tantùm iniuriam non esse quòd homo crucietur, sed maximum etiam indulgentissimi Patris beneficium, *qui corruptelam filiorum non patitur longiùs procedere, sed plagis & verberibus emendat. Ex quo intelligant Deo se curæ esse, quibus, quoniam peccauerunt, irascatur. Ad tempus* enim *Deus emendat, ne in æternum damnet. Elige tibi vnum ex duobus, temporalem dolorem, aut æternum.* Nam *illi meritò lugendi sunt, qui cùm in vitâ peccent, in hac vitâ non puniuntur.* In labore hominum non sunt, aiebat Psalmista, *& cum hominibus non flagellabuntur*: cum quibus ergo, nisi cum dæmonibus?

Lactant. lib. 5. de Iustitiâ cap. 23.

August in Psal. 93.

Ansel. in 1. Corinth. cap. 11.

Psal. 72, 5.

Vt video, aiebat Staurophila, olim cùm omnes vitæ nostræ periodos vno aspectu cernemus, fatebimur sanè quod aliquando dixit Themistocles: Perieramus, ô pueri, nisi perijssemus; cruciaremur, nisi CRVCEM tulissemus. Ita est Staurophila, aiebat Christus: sed tu iam monita culpam attende, vt leuiter pœnam feras. *Tunc enim patienter illata flagella tolerantur, cùm in secreto mentis*

Laurent. Iustin. in Lig. vit. de Patient. c. 5

ad mala perpetrata recurritur, quia per hoc quòd culpæ pondus agnoscitur, afflictionis pœna leuigatur. Interloquebatur hîc Staurophila: Quid verò de ijs censendum, Domine, qui pœnas hîc fugiunt, quantumuis non modicas commiserint culpas, sed pro ijs dicunt se in Purgatorio luituros? Hi sanè (inquiebat Christus) & se decipiunt, & parui se ostendunt iudicij. In hac enim vitâ leuissimis afflictionibus pro grauissimis criminibus potest homo satisfacere, plurimumque mereri. In Purgatorio autem sterilissima est patientia, vbi summis cruciatibus parum satisfacias, & nihil merearis. Afflictio ibi maxima, satisfactio exigua, merita nulla. Hîc verò afflictio modica, satisfactio maxima, merita plurima. Ecquis Mercator eo tempore merces emat cùm viliores sunt, & pretia maiora, & non potiùs tũc cùm gratis ferè habentur? Sed hæc est stultitia amatorum sui, qui nihil attendunt nisi præsentia, futurorum securi. Verùm cùm pauci admodum sint, qui in peccatum lethale non inciderint; quo, precor, titulo CRVCEM excutient, qui vel vnico fuerint contaminati? *Si animo conceperis,* Staurophila, *quia necesse est præuaricatricem animam tartareis pœnis & gehennæ ignibus tradi; nec aliud remedium constitutum esse post Baptismum, quàm Pœnitentiæ solatium:* Ambros. ad Virg. lapsam c.8

quantamuis afflictionem, quantumuis laborem subire eris contenta, dummodò ab æternalibus pœnis libereris.

Ergóne Domine, aiebat Staurophila, ad gehennam me mittis, vt inde diſcam patientiam? Omnino, inquiebat Chriſtus; *non enim ſinet in gehennam incidere gehennæ recordatio.* Atque vtinam homines *deſcendant in infernum viuentes*, ad damnatorum pœnas conſiderandas, ne poſteà deſcendant morientes! Si enim cogites horrendos illos cruciatus, æternumq́ue duraturas flammas, teterrimum carcerem, ſæuientem rogum, damnatorum gemitus, lamenta & vlulatus, nihil tibi iſtorum comparatione graue videbitur. Suſpirans Staurophila, exclamabat: Hîc vre, hîc ſeca, hîc puni Domine, modò in æternum parcas. Audire enim videor miſeras illas & perpetuò infelices animas idemtidem mihi inclamantes:

Chryſoſt. Hom. 31. in Epiſt. ad Rom. ita exponũt Bernard. & Aiguanus Pſal. 54.

Elige noſtrorum minimum minimumq́; dolorum,
Iſto, quo quereris, grandius illud erit.

Ouid. 5. Triſt.

CAPVT

CAPVT XI.

Spe mercedis CRVX *toleranda.*

Propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit CRVCEM. *Hebr.* 12, 2.

Aeternæ tribuit quæ grata ſtipendia vitæ,
Et labor & ſtudium militet omne CRVCI.

HAC conſideratione non ſegniter Staurophila timoris ſemitam perambulabat, animo valdè compuncta, & creberrimè ingemiſcens, quòd ſuis ſceleribus gehennæ igni ſe feciſſet obnoxiam. Hoc tamen nomine non parum ſibi gratulabatur, quòd mediocri hac CRVCE grauiſſimos illos cruciatus liceret redimere. Cùm autem Chriſti iudicio ſatis in hac palæſtrâ deſudaſſet, volens ad altiora eam euehere Chriſtus, Satis, inquit, ſuperque Staurophila hanc triuiſti VIAM, mœroris ac formidinis plenam; amœniora reſtant itinera, non ſine voluptate & gaudio decurrenda. Timore relicto deinceps reſpicies in remunerationem. *Illuminata enim mens delectationibus meritorum, cuncta libenter patitur: nihilq; con-*

Laurent. Iuſtin. Lig. vit. de Patientiâ c. 6.

Proposito sibi gaudio sustinuit CRVCĒ. Hebr. 12.

Æternę tribuit quę grata stipendia vitę,
Et labor et studium militet omne CRVCI.

condignum arbitratur, quod patitur, conside- ratione donorum. Læta efficitur, & exponit se ad omnia, vt quod intuetur poßideat. Nutriunt enim præmiorum exempla patientiam: nec quisquam est qui poßit ad culmen perfectionis ascendere, quando irremuneratum cernitur, quod conscientiâ teste laudatur. Proinde vt meos ad tolerandas accenderem paßiones, ante ipsorum oculos volui transfigurari, vt ex recordatione gloriæ libenter CRVX *portaretur. Et sicut in paßione dignatus sum ab omnibus intueri; ita & in corporis* mei *glorificatione & ascensione passus sum ab hominibus palpari, & videri, vt alacres ad patientiam fierent, cùm non dubitarent de promißione. Tantò namque lætior fit miles in periculo, quantò certiùs intuetur, quid pro mercede promittatur. Omne enim opus leue fieri solet, cùm eius præmium cogitatur; & spes præmij, solatium fit laboris; atque tantum proficit animus in virtute patientiæ, quantum certior efficitur de coronâ victoriæ.*

Hilarescebat animo hæc audiens Staurophila, & *Lætata sum*, inquiebat, *in his quæ dicta* Ps. 121, 1.
sunt mihi; fiat mihi secundùm verbum tuū. Lætifica animam ancillæ tuæ, & dirige pedes meos in VIAM pacis. Lætare filia, inquiebat Christus, & exulta in spe gloriæ Dei: *Non* Rom. 8,
enim *sunt condignæ paßiones huius temporis* 18.

ad

ad futuram gloriam quæ reuelabitur in vobis. Si tantum pro denario diurno viliq; ſtipendio laboretur, quantum ab opificibus, agricolis, alijſq; paſſim fieri tu ipſa cernis, quid non deceat pro præmio vitæ æternæ? Si *tanti vitreum, quanti verum margaritum? quis non libentiſſimè tantum pro vero habeat erogare, quantum alij pro falſo?* Et crede, Staurophila, *minori labore margaritum regni cæleſtis emi poteſt, quàm à mortalibus pleriſque hereditas caſſa expetitur. Si nautis minaces illi pelagi fluctus, ſi tempeſtates atque hiemes agricolis, ſi vulnera cædeſq; militibus, ſi grauiſſimi illi ictus plagæq; pugilibus leues videntur atque tolerabiles propter ſpem temporalium ac pereuntium commodorum; multò magis cùm cælum proponatur in præmio, & ineffabilia illa bona atque perpetua, nihil ex præſentibus his aduerſitatibus ſentietur.*

Tertull. in lib. ad Martyres c. 4.

Hieron. Epiſt. 2. ad Nepot.

Chryſoſt. Hom. 24. in Matth.

Dulcis ſanè & efficax hic ſtimulus, aiebat Staurophila, ad CRVCEM alacriter portandam. Hac proinde conſideratione, inquiebat Chriſtus, Sancti quique ad CRVCEM & tribulationes ſeſe armauerunt. Hac *Moyſes* grandior *factus negauit ſe eſſe filium filiæ Pharaonis, magis eligens affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem, maiores diuitias æſtimans theſauro Aegyptiorum, improperium Chriſti.* Cur autem?

Hebr. 11, 24.

tem? nisi quia aspiciebat in remunerationem. Cur, quęso, S. Stephano lapides torrentis adeò dulces fuerunt, *vt eorum ictus veluti suauem quemdam rorem exciperet?* nimirum quia intendens in cælum vidit gloriam Dei; *nam qui futuræ vitæ præmia diligenter excogitat, præsentis vitæ mala æquanimiter portat.* Quid fecit Hebræos *opprobriis & tribulationibus spectaculum factos, rapinam bonorum* suorum *cum gaudio suscipere*, nisi quòd *cognoscerent meliorem & manentem se habere substantiam?* Sed & ego, filia, *proposito* mihi *gaudio sustinui* CRVCEM *confusione contemptâ.* Et *quis non contemnat dulcedinem sæculi, inhians dulcedini vitæ æternæ?*

Nyssen. I. de Beatit.

Isidor.

Heb. 10, 33

Hebr. 12, 2

August. in Psal. 68.

Acuebant hæc desiderium & spem Staurophilæ, iamque magnâ auiditate ad illa cælestis patriæ suspirabat tabernacula: &, *Desidero* (inquit) mi Domine IESV *Ierusalem* cælestem. *quantò autem impatientiùs desidero ipsam, tantò patientiùs sustinebo omnia propter ipsam.* Linteum enim istud amplissimæ remunerationis omnem sudorem laboris, omnes lacrymas doloris mihi abstergit. O retributio æterna, magnes animæ meæ, quàm validè trahis me post te! inardescit animus frui te, *iamq; illic cupit aßistere, vbi sperat sine fine gaudere.*

August. Epist. 32. ad Paulin.

Gregor. Hom. 37. in Euang.

Euge, euge Staurophila, inquiebat Christus:

Bernard. Serm. 17. in Psal. Qui habit. ſtus: *prælibemus primitias gloriæ, gloriemur in ſpe gloriæ magni Dei: non ſolùm autem, ſed (vt dicam expreßiùs) gloriemur in tribulatione, in eâ ſiquidem ſpes gloriæ eſt.* Coniuncta enim ſunt CRVX & regnum: nec hoc obtinebit, qui illam non tulerit. Agnouit hoc dilectus diſcipulus meus, cùm ita ſcripſit: Apoc. 1, 9. *Ego Ioannes frater veſter, & particeps in tribulatione, & regno & patientiâ in Chriſto* IESV. Quid enim hoc eſt? niſi quòd qui regni conſortium deſiderat, neceſſariò debeat eſſe particeps tribulationis & patientiæ, quaſi vnum ab altero ſeparari non poſſit. Et Luc. 24, 26 *nónne oportebat* me *pati, & ita intrare in gloriam* meam? *Quid* iam *dicis*, ô Staurophila? Chryſoſt. Hom. 2. in cap. 1. ad Coloſſ. *ad regnum* vocata es, *& ad regnum filij Dei*; quòd *ſi ſingulis diebus vel in mille mortes inſiliendum fuiſſet, an non omnia ferre oportebat? At qui principatus gratiâ nihil non faceres, cùm verò conſors futura ſis regni vnigeniti Dei, non obijcies te vel mille gladijs? non inſilies in ignem? & iſtud quidem nondum* Thom. à Kemp. l. 3. cap. 56. *graue quidquam fuerit. Si ergo vis beatam vitam poßidere, præſentem vitam contemne. Si vis exaltari in cælo, humilia te in mundo. Si vis regnare mecum, porta* CRVCEM *mecum. Soli enim ſerui* CRVCIS *inueniunt* VIAM BEATITVDINIS *& veræ lucis.*

Subiunxit Staurophila: Amodò dulcis

mihi

mihi erit Crvx, ſuauis labor, grata tribulatio: his enim nummis, exiguis licet, regnum cælorum venale eſt. *Et quantulum pretium damus? quodammodò vnam ſiliquam ad accipiendos theſauros ſempiternos: ſiliquam laboris, ad requiem incredibilem.* Sed, ô Deus meus! quando veniet *gaudium meum, quod deſidero! quando potabis me torrente voluptatis tuæ quam ſitio? Sint interim mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, donec dicatur mihi: Ecce Deus tuus. donec audiat anima mea: Ecce ſponſus tuus. Paſce interim me ſingultibus meis, refocilla me doloribus meis. Renuit enim conſolari anima mea in hac vitâ, vt digna habeatur, Domine, conſolationibus æternis: quia iuſtum eſt, vt amittat te, quicumque in aliquo alio magis conſolari eligit, quàm in te. Et obſecro te, ſumma veritas, per te, vt tu ſolus dulcis appareas animæ meæ, qui es dulcedo inæſtimabilis, per quam cuncta amara dulcorantur. O quàm magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abſcondiſti timentibus te! hæc eſt enim illa beatitudo quam exſpectamus, pro quâ tibi, Domine, continuè militamus: pro quâ tibi mortificamur totâ die, vt in tuâ vitâ tibi viuamus.*

Auguſt. in Pſal. 93.

Auguſt. in Meditat. cap. 41.

Auguſt. in Soliloq. cap. 22.

Pſal. 73, 6.

Pſal. 30, 20

Dilectus meus mihi, et ego illi. *Cant. 2, 16.*

Non pœnas fugio, nec pro CRVCE *prẹmia posco;*
Sat mihi, dilecto posse placere meo.

CAPVT XII.

Christi amore CRVX *ferenda.*

Dilectus meus mihi, & ego illi.
Cant. 2, 16.

Non pœnas fugio, nec pro CRVCE *præmia posco,*
Sat mihi Dilecto posse placere meo.

IBAT hoc modo exultans & gaudens Staurophila, magnaq; animi voluptate semitam spei percurrebat, nec longè iam aberat à viâ charitatis; de quâ Christus ita loqui incepit: Excellentiorem etiam VIAM tibi demonstrabo, filia charissima. Timore aut præmio ad CRVCIS amplexum adduci bonum quidem, sed vtroque melius amore ferri; hoc siquidem filiorum est, quorum tota voluntas Patri in omnibus placere: priora ista seruorum aut mercenariorum sunt.

Primum igitur hoc mente sedeat, Patrem esse qui CRVCEM imposuit: ambula proinde confidenter, *& certa esto, quod te noluerit pati, non patieris: quod te permiserit pati, flagellum corrigentis est, non pœna damnantis.* August. Tract. 7. in Ioannem.

Hîc Staurophila: Labia tua, clementissime Domine, velut lilia distillantia myrrham primam. Patrem enim te mihi deprædicas, sed corripientem, flagellantem & excruciantem, quæ parum amoris, seueritatis autem

2. Corinth. 1,3. habent plurimum. Ego verò te credidi *Patrem misericordiarum, & Deum totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostrâ.*

Erras verò, & largiter, Staurophila, inquiebat Christus, si consolationem à CRVCE & tribulatione abesse putas: necdum didicisti

Rom. 15,4. *per patientiam & consolationem scripturarum spem habere?* Non legisti quòd Apostolus

Hebr. 12,5. Hebræis scribat: *Obliti estis consolationis quæ vobis tamquam filijs loquitur, dicens: Fili mi, noli negligere disciplinam Domini, neque fatigeris, dum ab eo argueris. Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium quem recipit. Itáne omnem?* aiebat

August. in Psalm. 31. Conc. 2. Staurophila: *Omnem omnino*, respondebat Christus, *& nullus exceptus, nullus sine flagello. Vis audire quem omnem? etiam ego vnicus*

Idem in Ps. 122. *sine peccato, non tamen sine flagello. Quòd si vnicum sine peccato flagellauit, & pro omnibus tradidit eum; quomodo debent flagellari qui*

Idem in Psal. 88. Conc. 2. in med. *fecerunt quare flagellentur? Sit itaque manus paterna super te; & si* filia *bona es, noli repellere disciplinam Patris tui. Det disciplinam,*

dum

dum non auferat misericordiam. Cadat contumacem, dum tamen reddat hereditatem. Tu si promissa Patris benè agnouisti, non timeas flagellari, sed exheredari. Peccatrix filia *dedignabitur flagellari, cùm sine peccato videat vnicum flagellatum?* Atqui nónne Pater cælestis in monte hoc me elogio decorauit: *Hic est* Matth. 17, 5.
Filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui? Nota, DILECTVS, Staurophila, & tamen flagellatus, & tamen Crucifixus; vt videas CRVCEM etiam charissimis à Deo destinari. Sed & hinc collige CRVCIS dignitatem. CRVX enim, disciplina, flagellum, tribulatio, veri characteres, & notæ sunt filiorum Dei: vt omnino spurij reputentur, qui CRVCIS sunt expertes. Adi rursus, & audi Paulum. *In disciplinâ*, inquit, *perseuerate. Tamquam* Hebr. 12, 7.
filijs vobis offert se Deus: quis enim filius, quem non corripit pater? Quòd si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes: ergo adulteri, & non filij estis. Filij si peccent, à parentibus virgâ cæduntur, serui domo exturbantur. Flagellum ergo signum filij.

Vtinam, inquiebat Staurophila, fruar CRVCE tuâ, vt in numero filiarum tuarum merear computari! vtinam non excludar à tribulatione, ne simul ab hereditate! *Sim*, quæso, de ijs *qui inundationem maris quasi lac sugunt. Inundatio enim maris, abundantia tri-* Deut. 33, 19.

Stephan. Eduensis tom. 6 Biblioth. Pat. *bulationis; quæ tunc sugitur, cùm dulcis reputatur. Lac nutrimentum paruulorum, tribulatio pabulum sit electorum.*

Sic age Staurophila, inquiebat Christus, & solo deinceps amore CRVCEM feras. *Verus* August. 13. Confess. enim *amor non sentit amaritudinem, sed dulcedinem: quia soror amoris dulcedo, sicut soror odij amaritudo. Qui amat, non laborat: omnis enim labor amantibus contrarius est.* Vnde mi-Bernard. de Præcept. & dispensat. hi *seruiens in charitate illâ quæ timorem expellit, labores non sentit, meritum non intuetur, præmium non requirit, & tamen plus omnibus vrget.* Chrysost. Hom. de Patient. *Nihil est, nihil, inquam, tam horridum tamq; tremendum, quod hi, qui vel morbo aut pænis discruciantur non superent, si diuino sint amore incensi; ita vt neque ignis neque ferrum, neque inopia neque languor aliquis, neque mors neque aliud quidpiam huiusmodi graue aut molestum appareat ei, qui hunc sit erga Deum amorem consecutus.* vnde & Rom. 8, 35. Paulus dicebat: *Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu*

Domino nostro. Vnde verò, quærebat Staurophila, amoris hunc fomitem accendam? Cui Christus, Ex me discere licet: solus enim amor me de cælis in terram attraxit, amor in præsepio reclinauit, amor ad omnes adegit labores. Propter nimiam charitatem quâ dilexi vos, humiliaui memetipsum factus obediens vsque ad mortem, mortem autem CRVCIS. Poteram sanè vos redimere absque illâ: nolui tamen, vt sic amorem meum patefacerem, & esset copiosa omnino redemptio. Et nunc quid superest, nisi vt amantem, & sic amantem redames?

Id verò, inquiebat Staurophila, perquam cupio: sed, quæso, quo pacto id faciam Domine? Suscipe, inquiebat Christus, CRVCEM vndecumque, & à quocumque tibi impositam, à iustis siue ab iniustis, siue à bonis siue à nequam, siue ab alienis siue à proximis, suscipe, inquam, hilari animo velut de paternâ Dei manu; nec aliud quidquam cogites, nisi hanc esse Dei voluntatem, vt CRVCEM feras, cui ex amore perlibenter velis respondere. Magnæ, inquiebat Staurophila, id fuerit perfectionis, nec adeò facile. Homines enim cùm intueor me affligẽtes & diuexantes, idq; malâ suâ in me voluntate, vix possum concipere id eos diuino facere instinctu: vel summo isti Numini placere, vt ita me exerceant.

Ad me reſpice, filia, aiebat Chriſtus. Cùm tradendus eſſem in manus peccatorum, voluit Petrus exempto gladio velut ſtrenuus miles Dominum ſuum defendere, ſed illi dixi: *Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem quem dedit mihi Pater, non vis vt bibam illum?* Non attendi ego, amariſſimum hunc calicem Iſcariotis proditione, Iudæorum accuſationibus, inſanis populi proclamationibus fuiſſe permixtum. Non latebat me, quantum abſynthij, fellis & aloës, Annas, Caiphas, Pilatus, Herodes, Scribæ & Phariſæi, peſſimi pharmacopæi huic pharmaco incoxiſſent, ſed id tantùm conſiderabam, hunc calicem à Patre mihi propinari, quicumque illum tandem, & quibuſcumque venenis temperaſſent. Nec poterat eſſe ingratum quod à Patre, alienâ licet manu, offerebatur; & ideò alacriter, *ſicut mandatum dederat mihi Pater*, ſic faciebam. Dulciſſimus enim mihi erat *cibus, facere voluntatem Patris mei.* Hoc ſcilicet filiorum eſt, Staurophila, non metu pœnæ, non ſpe mercedis, ſed puro amore ideò ſolùm CRVCEM ferre, ideò calicem potare, quia ſic placitum eſt Patri.

Ioan. 18, 11.

Ioan. 14, 31.

Ioan. 4, 34.

Reſpondit Staurophila: O Domine, quia tu calicem paſſionis bibiſti, & vſque ad fundum exinaniſti; & ego ancilla tua *calicem ſalutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo.*

Pſ. 115, 4.

Hoc

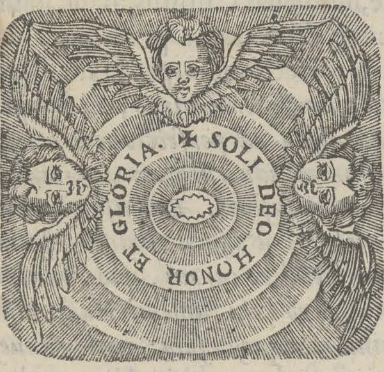
Hoc deinceps *volo, hoc desidero, hoc totis animi visceribus concupisco, vt in me, & de me, ac per me, non mea sed tua fiat voluntas. Non cogitem quid amarum, quid dulce, quid onerosum, vel leue, quid asperum vel suaue, sed cum impetu & desiderio feruenti, & cum anxietate curem perficere quæ tuæ sunt beneplacita voluntati: hoc solum mihi iucundum, hoc mihi sit suaue, hoc solum mihi sit leue, hoc delectabile & amabile.* Bonauent. Stim.diuin. amor.p.3. c.17.

Insiste, inquiebat Christus, hanc semitam, & percurre diligenter: plurimos enim ad summam perfectionem perduxit. *Quædam* enim *vitæ sanctißimæ virgo, cuidam percunctanti quomodo ad perfectionem pertigisset, dixit: Omnem aduersitatem æquanimiter de manu Domini suscepi. Et quisquis me aliquâ iniuriâ molestiáve affecit, huic ego speciale beneficium rependere curaui, quod minimè fecissem, nisi ab eo læsa fuissem. Nulli, nisi Deo, grauamina mea questa sum: vnde & euestigiò consolationem ab eo accepi.* Alia quædam ad similem interrogationem, non dissimiliter respondit: *Numquam ita* se *doloribus & pressuris obrutam fuisse, quin maiores pro Dei amore perferre expeteret: indignam se illis ipsis tam præclaris Dei donis iudicans.* Blos.in Mon.c.10. Blos.ibid.

Neque sanè in hoc aberrasse eam iudicauerim, aiebat Staurophila: *Nihil* enim Domine,

Thomas à Kemp. de Imit. Christi lib. 3. cap. 22.

mine, *amatorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum ita lætificare debet, ſicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ diſpoſitionis tuæ. Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet; & plus eum conſolari, magiſq; placere, quàm omnia beneficia data, vel danda.*

CAPVT XIII.

In CRVCE *orandum.*

Triſtatur quis in vobis ? oret. *Iacobi* 5, 13.

CRVX *arcus, neruus fiducia, vota ſagittæ,*
Pennæ amor, at Deus eſt (eiaculare) ſcopus.

VIDEBATVR iam ſatis circa intentionis directionem inſtructa Staurophila. Volens autem totam ſe Staurоſophiæ addicere, Domino dicebat: Aliúdne reſtat, benigniſſime Ieſu, quod mihi in hac VIA diſcendum ? Superſunt, inquiebat Chriſtus, non leuia monita perfecto CRVCIS diſcipulo ſeruanda. Atque illud in primis, vt ex CRVCE arcum tibi fabrices, quo iaculis cælum cælique Dominum petas. Quid hoc ſibi velit, inquiebat Staurophila, non ſatis capio, & intricatum mihi apparet ænigma.

Cui Chriſtus: Orare nempe te docet in CRVCE & tribulatione. Quid enim ſunt preces contriti & humiliati cordis, niſi ſagittæ electæ, ex cordis pharetrâ in cælum vſque emiſſæ ? An non dicit Scriptura: *Oratio humiliantis ſe nubes penetrabit, & donec propinquet non conſolabitur, & non diſcedet, do-* Eccli. 35, 21.

nec

Tristatur quis in vobis? oret. Iac. 5, 13.

CRVX *arcus, neruus fiducia, vota ſagittę,*
Pennę amor, at Deus eſt (eiaculare) scopus.

nec aſpiciat Altiſsimus. Hæc iacula ſunt quæ feriunt atque adeò vulnerant cor Dei, & ad ipſum molles ſibi aditus parant. *Vulnerasti* Cant.4.9.
cor meum (exclamat cæleſtis Sponſus) *ſoror mea ſponſa, vulneraſti cor meum in vno oculorum tuorum.* Vide autem vt hîc non obſcurè ſagittandi tibi inſinuetur methodus. Solent enim ſagittarij , vt ſcopum attingant, oculorum alterum claudere , ne adhibito vtroque , in diuerſa oculorum acies rapiatur. Idipſum & tibi in oratione faciendum; claudendus quippe eſt alter oculus , ne humanarum rerum intuitu mens interpellata, huc illucque diuagetur , atque propoſito ſibi fine excidat. Alter autem , quo ſpectantur cæleſtia, aperiendus, quo vno duce & attingitur ſcopus,& vulneratur Sponſus.

Interpellabat hîc Staurophila , Cur , inquiens, Domine, CRVCEM baiulantem peculiariter iubes orare , cùm ea communis fidelium ſit exercitatio ? Etiámne neſcis, inquiebat Chriſtus, orationem maximum eſſe CRVCIS ſubleuamen, & opportunum in tribulatione auxilium ? An non legiſti à Deo
hoc ipſum præſcriptum ? *Inuoca me*, ait, *in* Pſal.49,
die tribulationis; *eruam te & honorificabis me.* 15.
Et : *Clamabit ad me,& exaudiam eum,cum ipſo* Pſalm.90,
ſum in tribulatione, eripiam eum, & glorifica- 15.
bo eum. Vſus eſt hoc præſidio Regius Vates,

cuius

Pſ.119,1. cuius hæ voces: *Ad Dominum cùm tribula-*
Pſal.76, 3. *rer clamaui*.&: *In die tribulationis meæ Deum*
exquiſiui manibus meis. idemque de aliis ait:
Pſ.106, 13. *Clamauerunt ad Dominum cùm tribularentur, & de neceßitatibus eorum liberauit eos*. Et frequentiſſima ſunt in ſacrâ Scripturâ exempla eorum qui in tribulatione preces fuderunt: id enim fecerunt Samſon illuſus à Philiſtæis, Suſanna in periculo mortis, tres pueri in flammis, Daniel in lacu leonum, Ionas in ventre ceti, Petrus in mari, Apoſtoli in nauicula, Paulus & Silas in carcere. Denique & ego non ſolùm in horto, ſed & in ipsâ
Hebr.5,7. CRVCE *preces ſupplicationesq; cum clamore valido & lacrymis* Deo Patri *obtuli*. Ideoque & tu tantam habens impoſitam nubem teſtium, ad orationis præſidium frequenter recurre. Oratio enim in tribulatione Deum placat, & tribulatio ipſa orationem non parum iuuat.

Quàm velim, aiebat Staurophila, paulò expreſſiùs id intelligere? quomodo enim afflictio orationem adiuuat, cùm præ dolore aliud vix cogitare ſinat? Paſſim enim conqueruntur ægroti & afflicti orandi ſibi ſubtractam facultatem. Ad hæc ſic Chriſtus: Quò ſe quiſque magis ad Deum conuertit, hoc minùs afflictionis meminit, neque enim permittit totum animum CRVCI attendere;

qui

qui Deo, quantum quidem poteſt, conatur intendere. Iam verò quantum robur tribulatio addit orationi. *Sicut* enim *ſagitta infixa cordi mouet ac impellit, vt remedium quærat; ſic tribulatio dolorem adfert cordi, ac vrget, vt in re aliâ ſolatium requiratur, ſcilicet in cogitatione boni æterni. Aqua dum per plana & ampla ſpatia fertur, non in altum conſurgit, ſed latè ſeſe quaquauerſus expandit: cùm autem manu artificis eam colligentis & ſtringentis coacta fuerit in anguſtum, iam inde ſollicitè omni telo velociùs ſe in excelſum iaculatur, petitq́; ſupernam regionem: ſic mens humana, dum otioſa & liberior, quàm expediat, degit, diffunditur quidem & latè diffluit; cùm autem aſperiori rerum euentu, caſuq́; ſubito coërcente aduerſo ſollicitetur, iam agiliùs ſe extrudit, & intentas ac dilucidas orationes mittit in excelſum. In die ergo tribulationis tuæ Deum exquire, non per Deum aliud, ſed ex tribulatione Deum: vt ad hoc Deus remoueat tribulationem, vt* ſecura *inhæreas Deo.*

Idiota de Verâ pœnit. §. 14.

Chryſoſt. Hom. 5. de Incomprehenſ. Dei nat. tom. 5.

Auguſt. in Pſal. 76.

Vt video, inquiebat Staurophila, non auxilium dumtaxat precibus Crvx confert; ſed quamdam etiam ad Deum confugiendi imponit neceſſitatem. Non malè vidiſti, aiebat Chriſtus, huic enim fini tribulationes frequentiſſimè ſubſeruiunt. Audiſtíne aliquando, quâ ratione Abſalom ad ſe accerſierit

2. Reg. 14, 29.

rit Ioab? Vocauerat eum, ſubmiſſis ſeruis ſecundò: *at ille nolebat venire.* Proinde curauit ſuccendi ſegetes eius. *Surrexit itaque Ioab & venit ad Abſalom. Poſtquam autem locutus eſt cum illo*, mediatorem ſe exhibuit apud Regem, & locutus eſt pro Abſalom. Non ſecùs ego, ſi quos videro monenti mihi obſtrepere, & ſemel iterumque vocatos non venire, hos immiſsâ tribulatione venire compello; at vbi venerint, iam mediatorem me pro eis apud Patrem interpono. Tales
Pſal.15,4. & illi erant de quibus Pſalmiſta: *Multiplicatæ ſunt infirmitates eorum, poſteà accelera-*
Pſal.82,17. *uerunt.* Et: *Imple facies eorum ignominiâ, & quærent nomen tuum Domine.* Multi profectò ſunt, qui Dei ne ſemel quidem recordarentur, niſi CRVX aliqua eos quodammodò adigeret: vnde miſerentis Dei eſt, quòd eos affligi patiatur, vt ad ipſum confugiant. *Tale*
Chryſoſt. Hom.10. in Matth. *aliquid faciunt amantiores filiorum parentes, cùm paruulos ſuos viderint à ſe quidem ſæpè diſcedere, æquæuorum autem luſibus detineri: præcipiunt famulis terribilia multa ſimulare, vt exagitati metu paruuli ad maternum ſinum confugere feſtinent.*

Ex iis quæ audio, inquiebat Staurophila, non malè colligere videor, peſſimum ſignum eſſe, in tribulatione ad Deum non conuerti, ſed ſolito conuerſari modo. Quis dubitet? in-

inquiebat Christus. Ex effectu quem tribulatio in vnoquoque operatur, facilè animæ eius status agnoscitur. *Sicut enim plenum granum, mox vt leuiter percussum fuerit, de paleâ suâ exilit foras; si autem subtile fuerit, tardiùs egreditur; quòd si vacuum fuerit, numquam egreditur, sed illic conteritur cum paleâ suâ, & ita cum paleis foras iactatur: sic omnes quidem homines in rebus carnalibus delectantur, sicut grana in paleâ. Sed qui fidelis est, & boni cordis habet medullam, mox vt leuiter tribulatus fuerit, negligens quæ sunt carnalia, currit ad Deum. Si autem modicè infidelior fuerit, cum grandi tribulatione vix recedit, & vadit ad Deum. Qui autem infidelis est & vacuus, quantumuis contritus fuerit, sicut granum vacuum de paleâ non egreditur, sic ille de carnalibus rebus & impedimentis mundialibus numquam egreditur, nec transit ad Deum, sed illic in malis constitutus conteritur, vt cum infidelibus, quasi cum paleis foras proijciatur.*

Chrysost. Hom. 3. in Matth. Oper. imperf.

Pulcherrima hæc comparatio, aiebat Staurophila. sed oro te, quando oratio Crucigeræ adeò necessaria, quid potissimùm mihi precandum censeas? Hoc vel maximè, aiebat Christus, vt si ipsam CRVCEM depreceris, aut mitigari nonnihil petas, non alio id facias modo, quàm illo, quem in OlIueti

horto verbo & exemplo docui, vt ſcilicet
Matth.26, dicas: *Pater mi, ſi poßibile eſt, tranſeat à me*
39. *calix iſte: verumtamen non ſicut ego volo, ſed*
Pſal.61,2. *ſicut tu. Nónne Deo ſubiecta erit anima mea?*
ab ipſo enim ſalutare meum. Fiat Domine vo-
1.Machab. luntas tua. & : *Sicut fuerit voluntas in cælo,*
3,60. *ſic fiat.* Reſignato enim, & in vtrumque pa-
rato oportet eſſe animo, qui CRVCIS fru-
Bloſ. in ctus vberrimos velit decerpere. Deinde *ipſas*
Spec.ſpirit. *tribulationes ac pœnas tuas omnes, tam par-*
cap. 8. *uas quàm magnas, paßioni & cruciatibus*
meis coniunctas vnitaſq́; deuotâ mente offer
Deo in laudem æternam: ſic enim erunt inæſti-
mabilis meriti, & ſummè Deo placebunt.

CA-

CAPVT XIV.

Gaudendum in CRVCE.

Communicantes Chriſti paſſionibus gaudete. 1. *Pet.* 4, 13.

Morbus deliciæ, mors lucrum, pœna voluptas,
CRVX *mihi quòd nullâ me* CRVCE *cerno premi.*

EXTREMAM credebat Staurophila ſe audiuiſſe lectionem, quare nihil amplius percunctabatur, cùm Christus ad eam: Necdum metam attigiſti, filia, nam vt pridem in arcum, ita nunc in citharam aut pſalterium CRVCEM tranſmutare docebo; vt diſcas ſcilicet *pſallere nomini Domini altiſſimi in decachordo pſalterio, cum cantico in citharâ.* Et hîc ignorantiam meam fateri cogor, aiebat Staurophila, neque enim intelligo quid Dominus meus velit. Audi proinde, inquiebat Chriſtus: *Pſallere eſt cum hilaritate facere: hilarem enim datorem diligit Deus.* Eia igitur cantico verborum iunge citharam operum. Cithara ſonat ex inferiori, pſalterium ex ſuperiori parte. *Cùm aliquid pate-*

Pſal. 91.

Auguſt. in Pſal. 91.

2. Cor. 9.

Auguſt. in Pſal. 42.

Communicantes CHRISTI paſſionibus, gaudete. 1. Pet. 4, 13.

Morbus deliciæ, mors lucrum, pœna voluptas,
CRVX *mihi; quòd nulla me* CRVCE *cerno premi.*

pateris tribulationum, tentationum, ſcandalorum in hac terrâ, quia pateris ex inferiori parte, id eſt ex eo quòd mortalis es, ex eo quòd primæ tuæ cauſæ quiddam tribulationum debeas, Cithara es; venit enim ſonus ſuauis ex inferiore parte, pateris & pſallis, vel potiùs cantas, & citharizas. Quando dicebat Apoſtolus: Gloriamur in tribulationibus, cithara ſonabat ex inferiore quidem, ſed tamen dulciter. Omnis enim patientia dulcis eſt Deo. Si autem in ipſis tribulationibus defeceris, citharam fregiſti. Cùm autem æquo animo atque hilariter perfers ſcrupulos, deſolationes, obnubilationes, vt quaſi deſertam à Deo te putes; & gaudes tamen, etiam in hac CRVCE Deum laudans & benedicens; pſallis Domino in pſalterio decem chordarum: *tangis chordas* Auguſtin. *in corde tuo, beneſonantes in auribus Dei. Cùm verò cœperis diſputare de operibus Dei, Quare hoc? quare illud? Et, Non debuit ſic facere: malè fecit hoc. vbi eſt laus Dei? perdidiſti Alleluia, rupiſti pſalterium tuum.*

Dici vix poteſt, quantùm hæc Staurophilam exhilarabant. Non parum autem ſuſpenſam tenebat, quòd diceret Chriſtus in CRVCE exultandum & lætandum. Et liceat, inquiebat, Domine ſciſcitari, quid CRVCI & lætitiæ? quæ conuenientia doloris & gaudij? CRVX enim à cruciatu veriſſimè dicitur:

hanc autẽ corpus & animã excruciare nemo meliùs nouit, quàm qui tulit. Ego verò totâ hac vitâ credebam me afflictam, desolatam, mœrore & dolore consumendam: gaudium, lætitiam & pacem in alterâ exspectandam; hîc tribulationis, illic consolationis fore tempus. *Omnis* enim *disciplina, in præsenti quidem videtur non esse gaudij, sed mœroris.* (Heb. 12, 11.)

Plenissimam, inquiebat Christus, & superabundantem lætitiæ mensuram omnes Crucifieri percipient in retributione iustorum, quando intrabunt in gaudium Domini sui, vbi *absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum.* (Apoc. 21, 4) Habet tamen CRVX plurimum gaudij & lætitiæ, si eo baiuletur quo oportet modo. CRVX *enim totius gratulationis spiritualis est substantia.* (Chrysost. Hom. 2. de Cruce & Latrone.) Et nónne dixi in Euangelio: *Beati eritis cùm vos oderint homines, & cùm separauerint, & eiecerint nomen vestrum tamquam malum propter Filium hominis,* GAVDETE ET EXVLTATE; *ecce enim merces vestra multa est in cœlis.* (Luc. 6, 22.) Et Apostolus meus nónne dixit: *Communicantes Christi passionibus* GAVDETE. (1. Pet. 4, 13) Et alter: *Omne gaudium existimate, fratres mei, cùm in tentationes varias incideritis.* (Iac. 1, 2.) Neque vas electionis meæ Paulus, quem allegasti, dicit, disciplinam in præsenti non esse gaudij, sed videri non esse gaudij. Reuerà enim causa & procrea-

creatrix est omnis lætitiæ & gaudij, adeoque vitæ æternæ. Sed in ipso castigationis momento videtur esse mœroris, non gaudij: sensus enim doloris ita homines perstringit, vt fructum pacatissimum inde secuturum non cogitent. Hic enim vbi dolor transierit, meliùs agnoscitur & persentitur. Et quid dicam? Certa beatitudinis tessera est, posse in perpessiónibus gaudere, & circumlatrantibus vndique malis, hilarem cælo animum attollere, etsi per genas copiosè fluant lacrymæ. Seneca lib. de Prouid. Dei.

Facilè crediderim, aiebat Staurophila, non deesse gaudendi materiam in ipsâ CRVCE, si quis attentiùs futura reuoluerit præmia, verùm vt hoc in ipsis fiat pœnis,

Hoc opus, hic labor est: —— Aeneid. 6.

& paucos equidem esse arbitror, qui in cruciatibus exultauerint. Ego verò, respondebat Christus, minimè paucos tibi producam. An non Apostoli *ibant gaudentes à conspectu concilij*, quòd *digni habiti* essent *pro nomine* IESV *contumeliam pati*. Quàm hilaris Paulus, qui dicebat: *Repletùs sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostrâ!* Et: *Si immolor supra sacrificium & obsequiū fidei vestræ, gaudeo, & congratulor omnibus vobis, idipsum vos gaudete, & cōgratulamini mihi. Sancti* quoque *ludibria & verbera experti, lapidati, secti, tentati, in occisione* Act. 5, 41. 2. Corinth. 7, 4. Philip. 2, 17. Rupert. in cap. 14. Apocal.

gladij mortui, angustiati, afflicti, quid erant nisi citharœdi citharizantes in citharis suis, testimonia scilicet diuinæ veritatis personantes? Quâ lætitiâ gestiebant olim Martyres in medijs tormentis? *Marcus & Marcellianus fratres propter Christianam fidem comprehensi, ad stipitem alligati sunt, pedibus clauis confixis. Ad quos cùm ita loqueretur Iudex: Resipiscite miseri, & vos ipsos ab his cruciatibus eripite. Responderunt: Numquam tam iucundè epulati sumus, quàm hæc libenter* IESV *Christi causâ perferimus, in cuius amore nunc fixi esse cœpimus. Vtinam tam diu nos hæc pati sinat, quàm diu hoc corruptibili corpore vestiti erimus!* Ita *diem noctemq; in tormentis diuinas laudes canentes, denique telis transfixi ad martyrij gloriam peruenerunt.* Nec infirmiori sexui similia desunt exempla: *Agatha* enim *lætissimè & glorianter ibat ad carcerem: & quasi ad epulas inuitata, agonem suum Domino commendabat.* Agnes quoque tredecennis virguncula *nondum idonea pœnæ, & iam matura victoriæ, magisterium virtutis impleuit, quamuis præiudicium veheret ætatis. Non enim sic ad thalamum nupta properaret, vt ad supplicij locum, læta successu, gradu festina virgo processit.* Quid Thecla? post superatas bestias, ignes, carceres ita dicebat: *Etiamsi in singulos dies mihi cum igne, belluis, vin-*

Breuiar. Roman. 18. Iun.

Breuiar. Roman. 5. Febr.

Ambros. lib. 1. de Virginib.

Basil. Seleuciæ Episc. in Vitâ S. Theclæ.

vinculis, carceribus rem esse contingat: adeò mihi etiam omne mortis & discriminis genus pro pietate subeundum, ipsismet paradisi deliciis, epulisque instructissimis potiùs ducitur: tantummodò, Domine, digna, quæ pro te & nomine tuo cruciatus tolerare semper possim, habear. Vidésne, Staurophila, quantâ alacritate, quâ animi hilaritate Sancti CRVCES pertulerint?

Video, inquiebat illa, sed quod in ipsis obstupesco, id, vt liberè dicam, ruborem mihi incutit: illi enim non modò patienter, sed & libenter & ardenter ad tormenta, sicut ad ornamenta properabant. Ego autem pusillanimis multùm etiam laboro vt patienter feram: sed adiuua, Domine, infirmitatem meam.

Eia, inquiebat Christus, confide filia, sensim cresces ad robustam & omnibus numeris perfectam patientiam, *& quæ nunc pœnarum inanium leuitate deprimeris, remuneranda postmodum pretiosi auri pondera reportabis.* Interim tamen si huc assurgere nequeas; noli murmurare, noli queri, sed constanter *sustine, & in dolore tuo patientiam habe.* Pet. Dam. l.8. Epist.6. Eccli.2,4.

Cui Staurophila: Mihi equidem volupe esset nouisse psalterium CRVCIS aptè tangere, vt de chordis cordis mei resonaret dulcis iubilatio, & laus perennis diuinæ maiestati.

ſtati. Benè habet, inquiebat Chriſtus, & facilè hanc artem diſces, ſi *afflictionem vel dolorem ſentiens Deo te humiliter perſeueranterq́ reſignes: huiuſmodi enim reſignatio eſt ante Deum velut cithara dulciſona, in cuius chordis Spiritus ſanctus ſuauiſſimè canens, cæleſtis Patris aures occulto quodam internoq́ modulamine mirificè demulcet. In hac citharâ craſſiores fides, id eſt, exteriores hominis vires (quæ vndique dolore occupantur) demiſſum lugubremq́ ſonum reddunt: at fides exiliores, nempe, vires interioris hominis (quæ plenâ deuotione in ſpontaneâ patientiâ reſignatione perſiſtunt) acutum iucundumq́ ſonum edunt. Natura ſenſibilis excruciata gemit, ſed natura ſuperior ac rationalis permanet tranquilla.*

Bloſ. in Inſtit. ſpirit. cap. 8.

Facilè intelligo, inquit Staurophila, à tranquillo animo perfici ſpiritualem hanc melodiā: nam & Apoſtolus monet, vt, qui *æquo animo eſt, pſallat.* Mens verò turbata omnem harmoniam diſſoluit. *In mærore* enim *animi deijcitur ſpiritus.* Sed obſecro te, Domine, ediſſere mihi vt hanc animi pacem nanciſci potero.

Iacob. 5, 13. Prouerb. 15, 13.

Cui Chriſtus: Si diuinæ per omnia reſponderis voluntati, & aliud non velis, quàm quod vult Deus. Quicumque enim hoc fecerit, tranquillus, felix, & verè beatus erit.

Faciet enim quidquid voluerit, cùm quidquid euenire ei Deus voluerit, hoc & ipse velit. *Nulli, vt opinor, beatiores sunt, quàm qui ex sententiâ suâ atque voto agunt. Humiles sunt religiosi, hoc volunt, pauperes sunt, pauperie delectantur; sine ambitione sunt, ambitum respuunt: lugent, lugere gestiunt: infirmi sunt, infirmitate lætantur. Cùm infirmor*, inquit Apostolus, *tunc potens sum. Itaque quidquid acciderit ijs, quicumque verè religiosi sunt, beati esse dicendi sunt: quia inter quantumlibet aspera, nulli lætiores sunt, quàm qui hoc sunt, quod volunt.* Suauibus his sermonibus delinita Staurophila, exultauit præ gaudio, & diuino (vt facile erat colligere) agente Spiritu prorupit & ipsa in canticum lætitiæ, ita CRVCEM ex animo salutans, & celebrans.

Saluian. de Vero iudic. & prouid. Dei lib. 1.

2. Cor. 12, 10.

Ode Staurophilæ in CRVCE exultantis.

CRVX *aue summo veneranda cultu,*
Regis æterni roseum cubile,
Candidi sacro rubeiq; fulgens
Sanguine Sponsi.
Tu, tribus mundum digitis ferentem
Carnis humanæ spolijs amictum,
Saucijs qui te tulerat lacertis,
Fausta tulisti.

Hæc

Hæc tui tota est ratio decoris,
Vniuersarum CRVCIVM *rigores*
Mitigans, lethum facis esse lætum, &
Damna fauores.
Quis pijs ergo grauis esse casus?
Quid vel aduersi pote contigisse,
Queis & ærumnæ, lacrymæ, labores,
Gaudia præstant?
CRVX *voluptatis penus æuiternæ,*
CRVX *bona, ô, quàm te iuuat osculari?*
Quàm iugo dulci nihilo repugnans
Subdere collum!
Non nisi in solâ CRVCE *gloriabor*
Magna: nam nullâ CRVCE, CRVX *grauari;*
CRVX *mihi summum decus, & corona,*
CRVX *mihi vita.*
Ergo mi salue, bona CRVX, *salutis*
Tessera æternæ: via quæ Sionis,
Mille post casus, gemitusq́ mille,
Ducis ad arcem.
Millies felix, mea sponsa, salue,
Mille diu votis mihi concupita,
Quæ tibi iunctam, peramato Iesu
Iungis amantem.
O nimis felix CRVCE *cui potiri,*
Cui pati gratos licet hîc dolores,
Et suo verum Crucifixo amori
Reddere amorem!

CAPVT XV.

In CRVCE, *& pro ipſá agendæ gratiæ.*

In omnibus gratias agite. *1. Teſſal. 5, 18.*

Non ea quam tribuis CRVX *eſt, ſed pignus amoris*
Cor tibi pro tanto munere reddo lubens.

FINIERAT Staurophila, cùm Chriſtus iterùm ſic infit: Per gradus, ô filia, ſcandendum ad culmen: didiciſti in CRVCE gaudere, nunc, vt proficias, & hoc adiungendum, vt gratias Deo non magis in proſperis agas, quàm in aduerſis. Non enim *fucatè gratus eſt qui inter medias deprehenſus calamitates toto pectore gratias agit Domino.* Nam *quid magnum facis, ſi quando in ſecundis rebus es, laudes Deum, quando in diuitijs es, quando nullis vexaris iniurijs? Illud eſt magnificum, ſi ſubiecta iniurijs & contumelijs iudicium Dei laudes.* Magnum, inquiebat Staurophila, reuerà hoc eſt, non tamen nihil eſſe crediderim in proſperis non ingratum eſſe. Eſt, inquiebat Chriſtus, id certè etiam aliquid, ſed fatendum tamen, minùs perfectum.

S. Antiochus Hom. 117.

Ambroſ. in Pſ. 118. Octon. 10.

In omnibus gratias agite. 1. Thes. 5, 18.

Non ea quā tribuis CRVX est, sed pignus amoris.
Cor tibi pro tanto munere reddo lubens.

ctum. Nam *magnitudo gratæ mentis in tristibus apparet: Vides, quòd si in prosperitate gratias egeris, sycophanta diabolus factum tuum extenuat, & dicit: Num frustrà Iob colit Dominum.* Cui nimirum in secundis gratias agebat, sed vbi tot calamitatibus pressum audiuit dixisse, *Sit nomen Domini benedictum,* Diabolum prostrauit, *& maiorem plagam intulit, quàm cùm possidens miserabatur pauperum. Nam secundis quidem rebus gratias referre Deo, non admodum mirabile: porrò cùm multus fuerit fluctus, cymbáque circumacta periclitatur*; tunc gratias agere *magna atque excellens patientiæ & bonæ voluntatis ostensio.* Pro beneficijs gratias agere, vel idolatræ ac Gentiles norunt; pro calamitatibus, CRVCIBVS, ac supplicijs, soli Christiani. Summa enim religio est, inter aduersa Deo gratias agere. Et crede, Staurophila, *plus valet vnum* DEO GRATIAS *in aduersis, quàm sex millia in prosperis.*

Chrysost. Serm. de Iob & Abraham.

Iob. 1, 9.

Chrysost. Homil. 5. de Patient. Iob.

Auila tom. 2. Epist. pag. 20.

Vix vmquam mihi persuaseram, aiebat Staurophila, pro miserijs & cruciatibus grates refundendas, cùm sensibus adeò ista ingrata sint. Multa, inquiebat Christus, sensualitati parum grata, vtilia sunt saluti: quo in genere & hanc gratiarum actionem reponere licet, est enim absconditus in eâ thesaurus, quem ignorant filij huius sæculi. Disce

hoc

hoc in myſticâ hac figurâ. Lege olim vetuerat Aſſuerus, ne *quis non vocatus interius atrium intraret, niſi fortè Rex auream virgam ad eum tetendiſſet pro ſigno clementiæ, atque ita poſſet viuere.* Eſther verò contra hoc præceptum ingrediens, cùm extendiſſet Rex virgam auream, *oſculata eſt ſummitatem virgæ eius.* Sed velum iam amoueamus, vt clariùs videas. Quid, quæſo, hoc ſignificare cenſes, niſi quòd præuaricatores homines atria Domini introire prohibeantur, niſi aureâ virgâ eos Deus tetigerit, eamq; fuerint exoſculati? Quęnam verò hæc virga? niſi CRVX, aduerſitas, tribulatio? Vnde autem aurea? niſi quia meis perpeſſionibus inaurata? Cur deoſculanda? quia à regali manu, à paterno amore, à benignâ Dei voluntate, vt magnum donum porrigitur. *Pro Deo ſiquidem pati, munus eſt maioris admirationis, quàm ſit reuerà mortuos ſuſcitare, & ſigna miranda patrare. Nam illinc quidem debitum contrahis, hinc verò debitorem habes Deum.* Diſſuauianda igitur CRVX, & cum gratiarũ actione toleranda: ſignum enim eſt clementiæ, remiſſionis peccatorum, & quòd tui Deus meminerit. *Apud Perſas Regi gratias agebat, qui, quantumuis innocens, ab eo flagellari iuſſus fuiſſet, quòd Rex nimirum illius memor fuiſſet.* Quid facere par eſt, cùm non à Rege terre-

Eſther 4, 11.

Ibid. c. 5, 3.

Chryſoſt. Hom. 4. in Epiſt. ad Philem.

Stobæus de Legibus Serm. 44.

terreno, ſed cæleſti, qui Rex Regum,& Dominus eſt dominantium iuberis flagellari, torqueri,vri,ſecari? Cur non potiùs has plagas,quæ cæli pretium ſunt, venereris, & ſupplex pro iis gratias agas? Num legiſti quid Regius Vates cecinerit? *Virga tua*, inquit, *& baculus tuus,ipſa me conſolata ſunt*. Quaſi luculentiùs diceret: *Diſciplina tua tamquam virga ad gregem ouium, & tamquam baculus iam ad grandiores filios, & ab animali vitâ ad ſpiritalem creſcentes, ipſa me non afflixerunt magis, quàm conſolata ſunt: quia memor es mei. O quid non miſericorditer præſtatur hominibus à Deo, à quo etiam tribulatio beneficium eſt! Nam res proſpera donum eſt conſolantis: res autem aduerſa, donum eſt admonentis Dei.* Pſal.22,4. Auguſt.in Pſalm.22. Auguſt. Epiſt.87.

Ad hæc Staurophila: Domine, inuenire eſt minimè paucos qui *confiteantur tibi* cùm benefeceris eis. At quotuſquiſque eſt qui CRVCE grauatus, tribulationibus preſſus, ex animo gratias agat? *Quis eſt*,inquam,*hic? & laudabimus eum: fecit enim mirabilia in vitâ ſuâ*. An verò ignoras,inquiebat Chriſtus,fortiſſimorũ heroum exempla, in Eccleſiâ meâ decantatiſſima? An non ſanctiſſimus Iob in tot ac tam horrendis calamitatibus illud vſurpauit: *Sicut Domino placuit, ita factum eſt: ſit nomen Domini benedictum*. Lauren- Pſalm. 48,19. Eccli.31,9. Iob.1,22.

Breuiar. Rom. Surius in Vitâ 14. Maij. tius igneo lectulo recumbens, *Assatus*, inquiebat, *gratias ago*. Bonifacius Martyr vngulis excarnificatus iubilabat: *Gratias tibi ago Domine Iesu Christe fili Dei*. S. Saturninus durum obiens dolorum agonem, aiebat: *Breuiter* (Ibidem 11. Febr.) *patior, libenter patior, gratias ago, nec agere sufficio, Christe da sufferentiam, tibi laus, tibi decus*. Quid D. Cyprianus? cùm à Proconsule Galerio interrogatus breuissimè respondisset, recitatâ tandem è tabellâ sententiâ: Thascium Cyprianum gladio animaduerti placet; dixit, *Deo gratias*. (Baron. Tom. 2. an. 261. num. 30.) Iacobus, qui à supplicio quod tulit, intercisus dictus, membratim mori sustinuit: quoties autem vel articulus digiti, vel iunctura membri præsecabatur, toties ille auditus est dicere, *Deo gratias*. Theodorus æuo Maximiani Cæsaris, laceratis & pertusis iam lateribus vix spirans ampliùs, suum tamen organum animabat, & canebat: *Benedicam Dominum in omni tempore*. (Psal. 33, 2.)

Quid tibi de his videtur Staurophila? Martyrum credo hæc priuilegia, inquiebat illa; quos ad fidei confirmationem, & Tyrannorum confusionem Deus peculiariter hac gratiâ exornat. Non Martyres tantùm, respondebat Christus, verùm etiam ægroti in morbis hunc gratitudinis affectum ostenderunt. *Seruulus ille, à primæuâ ætate vsque* (Gregor. Hom. 15. in Euang.)

ad finem vitæ paralyticus, non stare poterat, nec ad sedendum è lecto surgere, non manum ad os ducere, non se in latus aliud declinare. Hic autem studebat in dolore semper gratias agere, hymnis Deo & laudibus diebus ac noctibus vacare, qui & ipse cæleste melos in morte suâ meruit audire. Et B. Clara continuis viginti octo annis, morbo intabescens, assiduè DEO GRATIAS retulit. Quid nunc censes filia? etiámne nulli tibi videntur, aut pauci qui in ærumnis Deo benedicant & gratias agant?

Fateor, Domine, aiebat illa, incogitantiam meam. Nec ego deinceps hoc sacrificium laudis intermittere decreui, quin potiùs *gratias agam gratiæ largitori, quia me misericorditer flagellarit: quia iram mihi conuerterit in gratiam, infirmari me volens, ne grauiùs infirmarer, affligens, vt parceret; prosternens vt erigeret: & quis, Domine, nouit potestatem iræ tuæ? plena est enim miserationibus ira tua; & iudicia tuæ animaduersionis quam temporaliter exerces in tuos, certa sunt pietatis indicia. Iustorum siquidem animæ in manu Dei sunt: ideò inter delicias & dolores iram Domini, & misericordiam sapientes in flagellis agnoscunt. Et exultauerunt filiæ Iudæ propter iudicia tua Domine.*

Blesens. Epist. 31.

Ps. 89, 11.

Sap. 3, 1.

Ps. 47, 12.

Eia! sic loquere, inquiebat Christus, hoc

Chrysost. Hom. 8. in Epist. ad Coloss.

Christianorum idioma est: *Nihil hac linguâ sanctius, quæ in aduersis* DEO GRATIAS *agit. Certè non inferior est lingua Martyrum, vtraq; certè pariter coronatur. Nam & aduersus istam instat lictor Deum per maledicentiam negare cogens, instat diabolus argutis cogitationum quæstionibus lacerans, & animi angustijs obtenebrans. Si ergo dolores pertulerit, & gratias egerit, Martyrum coronam sortitur.*

August in Psalm. 77.

Quid igitur melius, inquiebat Staurophila, *& animo geramus, & ore promamus, & calamo exprimamus, quàm* DEO GRATIAS, *hoc nec dici breuius, nec audiri lætius, nec intelligi gratius, nec agi fructuosius potest.* Nunc profectò meliùs intelligo, quid sibi voluerit Senex quidam in Vitis Patrum, qui infirmanti discipulo suo dixit: *Non contristeris, fili, ex infirmitate vel plagâ corporis tui, summa enim religio est, vt in infirmitate quis agat* DEO GRATIAS. *Si ferrum es, per ignem æruginem amittis: si verò aurum es, per ignem probatus à magnis ad maiora procedis. Ne anxieris ergo frater; si enim Deus te vult in corpore torqueri, tu qui sis qui molestè feras? Sustine ergo, & roga Deum, vt quæ ipse vult, illa concedat.*

Vitæ PP. l. 7. c. 20. num. 1. Et Ruff. lib. 3. in Vit. Pat. num. 157.

Optimam monitionem, aiebat Christus, hic Senex suo dedit discipulo, cui etiam subscribo; tibique, ô filia, eamdem etiam atque etiam commendo. Gratiarum enim actio in

CRVCE bonos à malis diſcriminat, & qualis vnuſquiſque ſit optimè oſtendit. Qui campanas fundunt, mallei ictibus earumdem explorant bonitatem, antequam vel benedicantur, vel in excelſam turrim attollantur: niſi enim bonum ediderint ſonum, reprobantur. Itidem Deus facit, non eleuat electos ad cælum, niſi frequentioribus CRVCIBVS & afflictionibus exercitos, vt probet an firma etiam ſit eorum patientia, & quàm gratum edant ſonum, qualémve emittant vocem. Pulſauit olim Deus magnam illam campanam Iob Prophetam, & manus Domini tetigit eum. vis noſſe quo inſtrumento? *malleo vniuerſæ terræ*, diabolo inquam. Quis porrò ſonus huius campanæ? *Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſit nomen Domini benedictum.* * *Quomodo ſonuit? quàm ſuauem ſonum dedit? adhuc tunditur datus in poteſtatem* diaboli, *vt & caro eius percuteretur. Percuſſit eum à capite vſque ad pedes graui vulnere, & putreſcens vermibus ſedebat in ſtercore. Audiſti quemadmodum tunſus eſt, audi nunc quomodo ſonet. Si bona ſuſcepimus de manu Domini, mala non ſuſtinebimus? ô ſonum fortem! ô ſonum dulcem! ô quem non dormientem excitet ſonus iſte!* Benedicenda, ſine dubio, eſt hæc campana, quæ tam benedictum edit ſonum. Hoc ſcilicet indicium viri boni, viri

Coren.in Clyp.patient.lib.1. cap.4.

Ierem 50, 32.

*Auguſt.in Pſalm. 97.

Iob.2,10.

Antiochus Hom. 117. erga Deum grati. *Contrà cognoſcibile quoque indicium viri malè grati: is* enim *dum angitur quapiam tribulatione, eſt querulus, murmure interſtrepit, diſcruciatur ob hoc miſerè, tuetur cauſam ſuam, & excuſat innocentiam.*

August. Tom. 10. Serm. 111. de Temp. Quid plura? *Sic ſunt boni & mali quomodo ſi duo vaſa ſint plena, & vnum habeat putredinem, & aliud aromata pretioſa,* vtraque tamen *vno ventilabro ventilata. Illud vas, vbi fuerint aromata, odorem deſiderabilem, aliud autem fœtorem intolerabilem reddit. Ita ſimul boni atque mali indiſcretè quidem turbati, ſed alto Dei iudicio ſeparati. Quoties aliqua tribulatio in mundum venerit, qui boni ſunt, velut vaſa ſancta, gratias agunt Deo, qui eos caſtigare dignatur: illi verò qui ſunt ſuperbi, luxurioſi, cupidi, blaſphemant & murmurant contra Deum, dicentes: O Deus! quid tanti mali fecimus, vt talia patiamur?*

CAPVT XVI.

Potiùs in aduersitate quàm prosperitate referendas gratias : non Deo tantùm, sed & CRVCEM inferenti.

HÆC vt Staurophilæ gratiarum actionem non parum commendabant, ita dubium vnum alterumque animo eius suggerebant: quæ instructori suo proponere cupiens; Obsecro, Domine, inquiebat, id ancillæ tuæ explicare ne graueris: Maiórne gratiarum actio in prosperitate, an in aduersitate referenda? Quid verò dubitas? aiebat Christus, Cuinam censes amplior redhibenda gratia, maiori an minori beneficio? Maiori, inquiebat illa. Compara igitur, inquiebat Christus, aduersa secundis; & vtra præponderent diligentiùs expende. CRVX à peccato reuocat; prosperitas ad illa allicit & impellit. *Etenim multo* 2. Mach. 6,
tempore non sinere peccatoribus ex sententiâ 13.
agere, sed statim vltiones adhibere, magni beneficij est indicium. An non & illud, quòd tribulatio ad Deum moneat recurrere, prosperitas eiusdem inducat obliuionem? Timorem deinde Dei, & compunctionem CRVX

Bernard. lib. 2. de Consid. cap. 12.

excitat: *prosperitas animum à sui custodiâ & disciplinâ relaxat. & quando incautis illa non fuit ad disciplinam, quod ignis ad ceram, quod solis radius ad niuem vel glaciem? Sapiens Dauid, sapiens Salomon fuit, sed blandientibus nimis secundis rebus alter ex parte, alter ex toto desipuit. Magnus qui incidens in aduersa, non excidit vel parum à sapientiâ. Nec minor, cui præsens felicitas si arrisit, non irrisit.* Tribulatio & CRVX æternæ beatitudinis prognosticon & arrha quædam est, successus temporalium futuræ damnationis non leue indicium. Nam *sicut fulgur tonitrua portat, ita prosperitas supplicia sempiterna prænuntiat.* **Si cui in terrenarum affluentiâ rerum felicitas arridere cupita videtur; eo ipso infelicior est, quò vehementiùs ipsam pro felicitate amplectitur infelicitatem, aut magis immergitur ei, & absorbetur ab eâ.* Quid nunc de his duobus affirmas? vtrum maius existimas munus? CRVCE vix malè quis vtitur, prosperitate vix quisquam benè.

Bernardus Senens. Serm. 23. in Fer. 5. post Dom. 2. Quad. art. 3. c. 3.

*Bernard. Serm. 11. in Psalm. Qui habitat.

Profectò, aiebat Staurophila, si æterna meditemur, vt par est, excellentius donum est tribulatio, & ampliori dignum gratitudine. Rectè respondisti, inquiebat Christus: nam *si Astronomorum omnium prædita esses scientiâ; si tam copiosè & eleganter posses de Deo dicere ac eloqui, quàm cunctæ & Angelorum &*

Suso in Dialogo ætern. sap. cap. 13.

& hominum linguæ, si denique sola eâ esses eruditione luculenter instructa, quot simul tota litteratorum atque Doctorum omnium frequentia, non tibi isthæc omnia tantum conferrent ad vitæ pietatem ac sanctitatem, quàm si in quibuslibet afflictionibus tuis Deo te permittere ac resignare possis. Illa namque bonis malisq; communia sunt; hoc verò non nisi electorum est. O si quis iusto posset perpendere iudicio tempus & æternitatem! mallet ille profectò vel centum annis in ardenti iacere camino, quàm vel minimâ leuissimæ afflictionis carere mercede in cælis æternùm percipiendâ. Illud namque finem habet: istud nullo clauditur termino. Et ideò licet *centũ quis annis Deum supplex adoret, haud tamen dignas ei gratias agere posset pro minimâ tribulatione à Domino immissâ.* Et *mirandum profectò est, quòd sub pedibus electorum omnes lapides non vertantur in spinas in capita illorum insilientes, adeò ineffabilia bona erunt, quæ breuissimo suo labore consequentur.* Quis vmquam, inquiebat Staurophila, vel animo concepisset, tantum boni sub CRVCE latitare, tantumque mellis propinandum pro modico fellis? Anto. Hemartius in Spec. perfect. c. 10.

Sed illud prætereà animum nonnihil sollicitat, num satis sit diuinæ bonitati pro immissis calamitatibus gratias habere, an verò & iis habendæ, quorum improbitate, odio,

& maleuolentiâ CRVCES in nos deriuantur?

Miror, inquiebat Christus, cur hîc hæreas, si modò Scripturas legeris; an non disertè
Matth. 5, 44. in Euangelio prolocutus sum: *Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calumniantibus vos?* Si diligendi inimici, consequenter & di-
Gregor. Hom. 30. in Euang. lectionis signa exhibenda: *Probatio* enim *dilectionis, exhibitio est operis.* Benefacere autem, & orare pro persequentibus, non tam gratias agere quàm referre est. Nónne in CRVCE pro ipsis crucifixoribus meis oraui,
Luc. 23, 34 dicens: *Pater, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt?* In quo me & protomartyr Stephanus, & Apostolus Iacobus imitati sunt. Quæ autem maior gratiarum actio esse queat, quàm in ipsâ morte orare pro illis qui eam inferunt?

Excellens sanè, inquiebat Staurophila, hic virtutis gradus! non solùm non malefacere, non malè velle malefactori, sed etiam ex ipsâ iniuriâ occasionem accipere benefaciendi! Nescio autem quomodo ad eam vel aspirare tandem potero.

Aliorum saltem, inquiebat Christus, te excitent exempla: neque enim difficile est imitari, quod ab aliis tibique similibus gestum cognoueris. Non meministi quid de Philosophi cuiusdam discipulo celebratum legatur?

tur? *Peccauerat* hic, & indulgentiam petebat: ſed concedere eam Philoſophus noluit, niſi triennio toto eſſet cum damnatis, qui metalla in flumine deponunt. Deinde voluit, vt aliis tribus annis mercedem daret, qui iniurijs & conuitiis eum afflixiſſent. Completâ autem hac pœnitentiâ, dixit ei Philoſophus: *Veni nunc in ciuitatem Athenienſium, vt illic ſapientiam poßis diſcere. Erat autem ibi quidam Senex ſapientiæ ſtudioſus, & ſedebat ad portam, omneſq; ingredientes experiendi cauſâ conuitijs affligebat: qui cùm idem iuueni ingredienti faceret, ille exorto cachinno riſit. Cui Senex ait: Quid eſt hoc, quod agis? ego te iniurior, & tu rides? Cui iuuenis ait: Et non vis vt rideam, cùm tribus annis mercedem dederim, vt hoc paterer, quod hodie à te gratis patior?* Tunc Senex dixit ei: *Ingredere ergo ciuitatem, quia dignus es. Hoc autē ſolebat Abbas Ioannes referre, & his ipſe addebat, dicens: Hæc eſt porta Dei, per quam Patres noſtri per multas tribulationes & iniurias gaudentes ingreßi ſunt ciuitatem Dei.* Sed iuuerit & alios huius virtutis cultores oculis obijcere, ne arduitate operis, & raritate ſic operantium te forſan excuſes. Glorioſus martyr Cyprianus capitis damnatus, ſpiculatori à Diaconis ſuis aureos viginti quinque numerari iuſſit. Alexander

Ruffin. in Vit. Par. lib. 3. n. 84.

Baron. Tom. 2. anno 261. num. 30.

Sophron. in Prat. ſpirit. c. 34. xander Patriarcha Ieroſolymitanus Notarium habuit, qui aurum ei ſurripuit. Is poſteà captus fuit: ſed pius Patriarcha eum octoginta quinque numiſmatibus redemit. *Quo reuerſo ita piè miſericorditerq́; vſus eſt, vt quidam ex vrbis habitatoribus dixerit aliquando, nihil eſſe vtilius, quàm in Alexandrum peccare.* Gregor. Hom. 35. in Euang. *Stephanus* Abbas tantæ erat patientiæ, *vt eum ſibi amicum crederet, qui ſibi moleſtiæ aliquid irrogaſſet. Reddebat contumeliјs gratias. Si quod in ipsâ ſuâ inopiâ damnum fuiſſet illatum, hoc maximum lucrum putabat. Omnes ſuos aduerſarios nihil aliud quàm adiutores æſtimabat.* Leont. in Vitâ, apud Surium Tom. 1. Lepidum porrò eſt quod de Ioanne Eleëmoſynario litteris commendatum eſt. Caupo erat, qui multis iniuriis & contumeliis affecerat iuuenem huic ſancto ſanguine iunctum. Iuuenis apud Epiſcopum grauiter conqueritur, Epiſcopus vt iuuenis animum mitigaret, Itáne, inquit, auſus fuit te vel verbo violare? Faciam in eo rem, quã tota Alexandria mirabitur. Moxq́; vocato ad ſe vectigalium magiſtro, iubet vt nihil amplius vectigalis, aut aliquod aliud Eccleſiæ debitum ab illo caupone exigat, ſed vt immunem illum ab omni ſolutione, quæ quidem ipſi vel Eccleſiæ eius deberetur, relinquat. Hoc videlicet eius factum tota Alexandria mirata eſt.

. Virorum hæc ſunt, aiebat Staurophila, in paucis fortium : quos & feminas aliquando ex Dei gratiâ æmulatas facilè crediderim. Nam de beatâ Lydvvinâ Batauâ virgine proditum accepi, eam contumeliis & conuitiis à furenti feminâ proſciſſam, nullo modo fuiſſe commotam. Cùm illa deinde & in faciem eius fœdiſſimè exſpueret, & clamoribus ac maledictis, tamquam vim paſſa, concitaret, mitiſſima virgo in patientiâ ſuâ animam poſſidebat. *Maleficium verò beneficio compenſare volens, clam ei munuſculũ tranſmiſit; dicebatq́ ſuis : Illis ego debere me fateor, qui viam mandatorum Dei, quorum plenitudo dilectio eſt, me currere compellunt.* Thereſia quoque, notiſſimæ ſanctitatis virgo, hos ardentiùs amabat, Deoque precibus commendabat crebriùs, quos ſibi aduerſarios & maximè inimicos cognouerat, quibus etiam non rarò beneficia impendebat : vt Epiſcopus quidam dicere ſoleret, non eſſe præſentius medium ad ſanctæ illius heroidis amorem conciliandum, quàm iniuriâ eam vel damno afficere.

Sur. in Vitâ Tom. 2. cap. 1.

Acta Canonizat. relat. 2. art. 6.

Hæc cùm ipſa ſcias, filia, ſubijciebat Chriſtus, quid eſt quòd anteà ambigebas ? Inde, Domine, aiebat Staurophila, quòd memoriæ non occurrerent, & præceptum de diligendis inimicis in Euangelio traditum, adeò

exi-

eximium ſemper putauerim, vt pauciſſimi illud, & vix impleuerint. Eſt id quidem, aiebat Chriſtus, magnæ perfectionis, quæ ipſa tamen & in veteri lege præſcripta. Quid
Exod.23,4 enim eſt illud? *Si occurreris boui inimici tui, aut aſino erranti, reduc ad eum. Si videris aſinum odientis te iacere ſub onere, non pertranſibis, ſed ſubleuabis cum eo.* Quid, quæſo, ſibi
Prou.25, 21. voluit Salomon, cùm diceret: *Si eſurierit inimicus tuus, ciba illum: ſi ſitierit, da ei aquam bibere: prunas enim congregabis ſuper caput eius, & Dominus reddet tibi?*

Mirum, ſubdebat Staurophila, in illâ lege, quæ nihil ad perfectum adduxit, tantam perfectionem legi & præſcribi. Cui Chriſtus: Virtutum celſitudinem haud facilè aſſequitur infirmus animus, & paſſionum ſuarum caligine obnubilatus. Tu verò ad ſumma ſemper annitere, & ab iniuriarum
Climacus Grad. 9. memoriâ *tum demum perfectè te curatam intellige, non cùm pro eo qui te contriſtauit oraueris, non cùm illum muneribus affeceris, non cùm ad menſam tuam eum perduxeris: ſed cùm, cognitâ illius aliquâ calamitate, ſiue corporali ſiue ſpirituali, quaſi ipſa eam perpeſſa fueris, ita te angi dolore atque lacrymari perſpexeris.*

Hei mihi Domine, inquiebat Staurophila, quàm longè ſum ab hac perfectione! Et quando eò perueniam, quò tot Sancti & Sanctæ

Sanctæ ſuis exemplis viam ſtrauere? Noli deſperare, aiebat Chriſtus, *nec* tuis *te viribus hoc implere poſſe confidas: ſed obtine precibus, vt ipſe hoc qui imperat, præſtet. Quia petentes libenter exaudit, quando hoc petitur largiri, quod iubet.* Neque verò te deijcere Sanctorum præſtantiſſima exempla, aut puſillanimem reddere debent; *illa ſiquidem in altero è duobus te optimè erudient; aut enim imitationem ſanctæ formæ excitabunt: aut ad tuiipſius agnitionem, & eius, quæ in te eſt fragilitatis, demonſtrationem per beatiſſimam humilitatem te conuertent.* Crede mihi, filia, magna imperfectio eſt, ſuam non ferre imperfectionem; & impatientiam oſtendere, quia minùs ſis patiens. Nam & hoc æquo animo tolerandum, donec ad altiora, Spiritu ſancto aſpirante, promouearis. Interim ſtudium & laborem huc adferre oportet.

Gregor. Hom. 35. in Euang.

Climac. Gradu 26.

CAPVT

Mihi abſit gloriari niſi in CRVCE Dñi noſtri IESV CHRISTI. *Gal. 6, 14.*

Non onus eſt, ſed honos; non dedecus, at decus ingẽs;
Tecum vel minimam CHRISTE *tuliſſe* CRVCEM.

CAPVT XVII.

Vt in CRVCE *gloriandum.*

Mihi absit gloriari nisi in CRVCE Domini nostri Iesu Christi. *Gal.* 4, 14.

Non onus est, sed honos; non dedecus, at decus ingens,
Tecum vel minimam Christe tulisse CRVCEM.

CORONIDEM salutaribus monitis tandem imponere volens Christus, Vnum hoc, inquiebat, superest Staurophila, firmissimè tibi vt persuadeas, summam dignitatem, summam gloriam, summum honorem in eo situm, vt mecum & pro me baiules tibi CRVCEM. *Quid enim gloriosius, quàm mihi tanta & tam dura pro vobis passo, vicem reddere? plagas plagis, probra probris, cruorem cruori rependere?* An non honor habetur seruo, si ex eodem bibat calice, ex quo Rex & Dominus? Fit hoc, cùm tribulationis calicem, à me priùs exhaustum, aliis quoque bibendum trado. Vnde Apostolis illis, consessum ad dexteram

Tertull. lib. de Resurrect. carnis.

R vel

vel ſiniſtram meam ambientibus, dicebam: Matth.20, 23. *Calicem quidem meum bibetis*; inſinuans *magni amoris, & æternæ hereditatis eſſe ſignum, conſortes eos hîc facere calicis & paßionis meæ.* Thom. à Villâ nouâ Conc. de S. Iacob. Intellexerunt optimè hanc dignitatem Petrus & Paulus, quorum hic ait: Philipp. 1, 29. *Vobis donatum eſt pro Christo, non ſolùm vt in illum credatis, ſed vt etiam pro illo patiamini.* Ille verò: 1. Pet. 4, 13. *Communicantes Christi paßionibus gaudete, vt & in reuelatione gloriæ eius gaudeatis exultantes. Si exprobramini in nomine Chriſti, beati eritis, quoniam quod eſt honoris, gloriæ & virtutis Dei, & qui eſt eius ſpiritus ſuper vos requieſcit.* Hic nimirum potiſſimus qui in hac vitâ haberi poteſt honor, & in hoc tibi, Staurophila, gloriandum.

Cui illa: Hoc docuiſti me, Domine; nihil per oſtentationem aut vanam gloriam facere, imò adrepentem, & comitis inſtar ſe bono operi adiungentem prorſus reijcere; Quomodo igitur in CRVCE gloriabor? Cui Dominus: Gloriam quærere, aut aduentitiâ delectari, prohibui equidem, quia vtrumque malum: omnem tamen gloriam non excluſi, tantùm vt 2. Corinth. 10, 17. *qui gloriatur, in Domino glorietur.*

Quid autem eſt in Domino gloriari? rogabat Staurophila. Cornel. in 2. ad Corinth. 10, 17. Illud nimirum, reſpondebat Chriſtus, non ſeipſum commendare,

ſed

ſed à Domino commendationem & approbationem exſpectare, ita vt illi, cuius patientia donum eſt, illa ipſa accepta feratur, illi omnis gloria adſcribatur, ad illius laudem & gloriam omnia dirigantur. *Omnis gloria filiæ Regis ab intus, non foris eſt: hoc eſt, non in flore fœni, aut in ore vulgi, ſed in Domino: quòd conſcientiæ ſolus ſit arbiter Deus, cui ſoli placere deſiderat, & cui placere, ſola vera & ſumma gloria eſt.* Talis enim cum Pſalte dicit: *Non nobis Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam.* Pſ.44,14. Bernard. Serm.25. in Cant. Pſ. 113, 1.

Gloria tibi, Domine, aiebat Staurophila, quia erudiſti famulam tuam, vt hanc non in ſe, ſed in te & à te peteret. Sed enim, cùm CRVX tua fuerit turpiſſimæ mortis ſupplicium, & ignominiæ ſignum, ſcire aueo, an & Dominus meus in CRVCE baiulandâ potuerit gloriari. Cui Chriſtus: Ego, filia, gloriam meam non quæſiui, nec hominibus placere deſideraui: gloriam verò, quæ à ſolo Deo eſt, ſemper quæſiui. CRVCEM tamen, ne neſcias, velut imperij mei inſigne prætuli, vt Propheta prædixerat: Cuius *principatus ſuper humerum eius. Principatus enim* meus *erat* CRVX, *propter quam me Deus exaltauit. Et ſicut in ſignum dignitatis, alij baltheum, alij mitram portant, ſic & ego* CRVCEM. *Et ſanè ſi inquiras, inuenies non aliter* Iſa.9,6. Theophyl. in cap.23. Luc.

me in vobis regnare, nisi per asperitates & CRVCEM, *quo fit vt deliciosi inimici sint* CRVCIS. An putas vacare mysterio, quòd supplicij mei fuerim gestator? Non vacat: factum enim id *vt lignum* CRVCIS *in sceptrum* mihi *conuerterem potestatis*, & *pulchrâ specie triumphi* mei *portarem trophæum, & inuictæ patientiæ humeris, lignum salutis adorandum regnis omnibus inferrem, tamquam & tunc ipsâ operis imagine omnes imitatores meos confirmarem, & dicerem: Qui non accipit* CRVCEM *suam, & sequitur me, non est me dignus.* Quid ni ergo *grata ignominia* CRVCIS *ei, qui Crucifixo ingratus non est? Nihil gloriosius quàm Christi portare opprobrium. vnde vox illa prorsus exultationis & salutis: Mihi absit gloriari, nisi in* CRVCE *Domini mei Iesu Christi.*

Leo Ser. 8. de Pass. Dom.

Matth. 20, 38.

Bernard. Serm. 25. in Cant.

Gal. 4, 14.

Verè, inquiebat Staurophila, gloriosum omnino CRVCEM portare, nam qui Regibus inseruiunt, quàm accepti illis sint, ex fauoribus & muneribus, ex diuitiis & stemmatibus ab iis acceptis facilè apparet. Tui verò, Domine, quàm grati tibi sint ministri, ex impositis manifestatur CRVCIBVS. Sic enim nobilitatus Tobias, ab Angelo audiuit: *Quia acceptus eras Deo, necesse fuit vt tentatio probaret te.*

Tob. 12, 13.

Vtinam ita saperent, inquiebat Christus,

&

& intelligerent omnes filij hominum! qui dignitates & honores magnâ ambitione quærunt, qui diligunt vanitates & insanias falsas. Verè enim ferre CRVCEM *propter me illustrius est quàm siue Apostolum, siue Doctorem, siue Euangelistam esse. Magna dignitas hæc, & regno quouis ac consulatu maior. Qui diligit & ardet Deum, eligit potiùs vincula & CRVCEM ferre propter ipsum, quàm cælos inhabitare: non ita caput splendidum reddit imposita corona margaritis conspicua, vt catena ferrea & CRVX quæ propter Deum fertur. Potiùs mihi habetur malè affici pro Deo, quàm honorari à Deo.* Chrysost. Hom. 8. in Epist. ad Ephes.

Non omnes, inquiebat Staurophila, *capiunt verbum hoc, sed quibus datum est* à Patre. Paradoxam enim hanc Staurosophiam, non caro & sanguis, sed Pater cælestis reuelauit. Ita est, respondebat Christus, abscondita sunt hæc à sapientibus & prudentibus, & reuelata paruulis. Nouerat hæc Paulus, paruus in oculis suis, magnus in oculis Dei, qui ait: *Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Christi. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumelijs, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustijs pro Christo: dum enim infirmor, tunc potens sum.* Seipsum autẽ & aliis componens, dicebat: *Ministri Christi sunt? plus* Matth. 19, 11. 2. Corinth. 12, 9. 10.

ego. Hanc autem gloriam quibus ſibi arroget titulis,quæſo, animaduerte. *In laboribus plurimis, in carceribus abundantiùs, in plagis ſupra modum, in mortibus frequenter. A Iudæis quinquies quadragenas vnâ minus accepi. Ter virgis cæſus ſum, ſemel lapidatus ſum, ter naufragium feci, nocte & die in profundo maris fui.* Ecce hæc illa ſunt, in quibus vas illud electionis gloriatur.

Ibid.c.11, 23.24.25.

Quoties vel audio vel lego hæc, toties, inquiebat Staurophila,prorſus in ſtuporem abeo : quis enim non miretur Apoſtolici pectoris inuictam patientiam,& robur illud animi quouis adamante fortius ? Hominem mortalem, Apoſtolatus ſui inſignia & velut gentilitia arma recenſere, morbos, pericula, ærumnas,famem,ſitim,frigus,nuditatem,quę apud homines prorſus deſpicabilia ! Quis ſapiens,& intelliget hæc ? Reſpondebat Chriſtus : Non id adeò abſtruſum, & mundo incognitum. nónne & Gentiles dixerunt: Agere & pati fortia, Romanum eſt ? *Ignis aurum probat,miſeria viros fortes. Numquam virtutis molle documentum eſt. Militares viri gloriantur vulneribus, quia calamitas virtutis occaſio eſt : Dux lectiſſimos mittit, qui nocturnis hoſtes aggrediantur inſidijs : Præceptores plus laboris ab his exigunt, in quibus certior ſpes eſt.* Crvx igitur lectiſſimos & glorio-

Seneca l. de Prouid. cap.5.

rio-

riosissimos Dei ostendit milites, & quis non in Domino glorietur, se hoc numero censeri? Fuit in hoc censu S. Secunda, *in cuius conspectu cùm Iudex sororem Ruffinam acerrimè virgis iussisset cædi, ita Iudicem interpellauit: Quid est, quòd sororem meam honore, me afficis ignominiâ? Iube ambas simul cædi, quæ simul Christum confitemur.* Breuiar. Roman. 10. Iulij.

Si gloriari oportet, inquiebat Staurophila, aut aliquando expediat, vera hæc demum gloria, ad Dei gloriam pati, & aliam nullam, nisi in Domino quærere. Quis mihi det similem fieri in gloriâ Sanctorum; & non gloriari, nisi in CRVCE Domini mei Iesu Christi? Tu, ô Domine, gloria mea, tu exultatio cordis mei, in te gloriabor, & exultabo totâ die: pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis. Quærant Iudæi, quærant mundani gloriam quæ ab inuicem est: ego hanc requiram, quæ à solo Deo est. O veritas mea, misericordia mea, gloria mea, Deus meus, & omnia, tibi soli laus, honor & gloria, tibi soli benedictio, claritas, sapientia, & gratiarum actio in sæcula sæculorum, Amen. Ioan. 5, 44.

Qui ſunt CHRISTI, carnem ſuam CRVCIFIXERVNT cum vitijs et concupiſcentijs. Gal. 5, 24.

CHRISTE *Deus*, CRVCIFIGE *meam*, CRVCIFIGE *rebellem*

Hanc carnem, in vitium ne maleſana ruat.

CAPVT XVIII.

Viæ CRVCIS *finis*, *carnis* CRVCIFIXIO.

Qui ſunt Chriſti, carnem ſuam CRVCIFIXERVNT cum vitiis & concupiſcentiis. *Gal.* 5, 24.

Chriſte Deus, crucifige *meam*, crucifige *rebellem*
Hanc carnem, in vitium ne malè ſana ruat.

HIS dictis ſermonem iterque ſe abſoluiſſe credebat Staurophila: verùm occurrens Chriſtus, Quod felix fauſtumque, inquit, via quidem confecta hactenus, niſi quòd altera ſuperſit cura, priore non paulò difficilior. Quænam hæc? aiebat illa. an non vniuerſam iam abſolui Stauropædiam? an non curſum conſummaui? Conſummaſti, aiebat Chriſtus, vtcumquè curſum, metam tamen non prorſus attigiſti. Quid igitur reliquum? ſubiiciebat Staurophila. Hoc, reſpondebat Chriſtus, vt CRVCI, quam mecum hactenus tuliſti, deinceps etiam affigaris. Meæ etenim finis Staurophoriæ

riæ hic fuit, vt baiulatæ tandem affigerer CRVCI. *Quidquid* enim *gestum est in* CRVCE meâ, *ita gestum est, vt his rebus non mysticè tantùm dictis, sed etiam gestis configuraretur vita Christiana, quæ hîc geritur. Ibi ergo se constituat Christianus, quò ego Christus eum* mecum *sustuli; & ad id dirigat omnem viam suam, vbi scit humanam saluatam esse naturam. Ibi,* ô Staurophila, *fige tui cursus profectusq́ metam, vbi* ego *posui* meam. *Factus* enim sum *Patri obediens vsque ad mortem,* mortem autem CRVCIS. *Quantumlibet ergo cucurreris, si vsque ad mortem non perueneris, brauium non apprehendis.* Hoc igitur seriò etiam agendum, siquidem mea esse velis. Egóne Domine, aiebat Staurophila, tua esse nolim, cui me totam iam pridem consecraui? Tua non sim, bone IESV? Auertat hoc Deus! non sis qui tuus esse potes

Alterius non sit qui suus esse potest.

August. Enchirid. cap. 53.

Leo Serm. 19. de Pass.

Bernard. Epist. 245. ad Guarin. Abbat.

Et esse mihi potiùs non libeat, quàm sine te esse. Quid enim ego sine te, nisi palmes extra vitem, arbor sine radice, corpus sine animâ? Tua sum, Domine, tibi adhærere, bonum mihi & desiderabile.

Generosè, inquiebat Christus, loqueris, sed si verè, quod dicis, desideras, id facere necesse est quod meam te verè faciat. Quid illud, Domine? aiebat Staurophila. *Parata sum,*

Psal. 118, 60.

ſum, & non ſum turbata, vt cuſtodiam mandata tua. Cui Chriſtus: Meus eſt, filia, qui ſuus non eſt. Et Staurophila: Tuus eſt, Domine, qui ſuus non eſt? quid hóc eſt, quæſo, ænigmatis? An non audiſti, reſpondebat Chriſtus, Apoſtolum dicentem: *Qui Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerunt cum vitijs & concupiſcentijs?* Quid enim hoc? niſi quòd meus non ſit, nec ſpiritum meum habeat, cuius non fuerit crucifixa caro. Et an hunc ſuum dixeris, *qui pro animi ſui motu membra ſua quoquam mouendi vel conuertendi non habet poteſtatem?* Suus ergo non eſt, qui crucifixus eſt: qui verò crucifixus eſt, ille verè meus eſt. Gal. 5,24. Caſſian. lib. 4. c. 35.

Congruit ſiquidem *deuotioni* fidelium, *vt qui crucifixi paßionem celebrant, reprimendarum carnalium voluptatum* CRVCEM *ſibi ipſi* faciant. *In hac autem* CRVCE *per totam iſtam vitam, quæ in medijs tentationibus ducitur, perpetuò debet pendere Chriſtianus. Hæc enim eſt,* ô Staurophila, *hominis vita tranquilla, cùm omnes motus eius veritati conſentiunt, & vocantur gaudia, & amores ſancti, & caſti & boni. Si autem conſentiunt, nihilominùs dum negligenter reguntur, conſcindunt & diſſipant animum, & faciunt vitam miſerrimam; & vocantur perturbationes, & libidines, & concupiſcentiæ malæ. De quibus vobis iam præcipitur,* Beda in cap. 5. ad Galat. Auguſt. l. 1. contra Manich.

cipitur, vt eas cum quanto poteſtis labore crucifigatis in vobis, donec abſorbeatur mors in victoriâ.

Meritò, inquiebat Staurophila, CRVCI adiudicatur

Nazianz. Carm. 18. aduerſus Carnem.

Exitioſa caro, mundi labentis amica;
Cæleſti ac vitæ prælia dura mouens.
Hoſtis amica caro, blandiſsima pugna, bonumq́;
Infidum, vetitos ſemper edenſq́; cibos.
Cœnum, maſſa grauis plumbi, limoſa catena:
Bellua pugnaci prodita materiâ.

Tecum enim ſentio, mi Domine, crucifigatur caro, quæ concupiſcit aduerſus ſpiritum. Tolle, tolle, crucifige eam, quæ quotidianum mihi exhibet prælium. *Condelector enim* & ego *legi Dei ſecundùm interiorem hominem: video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ eſt in membris meis. Igitur ego ipsâ mente ſeruio legi Dei; carne autem legi peccati. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?*

Rom. 7, 22.

Reſpondebat Chriſtus: Libertatem hanc carnis adferet crucifixio, ſi nimirum mortificare didiceris membra tua quæ ſunt ſuper terram; in his enim vitia & concupiſcentiæ reſident. Cùm adeò neceſſaria, aiebat Staurophila, hæc crucifixio, ne moleſtum, quæſo, ſit, paulò clariùs eam ancillæ tuæ exponere.

Audi

Audi igitur, aiebat Christus, *Duo sunt* CRV- Augusť.
CIS *genera, vnum corporale, aliud spirituale.* Serm.20.
Vnum à potu atque epulis temperare, appeti- de Sanctis.
tum gulæ à delectationibus coërcere, ab his, quæ per tactum & gustum, visumq́; decipiunt, sensum viriliter reuocare, ac violenter abstrahere. Alterum CRVCIS *genus est pretiosius ac sublimius, motus animi regere, & perturbationes illius modestiæ tranquillitate placare, iræ ac superbiæ impetus quasi feram bestiam refrenare, litigare quotidie contra vitia sua, increpare se quadam censurâ austeritatis, & rixam quodammodò cum homine interiore conserere. Pretiosa enim in conspectu Domini, & gloriosa* CRVX, *cogitationes malas in potestatem redigere, voluntates proprias abnegare, easq́; regentis imperio subiugare.*

Aliquantò iam meliùs capio, aiebat Staurophila, spiritualem hanc carnis crucifixionem: verùm, vt equidem arbitror, non fit illa sine clauis, quare de illis quoque nonnihil instrui velim. Rectè mones, aiebat Christus, sunt enim claui spiritales, quibus patibulo CRVCIS affigatur caro. An non Regius
Vates dixit: *Confige clauis à timore tuo car-* Psal.118.
nes meas, à iudicijs enim tuis timui? Configat sic legit Ambros.
carnes timor Domini, & iudiciorum eius, & August.
seruituti redigat. Quòd si carnes istæ reijciunt & alij.
clauos diuini timoris, haud dubiè dicitur: Ambr.in illũ locum.

Non

Gen. 6, 3. *Non permanebit spiritus meus in his hominibus, quoniam carnes sunt.* *Nisi igitur affigantur* CRVCI *hæ carnes, & configantur clauis à timore Domini, non permanebit in his spiritus Dei. Qui autem configitur, mortificatur vt peccato deficiat, Deo viuat. Habet & clauum suum charitas, felix qui eo meruerit*
Cant. 8, 6. transfigi. *Valida est vt mors charitas, durus sicut inferi, zelus. Non te ergo offendat duritia clauorum, quia est duritia charitatis: nec validus clauorum rigor, quia valida est etiam charitas, sicut mors. Charitas sicut mortis ictus interimit. His clauis charitatis configatur anima, configatur & caro, vt & ipsa dicat, quia vulnerata charitate ego sum.* Optimi, aiebat Staurophila, hi claui, quibus ad optatam peruenitur libertatem! dulces claui, qui carnem cruciant, animam lætificant! suaues claui, qui carnem mortificant, spiritum viuificant! Verùm quis malleus eos mihi infiget? Cui Christus: *Num-*
Ierem. 23, 29. *quid non verba mea quasi malleus conterens petram?* Verbum Domini clauos timoris & amoris facilè tibi infiget, vt ad illicita
Heb. 4, 12. deinceps non mouearis. *Viuus est enim sermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, pertingens vsque ad diuisionem animæ ac spiritus, compagum quoque ac medullarum.* Vtinam Domine, inquiebat Staurophila,

rophila, hoc malleo transfigas clauis tuis carnem meam! vtinam timoris clauo pedes, amoris clauo manus ita CRVCI affigas, vt imaginem mortis tuæ in carne meâ exprimens, membra mea non ampliùs fiant *arma iniquitatis peccato!* Rom.6,13

Mihi mundus CRVCIFIXVS est, et ego mundo. *Gal. 6, 14.*

CRVX mihi mundus, ego CRVX illi: mortua viuo
Illi, quę pro me mortua vita fuit.

CAPVT XIX.

Vt mundus crucifigendus.

Mihi mundus CRVCIFIXVS est, & ego mundo. *Gal.6,14.*

CRVX *mihi mundus, ego* CRVX *illi: mortua viuo*
Illi, quæ pro me mortua vita fuit.

BONVM, aiebat Christus, hoc tuum, ô Staurophila, votum, sed præter carnem & aliud etiamnum restat crucifigendũ. Dic, obsecro Domine, aiebat Staurophila, quidnam illud? Mundus, inquiebat Christus, & quidquid ad illum pertinet. *Sicut enim me exaltato in* CRVCE *dolores obtinuerunt habitatores Philisthijm, & tunc conturbati sunt principes Edom, sic non aliter timebunt te dæmones, nec aliter tremor tuus veniet super eos, nisi videant in te* CRVCEM *meam, nisi & tu potueris dicere, Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Talem* enim *oportet esse Christianum, & hanc vocem semper habere in ore. Nihil hac mortificatione felicius. Hoc est beatæ vitæ fundamentum.* Si

Origenes Homil. 6. in Exod.

Chrysost. in cap. 6. Epist. ad Galat.

ita Domine, inquiebat Staurophila, oportet fieri, iam duo erunt in CRVCE vnâ, & non ego tantùm, sed & mundus mecum CRVCI affigendus. Non tibi mirum hoc videatur, aiebat Christus, nam dum ego *visibiliter in carne* CRVCIFIXVS *sum, inuisibiliter quoque in eadem* CRVCE *diabolus cum principatibus suis & potestatibus affixus est* CRVCI, *tunc quod erat contrarium* vobis (vt Paulus ait) *tuli de medio affigens* CRVCI meæ, *exuens principatus, & potestates traduxi, liberè triumphans eas in ligno* CRVCIS. *Duplex ergo ratio* CRVCIS; *vna illa quâ* ego *crucifixus* vobis *reliqui exemplum*; *& hæc secunda, quâ* CRVX *illa trophæum diaboli fuit, in quo & crucifixus est, & triumphatus.* Ad eamdem formam duo contraria tibi sunt crucifigenda, tu ipsa nempe mundo, & mundus tibi.

Origenes Hom.8.in Iosue.

Colosſ.2, 14.

Intricatius hoc mihi videtur, inquiebat Staurophila, quàm vt capere queam. Elucidabo igitur, aiebat Christus: *Mundo crucifigeris tunc, cùm veniens princeps huius mundi in te non inuenit quidquam: & tibi mundus crucifigitur, cùm peccati concupiscentias non recipis. Amor* CRVCIS meæ *vitam, mundi verò amor parit mortem: inuicem ergo sibi moriantur, &* *mundus* tibi, *&* tu *mundo. Mundum* autem intellige, *non cælum neque terram, sed res temporarias, laudem ex hominibus,*

Origenes loc.citat.

Ambr.in cap.6.ad Galat.

Chrysost. in cap. 6. ad Galat.

bus, famulitium, gloriam, opes; hæc & omnia quæ vulgo videntur esse magnifica, tibi *sint mortua*, & tu viciſſim illis. *Nec illa* te *capiant, aut manibus iniectis captiuum ducant, neque illorum cupidine tenearis.* Vtinam, ô Saluator mundi, aiebat Staurophila, mundus cum flore ſuo & ſæcularibus deſideriis in corde meo ita exareſcat, vt penitus mihi moriatur, & crucifigatur; nihil vt illius concupiſcam, nihil illius me delectet, nihil illius in me viuat! Reſpondit Chriſtus: Et *quando tibi crucifigeretur mundus, niſi pro te crucifigeretur, per quem factus eſt mundus?* Sine me, filia, nihil potes, in me autem potes omnia. Certiſſimum autem hoc adiutorium quod tibi in me, & per me eſt, ſatis inſinuauit Apoſtolus, dicens: *Mihi autem abſit gloriari niſi in* CRVCE *Domini noſtri Ieſu Chriſti, per quem mihi mundus* CRVCIFIXVS *eſt, & ego mundo.* Obſerua Staurophila, & expende illud, *per quem mihi mundus crucifixus*, hoc enim non poterat Paulus ex ſe, ſed tantummodò per me. Subijciebat rurſum Staurophila: Et ego Domine de abundantiâ gratiæ tuæ iam dicere mihi poſſe videor: *Mihi mundus crucifixus eſt. Omnia* enim *quæ mundus amat, delectatio carnis, honores, diuitiæ, vanæ hominum laudes,* CRVX *mihi ſunt. Si autem mihi mundus crucifixus eſt, ſcio quia mor-*

Auguſt. de Verb. Apoſtoli.

Gal. 6, 14.

Bernard. Serm. 7. de Quadrag. Anſelm. in cap. 6. ad Galat.

mortuus est. Non diligo eum, scio quia præterit. Non concupisco eum, scio quia corruptela consumetur. Eum proinde quasi fætidum vito, quasi lutum caueo, quasi nociturum relinquo. Benè id quidem, aiebat Christus, & non ad insipientiam tibi: sed bonum quoque ad vlteriora te extendere, vt non tantùm mundus tibi sit crucifixus, *sed & tu mundo.* Quid autem hoc? nisi vt talem te exhibere studeas, vt à mundo quasi mortua concupisci nõ possis: & sicuti mundi gloriam non quæris, ita nec mundi gloria te quærat, sed velut

Anselm. citato loco.

fœtens ab eo contemnaris? *Plerumque autem contingit, vt iam homo mundum mente non teneat, sed tamen mundus eum occupationibus astringat. Et ipse quidem mundo iam mortuus est, sed ipsi mundus adhuc mortuus non est. Quasi enim viuus adhuc mundus eum conspicit, dum aliis intentum, suis actibus aliò rapere contendit.* Inuehitur in similes Apo-

Coloss. 2, 20.

stolus, cùm ait: *Si mortui estis cum Christo ab elementis huius mundi, quid adhuc tamquam viuentes in mundo decernitis?* Qui mundo mortuus est, quid adhuc negotiis mundi se implicat? Cùm non modò mortuum in corde suo mundum mortuis relinquere debeat sæcularibus, sed talis insuper esse, vt etiam iis

Bernard. loc. cit.

quæ mundus reputat CRVCEM, *illis affixus sit, illis adhæreat, illa toto amplectatur affectu.*

Sub-

Sublimis, inquiebat Staurophila, & Apostolicæ prorsus eminentiæ hic gradus est, quem Paulum designasse putauerim, cùm dixit: *Tamquam purgamenta huius mundi facti sumus, omnium peripsema vsque adhuc.* 1. Corinth. 4, 13. Anselm. in illum loc. *Tales* scilicet *mundanorum reputatione* erant, *vt totus mundus, illis sublatis, omnimodâ sorde* videretur purgatus, *adeò* denique *superflui & immundi, atque hominum vsui inutiles, velut peripsema, siue purgamentum ferri, vel corium pomi, quod vndique aufertur, vt ipsum pomum dulciùs comedatur.* Ita est, mea Staurophila, subijciebat Christus, non Apostoli dumtaxat, sed & vniuersi qui mihi seruire voluerint, mundo sunt despicabiles, quorum hæc iam olim ad Deum lamentatio: *Miserere nostri Domine, miserere nostri, quia multùm repleti sumus despectione. Quia multùm repleta est anima nostra, opprobrium abundantibus, & despectio superbis.* Ps. 122, 4. Verùm, quod omnes seruos meos consolari debet, exiturus de hoc mundo ad Patrem præmonui & præmuniui eos, dicens: *Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret: quia verò de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, proptereà odit vos mundus.* Ioan. 15, 18.

Quàm bonum, Domine, aiebat Staurophila, & quàm iucundum immundũ hunc

 mun-

mundum, qui tuos odio habet, perfectò odio odisse! Quàm vtile hunc sibi crucifigere, illique vicissim crucifigi! sed vnum hoc te obsecro, efficacem vt suggeras rationem, quâ incitata validiùs id velim & valeam. Subiecit mox Christus: *In quantum Dei sapientiam, per quam facta sunt omnia, spiritaliter intelligis, in tantum carnalibus affectibus moreris, vt mortuum tibi hunc mundum deputans, ipsa huic mundo moriaris, & dicas: Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Nemo* enim *faciem, id est, manifestationem ipsius diuinæ sapientiæ potest videre, & viuere. Ipsa* enim *est species, quæ rapit omnem animam rationalem desiderio sui, tantò ardentiorem, quantò mundiorem: & tantò mundiorem, quantò ad spiritalia resurgentem: tantò autem ad spiritalia resurgentem, quantò à carnalibus morientem.* Atque hæc, vt arbitror, satis ad confirmandum te, ne conformeris huic sæculo, aut illius quidquam requiras. Vtique satis, aiebat Staurophila, nihil enim iam in mundo mihi placet, non ille me tenet, nihil illius teneo. Quidquid ille conferre potest, non me delectat adeptum, non contristat ademptum, vnicum hoc mihi votum, ô Amor meus! tibi adhærere, tibi vniri.

August. 2. de Trin.

CAPVT XX.

Cum Crucifixo ſimul crucifigi oportet.

Chriſto confixus ſum CRVCI.
Galat.2,19.

En meus eſt CRVCIFIXVS *Amor! me figite claui:*
Et liceat Domino cum moriente mori.

PERGENS porrò Staurophila, & cœptum continuans ſermonem, iſta ſubiunxit: Cùm toto corde te deſiderem, ô delecte votorum meorum, & iugiter ad te ſuſpirem. Quid, quæſo, eſt quod te hactenus, prout volui, inuenire non valui? *In* Cant.3,1.
lectulo enim *meo per noctes quæſiui quem diligit anima mea, quæſiui illum, & non inueni. Surrexi, & circuiui ciuitatem, per vicos & plateas quæſiui quem diligit anima mea, quæſiui illum, & non inueni.* Quid eſt hoc Domine? vſquequò non datur adhærere tibi, tibi coniungi, tibi vniri?

Inde ſcilicet, aiebat Chriſtus, quòd cùm quæras, non quæras vbi oportet: tu enim me quæris in lectulo, in præſentis vitæ aliquantulâ requie, at ego non habito *in terrâ ſua-* Iob.28,13.

CHRISTO confixus ſum CRVCI. *Gal. 2, 19.*

En meus eſt CRVCIFIXVS *Amor: me figite claui:*
Et liceat Domino cum moriente mori.

uiter viuentium. Tu quæris per vicos & plateas ciuitatis, ſed ego non in foro, non in publico, non in angulis reperior ciuitatis. Tu quæris in mundo, ſed ego non ſum de hoc mundo. Si carnem crucifixiſti cum vitiis & concupiſcentiis, ſi mundus tibi iam crucifixus, & tu mundo, & nihil iam aliud quærere quàm quod me delectat, aſcende ad montem myrrhæ, ad montem Caluariæ, ibi inuenies cubile meum, in quo cubo, in quo requieſco, in meridie charitatis meæ. Ibi inuenies *ferculum Salomonis de lignis Libani,* ſuper omnia enim ligna Cedrorum CRVX mea excelſior. Ibi, veluti *argenteas* inuenies *columnas*, clauos illos, qui ferculo CRVCIS me affixerunt. Ibi inuenies diuinæ naturæ meæ *reclinatorium aureum*, & *aſcenſum purpureum.* Fuit enim CRVCIS illa

Cant. 3. Ludouicus de Ponte lib. 6. in Cantic. exhort. 32. §. 4.

Arbor decora & fulgida,
Ornata Regis purpurâ.

Venant. Fortun. in Hymno.

Ibi inuenies *mediâ charitate conſtrata propter filias Ieruſalem*, medium enim CRVCIS ipſe ardentiſſimâ flagrans charitate occupaui, offerens me in holocauſtum diuini amoris igne combuſtum, vt filias Ieruſalem ad me, meumque amorem & imitationem traherem. Eia igitur, dilecta mea, huc aſcende, ſi quidem mihi deſideras adunari. *Sequere* me *exaltatum à terrâ, vt non ſolùm ſupra te, ſed*

Bernard. Serm. 4. de Aſcenſ.

& ſupra omnem quoque mundum mentis faſtigio collocer͛s, vniuerſa quæ in terrâ ſunt, deorſum aſpiciens, & deſpiciens, ſicut ſcriptum eſt:

Iſaiæ 33. *Cernent terram de longè.*

Hoc, aiebat Staurophila, etiam atque etiam deſidero. Sed dic, quæſo, ancillæ tuæ, *quanam ratione non ſolùm corporeo, ſed etiam ſpirituali modo quiſpiam* CRVCEM *conſcendat?* Nimirum, inquiebat Chriſtus, *cùm per ærumnas & afflictiones ſupra res terrenas aſſurgit, ac tentationes carni dolorem inurentes, velut quoſdam clauos lubenter excipit, vt beatæ vitæ dulcedinem afferentes.* Clauus enim pedes manuſque penetrans, clauis eſt cælum reſerans, portaſque aperiens æternales. Vtinam Domine, aiebat Staurophila, conclauari & configi tibi poſſim, vt æternæ ſalutis ſuauitate perfruar! Huc CRVX, & claui te ducent, aiebat Chriſtus. Vide autem an non ipſa crucifixi hoc inſinuet figura & ſitus. *Quemadmodum* enim *qui crucifigitur mortis ſubiectus condemnationi, ab illis diſiungitur, cum quibus aliquando vitæ commercium habuit, ſublimior iam illis, qui in terrâ adhuc repunt factus: ita & qui mecum crucifigitur, ab omnibus in vniuerſum, qui ſecundùm hoc ſæculum viuunt, abalienatus eſt, & ſublatâ iam mente, ad cæleſtem conuerſationem exaltatus, verè & cum fiduciâ dicere poterit, Noſtra conuer-*

Niceta Serronius in Orat. 42. Nazianz.

Baſil Homil. de Baptiſm.

uersatio in cælis est. Reuerà enim *qui patibulo* CRVCIS *affixus est, non iam præsentia contemplatur, nec de suis affectionibus cogitat, non pro die crastino sollicitudine curaq́; distenditur, nullâ poßidendi concupiscentiâ permouetur, nullâ superbiâ, nullâ contentione, nullâ æmulatione succenditur, non de præsentibus dolet iniurijs, non præteritarum iam recordatur, seq́; cùm adhuc spirat in corpore cunctis elementis credit esse defunctum, illuc præmittens sui cordis intuitum, quò se non dubitat illicò transiturum: ita* te *quoque timore* & amore *Domini crucifixam, oportet non solùm carnalibus vitijs, verùm etiam ipsis elementis mortuam, illuc habere oculos animæ defixos, quò* te *sperare debes momentis singulis migraturam.* Caßian. lib. 4. c. 35.

Domine, aiebat Staurophila, *quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terram?* Amo te Amor meus Crucifixe, amo amorem illum tuum, quo *configi clauis voluisti, vt quicumque amat, frui iam liberè amore poßit; illiusq́; inhærere, & castis satiari amplexibus. Eueniat hoc mihi! sed neque satior amplexibus, ita auarus omnis amor est, nisi me totam sensero eisdem amoris clauis Amori meo confixam; vt nulla nos vis, tempestas nulla separare poßit.* Ps. 72, 25. Carolus Scrib. in Amor. diuin. parte 2. cap. 8.

Quàm nunc sapis, charissima! inquiebat Christus, quàm diuina hæc tua vota! non

caro

caro & ſanguis reuelauit tibi, ſed ſpiritus Patris mei, qui in cælis eſt. Eodem repletus &
Gal. 2, 19. Paulus, dicebat: *Chriſto confixus ſum* CRVCI: *viuo autem iam non ego, viuit verò in me*
Dionyſ. Areopag. de Diuin. nom. c. 4. *Chriſtus*. Animaduerte hic vt *ecſtaſim faciat diuinus amor, amatores* ſuo ſtatu dimouet, & *ſui iuris eſſe non ſinit, ſed in ea quæ amant penitus transfert*. Ecſtaticus hic meus erga vos amor ita me rapuit, meipſum vt pro vobis exinaniuerim, formam ſerui accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo, & tandem etiam pro ho-
Dionyſ. loc. citat. minibus crucifixus. Sic & *Paulus cùm diuino amore flagraret, exceſſiuè illius virtutis particeps factus: Viuo, inquit, iam non ego, viuit verò in me Chriſtus; tamquam verus amator,*
Chryſoſt. in Epiſt. 2. ad Galat. *mentis exceſſum patiens. Vide* autem *exactam vitæ rationem, ac beatam illam animam admirare. Quoniam enim ſeipſum* mihi, *&* CRVCI totum *præbuerat, & ad* meam *voluntatem omnia faciebat, non dixit, Viuo Chriſto; ſed, quod longè maius eſt, dixit, Viuit* verò *in me Chriſtus*.

Admirari ſatis nequeo, aiebat Staurophila, quo modo dicat Viuo, &, Non ego viuo, ſed in me viuit Chriſtus; quaſi enim hæc contraria ſunt, Viuo & Non viuo. Non capis hoc? inquiebat Chriſtus: lucem adferat hæc ſimilitudo. Surculus aliquis naturali

excifus

excisus arbore, alteriq; insitus, priori illi omnino mortuus, in alterâ illâ, cui insertus est, tantùm viuit, & ab illâ succum & vigorem omnem trahit: non secùs qui mihi & arbori CRVCIS inseritur, priori, quâ mundo viuebat, vitæ extinctus succum gratiæ & virtutis à me solo sugit, & nouâ vitâ viuit in me. Habebat ita Paulus vitam, non quidem in se, sed in me. Viuebat, inquam, non tam ipse in se ipso, quàm in me, & ego in illo. Nam *qui* mundo mortuus *manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* Non viuebat in Paulo natura, non concupiscentia, non voluntas propria; sed tantùm ego, qui gratiâ meâ quasi animâ & virtutibus, tamquam potentiarum motibus, eum ad omne bonum agebam & impellebam. 1.Ioan. 4. 16.

Quàm hoc, ô Domine, aiebat Staurophila, gloriosum! Næ ego felix omnino fuerim, si idem gratiæ tuæ munere mihi contingat! Hoc, ô Domine, votorum summa meorum, hoc æstuantis animæ meæ desiderium! Insere me tibi, ô arbor vitæ, vt moriar mihi, & viuam in te. Transfige me clauis tuis, & tibi, CRVCIQVE tuæ strictissimo annecte vinculo, numquã dissoluendo. Etenim in CRVCE

Dulce mihi tecum viuere, dulce mori.

O liceat tantùm, Amor meus crucifixe! Da hoc amanti, qui vocare dignatus es fugientem,

tem, inuitare repugnantem, allicere nolentem. Nunc, ô Sponſe ſanguinum, quod antè tantopere reformidabam, *mihi* pati cibus, crucifigi voluptas, *viuere Chriſtus eſt, & mori lucrum.* Nam *etiam moriendo non moriar, eò quòd Te Vitam habeo in meipſo.* Suſpendium hoc elegit anima mea, non quo moriar, ſed viuam. Nam quî moriar vitæ meæ pro me crucifixæ coniuncta? Quid in me, quæſo, mors iuris haberet, quæ

Philip. 1, 21.
Chryſoſt. in Epiſt. ad Philipp.

—— —— mortua tunc eſt,
In ligno quando mortua vita fuit?

Breuiar. Rom. Feſto Exalt. Crucis.

Vbi eſt ergo nunc *mors victoria tua? vbi eſt mors ſtimulus tuus?* Non timeo illum, ſi tu mortua. Sed ô vita animæ meæ! ô anima vitæ meæ! ſi tu moreris, libenter etiam tecum moriar. Quomodo enim viuam ſine vitâ, ſine animâ? Age igitur

1. Corinth. 15, 55.

Si iam fortè mori tibi ſtat ſententia, Chriſte,
CRVX *ferat vna duos, mors ferat vna duos.*

Scriban. Amor. diuin. part. 2. cap. 9.

Imò non iam duos, ſed vnum ex duobus coadunatum. *Qui adhæret Deo,* inquit Apoſtolus, *vnus cum eo ſpiritus efficitur.* Quid ergo qui tibi, ô dilecte, clauis connectitur? O vnicum bonum meum! æterna veritas, IESV mi! vni me tibi in veritate, nec diuellar à te in æternum. O! liceat in hoc amoris lecto cum dilecto viuere, cum Amore meo mori,

1. Cor. 6, 17.

cum

cum rediuiuâ vitâ meâ reuirescere, & reuiuiscere in nouitate vitæ gloriosæ.

Dicebat hæc CRVCI affixa, dilecto suo innixa & innexa Staurophila, iamque Amori suo immoriens, vltimum pænè exhalabat spiritum.

Delectatus autem languentis Sponsæ suæ amore Christus, ita sermonem conclusit: Eia columba mea, iam totius Stauropædiæ culmen tenes, metam nunc attigisti, brauium accipies. Mihi hactenus compatiens, mecum iam conglorificaberis; mecum mortua, mecum viuificaberis; heres Dei, & coheres mihi futura regni cælestis. *Nam vt me, qui me humiliaui factus obediens vsque ad mortem, mortem autem* CRVCIS, *Deus exaltauit, & donauit nomen quod est super omne nomen, ita &* omnes *eos qui mihi compatiuntur, & passionis* meæ *imitantur exemplum*, Deus mecum exaltat in gloriâ. Hæc namque VIA est, quam coheredibus meis, vt exaltentur, aperui. Hæc VIA quæ ducit ad vitam, & regnum æternum.

Origenes lib. 7. in Epist. ad Rom.

AR-

ARGVMENTVM LIBRI TERTII.

VItam quæ faciat beatiorem,
Christo Iudice, Christiane, CRVX *est*
Arbor nobilis & decora valdè,
Nulli germine, fronde, flore nulli,
Nulli multiplici secunda fructu :
CAP. I. & II. *Nam* CRVX *crimina tollit expiatq́ue,*
CRVX *discrimina criminumq́ue tollit,*
III. *Clausa limina cordium recludit.*
Et quisquam potes hanc vocare duram?
Mœstam, difficilem, dolore plenam?
Non est, credito, Christiane, non est;
Credatur licet. Vtilis, iucunda,
Honesta, & tolerabilis volenti est.
IV. *Hæc est quæ dubijs spei tenacem*
Anchoram tribuit natanti in vndis.
Hæc sed, heu! premit, inquis, exprimitq́ue
Sudoris mihi defluentis imbres,
Largos purpurei cruoris imbres.
V. *Ohe! nil metuas, suauis vuæ*
Hic sanguis Domino merum propinat,

Et merum Domini tibi propinat.
CRVX *quid non facit? illa cordis ædem* VI.
Deo conſtruit & ſacrat ſupremo.
Quid? quòd CRVX *quoque fabricet co-* VII. &
ronam,
Pulchram, perpetuam, bonam coronam. VIII.
Ecquid ampliùs hiſce iam requiras?
Deo iungere téne concupiſcis? IX.
Aude: te ſatis efficace vinclo
Numini bona CRVX, *tibíque Numen*
Adſtringet ſocium. O beate! quidnam
Jam tuis poterit deeſſe votis?
Seu iuuet celeri celoce cælum X.
Seu curru petere: vna CRVX *vtrumque,* XI.
Et nauem tibi præſtat, atque currum.
Quin ſcalas tibi malleumque præſtat, XII. & XIII.
Illis vt ſuperæ Sionis arcem
Scandas, impete fortiore vt iſto
Occluſi quatiens fores Olympi
Portas ingrediare ſempiternas.
Felix ô CRVCIBVS *referta vita*
Vitam quæ tribuit beatiorem!

REGIÆ VIAE CRVCIS LIBER TERTIVS.

De baiulatæ CRVCIS *fructibus.*

PRÆLOQVIVM.

Matth.7, 14. ARCTA *eſt* VIA *quæ ducit ad vitam.* Non vnus in CRVCIS ſemitâ occurrit cruciatus; pluribus illa anfractibus, laboribus ac periculis obſepta eſt, vt mirum minimè ſit, ſi pauci eam ad finem vſque perambulent. Fatendum interim, tot vitæ ſpiritualis præſidia, tot pietatis adminicula, tot prærogatiuas atque emolumenta in eadem inueniri, vt qui accuratè illa voluerit expendere, facilè omnem, quæ deterrere aliàs poterat, ſuperaturus ſit difficultatem. Fructuum nempe ſpes ampliſſima laboris mitigat minuitque magnitudinem; quantumque hic reuocat, tantùm illa ad CRVCIS am-

amplexum, & ſuſcepti itineris continuationem prouocat.

Intellexit hoc dilecta Deo anima, quæ dicebat: *Aſcendam in palmam, & apprehendam fructus eius.* Quid enim hoc? niſi, vtcumque aſper & ſcabroſus ſit palmæ caudex, quia tamen fructum habet dulciſſimum, intrepida aſcendam, vincamque quidquid durum, vt optatis tandem fruar fructibus. *Minuitur* enim *aſcendentis labor, dum fructus in arbore ſentitur odor; difficultatemq; aſcenſus aufert dulcedo guſtus. Palma eſt Chriſtus, fructus eius ſalus; ſpes ſalutis in ligno* CRVCIS. Et verò ipſe Chriſtus *formam ſerui accipiens, acerbiſſimam* CRVCIS *mortem ſubire non dubitauit, eiuſq; altitudines dolorum omnium & cruciatuum, ignominiæ atque dedecoris, non modò vicit, verùm etiam amabiles reddidit, & glorioſas planeq; cæleſtes & ſalutares. Hinc Paulus egregius ille prædicator & doctor in* CRVCIS *ignominiâ & paſſione gloriatur, cùm dicit: Mihi abſit gloriari niſi in* CRVCE *Domini noſtri Ieſu Chriſti. Hinc reliqui Apoſtoli, & ceteri fideles omnes, laborum præmia conſecuti ſunt, & conſequentur. In hac vnâ tentamenta omnia & ærumnarum tormina ſedantur atque vincuntur: per hanc animi perturbationes & vulnera, vel lethalia, feliciſſimè curantur.*

Cant. 7, 8.

Hugo de S. Victore l. 1. Inſtit. Monaſt. de beſtiis c. 23.

Phil. Carpath. in c. 7. Cant.

Gal. 6, 14.

Sed quòd abſconditi vulgo ſint hi fructus, hinc ſcilicet eſt quòd tardè adeò ad CRVCIS iter accingamur. Optima enim quæque natura celat, nec eorum pretium primâ fronte apparet. Aurum, argentum, rariora marmora terræ viſceribus altè abſtruſa iacent, vt nec eruta quidem aliam quàm vilis glebæ referant ſpeciem. Vniones, gemmæ, lapides pretioſi partim in conchylibus & limacibus, partim in bufonibus, & id genus inamœnis reperiuntur beſtiolis; primoque aſpectu deſpicabilia apparent. Pleraque aromata rudibus integuntur corticibus; at verò quàm intus hæc pulchra, pretioſa, & efficacia! Talis quoque CRVX, afflictio, & tribulatio; aſpera prorſus & horrida eſt, abſque eo quod intrinſecus latet: id verò niſi periti rerum æſtimatores aperiant, quid mirum ſi magno eam ſtudio paſſim & fugiant & auerſentur ignari? Qui autem abſconditum in eâ agnoſcunt theſaurũ, næ illi vel maximè amant & amplectuntur. E cælo accerſamus teſtimonium: Magnum illud Bæticæ decus Teresia, à morte cuidam glorioſa apparens, affirmauit, ſe nullam ob rem luculentiorem in cælo recepiſſe mercedem, quàm ob labores, CRVCES, & dolores hîc exantlatos; ſeque, ſi vllâ ex causâ in terram optaret redire, non aliâ, mortalem hanc vitam cæleſtibus præpo-

Ribera l. 5. Vit. S. Tereſ. c. 4.

po-

posituram gaudiis, quàm vt amplius pateretur. Maximi proinde momenti ad CRVCIS iter ritè emetiendum fuerit, hæc aliaque attentiùs considerare & expendere.

Non defuit hac in parte Staurophilæ nostræ suauissimus ductor, doctorque CRVCIS Christus. Oblatis enim toto itinere variis occasionibus, modò hunc modò illum CRVCIS explicabat fructum, vt ita & alacriùs viam capesseret, &, quod ex fatigatione suboriri solet, tædium animosiùs superaret. *Sunt* enim *qui in studijs spiritalibus fatigati: & versi in teporem, atque in defectu quodam spiritus positi, ambulant tristes* VIAS DOMINI, *corde arente & tædente, accedunt ad iniunctum* CRVCIS onus, *frequenter murmurant, longos dies, longas conqueruntur & noctes, loquentes cum S. Iob: Si dormiero, dicam, Quando consurgam? & rursum exspectabo vesperam. Ergo vbi contingit tale aliquid pati, si misertus Dominus appropiet nobis in* VIA *quâ ambulamus, & incipiat loqui de cælo qui de cælo est; nec non fauorabile quidpiam cantare nobis de canticis Sion, narrare etiam de ciuitate Dei, de pace ciuitatis, de æternitate pacis, de statu æternitatis, erit pro vehiculo animæ dormitanti & pigritanti læta narratio, ita vt pellat omne fastidium ab animo audientis, & à corpore fatigationem. An tibi*

Bernard. Serm. 32. in Cant.

Iob. 7, 4.

aliud vel pati vel petere ille videtur, qui ait:
Psal.118, 28. *Dormitauit anima mea præ tædio, confirma me in verbis tuis?*

Verba autem vitæ æternæ,& mellitissimas consolationes Staurophilæ in viâ suggestas tertio hoc Libro seorsim describemus: vt ita de CRVCE, velut ligno vitæ, fructus spirituales, & iustitiæ manipulos colligere discamus.
Chrysost. Hom. 4. ad Pop. Antioch. Sic enim *agricola lætatur & gaudet tempestatem videns. Non enim præsentia respicit, sed futura; non respicit fulmina, sed manipulos computat; non marcescentia semina, sed vernantes spicas; non grauem imbrem, sed iucundissimam areæ ventilationem: sic & nos non præsentem spectemus afflictionem, sed orientem ex ipsâ vtilitatem, exq; ipsâ nascentem fructum. Exspectemus aream & manipulos, & non modò nihil graue ex* præsenti CRVCE patiemur,*sed & innumera bona capiemus.*

CAPVT PRIMVM.

CRVX *ſeruat à lapſu, vincit tentationes.*

Verbum CRVCIS ijs qui ſalui fiunt,
Dei Virtus eſt. *1. Corinth.* 1, 18.

Ne labar, CRVCIS *hic fragiles labor atterit artus,*
Nam CRVCE *malo premi, crimine quàm perimi.*

VIXDVM Staurophila animo reſoluerat ſe abnegare, CRVCEM tollere, Chriſtum ſequi; cùm ſimul tres validiſſimi atque vaferrimi hoſtes, Mundus, Caro, Dæmon, in eius perniciem coniurarunt. Vnicum his erat ſtudium, à ſtadio CRVCIS Staurophilam reuocare, ſæculo reddere, & per ſpatioſam viam in æternã præcipitare damnationem. Et nunc quidem aperto Marte, nunc ex inſidiis aggredi decernunt. Occurrebat in viâ collis quidam prominentibus ſaxis hinc inde præruptus, non modicam aſcendenti præbens difficultatem: iuxta hunc in dumeto quodam ſubdoli ſe abdiderant inimici. Qui vbi grauiùs ingemiſcentem

Verbum Crvcis, ijs qui salui fiunt, Dei virtus est. *1. ad Cor. 1, 18.*

Ne labar, CRVCIS hic fragiles labor atterit artus,
Nam CRVCE malo premi, crimine quā perimi.

audierunt Staurophilã, opportunè prodeunt, & variis technis ad ſe pertrahere conantur. Hinc illecebras ſuas explicabat mundus, & quidquid oculis gratum, dignitates, honores, titulos, & magna oſtentabat nomina: inde ſuauè blandiens caro, voluptates, delicias, & quidquid ſenſibus amœnum proponebat, vt tantò grauior appareret CRVX, quantò hæc talia crederentur dulciora. Iſthinc diabolus occultis & fraudulentis ſuggeſtionibus animum incitabat, atque hæc irritamenta malorum, quà poterat, ita depingebat, vt multò etiam appetibiliora viderentur. Hærebat inter hæc etiamnum tyro in ſcholâ CRVCIS Staurophila, & quid ageret, quid ſtatueret, vix ipſa nouerat. Nam cùm tentatoribus his pluſculum attenderet, neque ab eorum lenocinio generosè ſe expediret, prona iam ibat in præcipitium; & ruiſſet planiſſimè, ni benigniſſimus IESVS pone eam, ipſo, quod geſtabat, CRVCIS ligno retinuiſſet, & veluti fræno quodam reuocaſſet in viam. Poſt modicum porrò interuallum, quod ei ad ſe colligendum indulſerat, ita eam affari cœpit:

Agnoſcíſne, Staurophila, virtutem CRVCIS? ecquid iam tibi videtur? Abſque CRVCE fuiſſet, perieras funditus, hoſtium tuorum ludibrium & præda effecta. Quid enim

in præceps ruentem ſuſtinuit, quid reuoca-
Pſal. 88, 2. uit, niſi ſola CRVX? Cui Staurophila: *Miſericordias Domini in æternum cantabo.* Miſericordiæ enim tuæ deputo, bone IESV, quòd mala non perpetrarim, quòd in viâ
Pſal. 93, 17. peccatorum non ſteterim. *Niſi quia Dominus adiuuit me, paulò minùs in inferno habitaſſet*
Pſalm. 85, 12. 13. *anima mea.* Quare *confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo, & glorificabo nomen tuum in æternum. Quia miſericordia tua magna eſt ſuper me, & eruiſti animam meam ex inferno inferiori.*

Hem! iſtud ſapere eſt, inquiebat Chriſtus: & hoc intelligere te volebam; CRVCES, quas immitto, aut flagelli loco eſſe cùm peccas, aut fræni ne pecces. Paterna manus eſt, quæ lapſabundos crebrò verberat vt reuocet;
Lipſ. lib. 2. de Conſ. cap. 9. carnificis, quæ tardè, ſed ſemel punit. *Vt medici ſanguinem interdum prouidè dimittunt, non quia æger ſis, ſed ne ægreſcas: ſic Deus per* CRVCES *quædam adimit, materiem aliàs*
*Iſidor Hiſp. lib. 3. de Summo bono c. 3. *& fomitem* futura *vitiorum.* **Quoſdam* enim *præſciens multa peccare poſſe, flagellat eos infirmitate corporis ne peccent; vt eis vtiliùs ſit frangi languoribus ad ſalutem, quàm remanere incolumes ad damnationem.*
*Auguſt. in Pſal. 97. **Multi ſiquidem* *acceptâ ſanitate laſciuiunt. Qui ægroti caſti erant, ſanati adulteri fiunt: qui dum ægrotarent, neminem lædebant, receptis viribus*

inua-

inuadunt & opprimunt innocentes. O quàm multi ſceleratè ſani ſunt, qui innocenter ægrotarent! Vitia reciduntur ægritudine. Nimirum *ſilueſcit vitis*, & in labruſcas degenerat, *niſi putetur: exorbitat homo, niſi flagelletur.* Exclamabat hîc Staurophila: *O Domine, refugium factus es nobis, non recedimus à te, bona das. Blandiris, ne fatigemur in viâ: caſtigas, ne aberremus à viâ. Quid ergo non miſericorditer præſtatur hominibus* à te, Domine, *à quo etiam tribulatio, beneficium eſt? nam res proſpera donum eſt conſolantis, res aduerſa donum admonentis. Et nuper me cuiuſdam amici languor admonuit, optimos eſſe homines dum infirmi ſunt. Quem enim infirmum aut auaritia aut libido ſollicitat? non amoribus ſeruit, non appetit honores, opes negligit.* Denique, vt quidam ait:

August. Tract. 7. in Ioan.
Clem. Alexand. lib. 1. Pædag. c. 8.
Aug. Serm. de Verb. Dom.
August. Epist. 87.
Plinius l. 7. Epist. ad Maxim.

Luxuriat rarò diſcruciata caro.

Contrà verò,

Luxuriant animi rebus plerumque ſecundis:
Nec facile eſt æquâ commoda mente pati.

Ouid. l. 2. de Arte amandi.

Quàm verè hæc, aiebat Chriſtus, à te commemorata, tam velim eorum frequentiùs meminiſſe, &, cùm opus eſt, in opus conferre. Quò enim inſtrumentum, ſi eo non vtaris? quid iuuerit medicina, ſi eam non ſumas? quid proderit culter, ſi ad ſcindendum non adhibeatur? *Vtile quiddam eſt* CRVX

August. in Psalm. 50.

&

& *tribulatio, vtile Medici ferramentum, contra diaboli tentamentum.* ſed niſi vtaris, ipſum tibi reddis inutile. Aduerſa corporis, remedia ſunt animæ. Ægritudo carnem vulnerat, mentem curat: languor vires libidinis frangit. Quid ni igitur vt talia ſuſcipias & ampleƈtaris? Incensâ domo gaudet poſſeſſor, ſi reſtinguendo igni aqua adferatur: cùm peccati flamma in corde exardeſcere cœperit, miſericorditer Deus tecum agit, ſi tribulationis aquam largiter ſuper infundat. Væ autem his, qui in tribulatione poſiti, negligunt vitam emendare, & tam ſalutari remedio vti ad ſalutem. Vnde & Scriptura velut mirum
2. Paralip. 16, 12. quiddam enarrat, quòd ægrotauerit Aſa dolore pedum vehementiſſimo & nec in infirmitate ſuâ quæſierit Dominum.

Agnoſco, inquiebat Staurophila, agnoſco,
Auguſt. in Pſalm. 93. Domine, diuitias miſericordiæ tuæ. *Voluiſti* enim *filios tuos erudire, & exercere* laboribus, *vt non eſſent ſine timore, ne amarent aliquid aliud, & obliuiſcerentur te verum bonum ſuum. Bonus es Deus. Si ceſſares, & non miſceres amaritudines felicitatibus ſæculi, obliuiſcerentur* tui. *Sed vbi angores moleſtiarum faciunt fruƈtus animæ, fides quæ dormiebat, excitatur:* & conuertuntur ad te, auerſi à cupiditatibus ſuis prauis.

Sed & alium, aiebat Chriſtus, elicere fru-
ƈtum

ctum è CRVCE licet; nimirum eam non fræni tantùm loco cohibere à malo, sed ipsos etiam malorum incentores, diabolum tentantem, mundum allicientem, carnem blandientem profligare ac prosternere. CRVX *enim armatura inuicta* est *contra satanam, galea custodiens caput, lorica protegens pectus, clypeus tela maligni repellens, gladius diabolicas insidias appropinquare nullo modo sinens.* In solâ CRVCE *cælestis victoria datur.* Et verò hac etiam gratiâ ego CRVCEM *humeris meis tuli, tamquam strenuus Dux lanceam, quâ deiecturus eram aduersarium,* * *vt qui in ligno vincebat, in ligno quoque vinceretur.* * *Vt igitur Dux sumptis armis quibus facilè se tueri possit, ea dat etiam militibus suis, sic & ego feci, omnibus dicens: Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat* CRVCEM *suam, & sequatur me.*

Martial. Episc. Epist. 1. cap. 8.

Euthym. in cap. 19. Ioannis.

* Eccles. in Præfat. de Cruce.

* Chrysost. Serm. 1. de Ieiunio.

Matth. 16, 24.

Benedictus es *Domine Deus meus*, inquiebat Staurophila, *qui doces manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum.* Sed obsecro te, num hæc armatura Christiani militis à signo CRVCIS, an à CRVCE viuâ, quæ ipsum reuerà discruciet, sumenda? Cur non ab vtroque, aiebat Christus; signum enim CRVCIS contra omnium dæmonum machinamenta validissimum est præsidium. Huius signi *tanta est auctoritas & potestas, vt non*

Ps. 143, 1.

Cyprian. in Serm. de Pass. Dom.

non ſolùm Iſraelitica limina muniat, ſed etiam ab his, qui Iſraeliticè non viuunt, ſolum Sacramenti ſignum repellat dæmonia. Nec minùs virium habet tribulatio. Vt enim ſal carnes à putredine & vermibus præſeruat, non ſecùs CRVX & afflictio mentem aduerſus ſpirituales inſidias præmunit. *Sapientis animus tolerantiâ rerum humanarum, contemptione fortunæ, virtutibus omnibus vt mœnibus ſeptus, vinci aut expugnari non poteſt.* Nam *animus contra calamitates fortis & contumax; luxuriæ non aduerſus tantùm, ſed & infeſtus eſt.* Et vide, quæſo, num huc vltrò etiam Sancti mei confugerint, cùm blandientis Dominæ perſentiſcerent illecebras? An non Paulus caſtigabat corpus ſuum, & in ſeruitutem redigebat, ne reprobus efficeretur? An non Benedictus, cùm ei verſutus dæmon ſpeciem feminæ, quam aliquando viderat, obieciſſet, tantoque libidinis igne animum eius accendiſſet, vt pænè de deſerendâ eremo deliberaret, abiectis ilicò veſtibus nudum ſe in vrticas & vepres abiecit, & tamdiu in illis ſe volutauit, donec *per cutis vulnera eduxiſſet vulnus mentis?* & vide quo fructu, *ex eo tempore, ſicut pòſt ipſe diſcipulis perhibebat, ita in eo eſt tentatio voluptatis edomita, vt tale aliquid deinceps minimè in ſe ſenſerit.* En quid agat tribulatio ſponte aſ-

Cicero in Paradoxis.

Senec. l.3. Natur. quæſt. exord.

1. Cor. 9, 27.

Greg. l.2. Dialog. cap.2.

aſſumpta. Eodem ſpiritu Bernardus in lacum frigidâ tempeſtate, Franciſcus in niues deſiliit. Quorſum verò hæc? niſi quòd externa Crvx interiores tentationes vi ſuâ velut excutiat. Niſi igitur apprehenderis baculum Crvcis, improbi canes latrare ac laceſſere non ceſſabunt. *Si non vteris vndique ſcuto patientiæ, non eris diu ſine vulnere.* Bene eſt, inquiebat Staurophila, abundè eſt, *Pone me* iam, *Domine, iuxta te, & cuiuſuis manus pugnet contra me. Quoniam firmamentum meum & refugium meum es tu: tu es patientia mea Domine, ſpes mea à iuuentute meâ.* In Crvce triumphabo de hoſtibus meis, & non conuertar donec deficiant. O ſaluberrima Crvx quàm vtilis nobis es! ô quàm pauci agnoſcunt potentiam virtutis tuæ!

Thomas à Kemp. lib. 3. de Imitat. Christi cap. 35.

Iob. 17, 3.

Pſal. 70, 5.

C A-

Pius et misericors est Deus, et remittet in die tribulationis peccata. *Eccli 2, 13.*

Culpa animę vestem maculauit, lauit IESVS *Sanguine,* CRVX *reliquum pulueris excutiet.*

CAPVT II.

CRVX *emendat, & emundat à peccatis.*

Pius & misericors est Deus, & remittet in die tribulationis peccata.
Eccli. 2, 13.

Culpa animæ vestem maculauit, lauit Iesus Sanguine, CRVX *reliquum pulueris excutiet.*

MENTALEM orationem summo manè Staurophila de more instituebat, atque hoc viatico quotidie munita in viam se dabat. Fuit cùm pro argumento expenderet, quanta animarum dignitas, quanta gratiæ pulchritudo, quæ eas velut byssino candenti & splendido decentissimè conuestiret. Deinde considerabat, quanta peccati deformitas, quæ totã animæ vestem fœtidissimo luto & stercore commacularet. Hæc dum in itinere, vt edocta erat, secũ subinde ruminaret, alto suspirio ita ingemiscebat : Eheu ! quis *emundabit conscientiam* meã Heb.9,14.
ab operibus mortuis? quis abluet à malitiã cor meum? Vtinam deleantur iniquitates meæ, & expurgentur omnia delicta mea !

Cùm Christus ad interiores has voces respondens, Et hæc, inquit, Staurophila, virtus CRVCIS est, vt peccata deleat, conscientiam emundet, stolam animæ abluat, & super niuem etiàm dealbet. Agnoscebat hoc pru-

Tob.3,13. dens illa Sara, quæ Domino dicebat: *In tempore tribulationis peccata dimittis his, qui*

Eccli.2,13. *inuocant te.* An non Ecclesiasticus ait: *Pius & misericors est Deus, & remittet in die tri-*

Ibid.3,17. *bulationis peccata*? Et: *In die tribulationis commemorabitur tui, & sicut in sereno glacies, soluentur peccata tua.* Atque hinc est quòd opera illa, quibus peccata expiantur, & pro iisdem satisfit, pœnalia dicantur, & verè etiam sint; vt sicut culpæ delectatio æternum Numen offendit, ita voluntaria castigatio aut pœna patienter tolerata, Deum quoque placet ac mitiget.

Memini, inquiebat Staurophila, hanc doctrinam me aliàs quoque audiuisse: & magnâ sanè animi voluptate legi ab vniuersali

Concil. Trident. sess.14.c.9. & can.13. Synodo definitum, *temporalibus flagellis à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis, apud Deum Patrem per Iesum Christum satisfieri posse.* O quantum hoc beneficium! quanta afflictorum consolatio! Hoc siquidem pacto qui ritè cum CRVCIBVS & tribulationibus suis negotiari nosset, non modicum reportaret lucrum. *Etsi* enim *acerba & gra-*

uis est Dei ira; tamen cùm medendi vim habeat, eos, qui ipsam experiuntur, ad bonum promouebit. Ita est, inquiebat Christus, sed rari admodum sunt qui *considerent quanti sit muneris molestia corporalis, quæ & admissa peccata diluit, & ea, quæ admitti poterant, compescit.* Nam *liuor vulneris*, vt ait Sapiens, *absterget mala: flagellorum dolor vel cogitatas, vel perpetratas nequitias diluit.* Hinc *viri sancti, quia corruptionis suæ vulnus non sine putredine esse considerant, libenter se sub manum Medici ad sectiones parant, vt aperto vulnere virus peccati exeat, quod sanâ cute intus occidebat. Peccatum* enim *sanies est; pœna, ferrum medicinale. Sicut igitur saniem habens, si non secatur, est in maioribus malis: ita peccans, si non puniatur, omnium miserrimus est.* Hoc igitur erat, aiebat Staurophila, quod sibi volebat Ioannes Abbas, qui rogatus vt tertianâ laborantem curaret, respondit ei: *Rem tibi necessariam cupis abijcere. Vt enim corpora nitro, vel alijs huiusmodi lenimentis abluuntur à sordibus, ita animæ languoribus, alijsq; huiusmodi castigationibus purificantur.*

Didym. apud Damasc.l.3. Parallel. c.49.

Gregor. Part.3.Pastor. Admon.13.

Prou.20, 30.

Gregor. l.7.Moral. cap.7.

Chrysost. Hom.6.ad Pop.Ant.

Ruffinus in Vit. Pat. lib.2.c.1.

Sed, obsecro Domine, quid illud est, quòd animæ quædam etiam purgatissimæ vitæ grauiùs plerumque discrucientur, cùm nefas videatur, vt illis noceat aduersitas, quibus nulla dominatur iniquitas? Respondebat

Christus: Non legisti quid de Patre meo,
Ioan.15,2. cælesti agricolâ, iam olim dixerim? *Omnem palmitem, qui fert fructum, purgabit eum, vt fructum plus afferat.* Quid autem hæc purgatio, nisi tribulatio & CRVX? *Quod enim flagellum grano, quod lima ferro, quod fornax auro, hoc tribulatio homini iusto.* Purgatur hac, non destruitur: splendeat licet, & velut aurum rutilet, in fornace tamen tribulationis scoria eius excoquenda est. Nam & qui hominibus videntur perfecti, coram Deo suas etiam imperfectiones habent, à quibus eos, misericorditer sæuiens pius Pater, emundat, vindicans scilicet *in omnes adinuentiones eorum.* Considera mihi hîc *artifices*: illi enim *pleraque faciunt & ostendunt imperitis: & cùm iam iudicauerint imperiti esse perfecta, expoliunt illa artifices, qui nouerunt adhuc quid illis desit, vt mirentur homines tantam expolitionem rebus accessisse, quas iam perfectas pronuntiauerant. Fit hoc & in ædificijs, & in picturis, & in vestibus, & propè in omni genere artium. Primò iudicant illud iam quasi perfectum esse, vt oculi eorum ampliùs nihil desiderent. Sed aliud iudicat oculus imperitus, aliud iudicat artificis regula. Sic* & viri *sancti versantur ante oculos Dei, tamquam sine culpâ, tamquam perfecti, tamquam Angeli: nouit autem quid illis desit, qui vindicat in omnes*

Laurent. Iust. Lign. vit. de Patient. c. 3.

Psal. 98, 8.

August. in Psalm. 98.

nes affectiones eorum. Vindicat autem non irascens, sed propitius: & *ad hoc vindicat vt perficiat cœptum, non vt damnet eiectum.* O quàm vtiliter, inquiebat Staurophila, hæsitaui, quando tam luculenter ignorantia mea instruitur! Verè enim nemo mundus à sordibus. *Dum* enim *per varias actiones vitæ huius sollicitudo distenditur, necesse est de mundano puluere etiam religiosa corda sordescere.* Leo Ser. 4. de Quadr. Et quis est, Domine, qui non aliquid inquinamenti hîc aut ibi contrahat? *Septies cadit iustus.* & væ etiam laudabili vitæ hominũ, si absq; misericordiâ Redemptoris iudicetur! Prou. 24, 16.

Benè igitur, aiebat Christus, *flagello* CRVCIS *puluis excutitur, quem ad deformationem animæ iniquitas assiduata congessit,* vt *exteriori vulnere sanetur plaga interior.* Purgari ille non vult, qui Dei flagella non admittit. Tribulationis virga omnem terrenæ conuersationis puluerem excutit, vt animæ vestis purior nitidiorque euadat. Blesens. Epist. 31.

Mens etenim certa, & puri sibi conscia cordis, Prosper
Hoc plus splendescit, quò magis atteritur. Epigr. 52.

O quàm præstans, aiebat Staurophila, hoc beneficium! Ecquis non ambiat feruentissimis votis, vt CRVCE aliquâ affligatur, vt ita animæ vestis expurgetur? Memini enim eiectum in *tenebras exteriores*, qui *nuptiali* carebat *veste*; & in cælestem illam Ierusalem, Matth. 12, 11.

Apoc. 21, 27. *non intraturum aliquid coinquinatum.* Vt non minimum, inquiebat Christus, hoc beneficium; ita *magna ira est, quando peccantibus non irascitur Deus. vnde & in Ezechiele ad Ierusalem, Iam, inquit, non irascar tibi, zelus meus recessit à te. Medicus si cessauerit curare, desperat. Laudanda* proinde *diuina dispensatio, quæ ad hoc suos temporaliter verberat, vt perpetuis eos flagellis abscondat: ad hoc premit, vt eleuet; ad hoc secat, vt sanet; ad hoc deijcit, vt exaltet. Qui enim bona agit, & mala suscipit, quidquid ei iustæ retributionis in terrâ subtrahitur, hoc illi in cælo multiplicius cumulatur. Porrò autem Medici corporum, quos desperant, ad percipienda passim quæ petierint alimenta relaxant: at quos erigendos esse conijciunt, cuncta eis noxiæ delectationis edulia minaciter interdicunt: antidota insuper & amara propinant, vt per amaritudinis haustum, ad incolumitatis dulcedinem conualescant. Quid ergo mirum, si Medicus animarum, omnipotens Deus, & quos perpetuæ morti cernit obnoxios, viuere delectabiliter sinat; & quos ad vitam eligit, sub strictâ seueritatis suæ lege constringat? Nam & animalia, quæ in proximo mactanda disponimus, indulgentiùs victitare permittimus, & largiora illis alimenta præbemus: eorum verò penuriam & maciem paruipendimus, quæ ad vsum seminis, & ad* propa-

Hieron. Epist. 33. ad Castrut.

Ezech. 16, 42.

Petr. Dam. libr 8. Epist. 6.

propagandam ſobolem reſeruamus. Vites quoq; & fecundæ arbores putationibus ſubiacent, ſteriles autem, & quæ ignibus ſunt tradendæ, ramis euagantibus, quò liberiùs eò diffuſiùs patent. De tuis igitur preſſuris atque moleſtijs gaude, & totis in Domino viſceribus gratulare. Quia quò magis affligeris, tantò magis animæ veſtis expurgatur & expolitur.

Attollebat hîc vocem Staurophila: *O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei! quàm incomprehenſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius!* Quis enim non putaret miſericorditer agi cum peccatoribus, cùm eis parcitur, cùm nullâ pœnâ affliguntur? At verò *magnæ miſericordiæ* iam *eſt, nequitiæ impunitatem non relinquere, ne cogatur* Deus *in extremo gehennâ damnare. O quanta pœna, nulla pœna!* Hoc nimirum eſt, inquiebat Chriſtus, quod in Pſalmis legiſti: *Non audiuit populus meus vocem meam, Iſraël non intendit mihi.* Sed quid inde ſecutum? *dimiſi eos ſecundùm deſideria cordis eorum, ibunt in adinuentionibus ſuis.* Hoc & illud, quod per alium Prophetam dictum eſt: *Miſereamur impio, & non diſcet iuſtitiam.* Quid enim eſt hoc, niſi, Si impiis miſerearis & parcas, manebunt in ſuâ impietate, nec conuertentur ad iuſtitiam. Subiecit rurſus Staurophila: *Miſericordiam hanc ego nolo,* Domine, *ſuper omnem*

Rom. 11, 33.

Auguſt. Serm. 37. de Verbis Domini.

Pſalm. 80, 12.

Iſai. 26, 10.

Bernard. Serm. 42. in Cant.

nem iram miſeratio iſta, ſepiens mihi vias iuſtitiæ. Satiùs profectò mihi iuxta Prophetæ
Pſal. 2,12. *conſilium apprehendere diſciplinam, ne quando iraſcatur Dominus, & peream de viâ iuſtâ. Volo iraſcaris mihi Pater miſericordiarum, ſed illâ irâ, quâ corrigis deuium, non quâ extrudis de viâ : illud* mihi *tua benigna animaduerſio parit, hoc formidoloſa nutrit diſsimulatio.*
Hab. 3,2. *Cùm enim ſentio te iratum, tunc maximè confido propitium: etenim cùm iratus fueris, miſericordiæ recordaberis.* Dicam igitur cum
Iob. 6,10. S. Iob, *Hæc mihi ſit conſolatio, vt affligens me dolore non parcas.* Domine hîc vre, hîc
Auguſt. ſeca, vt in æternum parcas.

C A-

CAPVT III.

CRVX *oculos mentemq́ue aperit.*

Sola vexatio intellectum dabit auditui.
Iſa. 28, 19.

Bos ego, corpus ager, CRVX *ſtiua, colonus* IESVS.
Prô quantos fructus, ſi bona terra, feret!

SOLITVM CRVCIS iter cum Chriſto ſuo Staurophila carpebat: accidit autem vt campum quemdam, in quo agricolæ terram aratro ſubigebant, tranſirent. Hîc oculorum curioſitati nonnihil indulgens Staurophila, boues arantes, colonos ſtiuam tenentes defixiùs conſiderabat. Chriſtus ab hoc ſpectaculo ad interiora eam ſuauiter reuocans, Vt, inquit, placet tibi hæc aratio, quam non indiligenter videris attendere? Senſit illa, emiſſitios oculos in ſe notari: pudore proinde ſuffuſa, hiſcere non audebat. At benigniſſimus IESVS modicam hanc noxam diſſimulandam potiùs quàm perſtringendam ratus, Præbet, inquit, & hoc ruſticanum opus, quod te in VIA CRVCIS erudiat; nec fruſtrà illud occurriſſe arbitreris.

Sola vexatio intellectum dabit auditui. *Isaię* 28, 19.

Bos ego, corpus ager, CRVX *stiua, colonus* IESVS.
Prô! quantos fructus, si bona terra, feret.

ris. Quid enim ſimilius CRVCI quàm aratrum? nam *bonus agricola cùm parat terræ ſolum vertere, non niſi per ſignum* CRVCIS *id facere conatur. Dum enim aratro dentale ſubÿcit, affigit aures, ſtiuam inſerit, figuram* CRVCIS *imitatur.* Atque hinc non difficulter elicies quid in arcano ſenſu ſit aratrum ducere; id enim aliud non eſt, quàm *quaſi quodam compunctionis inſtrumento, ligno, & ferro Dominicæ Paſsionis, duritiem ſui cordis atterere, atque ad proferendos bonorum operum fructus aperire.* Eſt, inquam, *vomere* CRVCIS *terram ſubiecti exterioris edomare.* Nam *quemadmodum terra opus habet vt aretur & proſcindatur, ita anima fidelis, pro ligone indiget tentationibus & afflictionibus, ne producat malas herbas, vt eius emolliatur durities, ne nimiùm efferatur & exiliat.* CRVX igitur aratrum eſt, ager ipſe homo, agricola Pater cæleſtis.

Maxim. Taurin. de Cruce Domini Homil. 2.

Beda c. 41. in Luc.

Fauſtus Rhegienſ. Epiſt. 2. Tom. 3. Biblioth. PP.

Chryſoſt. Tom. 1. in Pſal. 125.

Vixdum capio, inquiebat Staurophila, quid ex aratri huius ductu ſperandum commodi. Quamquam enim CRVCES & afflictiones vomeris inſtar hominem totum conſcindant, quorſum id tamen fiat, aut quo fructu, non vſquequaque intelligo. Scio autem, quòd *qui arat, in ſpe fructus percipiendi debeat arare.* Dicam apertiùs, inquiebat Chriſtus. Vt aratrum terram aperit, & ſuſcipiendo

1. Corinth. 9, 10.

piendo

piendo ſemini præparat; non ſecùs CRVX & tribulatio cor reſerat, ad ſemen diuini verbi excipiendum, & ad eius veritatem agnoſcendam aptum reddit. Quod enim in proſperitate homines ignorant, id in aduerſitate vel ſerò tandem cognoſcunt. An non
Iſaiæ 28, 19. legiſti, *Vexatio intellectum dabit auditui?* Vellicat enim ſurdaſcentem aurem CRVX, vt velit nolit attendere cogatur. Proſperitas verò ſtultorum aggrauat & obturat aures, vt audire nequeant. Appoſitè igitur de Deo
Iob 36, 15. ſcriptum: *Eripiet de anguſtiâ ſuâ pauperem, & reuelabit in tribulatione aurem eius.* Quid
Gregor. l. 26. Moral. cap. 23. autem eſt *aurem in tribulatione reuelare,* niſi *auditum cordis verberum plagis aperire? Cùm enim præcepta deſpicimus, piâ diſtrictione nobiſcum agitur, vt flagella timeamus. Aurem itaque cordis tribulatio aperit, quam ſæpè huius mundi proſperitas claudit.*

Tandem, inquiebat Staurophila, capere videor, quod anteà ignorabam; nempe hoc
Herod. l. 1. eſt quod vulgò dici ſolet, Παθήματα, μαθήματα. *Nocumenta, documenta.* Vnde Crœſus Cyro dicebat: *Etſi moleſtiam mihi calamitates meæ attulerint, eædem tamen mihi doctrinæ loco fuerunt.*

Felices porrò illi, ſubijciebat Chriſtus, qui hanc è CRVCE Philoſophiam hauriunt! & ad paternas Dei caſtigationes oculos aperientes,

rientes, vitam emendant. Raphaëlis moni- Tob.11, 13.
tione edoctus Tobias imposito felle, patris
sui oculos serenauit: & in Euangelio legis,
luto cæcum à natiuitate fuisse illuminatum. Ioan.9,6. & seq.
Quid hoc aliud innuit, quàm aduersitatibus
& rebus naturâ contrariis mentis lumen restitui? Hoc est ergo CRVCEM illuminare, vexationem dare intellectum auditui. Fatetur
de se id Regius Vates. *Conuersus*, ait, *sum in* Psal.31,4.
ærumnâ meâ, dum configitur spina. Benè et- Bernard. Serm.48. in Cant.
enim *confixus est, qui conuersus exinde est; benè pungitur, quisquis compungitur. Multi cùm sentiunt spinam, corrigunt culpam.* Vis aliud
exemplum? Magnus ille Babylonis Rex
Nabuchodonosor Deum non cognoscebat
cùm diceret: *Nónne hæc est Babylon magna,* Dan.4,27
quam ego ædificaui in domum regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloriâ decoris mei? At
postquam ab hominibus eiectus, cum bestiis
& feris habitauit, fœnum vt bos comedit,
& rore cæli corpus eius infectum est; tunc
tandem oculos ad cælum leuauit, tunc sensus illi redditus, tunc benedixit Altissimo, &
agnouit quia non est qui resistat manui eius.
Impius Manasses & idololatra *sectabatur au-* 2.Paralip. c.33.vsque ad v.12.
guria, obseruabat somnia, maleficis artibus inseruiebat, multaq; mala operatus fuerat *coram Domino, vt irritaret eum:* postquam verò
captus & *vinctus catenis atque compedibus*
du-

ductus est *in Babylonem*, tunc *orauit Dominum Deum suum, & egit pœnitentiam valdè Deo*
Luc. 15,14. *patrum suorum.* Tunc *cognouit quòd Dominus ipse esset Deus.* Prodigus ille adolescens in se reuersus non est, nisi postquam cœpit egere, siliquas cum porcis vorare, & tantùm non fame perire; ita multi benè facere nesciunt, nisi malè illis fiat: malè agunt, nisi malè cum eis agatur.

Næ ille felix dicendus, aiebat Staurophila, cui percutiendo aperiuntur oculi, si anteà non videbat. Beatus ille, qui aduersitate illud cognoscit, sine cuius notitia cælo exularet. Aperuit ita oculos, aiebat Christus, Mauritius Imperator, qui immemor Dei vixit, cùm *millia* aliquot *innocentium Christianorum à barbaro immanißimè cædi passus est, quos minimo pretio redimere licuisset.* At cùm ex
Baron. an. Christi 602. variis prædictionibus & *visionibus manum Domini ad vlciscendum agnouit, specimen edidit probatißimi Christiani, conficiens sibi è calice iræ Dei poculum medicinæ, quòd sibi prodesset ad peccatorum purgationem, & perfe-*
Cedren. in Annalib. *ctam salutem. Ante oculos* enim *eius, iussu* Phocæ Imperatoris, *necati sunt quinque eius filij.* Tum ille compunctus, *altâ philosophiâ*
Psal. 118, 137. *dixisse fertur: Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum. Tandem & ipse Mauritius vltimo loco occisus est, cùm se casu superiorem in omni-*

omnibus demonstrasset. Vtinam, inquiebat Staurophila, ita saperent homines, ac intelligerent, ideò mala aut permitti aut immitti à Deo, vt mali esse desinant! sed *obscuratum est insipiens cor eorum*; non norunt hæc bona ex iis, quæ mala ipsi vocant aut putant, elicere. Tua autem Domine prouidentia etiam hæc talia ad eorum salutem ordinat. Rom. 1, 21

Hoc est, aiebat Christus, *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Ideò siquidem permittuntur etiam bonis accidere mala, ne summum bonum malè deserant, sed ad illud in malis potiùs recurrant. *Matrum plurimæ cùm nihil obsecrando proficere se viderint, laruas quasdam, horrorisque figmenta parant, atque* ita pueros *ad reditum impellunt; persuadentque ad se iterùm recurrere.* Idem & hominibus contingit: *quando enim malignus ille* dæmon eos *perterret*, quando ingruit aliqua CRVX vel afflictio, *tunc frugi efficiuntur, tunc* seipsos *agnoscunt, tunc ad Deum omni studio recurrunt.* Rom. 8, 28 Chrysost. l. 1. de Prouid. Dei.

C A-

Auxilium de tribulatione. Psal. 107, 13.

Tuta salutiferę miseram CRVCIS anchora firmet,
Tota vel ęquoreis naufraga mergor aquis.

CAPVT IV.

CRVX *anchora ſpei, teſſera ſalutis.*

Auxilium de tribulatione. *Pſalm.* 107,13.

Tuta ſalutiferæ miſeram CRVCIS *anchora firmet,*
Tota vel æquoreis naufraga mergor aquis.

AMBVLANTEM aliquando ad littus IESVM, ponè cum CRVCE ſequebatur Staurophila. Ecce autem ſæuior quædam exorta procella incautam in mare deiecit. Cumque fluctuum voluminibus paulò iam abriperetur longiùs, illacrymans exclamabat: *Saluam me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vſque ad animam meã.* Pſal.68,2.
Veni in altitudinem maris, & tempeſtas demerſit me. verſ.15.
Eripe me, Domine,*de luto, vt non* verſ.6.
infigar,neque abſorbeat me profundum. Cùm hæc & his ſimilia altâ lugubriqùe voce quereretur, Chriſtus ad eam, Quid eſt, inquit, quòd ipſa tibi,quà licet, non ſuccurras? An neſcis CRVCEM,quam geris,anchoræ tibi loco eſſe, quâ in mediis etiam fluctibus firmam te reddas ac tutam? Dicebat hæc

Christus, & simul apprehensâ eius Crvce, ad terram benè madentem, & tantùm non exanimem reduxit.

Post modicum temporis vt ad se rediit, ita eam allocutus est: Animaduertísne, Staurophila, hos aliósque, qui tibi in hoc itinere accidêre casus, totidem documenta esse, quæ aut viam Crvcis cautè perambulare, aut virtutem eius multò maximam te edoceant? Ecce enim, quid aliud est præsens sæculum, quàm mare magnum & spatiosum, plenum procellosis voraginibus? Pelagus hoc longè latéque protensum, diuersis peccatis, & variis tentationibus, velut quibusdam fluctibus æstuat. *Mens quippe humana, quot tentationes patitur, tot flatibus mouetur. Hanc enim plerumque ira perturbat. cùm recedit ira, succedit inepta lætitia. luxuriæ stimulis vrgetur: æstu auaritiæ longè latéq; ad ambienda, quæ terrena sunt, tenditur. Aliquando hanc superbia eleuat, aliquando verò inordinatus timor in infimis deponit.* Et quàm *magnam faciunt tempestatem multitudines cupiditatum, quæ velut in quodam freto corporis nauigantem hinc atque inde perturbant, vt gubernator sui esse animus non poßit.*

Gregor. l.11.Moral.c.23.in c.13.Tob.

Ambros. Apol.poster. pro Dauid, c.3.

Horresco, inquiebat Staurophila, auribus oculisque hauriens discrimina & fluctus, cum quibus mihi quotidie luctandum. *Quod enim*

enim mare abruptius quàm sæculum? tam infidum, tam mobile, tam profundum, tam immundorum spirituum flatibus procellosum. Ambros. Præf. in 4. lib. super Luc.
Quis autem euadere pericula hæc poterit? quis emergere de profundis aquarum, de lacu miseriæ, & de luto fæcis? Neque ego, aiebat Christus, fidere huic pelago te velim. *Noli credere, noli esse secura. Licet in modum stagni fusum æquor arrideat, licet vix summa iacentis elementi spiritu terga crispentur, magnos hic campus montes habet. Intus inclusum est periculum, intus est hostis. In illo æstu, charybdis luxuriæ salutem rotat. Ibi ore virgineo, ad perpetranda naufragia, scylla seu renidens libido blanditur. Hîc barbarum littus, hîc diabolus pirata, cum socijs portat vincula capiendis.* Hieron. Epist. 1. ad Heliod.

Sed enim, aiebat Staurophila, doce, quæso, benignissime IESV, vt me in hisce fluctibus dirigam. Docuit te, inquiebat Christus, Apostolus meus Paulus, cùm diceret: *Fortissimum solatium habemus, qui confugimus ad tenendam propositam spem: quam sicut anchoram habemus animæ tutam ac firmam.* Hebr. 6, 18. *Quemadmodum* enim *de naui quæ in anchoris est, rectè dicimus quòd iam in terrâ sit, adhuc tamen fluctuat, sed in terrâ quodammodò educta est contra ventos, & contra tempestates; sic contra tentationes huius peregrinationis nostræ* August. in Psalm. 64.

ſpes noſtra fundata, facit nos non abripi in ſaxa. Nec melior anchora ſalutari CRVCE, quæ ipſam ſuâ figurâ manifeſtè repræſentat. Echinus Marinus, quem fluctus vehementiores ad terram deuoluere, violenterque allidere ſolent, periculi metuens, vt vitæ ſuæ prouideat, ſpinis, quibus totus inuolutus eſt, minutiorem aliquem calculum colligit, vt eo ſe quodammodò libret ſtabiliatque contra procellas, ne earum vi in ſiccum propellatur. Idem & te facere oportet. Sæuiant venti, exurgant procellæ, non tibi, ſed Deo adiutori tuo innitere. Me veram petram & lapidem angularem tolle, illique firmâ ſpe inhæreas, & nulla te deijciet tempeſtas. Dic cum Prophetâ: *Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam.* Inhærebat huic anchoræ tribulationibus vndique cinctus S. Paulus, *Scio*, inquiens, *quia hoc mihi proueniet ad ſalutem, per veſtram orationem, & ſubminiſtrationem Spiritus Ieſu Chriſti, ſecundùm exſpectationem & ſpem meam, quia in nullo confundar: ſed in omni fiduciâ, ſicut ſemper, & nunc magnificabitur Chriſtus in corpore meo, ſiue per vitam, ſiue per mortem.*

Anton. Balingh. in Soopadiâ, tit. Aduerſitas.

Pſ. 72, 28.

Philipp. 1, 19.

Sed & hoc euidentiùs intelligere velim, aiebat Staurophila, quî CRVX mihi futura anchora ſpei, aut quomodo in tantâ ſalutis in-

incertitudine tribulatio labantem animum ita fulciat, vt certam beatitudinis concipiat fiduciam. Num ignoras, aiebat Christus, tribulationem prædestinationis esse symbolū? CRVCEM, arrham salutis, & æternæ beatitudinis tesseram? *Quem enim Deus diligit, per æqua, per iniqua, per fluxus & refluxus perducit ad portum.* Et *quem*cumque *potioribus donis exornare sublimiterq́ transformare decreuerit, eum non blandè & molliter lauare, sed totum in mare amaritudinis immergere consueuit.* Quo autem fructu? nisi illo, de quo Sara dicebat: *Hoc pro certo habet, omnis qui te colit* (ô Deus!) *quòd vita eius, si in probatione fuerit, coronabitur: quia post tempestatem, tranquillum facis; & post lacrymationem & fletum, exultationem infundis.* Apertiùs dixit Apostolus: *Si quid patimini propter iustitiam, beati. Hæc est enim gratia, si ptopter Dei conscientiam sustinet quis tristitias, patiens iniustè.* Et quid clariùs, quàm quod ipse in Euangelio dicebam: *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Certa* itaque *atque secura est exspectatio promissæ beatitudinis, vbi est participatio Dominicæ* CRVCIS. Qui enim compatitur, & conglorificabitur. O amplissimum, aiebat Staurophila, spei fulcrum! ô quantum auxilium in tribulatione! Non

Lipsius Centur. miscel.
Blos. Instit. spirit. c. 8. §. 3.
Tob. 3, 21.
1. Petr. 3, 14.
1. Petr. 2, 19.
Matth. 5, 10.
Leo Ser. 9. de Quadr.

adeò CRVX affligere deinceps poterit, quàm exſpectatio æternæ ſalutis conſolari. Tu au-
Pſ.88,10. tem Domine, qui *dominaris poteſtati maris, & motum fluctuum eius mitigas*, guberna me
Auguſt.in Soliloq. in hoc æquore, ne peream in fluctibus. *Vnco* CRVCIS *retrahe me ab hoc pelago ad te ſolamen vnicum, quem à longè (quaſi ſtellam matutinam & Solem iuſtitiæ) vix lacrymantibus oculis in littore cæleſtis patriæ me exſpe-*
Pſal.64,6. *ctantem video. Exaudi Deus ſalutaris noſter, ſpes omnium finium terræ, & in mari longè. In mari turbulento verſor; tu in littore ſtans, aſpicis pericula noſtra: ſaluam me fac propter nomen tuum. Da, Domine, inter ſcyllam & charybdim ita tendere, & tenere medium, vt vtroque periculo euitato, ſecura perueniam ad portum.*

CAPVT V.

Ex CRVCE *vinum ſpirituale.*

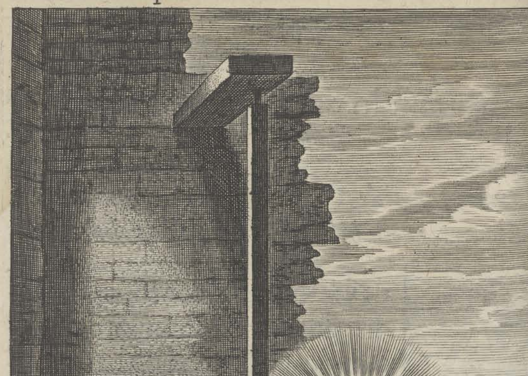
In mundo preſſuram habebitis.
Ioan. 10, 33.

Si graue formides CRVCIS *hoc torcular acerbæ,*
Eia age, dulce bibas, quod fluit inde, merum.

AVTVMNVS erat, & vuis colligendis aut vino torculari exprimendo paſſim exercebantur agricolæ. Non poterat id non frequenter in oculos mentemque Staurophilæ incurrere: nam quaquauerſus pergeret, vindemiam cernere erat. Commoda hæc Chriſto viſa occaſio, vt more ſuo fructum aliquem CRVCIS diſcipulæ aperiret. Ita proinde infit: Non eſt, mihi crede Staurophila, quod tribulationis emolumenta luculentiùs repræſentet, quàm hæc botrorum, quam cernis, in torculari expreſſio, idque velim non indiligenter abs te conſiderari, ne ſub preſſurâ CRVCIS animo deficias.

Volupe mihi erit, aiebat illa, audire hoc myſterium, neque iniucundum fore ſermonem ſuſpicor de vino, *quod lætificat Deum* Iudic. 9, 13.

In mundo pressuram habebitis. *Ioan.16, 33.*

Si graue formides CRVCIS *hoc torcular acerbę,*
Eia age, dulce bibas quod fluit inde merum.

& homines. Mixta erit, inquit Christus, oratio, siue, vt ita dicam, suaui-amara; dulcedinem enim propinabit vinum, at pressuram & afflictionem exprimet torcular. Qualis qualis fuerit, aiebat Staurophila, grata erit; quia à sacro tuo ore, & de re saluberrimâ; quare tota iam audire gestio.

Principio, aiebat Christus, illud aduertere te velim, quid agatur in visibilibus torcularibus, & hoc ipsum spiritualiter agi in hominibus videbis. *Vua certè pendet in vitibus, & oliua in arboribus*, pro *his enim fructibus solent torcularia præparari. Et quamdiu pendent in frutetis suis, tamquam libero aëre perfruuntur: & nec oliua oleum est, nec vua vinum ante pressuram. Sic sunt & homines, quos prædestinauit Deus conformes fieri imaginis Filij sui, qui præcipuè in paßione magnus botrus expressus est. Huiusmodi ergo homines, antequam accedant ad seruitutem Dei, fruuntur in hoc sæculo, tamquam deliciosâ libertate, velut vuæ, aut oliuæ pendentes. Sed quoniam dictum est: Fili, accedens ad seruitutem Dei, sta in timore, & præpara animam tuam ad tentationem; accedens quisque ad seruitutem Dei, ad torcularia venisse se cognoscat, contribulabitur, conteretur, comprimetur, non vt in hoc sæculo pereat, sed vt in apothecas Dei defluat. Exuitur carnalium desideriorum in-*

Augus̄t. in Psalm. 83.

Rom. 8, 29

Eccli. 2, 1.

tegumentis, quaſi vinacijs. Vnde Paulus ait:
Coloſſ. 3, 9 *Exuite vos veterem hominem* cum actibus ſuis, *& induite nouum. Hoc totum non fit niſi de preſſurâ, propterea torcularia nominantur. In preſſuris conſtituti ad hoc conteruntur, vt amorem, quo ferebantur in iſta mundana, ſæcularia, fluxa, peritura* exuentes, *paßi in eis in hac vitâ tormenta, & tribulationes preſſurarum, & abundantiam tentationum, incipiant*
Pſal. 9, 10. *quærere illam quietem, quæ non eſt de hac vitâ, & ſit Dominus refugium pauperi:* & in hac preſſurâ defluit vinum, defluit oleum, quæ ſunt bona deſideria.

Deſidero, aiebat Staurophila, ô deſiderium & ſatietas cordis mei, prælo CRVCIS quanta quanta ſum comprimi, vt bona deſideria de bono corde exprimantur. Scio enim
Auguſt. in Pſalm. 55. quia in *torculari fructuoſa preſſura eſt. vua in vite preſſuram non ſentit, integra videtur, ſed nihil inde manat: mittitur in torcular, calcatur, premitur, iniuria videtur fieri vuæ, ſed iſta iniuria ſterilis non eſt, imò ſi nulla iniuria accederet, ſterilis remaneret.* Rectè dixiſti, aiebat Chriſtus: botrus enim quamdiu in vite pendet, nec in vini ſaporem liquatur, cui vtilis eſt? putreſcet ſenſim, aut à volucribus cæli comedetur. Si verò in torculari prematur, vinum defluit, & in cellarijs reconditur. CRVCIS pondere hîc premi, tribulatio-

tionibus oportet fatigari, vt anima tamquam vinum in æterna tabernacula mereatur recondi. Erras profectò, Staurophila, erras, si cogites te integram & non probè contusam, peruenturam ad cælum. *Miserere mei Domine*, clamabat Dauid, *quoniam conculcauit me homo*. Dic & tu idem cum illo: sed *noli timere, quia conculcauit te homo, vinum habeto; vua facta es, vt calceris.* * *Vt enim botri vineæ calcati ac pressi lætissimum liquorem vini suo agricolæ atque vinitori effundunt: sic viri Dei iusti ac sancti diris cruciatibus atque pressuris hominum, botrorum instar, afflicti ac torti, per victoriam salutarem cultori Deo*, mihique *cælestem lætitiam de se pariunt ac promunt.*

Psal. 55, 1.

August. in Psalm. 55.

*Philo. Carpath. in cap. 7. Cant.

Non reformido calcari, reponebat Staurophila, modò cælestibus recipiar vasis. O quàm gloriosum erit premi! quàm dulce cruciari! modò efficiar vinum suauissimum, *dignum Dilecto meo ad potandum, labijsque & dentibus illius ad ruminandum.* Sitit enim anima mea refocillare sitim æstuantissimæ animæ tuæ, Domine Iesv, nostri amore languide. Meritò tu quidem id feceris, inquiebat Christus, debitum enim id meo in te amori. Et ingrata prorsus fueris, amantisque nomine parum digna, si gratiam referre negligas. Quanti enim mihi stetit, vt sponsæ

Cant. 7, 9.

Iſai.63,3. meæ vinum optimum propinarem? *Torcu-*
lar enim *calcaui ſolus*, & *aſperſus eſt ſanguis*
ſuper veſtimenta mea, & omnia indumenta
Cant.1,13. *mea inquinaui.* Ego *botrus Cypri, in vineis En-*
gaddi, botrus Terræ promiſſionis è CRVCIS
vecte ſuſpenſus, qui ſpiritalis vindemiæ, paſ-
ſionis ſcilicet meæ tempore, torculari CRV-
CIS expreſſus, vinum lætitiæ fidelibus propi-
Zach.9,17 naui. Hoc *vinum germinans virgines*, * *ma-*
* Eſther 1, 7. *gnificentiâ regiâ dignum*, * *vinum* verè *cor*
* Pſal.103, 15. *hominis lætificans*, vt qui illud biberit, non
immeritò exclamet: *Calix tuus inebrians*
Pſal.22,5. *quàm præclarus eſt!* Magnum proinde non
erit, ſi vt vicem mihi reddas, & ipſa velut
vua matura in torculari conculceris, vt de-
Auguſt.in fluente vino potes dilectum animæ tuæ. *Præ-*
Pſalm.55. *para* igitur *te ad preſſuras, ſed noli eſſe arida,*
ne de preſſurâ nihil exeat.

CAPVT VI.

CRVCE *homo ſit templum Dei.*

Neſcitis quia templum Dei eſtis, & Spiritus Dei habitat in vobis?
1. *Corinth.* 3,16.

Inſpice, & ædifica mihi tale in pectore templum,
Quale tibi in molli CRVX *mea ſignat humo.*

AD pulcherrimi cuiuſdam templi occurſum nonnihil ſubſiſtens Staurophila, ædificij magnitudinem, ſtructuræ ſymmetriam, aliaque ſimilia accuratiùs contemplabatur. Et paulò confidĕtior effecta, Chriſto dicebat : *Magiſter, qualis* Marc.13,1
ſtructura ! & quales lapides ! Cui Chriſtus, Opportunè, inquit, me ducis ad ſacram hanc ædem, quæ interioris templi in animâ Deo exſtruendi typum ſuggerit. Nam & hoc CRVCIS baiulatione perficitur, vt anima velut ſanctiſſimum quoddam tabernaculum diuinæ Maieſtati conſecretur. Stupens ad hæc Staurophila, Egóne, inquiebat, Deo templum ex me & in me conſtruam? Quid hoc quæſo myſterij ? Reſpondebat Chri-

Neſcitis quia templum Dei eſtis, et Spiritus Dei habitat in vobis. 1 Cor. 3,16.

Inſpice, et ędifica mihi tale in pectore templum,
Quale tibi in molli CRVX *mea ſignat humo.*

Christus: Tu quidẽ, ô Staurophila, *sublimi in* Bernard.
domo habitas, quæ à Deo tibi fabricata est: cor- Serm. 2. de
pus hoc dico, quod sic cõpegit, quod sic aptauit, Dedicat.
quod sic ornauit & ordinauit, vt gloriosè in eo Eccles.
& delectabiliter habitares. Sed & ipsi corpori domum fecit excelsam, aptißimam & decoram, dico autem sensibilem dico & inhabitabilem mundum. Nonne ergo indignum reputas, vt tibi ipse fecerit domum, tu verò ei templum ædificare dißimules? Propterea iam ne dederis, ô Psal. 131, 4
filia, *somnum oculis tuis, & palpebris tuis dormitationem, donec inuenias locum Domino, tabernaculum Deo Iacob.*

Sed, inquiebat Staurophila, *vbi inuenitur* Bern. ibid.
huius ædificij locus, aut quis poterit esse architectus? neque enim Altißimus in manufactis habitat. Quod ergo ædificabo templum ei, qui dicit, & verè dicit: Cælum & terram ego im- Ierem. 23,
pleo? Quid? respondebat Christus. An non 24.
legisti, Ego & Pater *veniemus, & mansionem faciemus. Iam* ergo *vbi præparanda sit domus* Ioan. 14,
Dei facilè colligis: *quoniam non capit eum,* 23.
nisi imago sua. Anima capax illius est, quæ nimirum ad eius imaginem est creata. Propter quod iam festina, adorna thalamum tuum, quoniam complacuit Domino in te, & terra Isaiæ 62, 4.
tua inhabitabitur. Exulta satis filia Sion, habi- Zach. 9, 9.
tabit in te Deus tuus. Illa admirans, ait: *Et vn-* Lucæ 1.
de hoc mihi, vt veniat Maiestas Domini mei

ad

ad me? quanta enim Dei benignitas? quanta dignatio? quanta gloria animarum, quòd Dominus vniuerſorum, & qui nullam habet indigentiam, templum ſibi fieri iubeat in illis. Cui Chriſtus: Credíſne, Staurophila, Scri-
1.Cor. 3, pturis? ſcio autem quòd credas. quid igitur
16.18. illud eſt? *Templum Dei ſanctum eſt, quod eſtis vos?* Et: *Neſcitis quia templum Dei eſtis, & Spiritus Dei habitat in vobis?* Eia igitur, ædificemus, ſpirituale hoc tēplum. Nec eſt quòd de formâ anxiè quæras: nam Prophetæ
Ezech. 43, olim dixit Deus: *Oſtende domui Iſraël tem-*
10. *plum, & metiantur fabricam eius.* Audiui illud iam pridem, aiebat Staurophila, ſed ſenſum eius aſſecuta non ſum, nec modò quid ſibi velit prorſus capio. Ipſe Deus apud Prophetam, aiebat Chriſtus, ſatis explicat quorſum velit figuram domus & fabricæ, & omnem deſcriptionem eius filiis Iſraël oſtendi, nimirum *vt cuſtodiant*, inquit, *omnes deſcriptiones eius, & præcepta illius, & faciant ea.* Voluit itaque inſtaurari templum iuxta ideam & dimenſiones quas accuratiſſimè Ezechieli delineauerat. Templum autem
Lactant. de Dei, quod quiſque moliri debet, *non lapides*
Iuſt.lib. 5. *aut lutum eſt, ſed homo ipſe qui figuram Dei*
cap. 8. *geſtat. Quod templum non auro & gemmarum donis corruptibilibus, ſed æternis virtutum muneribus ornatur.* Nec myſterio vacat,

quòd

quòd idea templi CRVX sit. Cruciformes enim sunt pænè omnes, quæ Deo exstruũtur Basilicæ. Quin & in templo illo antiquo facilè videre est, totam illius formam ita fuisse dispositam, vt CRVCIFIXI viuam quamdam referret imaginem. Nam si in ipso vestibulo corpus extensum, vt meum in CRVCE positum fuit, imagineris, dexteram manum ad portam Meridianam, sinistram ad Aquilonarem, pedem vtrumque ad Orientalem spectare portam aspicies. Caput autem verget ad Sanctum sanctorum, vbi sedes erat Dei. *Caput* enim *Christi, Deus*. Altare verò holocaustorum in medio pectoris mei situm erat, in quo oblatum est illud sacrificium laudis, quò vno sacrificiorum omnium longè maximo omnia antiquæ legis sunt sacrificia consummata. A latere altaris dextro mare æneum collocatum, sanguinem & aquam à latere meo manantem referebat. Quid autem totum hoc denotat, nisi eum quem diuina Maiestas velut templum inhabitare decreuerit, vitam debere agere crucifixam, CRVCISque mortificationem iugiter in suo corpore portare?

1.Cor. 11, 3.

Hæc ex Villalpan. tom. 2. l. 4. & lib. 5. variis locis.

Iam video, inquiebat Staurophila, quò templi illa tendebat exstructio, quam mihi non vno nomine tam seriò commendabas: hoc enim inde conficitur, vt qui CRVCEM

tulerint quotidie, magnâ Dei dignatione templum fiant diuinæ Maiestatis. Id scilicet volui, inquiebat Christus. Excruciati enim afflicti, infirmi, domus sunt & habitaculum Dei. Gloriatur enim Deus se cum his velut
Isa. 57,15. domesticis habitare. *Hæc dicit excelsus & sublimis, habitans æternitatem, & sanctum nomen eius in excelso, & in sancto habitans, & cum contrito & humili spiritu.* Habitat ergo cum contritis, contusis, ærumnosis & afflictis. Et alibi, auersatus manufacta templa, disertè ait, se pauperculos & calamitosos potiùs inhabitare.
Isaiæ 66,1. *Cælum*, inquit, *sedes mea, terra autem scabellum pedum meorum! Quæ est ista domus, quàm ædificabitis mihi? & quis est iste locus quietis meæ? Omnia hæc manus mea fecit, & facta sunt vniuersa ista, dicit Dominus. Ad quem autem respiciam, nisi ad pauperculum, & contritum spiritu, & trementem sermones meos?* Viden' cum quibus, & in quibus Deus habitet? Et an non
2. Cor. 12, 9. Paulus idipsum testatur, dicens: *Libenter gloriabor in infirmitatibus meis?* quare autem? *vt inhabitet in me virtus Christi.* Quasi dicat: Libenter in morbis, doloribus & afflictionibus gloriabor, quia per ea, quasi in domo propriâ & tabernaculo suo inhabitat in me virtus & fortitudo Christi. Nam vbi deest humanum auxilium, ibi maximè adest diui-

diuinum. Vnde optimè Propheta: *Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor.* Psal. 10, 14

Hoc si verum, aiebat Staurophila, immò quia verum est (nefas enim de eo vel leuiter addubitare) non verebor & ego cum vase illo electionis dicere: *Placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumelijs, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustijs pro Christo.* Sed obsecro te, ô sapientissime architecte, doce vlteriùs, quo pacto templi fabrica debeat construi. Faciam id, sed breuiter, aiebat Christus, tu accuratiùs singula nota. *Primùm iacienda sunt fundamenta, quæ fides est, sine quâ impossibile est placere Deo. Constitue deinde* supra fundamentum ædificium excellentissimum. Adijce lapidem obedientiæ: apponat & virtus alterum patientiæ lapidẽ: singulæ deinde adiectæ virtutes, singuli lapides erunt. Charitas annectet parietẽ parieti. Bitumen humilitas est, quæ ceteras virtutes, vt tales sint, efficit. Tectũ timor Dei. Corona quæ supra tectum præcipitur in lege adhiberi, ne paruuli cadant, prudentia est. In hoc ædificio exstruendo tua desudet industria, vt habere inhabitantẽ spiritum sanctum possis. 2. Cor. 12, 10. Ex S. Doroth. Doct. 14. Hebr. 11, 6

Breui hoc compendio, aiebat Staurophila, multiplices virtutes commendari cerno, quarum singulæ plurimas habeant difficultates: & quî ego paupercula omnes has com-

 parem?

parem? Quid vis? aiebat Christus. ex vno lapide non fit domus: plures, immò omnes virtutes ad spiritualem fabricam concurrunt; sed eas expetere & expectare oportet à Domino virtutum, *qui dat omnibus affluenter, & non improperat.* (Iacobi 1, 5.)

Sed redeamus ad schema CRVCIS, quod potissimùm imitandum proposui. Scias autem, nisi errare velis, tibi seruandas omnes CRVCIS dimensiones, & in hoc exactissimè iuxta Apostoli mei instructionem incumbendum, *vt possis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum.* (Ephes. 3, 18.) Iuxta hanc formá tota spiritualis machina dirigenda est. Latitudo CRVCIS est transuersum illud lignum, in quo porrectæ sunt manus; longitudo, ipsum CRVCIS hastile; altitudo accedit, si CRVX erigatur, est enim altitudo summitas CRVCIS erectæ; profundum, est infimum CRVCIS terræ infixum. Hæc iam mystico animæ templo applicemus. (Ex August. Serm. 3. de Annuntiat. Domini, in Psal. 103. Hom. 3. ex Quinqua.) *Latitudo* sit charitas ad omnes, etiam inimicos, ita vt ex amore Dei homo nullam omnino refugiat CRVCEM, à quocumque demum illa, & quomodocumque proueniat. *Longitudo*, perseuerandi longanimitas, vt CRVCEM ferentes quotidie, in eâ perseuerent vsque in finem. *Altitudo* sit spes cælestium præmiorum: &

cor

cor ſurſum, ſiue directa in Deum intentio. *Profundum* quod in terrâ figitur & occultatur, inſcrutabilia ſignificat iudicia Dei; vnde timor, humilitas, & ſoliditas omnium virtutum. O quàm pulchræ dimenſiones hæ templum non manufactum abſoluunt!

Sed quis mihi det, inquiebat Staurophila, nulla vt earum fabricæ meæ deſit? Tu Domine, qui eas docere non es dedignatus, pro bonâ voluntate tuâ ancillæ tuæ tribues. *Tu es* enim *ſpes mea* & refugium meum. Verùm, éſtne aliquid aliud in hac templi ſubſtructione conſiderandum? Eſt, inquiebat Chriſtus: lapides enim ſinguli ad CRVCIS regulam, & CRVCIS malleo debent conquadrari. Num te latet decantatum illud: Pſal. 90, 9.

Scalpri ſalubris ictibus, Breuiar. Rom. in Hym. Dedic. Eccle.
Et tunſione plurimâ,
Fabri polita malleo
Hanc ſaxa molem conſtruunt,
Aptiſq; iuncta nexibus
Locantur in faſtigio.

Vis autem ſcire *quid ſit quadrari? Attende ſimilitudinem quadrati lapides, ſimilem* enim te *eſſe* conuenit: *in omni tentatione*, in omni tribulatione ſtare oportet, *non cadere. Si impellaris, ſi quà vertaris,* noli *cadere*; *nam quadratum lapidem quacumque verteris, ſtat.* Sed nec dolere fas fuerit, etſi inſtar lapidis dolari August. in Pſal 86.

contingat. Tanti enim eſt effici domum Dei, vt quiduis pro eo meritò tolerandum ſit. Neque ego, aiebat Staurophila, iam refugio tribulationem, nec CRVCEM reſpuo, quæ
Pſal. 64, 5. me aptum faciat Dei habitaculum. *Templum* enim Domini *ſanctum eſt, mirabile in æquitate:* & quid volo, niſi vt ſanctificetur Dominus in me, vt ab eo inhabitante & ego quoque ſancta efficiar corpore & ſpiritu? Id vtique, aiebat Chriſtus, beneficio CRVCIS optimè aſſequêris: nam qui hîc ſeipſos præbuerint templum Dei viui, efficiuntur & ipſi
Pſal. 121, 3 lapides viui, reponendi in cæleſti illâ *Ieruſalem, quæ ædificatur vt ciuitas*, ad quã de peregrinatione hac ſuſpirant deſideria electorum. Quinimò non lapidem tantùm cæleſtis illius ciuitatis eum faciam, qui CRVCEM tulerit vſque in finẽ, ſed maximis etiam honoribus
Apoc. 3, 12 augebo. Nam *qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei, & foras non egredietur ampliùs: & ſcribam ſuper eum nomẽ Dei mei, & nomen ciuitatis Dei mei nouæ Ieruſalem, quæ deſcendit de cælo à Deo meo, & nomẽ meum nouum.* O dulciſſime Magiſter, inquiebat Stau-
Luc. 1, 38. rophila, *fiat mihi ſecundùm verbum tuum!* Eia veniat aliquando tẽpus illud, quo ſecundùm miſericordiam tuam magnam promiſſiones tuæ, quæ omne deſiderium ſuperant, in me compleantur! Votorũ hæc ſumma meorum.

CA-

CAPVT VII.

CRVCI *decreta corona.*

Esto fidelis vsque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. *Apocal.* 2, 10.

Aeternam doctâ CRVX *fabricat arte coronam:*
O quantum est, Christi pro CRVCE *ferre* CRVCEM!

VIA CRVCIS saxis aspera, vepribus horrida, longitudine tædiosa, tota denique angusta & permolesta, in maximas sæpè angustias Staurophilam conijciebat. Fuit, cùm pusillanimitate spiritus oppressa, seriò meditaretur viam deserere, CRVCEM abijcere, & tot exantlatos labores vnico momento reddere irritos. Sed *fidelis* 1. Cor. 10,
est Deus, qui non patitur suos *tentari supra id* 13.
quod possunt, sed facit etiã cum tentatione prouentum, vt possint sustinere. Nam affulsit illicò afflictæ illi miserantis Christi benignitas, qui blandè eam consolans, *Esto,* inquit, *fide-* Apoc. 2, 10
lis vsque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Aspera est hæc via, nec inficior, & scio quanta sustineas; at noli deficere, hisce dolo-

 ribus

Esto fidelis vsque ad mortem, et dabo tibi coronam vitæ. *Apocal. 2, 10.*

Æternam doctâ CRVX *fabricat arte coronam:*
O quantum est CHRISTI *pro* CRVCE *ferre* CRVCEM!

ribus æterna respondet corona. *Beatus* siqui- Iac.1,12.
dem *qui suffert tentationem; quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromisit Deus diligentibus se.* Ad hæc Staurophila: Delectat quidem mentem immarcescibilis illa gloriæ corona; sed heu! nimiùm frangor & pænè fatisco. Cui Christus: Mitte querelas. *Nisi tentatio, nec corona;* Chrysost. Hom.4. ad Pop.
nisi certamina, nec præmia; nisi studia, nec honores; nisi tribulatio, nec remissio; nisi hiems, nec æstas. Ergo *quando tentaris, cognosce quia paratur corona. Nónne tentatio Ioseph virtu-* Ambros. lib.4. c.4. in Lucam.
tis est celebratio? nónne iniuria carceris, corona est castitatis? * *Vt gubernatorem nauis tempe-* * Basil. Orat. 11. de Patient.
stas, Athletam stadium, militem acies, magnanimum calamitas, sic Christianum hominem tentatio probat.

Ego verò, inquiebat Staurophila, imbellis miles, vires mihi deesse sentio, nec athleticè valeo depugnare, multò minùs vincere. Non pugnare te, Staurophila, sed tolerare doceo. Non inferre, sed perferre mala, coronam meretur. *Lædendo vincere, satanicarum* S.Isidor. Pelus. l.2. Epist.169.
legum est; ac proinde in Olympicis illis certaminibus, quæ in ipsius honorem celebrantur, sic coronam consequuntur qui decertant. At in spirituali palæstrâ, contraria coronarum lex est. Hîc enim lege sancitum est, vt qui percutitur, non qui percutit, coronâ donetur. Hoc demum

cæleste stadium, hoc Angelorum theatrum meritò esse creditur.

At durum est, inquiebat Staurophila, per ſaxa, per ſentes & ſpinas graue hoc pondus CRVCIS circumferre. Quid times ſpinas? reſpondebat Chriſtus. an non de illis creſcunt roſæ, quibus coroneris in cælis? Ne verearis igitur, mea Staurophila, ad imitationem capitis tui, pro te ſpinis coronati, ſentes & vepres pro diademate & ſerto decôris tibi imponere, & ego dabo tibi coronam de lapide pretioſo. Elige, cum electâ meâ Catharinâ Senenſi, hîc ſpineam, vt poſteà recipias coronam auream.

Domine, vt video, inquiebat Staurophila, aurea hæc corona magni conſtat, & incudem & malleum pati oportet vt fabricetur.

S. Nilus in Parænesi. Quid ni ita fiat? aiebat Christus, *afflictiones coronæ horum ſunt, qui in eis certamen ſuſtinent.*

Pſal. 128, 3 Nónne *& ſuper dorſum meum fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitatem ſuam?* Si iam & iuſti inter malleum & incu-

Bleſenſ. Epiſt. 134. dem ponantur, *ipsâ impiorum malleatione Deus eis coronam gloriæ componit. Habeto* igitur & tu mentem fixam & duram ſicut

Climach. Grad. 4. *incudem, vt per alternos malleorum ictus & crepitus percuſſa, ludibriis & maledictis irriſionibuſq; laceſſita, iniuriȷs affecta, infracta, & in nullo læſa ſeu diſſoluta perſeuerans, tota*

lenis

lenis & plana immobilisq; persistas. Malleum autem non pati, mollis est animi. Opportunè nonnemini Pythagoras dicebat: *Etsi argentum sis, ex te tamen nec obolus probæ monetæ fiet, cùm tam impatiens existas.* Ita tibi quoque iure dixerim, quamuis argentea, quamuis aurea sis, pluribus precibus Deum fatiges, nullius tamen pretij es, quia malleorum impatiens: & ideò ex te pretiosa non fiet corona. Quibus verò infractus inter aduersa stat animus, næ illi splendidissimas sibi fabricant coronas. Talis S. Secunda Martyr, quæ tyranno aiebat: *Gloria nominis Christiani verberum ictibus augescit, & tot conciliat* CORONAS *sempiternas, quot temporarijs flagellorum ictibus pulsatur.* Quid verò hinc consequitur, nisi quòd vbi deest CRVX, vbi deest malleus, defuturam quoque coronam? Crede mihi Staurophila, *Si tribulationes* Sanctorum *crudeli miseratione minuantur, paulatim gemmis corona ipsorum priuatur; quia quantò in hoc sæculo* magis *fuerint afflicti, tantò post resurrectionem maioribus honoribus extollentur.*

Drexel. Gymnas. patient. part. 2. c. 1. §. 3.

Surius in Vitâ 10. Iulij.

Laurent. Iust. in Ligno vitæ de Patient. cap. 3.

Non leuis, inquiebat Staurophila, sub CRVCE perseuerandi mihi indicitur necessitas. Nam si absque eâ periculum subeo amittendi æternam gloriæ coronam, quiduis potiùs tolerauerim, quàm huic me discrimini

expo-

Apoc. 3, 11 exponam. Et Christus: *Tene, filia, quod habes; vt nemo accipiat coronam tuam.* Si CRVX premat, malleus contundat, tribulatio affligat, non tristia hæc nimiùm consideres, sed oculos conijcias in eam quæ tibi repromittitur coronam. Hæc dolorem minuet, & leuior erit omnis CRVX, quàm huius condierit consideratio.

Cyprian. l. 4. Epist. 6. de Exhort. Martyrij. *Ad agonem sæcularem exercentur homines, & parantur, & magnam gloriam computant honoris sui, si illis, spectante populo, & Imperatore præsente, contigerit coronari. Ecce agon sublimis & magnus, & coronæ cælestis præmio gloriosus, vt spectet suos certantes Deus, & super eos, quos filios facere dignatus est, oculos suos pandens, certaminis spectaculo perfruatur! Quanta gloriæ dignitas, quanta felicitas, præside Deo coronari!* Verè hoc magnum, inquiebat Staurophila, sed quotusquisque horum in ipso certamine recordatur? Non legisti, aiebat Christus, quantus ad passionē stimulus fuerit Quadraginta Martyribus, & carceris custodi coronarum, quas exspectabant, intuitus. Cùm enim ob fidei confessionem vinculis constricti hiemis tempore frigidissimo, nudi sub aperto aëre *pernoctare iussi* essent, *vt frigore congelati necarentur*, ita orabant: *Quadraginta in stadium ingressi sumus, quadraginta item, Domine,*

Breuiar. Roman. 9. Martij.

coronâ

coronâ donemur, ne vna quidem huic numero desit. Cùm autem ianitor carceris *quosdam è cælo descendentes Angelos, tamquam à Rege missos, qui coronas triginta nouem militibus distribuerent, intueretur, ita secum loquebatur: Quadraginta hi sunt, quadragesimi corona vbi est? Quæ dum cogitaret*, vidit vnum ex illo numero, cui *animus ad frigus ferendum defecerat, in proximum tepefactum balneum desiliisse*. Sed ille coronæ incensus cupiditate, excitatis custodibus, vestes sibi detraxit, *ac Christianum se clarâ voce professus, Martyribus se adiunxit*. Tanti momenti est coronam respicere, coronam meditari! Cogita, quæso, quâ lætitiâ exultabis, quo gaudio perfundêris, cùm dulcissimâ voce sponsum animarum aliquando dicentem audies: *Veni sponsa Christi, accipe coronam, quam tibi Dominus præparauit in æternum?* Breuiar. Rom. Ant. de Virg.

C A-

CAPVT VIII.

Maiórne CRVCI *& paßionibus, quàm actionibus corona respondeat.*

HIS dictis, ad alia properabat Saluator, nisi Staurophila retinuisset; Superest, ô Domine, inquiens, nodus quidam, quẽ num sciendi curiositas, an coronæ cupido nexuerit, haud ipsa scio. Tu, ô æterna sapientia, iudicabis, & si mereatur, etiam dissolues. Propone, inquiebat Christus, vt audiam. In hoc enim patientiæ stadio etiam ad diuerticula quædam deflectere, minimè mihi molestum, dummodò in Viam redeamus. Ab eâ, inquiebat Staurophila, quæstiuncula mea non abibit: quin potiùs, vti credo, eam promouebit. Sed quid moras necto? quod me remoratur hoc est: Anne amplior & pretiosior corona reposita sit CRVCEM ferentibus, quàm ijs, qui absque eâ multis bonis incumbunt operibus? Nolo te lateat, Staurophila (inquiebat Christus) bona agere, & mala pati, Christianum, hoc est, tuum esse; vtrùm autem præstet, maiorive dignum præmio, tùm dicam, cùm ipsa, vnde hoc tibi inciderit, aperueris. Legebam, inquie-

inquiebat illa, nuper ſanctæ Lydvvinæ virginis Vitam, & in eâ, vt generoſiſſima illa Dei Sponſa vigeſimum octauum in ſuâ infirmitate agens annum, cùm incredibili Martyrij arderet deſiderio, in mentis exceſſu viderit *coronam pretioſiſſimam, gemmis diuerſorum colorum variegatam, necdum tamen in orbem penitus abſolutam. Ad ſe autem vt rediјt, cogitabat quænam illa eſſet corona, petіјtq;* à Domino varijs afflictionibus exerceri, vt orbem hunc abſolueret. Exaudiuit eam Deus; & ecce quidam milites cubiculum eius ingreſſi indignis modis corpuſculum eius variè afflictum, & hydropiſi tumidum, abſque vllo pudore contrectant. Addunt turpiſſima conuitia, vocant beſtiam, proſtibulum, voracem, & multa alia, nec paucis eius vulnera cumulant vulneribus, ita vt ſanguis in paleas vicinoſque pannos deflueret. Poſt illorum diſceſſum, Angelus ad eam venit inſtar Solis ſplendidus, aitque: *Salue chariſſima ſoror; ecce nunc abſoluta eſt* CORONA, *quam nuper imperfectam vidiſti; ludibria & vulnera corpori tuo impoſita fuère gemmæ, quas in illâ* CORONA *& adeſſe vidiſti, & deeſſe.* His lectis, ita mecum ratiocinabar: Quid eſt quòd illuminatiſſima hæc virgo, non vnâ CRVCE tot annis excruciata, nouas flagitarit tribulationes, vt CORONAM ſuam

Ioannes Brugmanus in Vitâ part. 3. c. 6. apud Sur. tom. 2.

ſuam exornaret atque perficeret? Cur, quæſo, bonis operibus id potiùs conata non fuit, niſi quòd tribulationis malleo eam citiùs ſciret abſolui? *Nam quos manet* CORONA, *exſpectat iniuria.* & *per dolores quibus hîc affcimur, vel peccata expiamus, vel, ſi non tot peccata habemus, ſplendidiores* CORONAS *accipimus.* Confirmabat me quoque in hac opinione & illud quod de ſanctâ Gertrude legeram, quæ cùm *noctem duxiſſet inſomnem, atque inde plurimùm debilitata, viribuſq; eſſet deſtituta, obtulit huiuſmodi defectum Domino, in laudem æternam, ad ſalutem omnium. Cui dixit Dominus: In infinitum acceptius mihi eſt, dum quis in infirmitate ſuâ poſt conſumptas per vigiliam vires, defectum illum virium humiliter ſuſtinendo, mihi offert, quàm dum aliquis corpore ſanus, qui benè vigilare poteſt, totâ nocte in oratione peruigilat.* en cauſas dubitationis noſtræ.

Ambr. l. 1. Offic. c. 15. Greg. Nyſſen. apud Damaſc. lib. 3. Parallel. c. 49. Inſinuat. diuin. pietatis lib. 3. cap. 70. & Bloſ. in Monili c. 9.

Vt video, aiebat Chriſtus, non extra ſemitam ambulas, neque improbare velim probabilem hanc tuam collectionem. *Etenim exigua moleſtia propter Deum æquanimiter tolerata, incõparabiliter præſtantior eſt, quàm ſint multa & grandia bonorum operum exercitia.* Atque *homini vtilius eſt, etiam modicum grauamen patienter pro Dei honore vel amore ſuſtinere, quàm grandia opera patrare.*

Bloſ. in Inſtit. ſpiritual. c. 8.

Idem in Speculo Spirit. c. 8.

Et

Et quid dicam? *Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quàm libenter pati pro Christo tuo,* & *si quidem aliquid melius & vtilius saluti hominum, quàm pati, fuisset, id vtique verbo & exemplo ostendissem.* Quantum consolationis, inquiebat Staurophila, est in verbis istis! quantum lætitiæ calamitosis & afflictis hæc adferre debent! cùm vident, maiorem se fabricare CORONAM, quo plures & grauiores pertulerunt CRVCES. Sed absconditum est hoc verbum à cordibus multorum, & fortè fidem vix inuenerit.

Thomas à Kemp. lib. 2. de Imitat. Christi, cap. 12.

Cur autem, inquiebat Christus, non credant? an non Sancti quique in eâ se fuisse mente testati sunt, cùm CRVCIBVS & morbis ab aliis functionibus, multisque actionibus bonis præpediti, neutiquam questi sunt, meritorum quæstum hoc pacto sibi imminui? Quid? quòd & in beneficijs CRVCES numerarint, atque hoc nomine vel maximè sibi fuerint gratulati. *Magna* enim hæc *dignitas,* & *Regno quouis ac Consulatu maior.* Neque pro Deo pati cuiuis passim conceditur, estque id magnarum virtutum, præstantissimarumque actionum, pro Dei gloriâ proximique salute obitarum, merces amplissima. Vnde meritò Philippensibus gratulatur Apostolus, quòd ijs *donatum* esset *non solùm*

Chrysost. Hom. 8. in Epist. ad Ephes.

Phil. 1, 29.

vt in Christum *crederent, sed etiam vt pro illo paterentur.*

Subit animum, inquiebat Staurophila, quemdam huius animi fuisse, qui frequenter ægrotaret. *Contigit* autem *vt vno anno nulla eum* aduersa *contingerent*: hîc bonus ille cœpit affligi, flere, & grauiter etiam queri, ac dicere: *Reliquisti me, Domine, & noluisti me præsenti hoc anno visitare.* Et alius paris patientiæ, in morbo cibum recusabat à Fratre oblatum, dicens optare se in eâ infirmitate ad alios triginta annos à Deo relinqui. Abstinuissent, ni fallor, his votis, si tantumdem bonis exercitijs, quantum malorum perpessione, sperassent consequi.

Ruff. in Vitis Patrum lib. 3. num. 158.

Pelagius l. 5. in Vitis Patrum num. 65.

Sed reduc me etiam in memoriam, subijciebat Christus, qui mundi Redemptor & Seruator sum. Vide autem cuinam operi humani generis redemptio potissimùm adscribatur. Erat vnaquæque actionum mearum meriti prorsus infiniti, & tamen mundi salus passioni, morti, & effuso maximè tribuitur Sanguini. Quàm crebrò cantari audiuisti: *Adoramus te, Christe, & benedicimus tibi, quia per* CRVCEM *tuam redemisti mundum.* Altiùs, inquiebat Staurophila, extolli CRVX nó poterat, Domine, quàm vt instrumentum fieret redemptionis nostræ. Nihil ad tribulationes seu mitigandas, siue commendandas

Missale Roman.

das meliùs excogitari, quàm quòd per illas ſaluus fieret mundus. *Quàm magnificata ſunt* Pſal.103, *opera tua, Domine! omnia in ſapientia feciſti.* 24. Quis igitur, inquiebat Chriſtus, dubitet, num plus actionibus an perpeſſionibus tribuendum? cum his peculiariter reconciliatio humani generis, peccati expiatio, reſeratio cæli, diuino decreto fuerit reſeruata? Et diſcite hinc, filij Adæ, populus acquiſitionis meæ, quanta peccati grauitas, quæ tali tamque operoſo egebat remedio: diſcite quanti mihi ſteterit veſtra ſalus, quamque eximius meus erga vos fuerit amor: diſcite tribulationum & CRVCIVM dignitatem; & vt mei gratiâ dura quæque toleranda ſint, qui tam atrocia, tamque immania pro vobis, cùm adhuc inimici eſſetis, pertulerim.

Vnicum hoc tuum, mi Redemptor, exemplum, aiebat Staurophila, aſſenſum non tam petit, quàm extorquet. Nec video quî reluctari vltrà, quis poſſet. Quid ſi & alterum, aiebat Chriſtus, puri hominis adiecero, confectúmne videbitur negotium? Confectum, aiebat Staurophila. Tum Chriſtus: Specta mihi igitur *maximum* illum *patientiæ certatorem, & immobilem petram, Iob,* & bonos eius actus cum paſſionibus compone, & iudica *vnde ampliùs illuxerit. Quandónam erat Iob illuſtrior, quando domum ſuam omnibus adueníen-*

Chryſoſt. Epiſt. 7. ad Olympia. paucis hîc & ibi prætermiſſis.

uenientibus aperuit, an cùm ea ruente, verba amara non protulit, sed potiùs Domino benedixit? Cùm hoc quidem virtus esset, istud ærũna? Quando splendidior erat, dic mi, cùm sacrificabat pro filijs suis, & eos ad concordiam congregabat: an cùm defoßi, & amarißimo genere fuissent mortis extincti, cùm magnâ Philosophiâ pertulit quod euenit? Quando potiùs ille radiauit, quando de tonsurâ ouium suarum calefacti sunt humeri nudorum: an cùm audiens ignem descendisse de cælo, & exedisse cum Pastoribus greges, non est commotus, neque turbatus, sed amantißimè pertulit casum? Quando maior illuxit, cùm sanitate corporis ad oppressorum patrocinium vtebatur, conterens molas iniquorum, & ex medio dentium rapiens rapinam, miseris portus existens; an cùm hoc idem corpus eius, hoc est indigentium scutum, vermibus videbatur absumi, sedens in Iob 2. *stercore, & testâ illud radens. Impleo, inquit, tabo glebas terræ? Atqui illa quidem omnia præclara facinora erant; ista verò omnia passiones: sed tamen ista illum clariorem, quàm illa fecere. Hæc enim maximè amarißima certaminum portio, & maiorem virtutem requirens, & animam fortiorem, & mentem Philosophiæ appositiorem, quæ maiorem circa Deum habebat charitatem: & prætereà, cùm illa quidem fierent, etsi impudenter & valdè crudeliter,*

attamen contradicit diabolus; dicens; Numquid gratis colit Iob Deum? hæc verò cùm contigiſſent, confuſus abſceßit, terga dans, quòd neque vel impudentem contradictionem, vmbram ſaltem habentem aliquam, poſſet opponere. Hæc enim CORONÆ perfectiò, hoc virtutis cacumen, iſta fortitudinis aperta probatio, hoc veriſſimum Philoſophiæ incrementum. Hæc itaque cogitans, ac retractans quantum ſit lucri, acta cum moleſtijs ac doloribus vita, gaude & delectare quæſtuoſam, & mille plenam CORONIS VIAM CRVCIS per frequentiſſimas paßiones deambulans.

Iob 1,9.

Ibid. non-null. interiectis.

Cum ipso sum in tribulatione. *Psal. 90, 15.*

Quàm leue, sponsa, iugū CRVCIS *efficit vna volūtas!*
Te mihi CRVX *sociat, me caro sumpta tibi.*

CAPVT IX.

CRVX *Chriſto vnit, & conformat.*

Cum ipſo ſum in tribulatione.
Pſalm. 90,15.

Quam leue, Sponſa, iugum CRVCIS *efficit*
vna voluntas!
Te mihi CRVX *ſociat, me caro ſumpta tibi.*

DELINITA optimis Chriſti ſermonibus Staurophila, inhiabat magis ac magis ſuauiſſimos CRVCIS fructus ex eius ore capere, & carpere: ad Chriſtum proindè conuerſa, Obſecro te, inquit, dilecte mi, Perge & alias CRVCIS prærogatiuas exponere, vt tantò libentiùs eam feram, quantò cognouero vtiliorem. Vberrimus, aiebat Chriſtus, & longè præſtantiſſimus fructus is eſt, quem Pſalmiſta his verbis indicauit: *Iuxtà eſt Dominus ijs qui tribulato* Pſal.33,19
ſunt corde. idemque Deum ita loquentem inducit: *Cum ipſo ſum in tribulatione, eri-* Pſal.90,15
piam eum, & glorificabo eum. Quid autem maius? quid excellentius concipi poteſt, quàm habere Deum ſibi præſentem, & auxiliantem in tribulatione? Quare non immeritò

ritò idem ſibi gratulabatur, Deo dicens:
Pſal. 22, 4. *Si ambulauero in medio vmbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es.* Quid enim timeat mali, cum quo ſummum eſt
Rom. 8, 31 bonum? *Si Deus pro nobis*, aiebat Apoſtolus, *quis contra nos?* & quàm confidenter in me-
Iob 17, 3. dijs ærumnis aiebat ille, *Libera me Domine, & pone me iuxta te, & cuiuſuis manus pugnet contra me.* An non præſentiſſimum hoc Dei auxilium expertus eſt caſtiſſimus Io-
Sap. 10, 13. ſeph, quem æterna Sapientia *venditum non dereliquit, ſed à peccatoribus liberauit eum, deſcenditq́; cum illo in foueam, & in vinculis non dereliquit eum.* Vidéſne iam quid illud
Origen. Tract. 34. in Matth. ſit, *Cum ipſo ſum in tribulatione?* tantumdem enim valet, ac ſi dixiſſet: *Contribulor afflicto: ſicut enim qui meus eſt, in tribulatione mecum eſt; ſic & ego in tribulatione cum illo ſum.*

Interfari volens Staurophila, Licétne, inquit, pace tuâ, Domine, quæ animũ meum pulſat, proponere quæſtionem? Licet verò, aiebat Chriſtus. Tum illa: Vereor vt parum calamitoſis & miſeris vera videatur hæc tua doctrina. Plerumque enim ſe à Deo derelictos, obliuioni traditos, & prorſus conqueruntur deſolatos. Et ille ipſe Pſalmiſta, qui
Pſal. 33, 19 ait, Deum *iuxtà* eſſe *ijs qui tribulato ſunt corde*; quoties, quæſo, expoſtulat, & conqueritur

ritur ſe velut deſertum? An non hæ illius voces: *Deus, Deus meus, reſpice in me, quare me dereliquiſti?* Et, *Ne derelinquas me Domine Deus meus, ne diſceſſeris à me? Vſquequò Domine obliuiſceris me in finem, vſquequò auertis faciem tuam à me? Quare faciem tuam auertis, obliuiſceris inopiæ noſtræ, & tribulationis noſtræ?* Quis verò credat Deum præſentem illi, qui de abſentiâ eius ſic lamentatur? Pſal. 21, 1. Pſal. 37, 22. Pſal. 12, 1. Pſal. 43, 24

Reſpondit Chriſtus: Adeſt quidem Deus afflictis, in quibus patitur, ſed præſentiam ſuam non ſemper manifeſtat. In tribulatione inuocantem exaudit ipſe aliquãdo in abſcondito tempeſtatis; in quâ veluti tectus latet, & ad iuſtorum probationem tantiſper faciem ſuam abſcondit. *Stat* nonnumquam *poſt parietem, reſpiciens per feneſtras, proſpiciens per cancellos*, obſeruans ſcilicet quemadmodum athleta pius, nonnihil ſibi relictus, in acie decertet. *Antonius* ille, magnus Eremi incola à dæmonibus *flagellatus atque confoſſus*, miriſque modis exagitatus, abſentem Dominum, & ſui, dum colluctaretur, oblitum credidit, nam cùm *radium ad ſe lucis influere* cerneret, illicò præſentiam *Domini intelligens, & ex intimo pectore trahens longa ſuſpiria, dicebat: Vbi eras, bone Ieſu? Quare non à principio adfuiſti, vt ſanares vul-* Pſal. 80, 8. Cant. 2, 9. Athanaſ. in Vitâ Anton. cap. 8.

 nera

nera mea? Et vox ad eum facta est, dicens: Antoni, hîc eram; sed expectabam videre certamen tuum. Ita ergo adest Deus in tribulatione, etiamsi absconditus.

Bernard. Serm. 16. in Psal. Qui habit. Et sanè *ex ipsâ tribulatione*, Deum adesse in tribulatione, cognosci potest. *Quis enim sustineret? quis subsisteret? quis persisteret sine eo?* Si mecum Deus, aiebat Staurophila, in tribulatione, quid aliud præter ipsam requiram? *Mihi adhærere Deo bonum est, quia omnes qui elongant se ab* eo, *peribunt.** *Quanta enim hominum miseria, cum illo non esse, sine quo non possunt esse?* Prorsus ita est, inquiebat Christus: & vis exemplo hoc discere? *Perdiderat* Iob *omnia illa quæ dederat Deus; sed habebat ipsum omnia qui dederat, Deum. O virum putrem, & integrum! O fœdum, & pulchrum! O vulneratum, & sanum! O in stercore sedentem, & in cælo regnantem!* Diues abundè fuit, qui omnibus ablatis, Deum retinuit, & in eo omnia. *Bonum* proinde & *mihi*, inquiebat Staurophila, *tribulari, Domine, dummodò ipse sis mecum, quàm regnare sine te, epulari sine te, sine te gloriari. Bonum mihi in tribulatione magis amplecti te, in camino habere te mecum, quàm esse sine te vel in cælo. Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram?*

Psal. 72, 27
*August. de Trinit.
August. Serm. 105. de Temp.
Bernard. Serm. 17. in Psal. Qui habit.
Psal. 72, 25

Rectum nunc, aiebat Christus, consecuta

es

es ſenſum, cùm intelligis CRVCES eſſe glutinum, quo Deus animæ, & anima viciſſim Deo conglutinatur. Non meminiſti quid ſancta Gertrudis diuinitus aliquando intellexit? Reuelatum ei fuit, *quòd, quemadmodum annulus eſt ſignum deſponſationis, ita aduerſitas, tam corporalis quàm ſpiritualis, humiliter propter Deum tolerata, ſit veriſsimum ſignum diuinæ electionis, & quaſi deſponſatio animæ cum Deo: in tantum vt grauatus quiſque confidenter dicere poſsit: Annulo ſuo ſubarrhauit me Dominus meus.* Eadem & aliàs intellexit, *quòd quandoque Dominus (cuius deliciæ ſunt eſſe cum filijs hominum) nihil inueniens in homine propter quod placitâ dignatione ipſum adeſſe deceat, tribulationes vel moleſtias tam corporales quàm ſpirituales immittit, vt inde habeat opportunitatem manendi cum illo, quia Scriptura veritatis dicit; Iuxtà eſt Dominus his qui tribulato ſunt corde. Et rurſum ipſe Dominus: Cum ipſo ſum in tribulatione.*

Bloſ. Mon. ſpirit. c. 10.

Bloſ. ibid. Prou. 18, 31.

Pſal. 33, 19

Pſal. 90, 15

Prô quanta, exclamabat Staurophila, diuinæ miſerationis dignatio! quis credat tanti à ſummâ illâ Maieſtate vermem hominem fieri, vt quaſi eius amicitiam ambiret, *delicias* ſuas fateatur *eſſe cum filijs hominum?* O *Domine, quid eſt homo, quia magnificas eum,* & quare *apponis erga illum cor tuum?* Tantíne

Prou. 8, 31.

Iob 7, 17.

ne hominis eſt familiaritas, vt ei CRVCEM & afflictionem immittas, vt iuſto velut titulo ei adeſſe, ei te queas coniungere? Quàm admirabile myſterium, quòd CRVX, contépta apud prudentes huius ſæculi, arrha annulusq́ue ſit diuinæ deſponſationis! O CRVX venerabilis, quàm abſcondita eſt dignitas tua à cordibus eorum qui terrena ſapiunt! Dicebat hæc Staurophila, & inardeſcebat animo, iamq́ue vehementer & Chriſtum & CRVCEM propter eum diligebat.

Fouendum hunc igniculũ putauit Chriſtus. Eſt, inquiebat, filia, & aliud in CRVCE quod alternum nutrire valeat amorem, nec amanti illud abſcondam. Conciliatrix amoris, amantium eſt ſimilitudo, & morum humorumq́ue certa quædam cõgruentia. Tanto autem erga humanum genus amore in-
Phil.2,6.7. cenſus fui, vt *non rapinam arbitratus eſſe* me *æqualem Deo*, memetipſum *exinanierim formam ſerui accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo.* Cur autem cenſes id me feciſſe? nimirum vt ita homines ad me amandum allicerem, quibus per omnia aſſimilatus eſſem abſque peccato. Nunc autem, dic mihi, quid arbitraris ab homine viciſſim requiri? an non vt & ipſe meam, quà licet, affectet ſimilitudinem, formam æmuletur, imitetur mores, ſequatur

tur veſtigia? An non ideò cæleſtis Pater meus *quos præſciuit*, hos *& prædeſtinauit conformes fieri imaginis Filij ſui?* Quomodo autem, inquiebat Staurophila, poterimus fieri conformes imaginis tuæ? Si, reſpōdebat Chriſtus, ad exemplar vitæ & paſſionis meæ viuam mei imaginem vitâ & moribus exprimaris; & ſicut ego propter vos CRVCEM ſuſcepi, & in eâ mortuus fui, ita & vos *per commune conſortium* CRVCIS, *aliquid, quod propter* vos *geſſi, agatis.* Hoc ſcilicet eſt quod Apoſtolorum Princeps monebat *communicare Chriſti paßionibus. Qui* autem CRVCEM *portat, paßioni Redemptoris ſui verè communicat.* Quælibet enim CRVX, *quodlibet grauamen imaginem excellentißimæ paßionis meæ refert, & in eo homo promereri poteſt perfectam eiuſdem paßionis participationem. Nemo ſi*quidem *ita cordialiter ſentit paßionem Chriſti, ſicut is cui contigerit ſimilia pati.*

Rom. 8, 29

Leo Ser. 9. de Quad.

1. Pet. 4, 13

Pet. Dam. Serm. de Inuent. S. Crucis.

Bloſ. in Far. Inſtit. vtiliſſ. ſub fin.

Thom. à Kemp. l. 2. de Imit. Chriſti, cap. 12.

Quis loquetur, aiebat Staurophila, *potentias Domini?* Quis enarrabit mirabiles adinuentiones amoris tui? Quid enim nobilius militi, quàm deferre arma Regis? Quid glorioſius ſponſæ, quàm aſſimilari ſponſo? Vnde ſumma hæc mihi iam dignitas, abnegare meipſam, & CRVCEM tollere poſt te? Vt enim, qui eiuſdem ſunt Ordinis, eodem vtuntur & habitu; & quorum eadem inſignia, vnius cen-

Pſal. 105, 2

ſentur

ſentur familiæ & nobilitatis : ita non iniuriâ Cruciferam me, tui Ordinis & de familiâ gloriabor eſſe IESV Crucifixi.

Gloriatio hæc, inquiebat Chriſtus, non erit inanis: non ſolùm enim patienter CRVCEM ferens mihi conformatur, ſed ego, velut ei vnitus, in eodem patior. Ipſum enim me fidelibus meis incluſi, vt quod eorum vni
Act.9,4. fiat, mihi factum reputem. Vnde Saulo Eccleſiam perſequenti dicebam : *Saule, Saule, quid me perſequeris ?* Et in iudicio immiſericordibus dicturum me proteſtatus ſum:
Matth.25, 45. *Quamdiu non feciſtis vni de minoribus his, nec mihi feciſtis*. Patior itaque in ſingulis membris meis, quibus vires & adiutorium ſuggero, vt tantò leuius ſit CRVCEM ferre, quò meliore ſocio & auxiliatore decorantur.

Iam, intelligo aiebat Staurophila, quid ſibi
Auguſt. in Pſal.61. voluerit Auguſtinus, cùm diceret : *Vnus homo cum capite & corpore ſuo Ieſus Chriſtus, Saluator corporis, & membrorum corporis, duo in carne vnâ, & in voce vnâ. Paßiones itaque Chriſti non in ſolo Chriſto, imò paßiones Chriſti, non niſi in Chriſto. Si enim Chriſtum intelligas caput & corpus, paßiones Chriſti non niſi in Chriſto.* Non minùs, aiebat Chriſtus, id intelligebat feliciſſima illa & verè beata Martyr Felicitas, quæ cùm in carcere parturiret, nec eiulatus poſſet comprimere, vnus

ali-

aliquis lictorum acerbo ſcommate dixit: Si nec hos quidem dolores, ô femina, ferre queas ſilentio, illos quomodo feres, cùm vrêris, ſecaberis, laniaberis. Huic Felicitas prudentiſſimè & prorſus Chriſtianè, Iam, inquit, pro me patior, at tunc in me paſſurus eſt Chriſtus. Prout dixit, ſic contigit. Nam cùm feris obijceretur, nullos eiulatus, ſed nec vllos gemitus prodebat.

Domine, ſubijciebat Staurophila, qui iſta attentiùs expenderit, te ſcilicet afflicto adeſſe, tibi CRVCE eum deſponſari, teipſum in illo pati, huic procul dubio CRVX amara non accidet. Et mirum planè, ni toto eam pectore ſummiſque votis ambiat. Quare minùs nunc ſtupeo generoſum illud ſanctiſſimæ Heroidis Tereſiæ votum, quo inexplebili deſiderio optabat AVT PATI AVT MORI. Quàm dulcis quoque erat CRVX Magdalenæ de Pazzi, quæ dicebat, ſe non deſiderare breuem vitam & celerem mortem, quia in cælo nulla eſſet paſſio: *Deſidero ergo*, inquiebat, *viuere diu, quia deſidero amore Dei diu pati, non tantùm martyria, ſed & morbos, calumnias, infortunia, & quæuis aduerſa.* Amanti igitur dulcis tribulatio, quæ acerba & prorſus intolerabilis non amanti. *Nonnumquam* enim *in tantum confortatur* homo *ex affectu tribulationis & aduerſitatis,* ob

Vincent. Puccinius in Vitâ.

Thom. à Kemp. de Imit. Chriſti l. 2. cap. 12.

ob amorem conformitatis CRVCIS *Christi, vt se sine dolore & tribulatione esse non vellet: quoniam tantò se acceptiorem Deo credit, quantò plura & grauiora pro eo ferre poterit.* Neque verò, inquiebat Christus, addubitare ampliùs decet, num ex amore CRVCES immittantur, cùm eas philtra quædam & illecebras amoris ipsa cognoscas. Non enim sic calcem infusa accendit aqua, atque tribulatio in amantium mentibus diuinum amorem. CRVX sanè & *afflictio bonum est occultum, quod nemo compensare queat: adeò vt si quis centum annos flexis à me genibus* CRVCEM *amicabilem precetur, nec sic tamen illam emereri poßit. Equidem malim afflictiones creare ex nihilo, quàm amicos meos* CRVCIS *expertes relinquere.*

Suso in Dial. æternæ Sap. cap. 13.

CAPVT X.

Præſidio CRVCIS *mare ſæculi transfretandum.*

Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum.
Actor. 14,21.

Non timet Aeolios ratis hæc fera flamina, fratres,
CRVX *malus, remus,* CRVX *cui clauus adeſt.*

CVM longo ſatis tempore VIAM CRVCIS Staurophila perambulaſſet, iamque ſalutare illud onus tantum amare, quãtum principio horrere didiciſſet; appropinquabat tandem viæ vitæque terminus: quando Chriſtus ſponſam ſuam recreare volens, naui impoſitam docere cœpit, vt CRVCIS præſidio per ſæculi huius pelagus turbulentiſſimum, ad cæleſtis patriæ portũ transfretare oporteret. Et age, inquiebat, ô Staurophila, quod reliquum eſt itineris commodiùs hac naui mecum conficies, non longè enim es à patriâ, & deſiderato toties fine. *Sic* autem contingit homini in

Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum. *Act. 14, 21.*

Non timet Æolios ratis hęc, fera flamina, fratres:
CRVX *malus, remus,* CRVX *cui clauus adest.*

in hac vitâ, *tamquam si videat quisque de longinquo patriam, & mare interiaceat; videat quò eat, sed non habeat quà eat. Sic.* & *ad illam stabilitatem* quæ est in cælo, volunt homines *peruenire*, sed *interiacet mare huius sæculi quà* eundum. *Vt ergo esset & quà irent, veni* ego *inde ad quem ire volebant. Et quid feci? Institui lignum quo mare transeatur. Nemo enim potest transire mare huius sæculi, nisi* CRVCE *portatus. Hanc* CRVCEM *aliquando complectitur & infirmus oculus, & quia non videt longè quò eat, non ab illâ recedat, & ipsa illum perducet. Mare transeundum est*: noli lignum contemnere, quia quà transeatur ad patriam non est, nisi ligno porteris: *in mari* enim *ambulare non potes*, sicut ego ambulaui; *naui* ergo *portare. Eripe te, si potes, à submersione: si non vis mergi, tabulam apprehende, ligno portare;* CRVX *te perducat.*

August. Tract. 2. in Ioannem.

August. in Psal. 51.

Perlibenter, aiebat Staurophila, portari me permisero, quæ CRVCEM hactenus, & sæpè etiam permolestam portaui. Verùm, quod aliàs considerasse me vix memini, quàm multa hîc cerno CRVCIS mysterium oculis animisque ingerentia. Quid enim anchora aliud quàm geminata CRVX? *Signum* quoque CRVCIS *naturaliter visitur in* ipsâ *naui, cùm velis tumentibus vehitur, cùm expansis palmulis labitur. Mare enim non*

Minut. Felix in Octauio. Iustin. Martyr Apolog. 2.

ſcinditur, niſi trophæum iſtud, quod malus appellatur, ſaluum in naui maneat. Iam clauus à CRVCE quantum abludit? & remorum vice CRVCEM fungi poſſe, quis non videat?

Non malè, inquiebat Chriſtus, CRVCIS ſacramentum in naui conſideraſti. *Nam cùm à nautis ſcinditur mare, priùs ab ipſis arbor erigitur, antenna ſuſtollitur, velum diſtenditur, vt* CRVCE *Domini aquarum fluenta rumpantur: & hoc Dominico ſecuri ſigno, portum ſalutis petunt, periculum mortis euadunt. Figura enim ſacramenti quædam eſt, velum ſuſpenſum in arbore, quaſi Chriſtus ſit exaltatus in* CRVCE, *atque ideò confidentiâ de myſterio veniente homines ventorum procellas negligunt. Sine arbore* CRVCIS *nauis infirma eſt; ſtatim eam diabolus inquietat: at vbi ſignum hoc* CRVCIS *erigitur, ſtatim & diaboli iniquitas repellitur, & ventorum procella ſopitur.* Vis nunc, ô Staurophila, patientiæ nauigio cæli petere portum? in ipſo velo me veluti crucifixum conſidera, *aſpiciens in auctorem fidei, & conſummatorem* IESVM, *qui, propoſito gaudio, ſuſtinuit* CRVCEM.

Max. Taurin. Ser. 56. tom. 3. Ambroſ.

Hebr. 12, 2.

Quàm dulcia faucibus meis, aiebat Staurophila, *eloquia tua* Domine, quæ ſpirituali nauigio ſæculi ſuperare fluctus, & ad cæleſtem docent nauigare Ieruſalem! Concupiſco

Pſal. 118, 103.

piſco proinde, ſi ita tuæ viſum bonitati, pluribus de his inſtrui.

Audi ergo, inquiebat Chiſtus, breuem myſticæ nauis deſcriptionem. Similis eſt omnis ſtatus Eccleſiæ magnæ naui, quæ per vndoſum pelagus ad magnam potentis regni vrbem properare cupit. *Nauis huius Dominus, ipſe omnipotens Deus eſt; gubernator verò* ego vnigenitus eius Filius; proſper ventus, Spiritus ſanctus. *Ipſum mare, hic mundus habeatur; ventorum* verò *varietates & turbinum, diuerſis tentationibus conferantur: perſecutiones, tribulationes, & pericula, fluctibus exæquantur. Promontoria & loca confragoſa, hi* ſunt, *qui in poteſtatibus ſæculi ſunt Iudices, & pericula minantur & mortes. Dithalaſſa loca, quæ duplicibus vndæ fallacis æſtibus verberantur, hypocritæ* ſunt, *& doloſi:* nec deſunt piratæ, & Sirenes, aliaque innumera pericula. Iam *verò rapidus vortex, & tartarea charybdis, & ſaxis illiſa naufragia, ac mortiferæ ſubuerſiones, quid aliud æſtimanda ſunt, quàm peccata?* Viden' vt hîc non modica patiendi ſit materia, ampla hîc fluctuum & tribulationum ſeges? ſed nauis quæ longanimitatis & patientiæ aſſeribus compacta eſt, quæ bitumine timoris Dei intus ac foris benè oblita, per medias procellas ſecura perueniet ad portum ſalutis.

Clemen. Roman. Epiſt. 1. ad Iac. fratrẽ Domini.

Admirabatur Staurophila tam accuratam tamque breuem nauticæ rei deſcriptionem; &, In paucis verbis, inquiebat, Domine, quanta mihi conſideranda proponuntur! Quot virtutes exercendæ! quot pia obeunda exercitia! *Mirabiles*, ô Staurophila, inquiebat Chriſtus, *elationes maris*; ſed *mirabilis in altis Dominus*, huic *indeſinenter ſupplicandum*, benignam largiatur auram, quâ *nauigantes* diſcrimina cuncta *ſuperent*. Si quâ deinde puſillanimitas ſpiritus, ſi animi deiectio, ſi tædium aut impatientia aliqua per rimas influxerit, exhaurienda ſtatim erit conſcientiæ ſentina. Quàm multa, inquiebat Staurophila, incommoda ſecum adfert nauigatio, præſertim diuturnior. Sanè vt lætiſſimum ad patriam tendere, ita neſcio quàm triſte in hoc mari magno tot difficultatibus die noctuque nauigare.

Pſal. 92, 4.

Clemens loc. cit.

Sed inter hæc triſtia, inquiebat Chriſtus, *celeuſma noſtrum dulce cantemus*, ALLELVIA, *vt læti ac ſecuri ingrediamur ſempiternam ac feliciſſimam patriam. Non metuat anima mare hoc magnum, cuius fluctus ac turbines ſentit inimicas ſæculi poteſtates. In Deo ſperantes multi iam Sancti hos fluctus ſpreuerunt, multi calcauerunt, multi per aquas ſecuri ad patriam peruenerunt.* Sed, inquiebat Staurophila, multi quoque naufragium fecere,

Auguſt. de Cant. nouo c. 2. Tom. 9

cere, multi ſubmerſi ſunt in profundum quaſi lapis.

Quid tum, inquiebat Chriſtus, abſque naui non tranſitur pelagus; qui decumanos fluctus, qui procellas & tempeſtates exhorreſcit, iíſve cedit, mirum non eſt ſi naufragium patiatur. Peritus nauta omni vento proſperè nauigat; nouit enim velum ita obliquare, vt contrario etiam vento portum petat. In mari non ſemper malacia, nec vllum nauigium à procellâ liberum. *Non enim nihil ſignificat nauis illa portans* me, & *Diſcipulos* meos, *quæ contrario vento laborabat in fluctibus. Si in naui pericula ſunt, ſine naui certus interitus. Opus ergo naui, vt huius mundi ſubmerſionibus vindiceris.* Auguſt. Serm. 22. de Diuerſis edit. Louan.

Verùm, ne quid prætercam, occultum inimicum, ac valdè fraudulentum, qui nauim validè remorari poſſit, hîc tibi detegam. Quantâ potes ſollicitudine & curâ, ô Staurophila, illud cura,

Ne vitæ ipſa tuæ immittas Echeneida carnem, Nazian. in Carm. ad Virgin.
Quæ veluti iniectâ properantem compede puppim
Detinet, ac tantam cogit ſubſiſtere molem.

Voluptas carnis, mundiq; proſperitas, CRVCES & tribulationes reſpuunt, nec aduerſo vento nauigare didicerunt. Epulonis nauis nul-

nullam habebat CRVCEM, proſpero vtebatur vento, ſed hoc vento ad infernum nauigauit. Lazari nauis plena erat CRVCIBVS, & aduerſo ferebatur vento; ſed hic flatus eam in ſinum Abrahæ, tamquam in portum tranquilliſſimũ duxit. Et cùm fluctus eſſent tam multi, viciſſimque alios ſuper alios Lazarum impeterent, non tamen demerſum eſt nauigium. Diuitis verò nauis erat plena mercium, ac ſecundo nauigabat vento, verùm ad naufragium feſtinabat, eò quòd onus nolebat circumſpectè ponere.

Circumſpectiorem me facient, aiebat Staurophila, monitiones tuæ, quæ munitiones quoque aduerſus hoſtium inſultus, & varias fluctuationes mihi erunt. Sed ſcire hoc vnicum tandem velim, an patientiæ hæc nauis optatum etiam ſubintret portum. Subintrat, inquiebat Chriſtus, & quidem citiſſimè ac ſecuriſſimè. Nec eſt quòd dubites, ſi memineris iſtius: *Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum.* Animaduertis hîc, credo, aquas tribulationum rate CRVCIS ſecandas, & ſic peti portum regni cælorum. *Quòd autem* CRVX *ad patriam poſt multos errores redire faciat*, ſatis *declaraui*, cùm *latroni in* CRVCE *poſito dicerem*, *Hodie mecum eris in paradiſo. Qui vtique diu oberrans ac naufragus aliter ad patriam paradiſi,*

Act. 14, 21.

Ambroſ. Serm. 51. tom. 5.

Luc. 23, 44

de quâ primus homo exierat, redire non poterat, nisi fuisset arbori religatus. Sic CRVCIS rate mundi discrimina illecebrosa licet transire, ita melioris vitæ cursus non incidit in scopulos voluptatis. Acclamabat hîc Staurophila, O quàm *benè nauigant, qui in nauibus Christi* CRVCEM *sicut arborem præferunt, atque inde explorant flabra ventorum, vt corpora sua dirigant ad sancti Spiritus gratiam, in ligno Domini tuti atque securi.* Felices prorsus, qui non *permittunt naues suas vago fluctu errare per maria, sed ad portum salutis, & ad consummationem gratiæ cursus sui directione contendunt, vt fidâ* tandem *statione potiantur, vbi naufragium timere non poßint.* Ambros. in Psal. 47.

Quadrigæ tuæ, ſaluatio. *Hab. 3, 4.*

Quam tuleram, tulit hęc me CRVX: CRVCI *et ipſa volucres*
Adde rotas; ſi vis currere, currus erit.

CAPVT XI.

Vehiculo CRVCIS *cælestem adiri Ierusalem.*

Quadrigæ tuæ, ſaluatio. *Hab.* 3, 4.

Quam tuleram, tulit hæc me CRVX, CRVCI *& ipſa volucres*
Adde rotas, ſi vis currere, currus erit.

PROSPERO vento, cum eo cui obediunt venti & mare, littus attigit Staurophila, cumque è naui exſcendiſſet, ita eam Chriſtus excepit: Agedum, dilecta mea, feliciter emenſi ſumus hoc mare, nec longè ſumus à regno Dei, tot votis deſiderato. Breue autem quod reſtat curriculum, curru potiùs conficiemus; partim, vt varietate hac itineris ſubleuetur moleſtia; partim, vt citiùs eò pertingas, vbi te ſperas ſine fine manſuram. Dici vix poteſt, vt hæc Staurophilam delectarint, quæ tacita ſecum cogitabat, an, veluti alia emolumenta CRVCIS hactenus expoſita ex CRVCE ferè conflata fuerant; ita quoque vehiculum quoddam exhiberetur CRVCIS, quo cæle-

cæleſtem patriam liceret adire. Id verò vt videbat IESVS, ſtatim reſpondit: Dubitáſne Staurophila, num currum tibi CRVX præſtare queat? Et quid obſecro illa mihi aliud fuit, quàm triumphalis currus, quo de mundo, morte & diabolo trophæum erigens,
Luc.24,26 cæleſtem Ieruſalem glorioſus intraui. *Oportebat* enim *pati Chriſtum, & ita intrare in gloriam ſuam.* An non legiſti Prophetam, trium-
Hab.3,4.5 phum CRVCIS meæ deſcribentem? *Cornua*, ait, *in manibus eius.* cornua ſcilicet CRVCIS, quibus clauis affixus fui, atqui *ibi abſcondita erat fortitudo mea.* Pergit verò narrare, vt in triumphum ducti captiui. *Ante faciem*, inquit, *eius ibit mors. Egredietur diabolus ante pedes eius.* Quæris quando? Tum
Coloſſ.2, 15. nimirum, cùm *exſpolians Principatus & Poteſtates, traduxi confidenter, palàm triumphans illos in* memetipſo. CRVX enim *tro-*
Origen. Hom.8. in Ioſue. *phæum diaboli fuit, in quo & crucifixus eſt, & triumphatus.*
Hab.3,8. Ne verò currus Prophetam oblitum putes, ſubiunxit: *Qui aſcendes ſu-*
2.Reg.4, 11. *per equos tuos, &* QVADRIGÆ *tuæ ſaluatio.* Nam vt Elias, qui typum mei geſſit, curru & equis igneis per turbinem in cælum aſcendit; ita & ego, poſt CRVCEM & paſſionem, propriâ virtute cælos penetraui. Quid verò iam reſtat, niſi vt qui conſors fuerit CRVCIS meæ, eâdem, veluti vehiculo, euehatur

in cælum ? CRVX ſiquidem & tribulatio, *habitus victoriæ*, *& palmata* Chriſtianorum *veſtis eſt*, *talíque curru triumphant*. Hoc in veritate tibi dico. *Si libenter*, ô Staurophila, CRVCEM *portas*, *portabit te*, *& ducet te ad deſideratum finem*, *vbi ſcilicet finis patiendi erit*.

Tertull. in Apolog. cap. 50.
Thom. à Kemp. l. 2. cap. 12.

Oblectabatur plurimùm hiſce ſermonibus Staurophila, & exclamans aiebat: *Quàm bonus Iſraël Deus*, *his qui recto ſunt corde*! Quàm magna, Domine, miſericordia tua ſuper me! qui CRVCEM mihi cōuertis in currum, & quod portandum mihi erat onus, eo ipſo me portari & vehi in cælum decreuiſti! Clariſſimè videre mihi nunc videor, quomodo *diligentibus Deum omnia cooperentur in bonum*. Hoc nimirum erat, Staurophila, ſubijciebat Chriſtus, quare *iugum meum ſuaue*, *& onus* dixerim *leue*. *Verè* enim *leue onus eſt*, *quod portantem non grauat*, *ſed leuat*. *Quid eo leuius onere*, *quod non ſolùm non onerat*, *ſed & portat omnem*, *cui portandum imponitur*? Eſt onus exonerans, ſicut pennæ auium, quæ ferunt à quibus feruntur. Nam eſto, appoſitis pennis onus creſcat, tamen ſarcina eſt leuior. Atqui hoc de hac quadrigâ meâ intelligas velim. *Sic* enim *oneri grauiſſimo Legis accedens quadriga Euangelij*, *& auxit perfectionem*, *& difficultatem minuit*. Et

Pſal. 72, 1.
Rom. 8, 28
Matth. 11, 30.
Bernard. Epiſt. 72.

August. in Psal. 59. Et ideò non grauis est *ſarcina* CRVCIS. *Portent illam homines, & inuenient quàm ſit leuis, quàm ſuauis, quàm iucunda, quàm rapiens in cælum, & à terrâ eripiens.*

Placebat Staurophilæ mirum in modum ſpiritualis hic currus: proinde de ſingulis eius partibus benigniſſimum Magiſtrum interrogandum duxit, Opto, inquiens, mi Domine, particulariùs cognoſcere, quænam huius currus rotæ, qui equi, quis auriga. Næ tu, inquiebat Chriſtus, ſemel & ſimul multa proponis, quæ ſingillatim diſſerenda. Quatuor ſpiritualis huius currus rotæ ſunt, totidem virtutum gemmæ, quibus trophæum CRVCIS ipſemet exornaui: Bernard. Ser. 1. in die Paſchæ. *Charitas* ſcilicet, *Obedientia, Patientia*, & *virtutum radix Humilitas.* Ego enim CRVCI affixus ad *Iudæorum blaſphemias humilis, ad vulnera patiens* fui, & charitatem nemo maiorem habuit, quàm ego, qui animam meam non pro amicis tantùm, ſed & pro inimicis poſui. *Obedientia* fuit *conſummata*, nam *inclinato capite tradidi ſpiritum, factus obediens vſque ad mortem.* Hiſce ego rotis currum CRVCIS inſtruxi, vt eſſem vobis *obedientiæ forma, incentiuum amoris, patientiæ ſpeculum, humilitatis exemplum.*

Quàm pulchræ, aiebat Staurophila, rotæ currus tui, Domine! ô quàm volubiles! quàm

aptæ

aptæ vt nos ad cælum subleuent! Sed concupiscit anima mea vlteriùs de ijs audire dulcissimum eloquium tuum. Ausculta igitur, ô filia, aiebat Christus. Primò rotam amoris nuncupaui. *Vt enim corpus pondere, sic animus amore fertur, quocumque fertur.* **Non laborat amor: nam quò plus amaueris, hoc leuiorem sarcinam feres: quandoquidem amorem geris, qui vltra cælos omnes ad dilectum vsque portat ac euehit. Etenim amans spiritus, quocumque vult peruolat, cunctis illi cælis patentibus.* Vide mihi nunc, quàm congruè vehiculum CRVCIS amoris voluatur rotâ. Nam

Auguſt. lib. 10. de Ciuit.
*Ruſbroc. lib. De 7. amoris grad. c. 4.

Quantæcumque CRVX *sit moræ,*
Vix apparet breuis horæ,
Nec sentitur præ amore.

Altera rota est vera Obedientia, & conformitas cum voluntate diuinâ. *Nam qui diuinam* voluntatem in omnibus sequi conatur, is *curru* vehitur, cum omnibus CRVCIBVS ipsi alioqui ferendis. Alij verò, qui hanc itineris agendi rationem & compendium ignorãt, ponè sequuntur pedites, & onerosas CRVCES aut morosè trahunt, aut laboriosè ferunt. Itaque expeditus & gaudens homo voluntati Dei conformis, per medias ærumnas ad cælestem patriam securus pergit. 2.

Doroth. Serm. de Obed.

Rota tertia, Patientia est; quæ quantum promoueat ad regnum Dei assequendum, 3.

Act. 11,21 non ſemel iam doctum dictumq;. *Per multas* enim *tribulationes oportet intrare in regnum*

2.Cor.4, 17. *cælorum. Et quod in præſenti eſt momentaneum & leue tribulationis* veſtræ, *ſupra modum in ſublimitate æternum gloriæ pondus operatur.*

Denique quarta rota, Humilitas eſt; ſine quâ qui ad cælum aſcendere concupiſcit, veriſſimè deſcendit: qui autem ſe humiliat, exaltabitur. Hanc rotam ego in meipſo

Epheſ.4, 10. oſtendi, *quoniam qui de cælis deſcendi, ipſe* ſum *& qui aſcendi.* Qui aliter vadit, cadit.

Bernard. Serm.4. de Aſcenſ. Domini. Vide ergo *ne ductoris imò ſeductoris iniqui aut veſtigium aut conſilium ſequaris*, ne de curru fortè corruas. Atque hæc de rotis.

Subiecit verò Staurophila: Non graue ſit Domino meo, ſi ſermonem nonnihil interrupero. Video enim rotas haſce perungẽdas. *Neceſſe eſt* enim *vt vnctio ſpiritalis gratiæ adiuuet infirmitatem noſtram, deuotionis* adi-

Bernard. Serm. 1. in Dedic. Eccleſ. pe *liniens* CRVCES patientiæ noſtræ. *Quia nec ſine* CRVCE *ſequi* te licet, *& ſine vnctione,* CRVCIS *aſperitatem ferre quis poſſet?* Hinc enim *eſt quòd multi abominantur & fugiunt* aduerſa, CRVCEM *quidem videntes, ſed non etiam vnctionem.* Vnde ergo vnguentum huic rei neceſſarium? Ex me, reſpondebat Chriſtus, qui à chriſmate nomen ſumpſi. Vnxit enim me Pater *oleo lætitiæ præ*

Pſal. 44,9. *conſortibus* meis: quòd non mihi ſoli ſerua-

ui,

ui, ſed & in alios deriuatum eſt. *Oleum enim effuſum nomen* meum.& de plenitudine eius omnes athletæ mei poſteà peruncti ſunt. Haud ſatis aſſequor, inquiebat Staurophila, quid hoc ſibi velit. Cui Chriſtus: Sicut ego deſcendens in aquas Iordanis, non illas modò, ſed omnes omnino ſanctificaui, & aptas feci ad ſanctificationem Baptiſmi; ita quoque poſtquam exiui è ciuitate baiulans mihi CRVCEM, in vnâ illâ omnes aliæ à me vncto eodem oleo lætitiæ delibutæ ſunt. CRVCES enim anteà erant admodum inſuaues, horridæ, aſperæ, & iugum planè grauiſſimum: verùm ego *computreſcere feci iugum à facie olei*, vt deinceps CRVX eſſet iugum ſuaue, & onus leue. Quare illi qui priùs à CRVCE maximè abhorrebant, eam poſteà vehementer etiam deſiderarũt. Vnde exclamat quæcumque eſt talis: *Trahe me, poſt te curremus in odorem vnguentorum tuorum. Quid ſi ipſam vnctionem in ſe effuſam ſentiret, cuius ita tenui exhilarata fragrantiâ promouetur vt currat, mirum ſi non & volaret.* Suſpirans hîc Staurophila, *Sicut adipe,* inquiebat, *& pinguedine repleatur anima mea, & labijs exultationis laudabit os meum.*

Cant. 1, 2 · Iſa. 10, 27. · Cant. 1, 3. · Bernard. Serm. 22. in Cant. · Pſal. 62, 6.

Sed anhelo, vt de equis quoque benignitas tua ſermonem pertexat. Equi, inquiebat Chriſtus, quibus currus euehitur, ſunt *deſi-*

Bernard. in Sentent. *derium ex amore cælestis patriæ, & affectus videndi Deum, quibus datur fortitudo, & circumdatur hinnitus: calcaria verò, fluxa labilitas præsentium, & stabilis æternitas futurorum.* Quàm celeriter, Dilecta mea, hi equi, aquilis etiam velociores, eò te perducent, quò totâ auiditate tendis? *O bonorum equorum iugum mirabile! quibus fræna pacis, habenæ sunt charitatis, constricti inter se concordiæ vinculis, & iugo fidei subiecti!* Quàm felix est, Domine, inquiebat Staurophila, qui equis hisce & salutaribus quadrigis tuis vehitur! verissimè enim scriptum est: *Quadrigæ tuæ saluatio:* iis siquidem expeditissimè ad æternam perueniemus salutem. Sed de equorum Rectore, siue Aurigâ vnicum, precor, adijce verbum. Auriga, inquiebat Christus, ipse ego sum, Verbum Patris; qui noui equos gubernare, vt æqualis omnium sit cursus; & segniores flagello iustitiæ excito, vt currant, & à terris ad superiora se subrigant, atque ad cælum eleuent. Hoc *flagello fugatæ sunt illecebræ sæculares, exterminatus mundi Princeps, Iustorum cursus impletus est.* Quid iam tibi videtur de toto hoc Equitatu. Satis, inquiebat Staurophila, suauiter equitat, quem currus patientiæ portat. Rectissimè enim Quadriga tua ad cælestem dirigit Ierusalem, & veram immortalitatem. Quàm multi

Ambros. in Psal. 118. octon. 4.

Habac. 3, 8

Ambros. vbi suprà.

ti enim ſunt qui tribulationibus exercitati

Mortis ſacræ compendio
Vitam beatam poßident?

Breuiar. Roman. in Hym. de Mart.

Abſque CRVCE ad cælum vix perueniſſent, aut teſtudineo incedentes gradu, poſt diuturnos Purgatorij ignes eò ſerò tandem euolaſſent. Sed hæc Martyrum, vt credo, prærogatiua eſt; quorum Currus velocior. Atque vtinam & mihi hæc obtingat felicitas!

Quid ni contingat? aiebat Chriſtus; numquam enim abeſt Martyrij tempus. *Sine ferro & flammis Martyrem eſſe licet, ſi patientiam in animo veraciter conſerues.* * *Multi ducũt martyrium in lecto; prorſus multi: iacet fidelis in lecto, torquetur doloribus, orat, exauditur; imò non exauditur, ſed exercetur, & vt recipiatur filius, flagellatur. Non cedit* doloribus per impatientiam, nec malis artibus quærit ſanitatem, *certat tamen* viriliter. *Vires non habet, & diabolum vincit: fit martyr in lecto, coronante illo, qui pro illo pependit in ligno.* Viden' vt à curru CRVCIS non excludantur, qui aduerſâ valetudine diſcruciantur? Confide ergo & tu filia, & cum gaudio patientiæ curru in cælum vehere, quia

Idiota de Verâ patient. c. 10.
*August. Serm. 39. de Diuerſ. cap. 8.

Labor hic paruus eſt, & breuis vita.
Merces grandis eſt, quies infinita.
Toties martyr Dei efficeris,
Quoties pro Deo pœnam pateris.

Thom. à Kemp. in Cant. de Patient.

Aſcende ad me in montem. Exod. 24,12.

Scande, tibi faciles CRVX *præbet idonea ſcala:*
En patet ad Superos REGIA *(ſcande)* VIA.

CAPVT XII.

CRVX *ſcala, quâ aſcenditur in domum Dei.*

Aſcende ad me in montem. *Exod.* 24, 12.

Scande, tibi faciles CRVX *præbet idonea ſcalas,*
En patet ad Superos REGIA (*ſcande*) VIA.

CALENTIBVS votis & rotis ſenſim Staurophila ſupernæ Ieruſalem appropinquabat, quam cùm à longè vtcumque aſpiceret, ita eam Chriſtus excitauit: Leua nunc, amica mea, oculos tuos, & vide ciuitatem illam ſupra montem poſitam. Hæc eſt enim *Ieruſalem* illa, *quæ ſurſum* Gal. 4, 26.
eſt, quæ ædificatur vt ciuitas, cuius participa- Pſal. 121, 3
tio eius in idipſum. Hæc *ciuitas Regis magni,* Pſal. 47, 9.
cuius *fundamenta in montibus ſanctis.* Pſal. 86, 1.

Vix ſe tenebat hæc audiens Staurophila, & præ lætitiâ exultans, aiebat: *Glorioſa dicta* Pſal. 86, 2.
ſunt de te ciuitas Dei. Beati omnes, qui dili- Tob. 13, 18
gunt te, & qui gaudent ſuper pace tuâ. Lætata
prorſus *ſum in his quæ dicta ſunt mihi*, quia Pſal. 121, 1
ſtantes erunt pedes noſtri in atrijs tuis Ieruſalem. Sed *quis* iam *deducet* me *in ciuitatem* Pſal. 59, 10

munitam? quis adducet, Domine, in montem
Psalm. 5, 4. sanctum tuum, & in tabernacula tua? *Quis dabit mihi pennas, sicut columbæ, & volabo, & requiescam?*

Excepit Christus: Non opus est alis, sed SCALIS: neque enim volando, sed gradatim ascendendo peruenitur in montem Domini. Non meministi vt Patriarcham Iacob Deus olim solatus sit, ostendens illi SCALAM
Gen. 28, 12. *stantem super terram, & cacumen illius tangens cælum: Angelos quoque Dei ascendentes & descendentes per eam, & Dominum innixum scalæ?* Memini, inquiebat Staurophila, historiæ huius: sed expone, quæso, spirituale quod in eo latet mysterium. Et Christus:
Philo l. de Somnijs. *Miranda sunt hæc prorsus; continent enim perillustre laboris & patientiæ exemplum.* Scala enim hæc ostendit *arduum iter ad cælum,*
Tertull. l. 3. Cont. Marcion. *quo quidem alij* per labores CRVCESque *perueniant; vnde alij* difficultate superati *decidant.* Sed vtcumque laborem habeat hic ascensus, aiebat Staurophila, illud tamen dulcissimè solatur, quòd gradibus his superatis, aditus pateat in cælum. Ita est, inquiebat Christus, & hoc voluit æterna Dei Sa-
Sap. 10, 10 pientia, cùm *profugum iræ fratris iustum deduxit per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei, & dedit illi scientiam Sanctorum: honestauit illum in laboribus, & compleuit labores illius.*

illius. Iam tum ſanè id Iacob agnoſcebat, vnde & euigilans, pauenſque dicebat: *Quàm terribilis eſt locus iſte ! non eſt hîc aliud niſi domus Dei, & porta cæli.* nimirum hæc ideò illi oſtenſa, vt nec fratrem, nec ærumnas, nec dolores vllos refugeret, quibus nimirum ſciret cæleſtes adiri manſiones, & requiem parari æternam. Quis, inquiebat Staurophila, ſimiles mihi concedat ſcalas, vt aſcendam *ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob? Ecce terra deorſum, quam calcamus pedibus noſtris : ecce iam cælum ſurſum, quod videmus oculis noſtris; & aſcendere geſtiens, canto : Ad te leuaui oculos meos, qui habitas in cælis. vbi ſunt ergo ſcalæ? tanta enim interualla conſpicio inter cælum & terram, tantam ſeparationem & tanta ſpatia locorum; & illuc volo aſcendere, & ſcalas non video.* An neſcis, reſpondebat Chriſtus, vt in alijs, ita & hîc ipſam tibi præſidio fore CRVCEM? *quàm magna* enim & mira ego cæleſtis Architectus de CRVCE meâ feci? Ex ipsâ enim *ſcalas* cæli, per quas hominem lapſum ad cæleſtem patriam leuarẽ, conſtruxi. *O quales ſcalæ! quarum caput in cælum poſitum, per quas ipſe & aſcendi, & deſcendi, & propter cõfirmationem ipſe ſuper eas incumbo ! Aſcende ſecura, ſi deſideras cælum: non te terreat earum nec anguſtia, nec longitudo, nec altitudo: nihil*

Gen. 28.

Iſaiæ 2, 3.
Auguſt. in Pſal. 122.

Auguſt. de Cataclyſ. tom. 9.

timeas, non nutant gradus eius, quos ego Architectus sic confirmaui, vt in eius ligno manus meas clauis affigi voluerim. Desuper autem scalæ *innitor, vt laßis manum porrigam, vt ascendentes meo ad labores prouocem aspectu.*

Hieron. Epist. ad Iulian. tom. I.

O Domine, inquiebat Staurophila, quanto desiderio desiderat anima mea per SCALAM CRVCIS ascendere in Bethel, in domum Dei nostri! Huc enim me prouocat, huc inuitat facies illa tua decora, in quam desiderant Angeli prospicere. Sed ascendere conanti porrige, quæso, manum, & ostende iam quomodo CRVX & tribulatio SCALA sit cæli.

Habet hoc, respondebat Christus, omnis aduersitas & CRVX, vt quantum hominem mœrore deprimere videtur, tantum subleuet ad cælum, Deoque faciat viciniorem. Ita aquæ diluuij quò magis increscebant, & arcam Noë obruere videbantur, eò magis à terrâ ad sidera eleuabant. Quàm sæpè afflicti, gementes, excruciati experti sunt se ipsâ CRVCE à terrenis ad cælestia sustolli! nec ipsa id nescis, Staurophila. Scio Domine, inquiebat illa, sed totam scalæ fabricam si fas sit, nouisse luberet. Cui Christus, Latera huius Scalæ sunt duo illa verba, *Sustine, & abstine*. Quid verò de gradibus dicam, quos

quos tibi Paulus *demonstrat*, & aſcendentes quamplurimos inuitat? *Flecto, inquit, genua mea ad Patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt det vobis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ ſit altitudo & latitudo, longitudo & profundum. Quatuor gradus poſuit* CRVCIS. *Non ergo laborioſæ ſunt hæ ſcalæ. Quatuor gradus habent, & perducunt ad cælum. In altitudine caput poſitum eſt crucifixi. Surſum cor habeat Chriſtianus ad Dominum, quod interrogatus quotidie reſpondet, & aſcendit vnum gradum: in latitudine* CRVCIS *manus affixæ ſunt crucifixi. Perſeuerent manus Chriſtiani in operibus bonis, & ſecundùm gradum aſcendit. In longitudine* CRVCIS *corpus pependit crucifixi. Caſtiget quis corpus ſuum obſeruationibus, ieiuniјs illud ſuſpendat, vt ſeruituti animæ ſubiјciat, & tertium gradum aſcendit. In profundo* CRVCIS *occultum eſt quod non vides, ſed inde exurgit hoc totum quod vides. Adſit fides Chriſtiana, quod non poteſt comprehendere, credat corde, altiora à ſe non quærat, ſpes eum nutriat, & tunc quartum gradum aſcendit. Per hos gradus aſcenderunt Sancti omnes, continentes, coniugati fideles, euaſerunt ruinas mundi, migrauerunt ad loca tutiſſima.*

August. de Cataclyſmo.

Felices prorſus, inquiebat Staurophila, hi gradus, quibus ad felicitatem conſcenditur

æternam! Vtinam, Domine, celeri curſu illos
Pſal. 83. ſuperare queam! Cui Chriſtus: *Aſcēſiones* has *in corde diſponere* oportet in hac *valle lacrymarum, in loco quē* tibi Deus *poſuit*. Ille *etenim benedictionem dabit*, vt eas *de virtute in virtutem*, donec videas Deum deorum in Sion. Non te terreat labor, non reuocet difficul-
Cant. 3,10 tas: neque enim ad aureum Salomonis reclinatorium aditus patet, niſi per aſcenſum purpureum. Nónne vides vt ipſa CRVX, ex quâ *ſcalas* mihi in cælum feci, fuerit ornata
Iſaiæ 63,2. Regis purpurâ? Non legiſti *rubrum* fuiſſe *indumentum* meum, & *velut calcantium in torculari?* Age igitur, cruenta Sponſi tui lege veſtigia, & imitationis feruore eiſdem inſiſte, vt cum eo ſimul aſcendas in montem ſanctum, & in tabernacula æterna. Parata ſum, ſubijciebat Staurophila, & non ſum turba-
Hab. 3,16 ta, vt ſequar veſtigia Dilecti mei, *vt aſcendam ad populum accinctum noſtrum:* nam, vt non
Saluian. lib. 3. de Gubernat. Dei. ſemel intellexi, *ſancti Martyres ad cæleſtis regiæ ianuam gradibus pœnarum ſuarum aſcendentes, ſcalas ſibi quodammodò de equuleis, cataſtis,* & CRVCIBVS *fecerunt*. Sed obſecro, Domine, trahe me poſt te, quia retrahit à te corpus hoc aggrauans animam. Dirige quæſo greſſus meos, ne commoueantur pedes mei: operi manum tuarum, Domine, porrigas dexteram, ne corruam in conſpectu ad-

uersariorum meorum. Vix hæc elocuta erat, cùm Christus extensâ manu apprehendit eam, & subleuauit ad se in montem, dicens: Optimum, Dilecta mea, factum, quòd implorarís auxilium meum, nec in potentiâ tuâ, sed in me solo habueris fiduciam. Nam *qui* Prouer. 29, 25.
sperat in Domino, subleuabitur: nec vmquam de *deserto* huius mundi ascendere poterit anima, *nisi innixa super Dilectum suum*. Cui Cant. 8, 5.
illa: Docuisti hoc, Domine, ancillam tuam, vt speraret in te. Propterea confitebor tibi, & *exultabo in Deo* IESV *meo. Benedictus Deus* Hab. 3, 18. Psal. 17, 47
meus, & exaltetur Deus salutis meæ. Deus, qui ℣. 33.
præcinxit me virtute, & posuit immaculatam viam meam. Qui perfecit pedes meos tamquam ceruorum, & super excelsa statuit me. Et dedisti mihi protectionem salutis, & dextera tua suscepit me. Propterea *diligam te Domine for-* ℣. 1.
titudo mea, &* *benedicam nomini tuo in sæcu-* *Psal. 144, 1.
lum, & in sæculum sæculi.

Pulſanti aperietur. *Luc. 11, 10.*

Hem! CRVCE pulſo fores, Proceres attollite portas:
Cognitus hic vobis (eia aperite) ſonus.

CAPVT XIII.

CRVX *regni cælorum pandit portas.*

Pulſanti aperietur. *Luc.11,10.*

Hem! CRVCE *pulſo fores, Proceres attollite portas,*
Cognitus hic vobis (eia aperite) ſonus.

EVECTA iam erat Staurophila ad ipſum montis faſtigium, in quo ante ipſam Ieruſalem lata quædam area, non admodum tamen longa protendebatur. Hic verò Chriſtus Dilectam ſuam ita affatus eſt: In proximo eſt, mea Staurophila, vt impleatur deſiderium tuum, ecce enim hæc eſt ciuitas Regis magni.

Viden' vt luce ſplendidâ fulgeat, cuius
fundamenta in montibus ſanctis, & *lumen* Pſal.47,9.
eius ſimile lapidi pretioſo, tamquam lapidi
iaſpidis, ſicut cryſtallum; ecce *murum ma-* Apoc.21,
gnum, & altum habentem portas duodecim: 11.
tota *ſtructura muri ex lapide iaſpide; ipſa ve-* Ibid. v:18.
rò ciuitas aurum mundum ſimile vitro mun- 21.
do. Singulæ portæ ex ſingulis margaritis, & platea ciuitatis aurum mundum tamquam vitrum perlucidum. Quàm grata hæc oculis,

quàm

quàm iucunda! Nec auribus hîc sua deest
Tob.13, 22. oblectatio; nam per *vicos eius* perpetuum
& suauissimum *Alleluia* cantabitur. Lætitiâ
Psal.83,1. gestiens Staurophila exclamabat: *Quàm dilecta tabernacula tua, Domine virtutum! concupiscit, & deficit anima mea in atria Domini: quia melior est dies vna in atrijs tuis,*
Psal.25,8. *super millia. Dilexi* enim, Domine, *decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.*

Meritò sanè, inquiebat Christus; hîc enim
Isaiæ 61,3. dabitur tibi, omnibusque *lugentibus corona pro cinere, oleum gaudij pro luctu, pal-*
Apoc.21,4 *lium laudis pro spiritu mæroris.* Hîc *absterget Deus omnem lacrymam ab oculis Sanctorum, & mors vltrà non erit, neque luctus,*
Isaiæ 60,5. *neque clamor, neque dolor erit vltrà, quia prima abierunt. Tunc*, ô charissima, *videbis, & affl ues, & mirabitur & dilatabitur cor*
Psal.35,9. *tuum.* Tunc *inebriaberis ab vbertate domus Dei, & torrente voluptatis potaberis.* Tunc quoque cum alijs Sanctis gratulabunda di-
Psal.47,9. ces: *Sicut audiuimus, sic vidimus in ciuitate Domini virtutum, in ciuitate Dei nostri.*

Domine, inquiebat Staurophila, vt hæc
Psal.41,5. *recordata sum, effudi in me animam meam, quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis vsque ad domum Dei.*

Sed, ô Domine, si inueni gratiam in oculis tuis, iam ampliùs noli tardare, sed osten-
de

de mihi, obſecro, gloriam tuam. Ita ſuſpirans, & velut ceruus deſiderans introitum cæleſtis Ieruſalem, leniter ducente & comitante Chriſto, deambulabat Staurophila, donec tandem peruentum eſt ad portam ciuitatis; cùm Chriſtus ad eam: *Hæc porta Domini, iuſti intrabunt in eam.* Iam, ô dilecta, curſum conſummaſti, fidem ſeruaſti, reliquum eſt vt intres in gaudium Domini, receptura coronam iuſtitiæ. An non vides vt te candidatorum Martyrum exercitus exſpectet, vt Virginum turba inuitet, vt omnis curia cæleſtis cum gaudio acclamet: *Veni ſponſa Chriſti, accipe coronam, quam tibi Dominus præparauit in æternum?* Eleuans porrò oculos Staurophila, videre ſibi viſa eſt *turbam magnam ſtantem ante thronum in conſpectu Agni*; & omnes (vt apparebat) *amicti ſtolis albis, & palmæ in manibus eorum.* Cui Chriſtus: *Hi qui amicti ſunt ſtolis albis, qui ſunt? & vnde venerunt?* Ait illa: *Domine mi, tu ſcis. Et dixit: Hi ſunt qui venerunt de tribulatione magnâ, & lauerunt ſtolas ſuas, & dealbauerunt eas in Sanguine Agni, ideò ſunt ante thronum Dei, & ſeruiunt ei die ac nocte. Non eſurient, neque ſitient ampliùs, nec cadet ſuper illos Sol, neque vllus æſtus: quoniam Agnus, qui in medio throni eſt, reget illos, & deducet eos ad vitæ*

Pſal. 117, 19.

Breuiar. Rom.

Apoc. 7, 13

Ibid.

vitæ fontes aquarum. O vtinam eorum iungar consortio! aiebat Staurophila; vtinam societate fruar ciuium supernorum, qui me expectant, donec retribuas mihi! Sed quid agimus, Dilecte mi? en fores etiamnum clausæ sunt: quis eas reserabit? Clamare vix ausim; atque vt excelsâ voce inclamen, repulsam timeo. Memini enim fatuas illas
Matth. 25, virgines, quæ dicebant, *Domine, Domine,*
12. *aperi nobis*, audiuisse durum illud *Nescio vos.*

Quid hæsitas? inquiebat Christus. ipsâ
Luc. 11, 10 CRVCE tuâ, ceu malleo, validissimè por-
Matth. 11, tas has pulsa, *pulsanti* enim *aperietur.* Nec
12. insolentiam metue, *regnum* enim *cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Nónne
Luc. 13, 24 omnes admonens olim dixi: *Contendite intrare per angustam portam*, vt scirent fas esse non tantùm pulsare, sed multâ etiam vi & contentione viam sibi in cælum aperire: *quia multi quærent intrare, & non poterunt.* Id verò aptissimè fecerit CRVX, quæ paradisum reserat, & cælestis regni clauis est. Iubentis vocem secuta Staurophila, semel iterumque, quantâ vi poterat, ia-
Psal. 23, 7. nuam cæli CRVCE pulsabat, dicens: *Attollite portas, principes, vestras, & eleuamini portæ æternales*, & introibo in tabernaculum Dei mei. Nec mora; statim apertum est cælum; & electa illa post tot CRV-

CES & tribulationes, exultans & lætabunda admiſſa eſt in atria Domini. Antequam verò intraret, chartam quamdam in terram dimiſit, quam adſtantium quidam auidè rapiens, & piâ curioſitate aperiens, vidit in eâ ſcriptum

TESTAMENTVM STAVROPHILÆ.

✠ In nomine Domini noſtri IESV CHRISTI Crucifixi, Amen.

STaurophila æthereos iam iam ſubitura penates,
Hæc mittit genti verba ſuprema ſuæ.
Hactenus, vt licuit, noſtros ſpectaſtis agones,
Et VIA *quo paſſu ſit mihi trita* CRVCIS.
Nunc meritum bonitate ſuâ mihi pandit Olympum,
Qui fuerat noſtræ Duxq́ue Comesq́ue viæ.
Sed tamen extremæ (vel in ipſo limine cæli)
Signa voluntatis ſcribere poſſe dedit:
Iuſſit & Aligerum, qui me cuſtodit, Achatem,
Hæc TESTAMENTI *verba notare mei.*
Illa ego tot pridem, magnosq́ue experta labores
Staurophila, è CRVCIS *hac ſat benè nota* VIA;

Exiguo vixi cælebs, & paupere censu:
Patris opes CHRISTI *nomine, pauper habet.*
At mihi ductoris largo de munere IESV
Sunt bona, pauca quidem, sed meliora super.
Horum, mortales, ego vos ex asse relinquo
Heredes, & ius omne resigno meum.
Protulit æternæ quæ CHRISTVS *dogmata vitæ,*
Quæq; salutiferæ sunt CRVCIS *apta* VIÆ;
Hæc ego Testatrix, tribus his signata libellis,
Aeternùm vobis nuncupo, lego, dico.
Quæ CRVCIS *in stadio vestigia nostra leguntur,*
Lego eadem, vestro sed relegenda pede.
CRVX *superest, nostræ* CRVX *maxima caussa salutis,*
Quâ mihi nil toto gratius orbe fuit;
Hanc quoque transscribo; capite, & citò ferte ferentem
IESV *Staurophoris præmia mille* CRVCEM.
Illa triumphalis Superûm mihi currus ad aulã:
Si placet hæc vobis meta, tenete VIAM.

Actum in atriis cælestis Ierusalem, regnante à ligno CRVCIS *Domino nostro* IESV CHRISTO:

Ego STAVROPHILA ancilla CHRISTI Testamentum meum relegi, signaui, subscripsi. ✠

Hæc

Hæc dilapsa cælo continebat scheda. Interim Staurophila intrauit in gaudium Domini sui, in gaudium illud, quod solum est verum & solidum gaudium: *quod non de creaturâ, sed de creatore concipitur; cui comparata omnis aliunde iucunditas, mæror est; omnis suauitas, dolor est; omne dulce, amarum; omne decorum, fœdum; omne postremò quodcumque aliud delectare posit, molestum.* Bernard. Epist. 114. Quis verò *cogitare sufficiat, quanto deuotionis affectu tota in eius occursum cælestium legionum prodierit multitudo? quibus ad thronum gloriæ canticis sit deducta; quàm placido vultu, quàm serenâ facie, quàm diuinis amplexibus* à Sponso *suscepta?* Bernard. Serm. 1. de Assumpt. B. MARIAE.

Sed frustrà omnino sim, si quod in illâ viuentium regione iam videt, audit, gustat, & tranquillissimâ possidet securitate, exponere voluero. Quia *nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus iis, qui diligunt illum.* 1. Cor 2, 9 Res ista *fide non capitur, spe non attingitur, charitate non apprehenditur; desideria & vota trãsgreditur.* Augustinus. Quid igitur? desperandúmne est? minimè: *æstimari non potest*, ACQVIRI POTEST. Quo autem pretio? *quanto labore digna est requies, quæ non habet* FINEM? August. in Psalm, 93. *Si verum vis iudicare, æterna requies æterno labore rectè emitur. Verum hoc est; sed noli timere,*

mere, misericors est Deus. Si enim haberes æternum laborē, numquam peruenires ad æternam quietem. Ergo vt aliquando peruenias ad id quod emis, non in æternum laborandū est, non quia non valet tanti, sed vt poßideatur, quod emitur. Decies centena millia annorum in labore quid valent? Decies centena millia annorum habent FINEM; *quod tibi dabo, dicit Dominus, non habebit* FINEM. *Qualis misericordia Dei? nec dicit, Decies centena millia annorum labora; non dicit, Vel mille annos labora; non dicit, Quingentos annos labora; sed, Cùm viuis labora, in paucis annis. Inde iam requies erit, &* FINEM *non habebit.*

O requies æterna! ô FINIS sine FINE! ô gaudium immensum! ô tranquillissima quies in Deo ipso! *qui est desideriorum nostrorum* FINIS, *qui sine* FINE *videbitur, sine fastidio amabitur, sine fatigatione laudabitur. Ecce quid erit in* FINE, *sine* FINE! *Nam quis alius noster est* FINIS, *nisi peruenire ad Regnum cuius nullus est* FINIS?

Augustin. lib. 22. de Ciuit. Dei cap. 30.

Huc REGIA CRVCIS ducit VIA; huc suo, vt vidimus, itinere peruenit Staurophila, hic etiam totius nostræ scriptionis ad Dei vnius gloriam sit tandem

FINIS.

IN-

INDEX LOCORVM S. SCRIPTVRÆ QVÆ IN HIS LIBRIS EXPLICANTVR.

GENESIS.

EXODVS.

DEVTERONOMIVM.

PROVERBIA.

ECCLESIASTES.

CANTICA.

9. Fer-

ISAIAS.

IEREMIAS.

EZECHIEL.

MICHÆAS.

HABACVC.

II. MACHAB.

EX NOVO TESTAMENTO.

MATTHÆVS.

13, 22. Qui

LVCAS.

IOANNES.

ACTVS APOSTOLORVM.

AD ROMANOS.

I. AD CORINTHIOS.

7, 28. Tri-

II. AD CORINTHIOS.

AD GALATAS.

AD EPHESIOS.

AD

AD PHILIPPENSES.

AD COLOSSENSES.

AD THESSALONICENSES I.

AD HEBRÆOS.

2. Pro-

INDEX RERVM MEMORABILIVM.

A.

Ini-

M.

Patris

Q.

R.

S.

T.

Quomodo

V.

Volun-

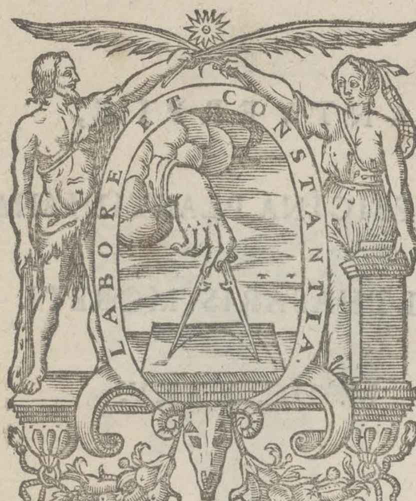
FINIS.

ANTVERPIÆ,

EX OFFICINA PLANTINIANA

BALTHASARIS MORETI.

M. DC. XXXV.

LABORE ET CONSTANTIA.

11
1
12
20
1..

18

2
40

140
180

152

Haeften